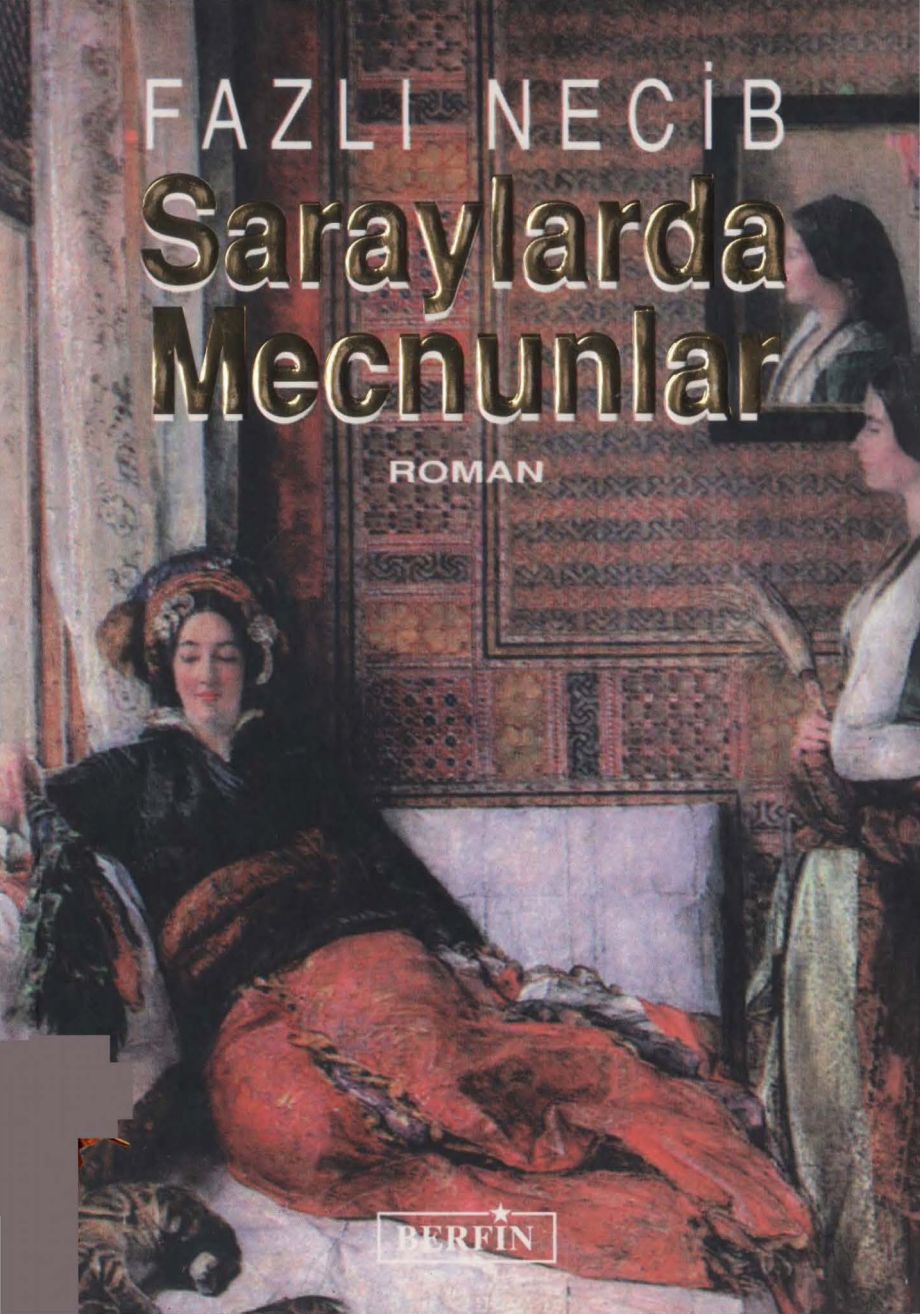
FAZLI NECİB

Saraylarda Mecnunlar

ROMAN

BERFİN

Berfin Yayınları : 122
Roman Dizisi : 15

ISBN 975 - 6680 - 22 - 9

Fazı Necib	: Saraylarda Mecnunlar
Osmanlıca'dan Çeviren	: İsmet Nadir Atasoy
Yayın Yönetmeni	: İsmet Arslan
Düzelti	: Melek Bulut
Kapak Resmi	: John Frederic Lewis (*Haremde Bir Türk Kadını, 1857)*
Kapak, Renk Ayrımı	: Seval Grafik
Baskı-Cilt	: Kayhan Matbaası (Tel: 576 01 36)
İlk Baskı	: Haftalık Mecmua Neşriyatı, 1928
Berfin'de Birinci Baskı	: Aralık 2002

Bu kitabın yayın hakları Berfin Yayınları'na aittir.

Berfin Basın Yayın ve Tic. Ltd. Şti.
Cağaloğlu Yokuşu, Evren Han, Kat: 3
No: 56 Cağaloğlu 34440 / İstanbul
Tel: (0.212) 513 79 00 - **Fax:**(0.212) 512 37 20

FAZLI NECİB

Saraylarda Mecnunlar

- Roman -

Çeviri Yazı:
İSMET NADİR ATASOY

BERFİN
YAYINLARI

FAZLI NECİB (*)
1863-1932

Gazeteci, yazar, avukat, öğretmen. 1863 yılında Selanik'te doğdu. Gazeteci Abdurrahman Nazif'in oğludur. İlk ve orta öğrenimini Selanik'te tamamladı. İstanbul Hukuk Okulu mezunudur. 1894-1909 yılları arasında Selanik'te "ASIR" gazetesini çıkardı. 1909 yılında Matbuat (Basın) Müdürü oldu. Bu görev kendisine verildiğinde gazetesini kapatıp İstanbul'a geldi. 1909-1912 yılları arasında bu görevi sürdürdü. Son yıllarında Tütün Rejisinde Şube Müdürlüğü yaptı. 1925-1927 yılları arasında "TÜRK HAYATI" dergisini çıkardı. 1932 yılında 69 yaşında Selanik'te vefat etti.

ESERLERİ :

1. Mebahis-î muhtasar-ı tevmiye. 1885
2. Nev usul sarf-î Osmani. 1886
3. Coğrafya-î tabiî ve politikî. 1887
4. Mektubat. 1887
5. Dehşetler içinde. 1910
6. Rumeli'yi neden kaybettik? 1925
7. Saraylarda mecnunlar. 1929
8. Külhani edipler. 1930
9. Jön Türklerden cumhuriyete kadar inkılâp içinde geçen tarihi roman. 1930

(*) Osmanlı Tarihi Yazarları. M. Orhan BAYRAK. Milenyum Yayınları.

هفته‌لق مجموعه نشریاتی : ۱۱

سرایلرده مجنونلر

محرری : فضلی نجیب

فوق‌العاده جاذب ، تاریخی وملی روماز

« جمهوریت » مطبعه‌سی

-1-

ESİRCİ EVİ

Yol soracak bir can arıyorlardı. Bu tenha mahallenin bostanlar, bağlar arasından geçen kaldırımsız dar sokaklarında kimseler görünmüyordu.

Güneş havayı iyice ısıtmış, sanki etrafa altın renkli ateş zerreleri saçmıştı.

Kırk beşlik tahmin olunabilen, hatırı sayılır göbeğini kısa bacakları üzerinde güçlükle taşımaya çalışan Zeynel Ağa durdu. Uçlarına sırma dallar ve budaklar işlenmiş mendiliyle terini silerken yanındaki tellala;

-Burada bir parça dinlenelim... dedi. Ve parmağıyla büyük çınar altında kurumuş bir çeşme gösterdi. Oraya doğru yürüdüler, büyük mermer yalağın iki kenarına oturdular.

Karşıda, biraz uzakta, yüksek kale duvarları görünüyor, hafif bir lodos esintisinden doğan dalgaların sahile çarptığı işitiliyordu. Zeynel arkadaşına sordu:

-Daha Davutpaşa'ya gelmedik mi?

-Geldik efendim, işte buraları Davutpaşa bostanları.

-Peki gideceğimiz köşk nerede?

-Etrafta görünen köşklerden biri olacak, fakat hangisi?

-Bana mı soruyorsun? Ben bilsem seni yanıma alır mıydım?

-Sahibini biliyorum, Cezayirli Abdüssamed. Şimdi bir adam geçince sorup öğreneceğim. Saray gibi güzel, muazzam bir köşk diyorlardı.

-Şu duvarı birbirine girmiş, salkımlar, yaseminler, sarı güller, sarmaşıklarla örtülmüş köşk olmasın?

Uzaklardan ağaçların arasından gelen bir ses işitildi:

-Bal!.. Leziz bal!.. Güneş damlası, cennet şebnemi, bin bir çiçek rayihası, huriler busesi, bal!... Bal!... Leziz bal!...

Tellal yerinden fırladı;

-İşte bir satıcı. Bunlar bütün mahalleyi tanırlar. Ondan öğreniriz... diyerek sesin geldiği tarafa koştu.

Yumuşak, hoş bir ses, tatlı nağmelerle yaklaşıyordu. Nihayet, iki bağın hendekleri arasındaki dar yoldan meydana çıktı. Bir elinde sepeti, diğerinde terazisi, hafif adımlarla yürüyen bir gençti. Boyu fidan gibi, çehresi güzeldi. Gözlerinde zekâ nuru parlıyordu. Elbisesi muntazam, bir resim, bir hayal gibiydi. Satıcıdan ziyade bir cengâvere benziyordu.

Tellal işaret etti, çağırdı. Zeynel Ağanın yanına geldiler. Balcı küçük, hafif sepetini yere koydu. Malını satmaya önem vermiyor gibi görünüyordu. Zeynel Ağa sordu:

-Buralarda esirci Cezayirli Abdüssamed'in evi varmış, biliyor musun?

Balcı hararetle, büyük, siyah gözlerini açtı ve güzel gözlerinde bir şimşek çaktı:

-Aaa!.. Siz de mi orasını arıyorsunuz? Fakat bilir misiniz, orası belalı bir evdir. Orada bir âfet var...

-Ne âfeti?

-Gönül âfeti... Yüzü görülmeden sesi bile canlar yakan bir âfet... Ona tutulanlar benim gibi divane olurlar...

-Pek güzel bir kız mı bu?

-Bir kız, belki bir melek. Öyle bir ses, öyle güzel...

-Sen kızı gördün, tanıdın mı?

-Uzun macera...

Zeynel Ağa gencin sözlerine hayret ediyor, şimdi ona dikkatli bir nazarla bakıyordu:

-Sen küçükten balcı mısın? Sesin, nağmelerin güzel, çehren güzel, hal ve hareketlerin oldukça kibar. Gözlerinde zekâ nurları parlıyor. Bu meziyetlerinle saraylarda yaşamaya lâyık iken nasıl oluyor da satıcılık yapıyorsun? Satışın bile esrarengiz... Bana bu bilmeceyi anlatır mısın?

-Sırrımı size açmadan evvel, ben de sizin kim olduğunuzu öğrenmeliyim. Hani, sizin de orasını arayışınız?..

Zeynel Ağa kahkahalarla güldü:

-Sevdiğin kıza ben rakip olmam, evlat... Benim halimde, yaptıklarımda hiçbir esrar yok... Ben Mısır Valisi Maksûd Paşanın kâhyasıyım. Paşaya bir cariye satın almak istiyorum. Bu tellal, Abdüssamed'in evinde satılık pek güzel cariyeler bulunduğunu haber almış. Evi bulmak, cariyeleri görmek istiyoruz.

-Onu siz alır mısınız? Abdüssamed onun için binlerce altın istiyor. Ödenemeyecek bir hazine...

-Mısır Valisinin serveti sonsuzdur, oğlum... Ben pek güzel, pek pahalı bir cariye arıyorum.

Güzel balcının çehresini bir bulut sardı. Ümitsiz, düşünceli bir tavırla çeşmenin yıkılmış mermerlerinden bir parçasına çöktü. Şimdi yalvarır gibi bir bakışla Zeynel Ağanın yüzüne bakıyordu. Deminki neşesi uçmuştu. Söyleyecek söz bulamıyordu. Zeynel sordu:

-Hani ya bana maceranı anlatacaktın?

O, biraz düşündükten sonra cevap verdi:

-Sen mert bir adama benziyorsun. Yalnız kalırsak.

O zaman Zeynel tellala emretti;

-Sen biraz uzaklarda dolaş... dedi.

*

***

-Ben Sultan İbrahim'in, daha doğrusu onun cinci hocasının belasına, haksızlığına uğramış bir vezirin oğluyum. Şu karşıdaki bahçeler arasında güzel bir köşkümüz, uşaklarımız, cariyelerimiz, şanımız, şerefimiz vardı. Mutlu bir gençtim. Zevk içinde yaşardım. Bir gün evimize geldiler. Babamı tutup, aldılar, götürdüler.

Hiçbir şey, hiçbir sebep bilmiyor, anlamıyorduk. Ertesi gün felâket haberleri geldi. Babamı sarayda boğmuş, idam etmişlerdi. Bütün mallarına da el koydular.

Bizi sokağa attılar. Azatlı kölemiz ve lalam biraz yaşlı oldukları için kurtulmuştu. Lalanın evine yerleştik.

Annem babamı çok severdi. Bu felâketin acısına dayanamadı. Bir ay içinde söndü, öldü gitti.

Ben lalamın evinde kimsesiz, öksüz kaldım. İşte böyle güya bal satıyor. Mahallelerde serseri serseri geziyorum.

Bir gün kale duvarının dışarısında, sahillerde dolaşırken esirci Abdüssamed'in oturduğu köşkten insanı büyüleyen bir ses işitmiştim. Durdum. Kalın kale duvarlarını aşarak sahillere dağılan bu ses bilmediğim bir tarzda, anlamadığım bir lisanla şarkı söylüyordu. Bu sese âşık oldum. Benim sesim de güzeldir. Musikiden anlarım. Herkes sesimin çok tatlı ve pek etkileyici olduğunu söyler. Fakat benim sesim o kızın nağmeleri, ahengi karşısında nedir ki!

Bu emsalsiz nağmeleri meydana getiren kızı görmek için günlerce, haftalarca esirci evinin etrafında dolaştım. O kadar dikkatleri üzerime çektim ki; bir gün iki yeniçeri azgını beni tehdit ettiler. O günlerde kale dışarısında, öldürülerek hisardan atılmış bir ceset bulunmuştu. Bunun, esirci evindeki kızlara musallat olmuş, gizlice eve girmiş olduğu için öldürülerek atılmış birine ait olduğu söyleniyordu.

Yeniçeri kolluk kuvvetleri esirci Abdüssamed'i himaye ettiler. Soruşturmadan hiçbir şey çıkmadı. Maktulü gömdüler. Her şey unutuldu. Yalnız ben unutamıyordum. O güzel sesli güzel

kızı görmek, tanımak hevesi ruhumu büyülerken tehlikelerden korkuyor, geceleri oralarda dolaşamıyordum. Cariyeyi satın alabilecek param da yok. Bu güzel kızı kaçırmayı düşündüm. İşte onun için gördüğünüz gibi bir satıcı kıyafetine girdim, sabrediyor, fırsat bekliyorum. Çünkü ben onsuz yaşayamayacağım. En yanık, etkileyici sesimle nağmeler icat ediyor, köşkün etrafında dolaşarak bal satıyorum. Dikkat çeksin diye bu şairane satışı düzenleyip, besteledim.

"Bal!.. Leziz bal! Güneş damlası, cennet şebnemi, bin bir çiçek rayihası, huriler busesi bal!.. Leziz bal!.." diye bağırıyorum. Ben geçerken bütün kadınlar, kızlar, çocuklar pencerelere, kafeslere koşuşuyorlar. Yalnız Abdüssamed'in evinden kimse çıkmıyor, ben de onu göremiyorum.

Nihayet geç kaldığım bir gündü. Güneş batmış, gökler yıldızlarla çiçeklenmişti. Köşkün karşısında, büyük bir çınar var. Altında oturdum. Etrafı derin bir sessizlik, bir vahşet kaplamıştı. Şiddetli bir lodos rüzgârı heybetli çınarın dallarını sarsıyor, kükremiş denizden sahillere çarpan dalgaların uğultusu bana kadar geliyordu. Yorgun ve umutsuz onu düşünüyordum.

Birdenbire bir ses, bir nağme bu vahşi gürültüleri yırttı. Hepsinin üstüne çıktı. Onun sesi idi. İnce, ahenkli, etkili bir kadın sesi... Nağmeleri serin, berrak bir su gibi yüzüme, ruhuma serpiliyordu. Gönlümü, gözümü açtı.

Elimde olmadan doğruldum. Korkuyu, önlemleri unutmuştum. O sustuğu zaman ben söylemeye başladım:

"Bal!.. Bal!.. Leziz bal!.. Güneş damlası!.. Cennet şebnemi!.. Bin bir çiçek rayihası, huriler busesi bal!... Leziz bal!.."

İçeride inceli kalınlı cıvıltıları takiben sesler kesildi. Onu kaçırdılar, uzaklaştırdılar. Ve o günden beri bir daha bu sesi duymadım. Hayaline taptığım kızı göremedim.

-Biz şimdi cariye beğenmek, satın almak için oraya gidiyoruz. Beraber gelir misin? Belki kızı görürsün!

Genç âşık Zeynel Ağanın ellerine sarıldı. Kendisine gösterdiği bu şefkate karşılık minnet ve şükran hisleriyle öptü;

-Mademki bana merhamet ediyorsunuz, onu satın alırsanız beni de alınız. Ben onunla beraber gitmek, onun etrafında yaşamak için köle olmaya, köle gibi Mısır'a gitmeye razıyım... dedi.

Zeynel Ağa sordu:

-Ben vezirlerin çoğunu tanırım. İdam edilen babanız kimdi, sorabilir miyim?

-Babam Trabzonlu İslam Paşa idi. Sultanzâde Mehmet Paşaya çok yardımcılık etmişti. Paşa sadrazam olduğu zaman minnetten kurtulmak için babamın idamına razı oldu.

-Yaa!.. İslam Paşa mı? Tanırım. Hattâ onun iyiliklerini bile gördüm. Öyle ise seni bir esir gibi değil evlat gibi yanıma alıyorum...

*
***

Abdüssamed'in oturduğu köşkün büyük cümle kapısından girdiler. Bakımsız bırakılmış bahçeler, esrarengiz sık ağaçlıklar arasından geçtiler. En üst kat pencereleri denizi görebilmek için kale duvarlarını aşmış, filizi boyalı, nakışlı, muhteşem bir binanın önüne geldiler. Burası eski ve terk edilmiş bir saray olmalıydı.

Sekiz on basamak mermer merdivenlerden çıktılar. İçerideki gürültülü çığlıklar, kahkahalar dışarı taşıyordu. Misafirlere rehberlik eden ihtiyar zenci köle kapıyı açtığı zaman garip bir manzarayla karşı karşıya geldiler. İrili ufaklı, Kızıl Deniz'den gelmiş abanoz gibi siyah zenciler, açık kahve renginde Habeşîler, Kafkas Dağlarının sarışın, mavi, yeşil, sarı, kara gözlü Çerkez, Abaza, Gürcü dilberleri... Rum, Rus, Macar kızları karmakarışık oynuyor, şuh kahkahalarla gülüyorlardı. Kapının açıldığından haberleri bile olmadı.

İnce hasır döşenmiş büyük sofayı süpürmeye çalışan zenci kalfanın ayakları arkasına sekiz on yaşlarında bir çapkın köle yumulmuş, öndekiler bacıyı ürkütünce, zavallı bacı, arka üstü düşmüş, ayakları havaya kalkmıştı. Hepsi bu manzara karşısında kahkahalarla gülüyorlardı.

Kapıyı açan zenci kölenin bağırması üzerine, çil yavrusu gibi, her biri bir tarafa dağıldı.

Zenci köle, Zeynel Ağa ile arkadaşlarını misafir odasına götürdü. Abdüssamed'e bilgi vermeye gitti.

Misafirlerin Mısır Valisi için cariyeler satın almaya gelmiş oldukları dışarıda duyuldu. Burada mahpus gibi yaşayan, dünya yüzü görmeyen esirlerden bir çoğu usandıkları bu hayattan kurtulmak için satılmaya can atıyorlardı. Şimdi gençler ve çocuklar fiskoslarla gülüşerek oda kapısı önüne toplanıyor, içeridekileri görmek için -birbirlerini iterek- anahtar deliğinden bakmaya çalışıyorlardı.

Bu sırada Abdüssamed göründü. Cezayir Dayıları kıyafetinde iri yarı bir herifti. Belinde büyük bir kılıcı, elinde kamçısı vardı. Acı bir nara ile bağırdı. Kamçısını sallayarak insan sürüsünü ürküttü. Bunlar vahşi hayvanlar gibi her biri bir tarafa kaçtı, dağıldı.

Abdüssamed kurnaz bir esirci idi. Müşterilerini âdettendir diye hürmet göstererek değil, caka satarak etkilemesini bilirdi.

Odaya girince selam verdi. Zengin ve kendini beğenmiş bir tüccar tavrıyla oturdu. Tellalı tanıyordu. Onunla gelen bu iki kişiden hangisinin efendi olduğunu kestirmek için dikkatle baktı.

Genç adamın halinde, çehresinde öyle bir soyluluk nuru vardı ki efendi ve müşteri onu zannetti. Zeynel Ağaya önem vermeyerek ona hitap etmeye başladı:

-Ya efendi, nasıl halayık, nasıl kul ister? Beyaz? Habeş? Siyah? Küçük? Genç? Güzel? Çok güzel? Ucuz? Pahalı?.. Hepsi var...

Zeynel Ağa cevap verdi;

-Görelim... dedi.

-Evet, efendi, siz görecek, beğenecek, sonra pazarlık yapacak. Fakat evvela ne ister, bana onu söyleyecek.

-En evvel, bir sarayda bulunabilecek en güzel kızları göster.

Abdüssamed Zeynel Ağanın istediği gibi en güzel malını en evvel takdim etmedi. Kızların en adi ve en ucuzlarını getirip göstermekten başladı. Beğenilmedikçe daha değerlilerine sıra geliyordu. Kapı önünde durmuş bizzat isimleriyle çağırdığı kızları odaya alıyor, her birinin özelliklerini, meziyetlerini sayıp döktükten sonra fiyatını söylüyordu:

Zeynel Ağa gururlu bir tavırla;

-Daha âlâsı, daha kıymetlisi yok mu?.. dedikçe, Abdüssamed manalı tebessümlerle;

-Var, ya efendi... diyor ve daha güzelini getiriyordu.

Sonunda dışarı doğru;

-Nûr-u Ayn!.. diye bağırdı ve kızın gelmesini beklerken, hakkında bilgi vermeye başladı:

-Bu İstanbul'da değil dünyada eşi benzeri bulunmaz bir cariye. Feleğin cilveleri buraya atmasaydı; kız bugün belki bir kraliçe yahut sarayda bir haseki olacaktı. Ve belki yine olacak. Bir zengin bunu satın alır ve saraya takdim ederse...

-O kadar fevkalâde bir şey mi bu?

-Şimdi görecek, ve anlayacaksınız, efendi... Güzelliği kadar fevkalâde zekâsı, emsalsiz güzel sesi var. Macar kızıdır ama, Türklerden iyi Türkçe okur ve yazar. Tambur, rebab çalar. O kadar kibar, o kadar terbiyeli ki. Göreceksin, hayran olacaksın, efendi...

Abdüssamed malını methetmek için belli ki daha çok söyleyecekti. Fakat davet olunan Nûr-u Ayn'ın odaya girişi ortamı değiştirdi. Zeynel Ağa ile arkadaşı Sabihî Beyi hayretler içinde bıraktı.

Bu, alelâde bir kız değil, kendisine esir olunacak bir varlıktı. Karanlığa doğan nur gibi, eyyâm-ı bâhurda esen serinletici bir rüzgâr gibi içeri girdi. Uzun, güzel endamını, Arap tarzı ipekli bir bornozla örtmüş, sırma rengi saçlarını, sarı lalelerden oluşan bir taç gibi başı üstüne toplamıştı.

Onda ne bir esirin utancı, ne de bir fahişenin serbestliği vardı. Güzelliğinin kıymet ve önemini bilen bir gururla yürüyor, baygın, mavi gözlerinden zekâ nurları saçıyordu.

Zeynel Ağa kıza hürmetkâr bir tavırla;

-Sizi Mısır'a, Kasr-ı Yusuf Sarayı'na götürmek istiyoruz, gelir misiniz?.. dedi.

Kız hafif, alaycı bir tebessümle güldü.

-Cevap vermiyorsunuz, gelir misiniz?

-Esirin arzuları sorulur mu, efendim?..

-Mısır valisi Maksûd Paşa terbiyeli, genç, yakışıklı, güzel ve mükemmel bir insandır. Orada bir hükümdar gibidir. Saraylarda yaşar. Servetinin haddi hesabı yoktur. Bu güzelliğiniz ve kültürünüzle orada bir sultan gibi hükümran olursunuz.

Nûr-u Ayn önüne bakıyor, cevap vermiyordu.

Abdüssamed elindeki kamçısı ile ona çıkması için işaret etti. Kız büyük bir ağırbaşlılık ve gurur ile odadan çıktı.

Mısır valisinin kethüdası paşasını memnun edecek cevheri bulmuştu. Pazarlık kolayca sonuçlandırıldı.

Ertesi gün altınları getirmek ve kızı almak için esircinin evinden çıktılar.

- 2 -

GEMİ KORSANLARI

Sabihî doğuştan şair yaratılmış bir gençti. Bütün varlığını saran şiddetli sevdasıyla zaman zaman dünyadan habersizmiş gibi dalgınlıkları olurdu.

Bu akşam da geminin baş tarafında bir kenara çekilmiş, derin derin düşünüyor, dilinin alıştığı bir ahenkle kendiliğinden hafif nağmelerle mırıldanıyordu:

-Bal, bal, leziz bal. Güneş damlası, cennet şebnemi, bin bir çiçek rayihası, huriler busesi, leziz bal...

Bu nağmeler, onun Davutpaşa bağlarında, esirci evi etrafında Nûr-u Ayn'ı görmek, sesini işitmek için gezindiği zamanları düşündüğünü gösteriyordu.

Gemi pupadan gelen bir rüzgâr ile dalgalar üzerinden sekerek şuh ve raks eder gibi uçarken, güneş Girit dağları üzerinde parçalanmış, rengârenk bulutlar arasından batıyor, ufukları kana boyuyordu. Gemide müezzinlik yapan Mekke Kadısının Mahzar'ı o anda ezan okumaya başladı.

Sabihî ezanı işitince kendi kendine;

-Çiçeklere renk ve rayiha, Nûr-u Ayn'a güzellik ve cazibe veren, bu latif tebessüm ile havayı ve denizi dalgalandıran Rabbime hamd ve senalar olsun... dedi.

Ezan okunurken geminin köpeği de geminin baş tarafına geldi. Dalgalara karşı havlıyor, bu ruhani nağmelerin güzelliğini bozuyordu. Köpek insanlarda bulunmayan bir his ile herkesten evvel düşmanın tehlike ve kokusunu almıştı. Bu durum yolcuları tedirgin etti, ama gemiciler için de bir ikazdı.

Koca sarıklı, Cezayir kıyafetli kaptan meydana çıktı. Etrafa bakıyor, ufukları gözlüyordu. Nihayet gördü ve bağırdı:

-Tehlike var!.. Girit korsanlarıdır!.. Savaşacağız!..

Bu müthiş bağırtı üzerine etrafı bir çığlık kapladı. Haber verilen, korkulan felâket işte nihayet gelip çatmıştı. Şimdi Mekke Kadısına sövüyor, sayıyorlardı. Kaptan bağırıyordu:

-Bize buralarda Girit korsanları dolaşıyor, Girit sularından geçmek caiz değildir demediler miydi? İnanmadılar. Bana korkak dediler. İşte felâket geldi çattı.

Hiddetlenen, korkan diğer gemiciler de bağırmaya başladılar:

-Kadı Efendi nasihat dinledi mi? Kaptana korkak dedi, hakaret etti. Mutlaka yola çıkmalıyız diye ayak diredi.

-Kadı Efendi hac zamanını kaçırmamak, zavallı hacılardan ölenlerin mirasına konmak için bir an evvel Mekke'ye yetişmek istiyor.

-Şimdi iyi yetişecek.

Bu gürültüler arasında Mekke Kadısı ile upuzun, sivri, simsiyah ihtiyar zenci Sümbül Ağa meydana çıktılar. Onlar da heyecan içindeydiler.

*

***

1052'de, Sultan İbrahim'in çılgın saltanatı zamanında idi. Sarayda hasekilerden birinin hışmına uğrayan Dâr-üs-saâde Ağası Sümbül azlolunmuş, derhal Mısır'a sürgün edilmesine emir çıkmıştı.

Donanma Karadeniz'de idi. Dâr-üs-saâde ağasını Mısır'a götürecek münasip büyük bir gemi bulunamadı. İbrahim Çelebi namında bir reisin çektirisi kiralandı. Kızlar Ağasının mallarına el konulmamıştı. Bütün kıymetli eşyası ve pek sevdiği atları da gemiye bindirildi.

İbrahim Çelebi çekirdekten yetişmiş, yakışıklı, cesur bir gemici idi. Fakat tamahkârdı. Gemisi Kızlar Ağasının eşyası ve hayvanlarıyla dolmuş iken başka müşteriler de aldı.

Hac zamanı geçmeden evvel memuriyet mahalline yetişmek isteyen ve gidecek yolcu gemisi bekleyen Mekke Kadısı da maiyeti ile beraber bu gemiye bindi. İbrahim Çelebi, müracaat eden daha bir çok hacıyı, Mısır yolcularını da reddetmedi. Gemi hıncahınç dolmuştu. Mahşeri bir kalabalık vardı.

Gemi Rodos'a varacağı zaman hükümet memurları;

-Bu günler Mısır'a doğru gitmeyiniz. Girit sularında korsan gemileri görüldü. Balıkçı kayıklarını bile soydular... demişlerdi.

Reis İbrahim Çelebi, Girit korsanlarının ne müthiş canavarlar olduğunu bilirdi. Çıkmak istemedi;

-Beş on gün burada bekleriz. Elbet uzaklaşırlar. Yahut buraya başka gemiler de uğrar beraber çıkarız... dedi.

Fakat Mekke Kadısı hac zamanı geçmeden evvel Hicaz'a yetişmek istiyor, vakit kaybedilmemesi, hemen yola çıkılması için ısrar ediyordu. Kızlar Ağasını kandırmıştı. Cahil ve mağrur zenci;

-Su üstünde niye duralım? Biz padişahın iradesiyle gidiyoruz. Kimden korkacağız? Girit korsanlarının bize ilişmek haddine mi düşmüş!.. diyordu.

İbrahim Reis;

-Kâfi topumuz yok. Gemi çok yüklü. Onlar bir sürü gemiyle gelecekler. Tehlike büyük .. dedikçe, Kızlar Ağası, Mekke Kadısının teşvikiyle;

-Sen korkak... Sen miskin... diye zavallının hislerine saldırıyor, tahrik ediyor, bağırıyor çağırıyordu.

Hacılar, yolcular iki taraf olmuşlardı. Bir kısmı hemen yola devam etmek, diğer kısmı beş on gün Rodos'ta kalarak durumu değerlendirmek, başka gemiler gelirse beraber çıkmak istiyorlardı.

Kalmak taraftarlarından biri karısına hafif bir sesle;

-Reis kendi kamarasını esrarengiz bir aileye kiralamıştır. Şişman bir adamla pek güzel bir kızı, bir de oğlu var. Kalabalık arasına çıkmıyor, kimse ile görüşmüyorlar. Ben onları bir sabah, herkesin uyuduğu sırada, güneş doğarken hava almaya çıktıklarında gördüm. Saraya mensup pek nüfuzlu, önemli bir adam olmalı. Ona başvuralım... dedi.

-Bu divane Kızlar Ağası ve Mekke Kadısına söz geçirebilirse!

İçlerinden ikisi bu esrarengiz kişiyi görmek, işe müdahalesini rica etmek için kaptan kamarasının kapısına gittiler.

Karşılarına genç âşık, Sabihî çıktı. Ona, pek mühim bir iş için babasını görmek istediklerini söylediler.

Zeynel Ağa gecelik entarisi, laubali tavrı ile epeyce neşeli bir halde kapı önünde göründü. Ziyaretçiler maksadı anlattılar. Hayretle gözlerini açtı;

-Ne diyorsunuz? Bu divane Arap'la kadı bütün mallarını verdikten başka esir olmak, satılmak mı istiyorlar? Hiç korsanlara karşı böyle yüklü bir tek gemi ile gidilir mi?.. dedi.

Hemen giyindi. Heybetli bir kıyafetle meydana çıktı. Evvela kaptanın yanına gitti. Onu kandırmaya çalıştı. İnatçı İbrahim Çelebi başka söz söylemiyordu:

-Bana korkak dediler. Ölümlerden bile korkmadığımı ispat edeceğim. Bela gelir çatarsa onlar da görürler.

-Çelebi sen hiç korsanlara tesadüf etmedin mi? Ben bir kere esir oldum, biliyorum. Denizde onlar müthiş bir âfettir. Bütün malı aldıktan başka gemiyi elinden alacaklar, hepimizi esir edeceklerdir. Geçen defa kendimi satın alıncaya kadar ne belalar çektim, ben bilirim. Memleketinde serveti olan, yolunu bulan kendini satın alır kurtarabilirse de buna muvaffak olamayanlar hayvan gibi pazarlarda satılır, ölünceye kadar itilir kakılırlar. İyi düşün. Bir gücenme, bir inat uğruna kabadayılık davasıyla atılacağın felâketin derecesini ölç, biç.

-Ne yapalım Allahın dediği olacak. Bana korkak diyenler düşünsün.

-Peki, sana korkak diyen ve gitmek isteyenler bu fikirlerinden vazgeçer, sana gelir; "Gitmeyelim!.." derlerse?

İnatçı kaptan bir an düşündü. Kızlar Ağası ile Mekke Kadısının ayağına gelerek kendisinden özür dilemeleri hoşuna gidecekti;

-Hele bir kere gelecek olsunlar... dedi.

Zeynel Ağa oradan Kızlar Ağasının yanına gitti. Mekke Kadısı da orada idi. Onlara tehlikenin büyüklüğünü, neticelerini, bütün felâketleri, kendisinin esarette geçirdiği günleri uzun uzadıya anlattı. Onları yumuşatmaya muvaffak oldu. Daha beş on gün kalmaya razı oldular. Şimdi iş kendilerinin gemi reisine gidip Rodos'ta kalmayı kabul ettiklerini, geminin bugün hareket etmemesini söylemelerine kalmıştı.

Zeynel Ağa bunu teklif edince Kızlar Ağası yerinden fırladı:

-Ne? Ben, saraylarda, padişahlar, sultanlar arasında yaşamış Dâr-üs-saâde Ağası, bu miskin gemicinin ayağına mı gideyim? Ben onun gibi bin gemiciye ayağımı öptürmüşüm, onun ayağına gider miyim?..

Mekke Kadısı da zencinin bu gururunu, inadını görünce ondan aşağı kalmak istemedi. İlmiyye payesinin büyüklüğünden, şerefinden bahsediyor, kaptanın ayağına gitmeye, ondan özür dilemeye katiyen razı olamayacağını anlatıyordu.

-Fakat sizin gururunuz, inadınız yüzünden gemideki bütün insanların hayatı müthiş tehlikelere itiliyor.

-Bundan ben sorumlu değilim. Onu reis denilen çelebiye anlat.

-O, inatçı bir cahil. Söz anlamıyor; "Bana korkak dediler. Korkak olmadığımı anlasınlar, özür dilesinler, sonra..." diyor. Siz bu cahilin aklına uymayın.

Her ikisi bir ağızdan bağırdılar:

-Mümkün değil! Mümkün değil, biz o miskin herifin ayağına gidip ne özür dileriz, ne de yalvarırız. O korsanlardan korkmuyorsa, biz hiç korkmayız.

Bu inat karmaşasında uyuşma sağlayabilmek için Zeynel Ağa bir yandan diğer yana koşturuyordu. Onca uğraşa rağmen hiçbir tarafı ikna etmeye muvaffak olamadı. Nihayet gemi yola çıktı.

İşte korkulan felâket de bunun sonucu gerçekleşti.

*
***

Rodos'tan hareket ettikleri zaman Zeynel Ağa şiddetli bir öfke ve sinirlilik içindeydi. Bu inatçı, cahil, anlayışsız heriflere küfürler ediyordu. Oturdukları kaptan kamarasının kapısına geldikleri zaman durdu, düşündü. Şimdi ne yapacaktı? Tehlikeyi, korkularını Nûr-u Ayn ve Sabihî'ye anlatmalı mıydı? Kendi kendine;

-Belki korsanlara rastlamaz, felâkete uğramayarak salimen Mısır'a gideriz. Şimdiden bu zavallı gençlere müthiş endişeler, heyecanlar yaşatmaya gerek yok!.. dedi.

İçeri girdiği zaman davetin nedenini sordular.

-Geminin reisi ile Kızlar Ağası ve Mekke Kadısı kavga etmişler. Onları barıştırmaya çalıştım... dedi.

Nûr-u Ayn sordu:

-Barıştırabildiniz mi?

-Hayır.

-Neden kavga etmişler?

-Biri diğerine "Korkak!.." demiş.

-Neden korkak, korkulacak bir şey mi varmış?

-Adam sende, nemize lâzım! Biz burada kendi zevkimize bakalım. Şuradan dolu bir kadeh daha ver de, başladığın tatlı hikayeye devam et.

Güzel kız Zeynel Ağaya bir kadeh şarap sundu. Sonra oturdu. Konuşmasını büyük bir şevkle bekleyen Sabihî'ye tebessümler ederek başladı. Çocukluk hayatını ve esarete nasıl düştüğünü anlatıyordu:

-Misafir çocuklarıyla şatonun bahçesinde, ağaçların altında oynuyorduk. Şatodan iyice uzaklaşmıştık. Birdenbire kilisenin çanı tehlike, felâket ihbar eder bir ahenkle acı acı çalmaya başladı. Arkasından da gürültüler, çığlıklar koptu.

Hep çocuktuk. Fakat en küçüğümüz on yaşında vardı. Ani bir felâket geldiğini anlayabilmiştik. Şatoya doğru koşarken etraftan silah sesleri ve naralar gelmeye başladı. Savaş oluyordu. Şato düşman hücumuna uğramıştı. Henüz tereddütler içinde şatoya kaçmak için koştuğumuz sırada, çılgınca koşturdukları atlarla bize doğru gelen sekiz on kadar sarıklı, sırmalı cepkenli, korkunç çehreli süvarilerin karşısında donup kaldık. Korkumuzdan bağırıp, ağlayamıyorduk bile.

Bu süvarilerden biri parmağını dudaklarının üstüne koyarak bize sus işareti yaptı. Yanımıza yaklaştı. Her birimizin boyunu, bosunu, çehresini inceledi. İçimizden üçünü seçti. Hayvanların terkisine bindirerek güzelce bağladılar. Bu esir aldıkları kızların içinde ben de vardım.

Ağlamak, bağırmak isteyenleri müthiş tehditlerle susturuyorlardı. Bizi şatodan bir saat kadar uzaktaki ormana götürdüler. Orada birçok süvariler, esir alınmış diğer Macar kızları, çocukları, pahada ağır yükte hafif eşyalar vardı.

Birkaç saat bekledik. Bizden sonra daha bir takım süvariler, esirler ve eşya geldi. Meğer bunlar huduttan gelen Türk akıncıları imiş. Yıldırım sürati ile etrafı talan eden akıncılar burada toplanınca dönüş başladı. Günlerce hayvan üstünde gittik. Türk akıncılarının geçtiğinden haberdar olan bütün Macar köylüleri dağılmış gizlenmişlerdi. Kırlarda, köylerde kimselere tesadüf etmiyorduk.

Hududa geldiğimiz zaman dağıldık. Benim Macar asilzâdelerinden olduğumu, sesimin güzelliğini, iyi saz çaldığımı anladıkları zaman beni Budin valisine gönderdiler. Vali Mustafa Paşa da biraz zaman geçtikten sonra İstanbul'a, padişahın kız kardeşi Belkıs Sultana hediye yolladı.

Sultanın eşi Nakkaş Paşa Mısır Valisi idi. Oraya servet toplamaya, zengin olmaya gitmişti. Belkıs Sultan İstanbul'da eşinin getireceği hazineleri beklerken büyük bir ihtişam ve debdebe içinde yaşıyordu. Sarayında benim gibi yüzlerce cariyesi ve köleleri vardı.

Sultan beni pek beğendi ve sevdi. Kendi evladı olmadığı için, beni bir evlat gibi terbiye ederek büyütmeye çalışıyor, eğitimde gösterdiğim kabiliyetten pek memnun oluyordu. Kısa zamanda Türkçe'yi öğrendim. Okuyup yazmaya başladım. Rebab çalıyor, şark musikisinden anlıyor, zevk alıyordum.

Belkıs Sultanın sarayında bir prenses gibi büyüdüm. On dört yaşına gelmiştim. Mazimi, içinde bulunduğum durumu, geleceğimi düşünebiliyordum. Beni en çok Macaristan'daki ailem, onların hali düşündürüyordu.

Birgün derdimi Belkıs Sultana açtım;

-Beni lütfen Budin Valisinin yanına kadar gönderin. Oradan Macaristan'a geçeyim. Bir kere ailemi bulup, onlarla görüşeyim. Onlar da benim hayatta ve mutlu olduğumu anlasınlar. Yine buraya gelirim... diye yalvardım.

Sultan güldü:

-Çocuk... dedi. Aklın mı ermiyor, beni aldatmak mı istiyorsun? Ailenin yanına gittikten sonra, bir daha onlar seni bırakırlar mı? Demek ki burada benim evladım gibi yaşamaktan memnun değilsin ki...

-Vallahi çok memnunum. Sizden ayrılmak istemem. Fakat ne yapayım? Devamlı onları düşünüyorum. Anamı, babamı bir kerecik olsun görmek istiyorum. Annem benim için kim bilir ne kadar üzülüyordur.

Bu sözleri üzgün, ümitsiz bir tavırla söylemiştim. Belkıs Sultan acıdı. Beni yanına oturttu. Hüznümü yatıştırmak için okşarken ümitler veriyor, konuşuyordu:

-Bak kızım, ben seni bu memlekette hükmü geçen biri olman için büyütüyor, terbiye ediyorum. Olgunlaştığın zaman seni kardeşim Sultan İbrahim'e hediye edeceğim. Bizde ekseriya

padişahlar senin gibi esir kızlara, esir olmuşlardır. Yıldırım Bayezıd Sırp Kralının kız kardeşi Olivera ile evlendiği zaman onun otoritesine yenik düştüğü gibi, bir Rus rahibinin kızı olan Roksalan da Hürrem Sultan unvanıyla Kânuni Sultan Süleyman'ı zülfünün teline bağladı. Senelerce hükümran oldu. Venedikli Sofia Baffo Safiye Sultan, Üçüncü Murat'ı cazibesine, kültürüne esir etti. Nihayet, hâlâ başımıza bela kesilen Valide Sultan senelerden beri padişahları ve memleketi pençesinde tutmuyor mu? O da bir Rum rahibin kızı Anastasya idi. Mahpeyker Sultan oldu. Şimdi kardeşim Sultan İbrahim'i bu Valide Sultanın hâkimiyetinden, pençesinden kurtarmak lâzım. Bunu da ancak pek güzel, pek zeki bir kadın yapacaktır. Seni bunun için yetiştiriyorum. Sarayda hükmü geçen bir sultan olduğun zaman Macaristan'daki bütün akrabanı buraya getirir, görür, servet ve zenginliğe gark edersin.

O zaman pek taze, çocuk sayılabilecek bir çağda idim. Saraya girmek, sınırsız elmaslara, hazinelere sahip bir sultan olmak hayali kalbimde arzular, hevesler uyandırdı. Daha ciddi bir gayretle çalışmaya, okumaya, yazmaya, her şeyi öğrenmeye çalıştım ve en çok da tarih okudum. Dünyayı, hayatı anladım zannediyordum.

Zeynel Ağa, bilhassa Sabihî Bey güzel kızın sözlerini büyük bir hayretle dinliyorlardı. Nûr-u Ayn nazarlarında bir kat daha yükseliyordu. Zeynel Ağa sordu:

-Şimdi hayatı o zaman öğrendiğiniz, anladığınızdan başka mı buluyorsunuz?

-Tabii değil mi? Hayat okumak, masal dinlemekle anlaşılmıyor. Zihnin, gözlerin açılması için türlü hadiseler arasında yuvarlanmak, felâketler görmek, tecrübeler edinmek lâzımmış.

-Demek ki sultan sarayında acılar, felâketler gördünüz?

-Gözümün önünde yıkımlar ve değişiklikler oldu. Talih sediri dar ağacına, debdebe ve ihtişam sarayı aciz ve yoksul bir kulübeye döndü. Sultanın kocası Mısır Valisi Nakkaş Paşanın dönüşünü bekliyorduk. Bize emsalsiz elmaslar, kumaşlar, haddi

hesabı olmayan servet getireceğini bildiğimiz Nakkaş Paşa neticede İstanbul'a gemiler dolusu muazzam bir servetle gelmişti. Fakat onu rakip gören, sadrazam olmasından korkan gammazlar kuş beyinli padişahı kolayca aldattılar. Belkıs Sultanın karşısına çıkacağı düşüncesi Mahpeyker Sultanı da etkiledi. Güya diğer vezirlerin yapmadığı bir şeymiş gibi Nakkaş Paşanın Mısır'da ahaliyi soyarak büyük bir servet topladığını ileri sürdüler. Servetine el konulması için hünkârı kandırdılar. Bu haber bizim saraya gelince Belkıs Sultan küplere bindi. Zeki fakat çok asabi bir kadındı. Heyecanlarla yerinden kalktı. Topkapı Sarayı'na koştu. Kardeşini buldu. Galiba bulunduğu sinirli haliyle bağırmış, çağırmış, divane padişahı büsbütün kızdırmış. Sonunda Nakkaş Paşanın idamına, Belkıs Sultanın da hapsedilerek bütün malına el konulmasına emir çıkmış.

Padişahın hemşiresi sarayından çıkarıldı. Damat Nakkaş Paşa Yedikule'ye kapatıldı ve idam edildi. Belkıs Sultanın sarayındaki bütün mallara el konuldu. Cariyeler de, köleler de haraç mezat satıldı. Böylece ben de esirci Abdüssamed'in eline düştüm. Orada sefil bir esaret hayatı yaşadım. Fakat işkencelere bile katlanabilecek bir azim ve kuvvet kazandım.

*
***

Geçmişe, saray hayatına, esaret felâketlerine ilişkin konulardan saatlerce bahsedildi. Tatlı tatlı konuşuyor, geminin arkadan gelen uygun bir rüzgârla ilerlemekte olduğunu anlıyorlardı.

Akşam olmuştu. Sabihî kalktı, kandili yakıyordu. O şimdi hiçbir hizmeti Nûr-u Ayn'a bırakmıyor, ona tapınan bir kul gibi hizmet ediyordu.

Dışarıdan bir gürültü bir çığlık işitildi. Zeynel Ağa yerinden fırladı. Dışarı çıkmasıyla içeri dönmesi bir oldu;

-Korktuğum felâket nihayet başımıza geldi. Karşımıza korsanlar çıktı. Kaptan savaşa hazırlanıyor... dedi.

Bu haberden Sabihî sarsıldı. Endişeli nazarlarla Nûr-u Ayn'a bakıyordu. Halbuki güzel kız felâketi soğukkanlı ve korkusuzca karşıladı. Nemli gözlerle kendisine bakan Sabihî'ye;

-Çok mu korkuyorsun?.. dedi.

-Kendim için değil, sizin için korkuyorum.

-Ne benim için, ne de kendin için kork. Korku ansızın gelen uğursuz bir beladır. İnsanın iradesini yok eder. Kurtuluşun kapılarını kapatır. Felâketleri ancak cesaret, soğukkanlılık ve bir takım önlemlerle yenebiliriz.

Genç kızın bu cesur ve kararlı sözleri Zeynel Ağaya da hayret ve cesaret verdi. Sordu:

-Korsanlardan korkmuyor musun?

-Niye korkayım? Bu gün esirim, esaretten daha büyük bir felâkete uğrayacak değilim ki!

-Fakat bugün bir saraya gidiyorsun.

-Esir olanlar için sarayla hapishanenin ne farkı var?

-Sen beni dinle. Çocukluğu bırak. Korsanların elinden ucuz kurtulmanın çaresine bakalım. Esir olduğunuzu, Mısır'a Kasr-ı Yusuf'a gideceğinizi kimseye, ama hiç kimseye söylemeyeceksiniz. Ben bir tüccarım. Siz de biriniz oğlum, biriniz kızımsınız. Hep beraber hacca gidiyoruz. Anlıyorsunuz ya, başka söz söylemeyecek, güzelliğinizi, kabiliyetlerinizi, zekânızı sezdirmemeye çalışacaksınız.

Dışarıda feryatlar, gürültüler, koşuşmalar devam ediyordu.

Zeynel Ağa;

-Ben dışarıya çıkıyorum. Geminin kaptanını savaştan vazgeçirmeye çalışacağım. Teslim olmak felâketin en hafifidir... dedi.

Bu sırada atılan bir top bütün gemiyi sarstı. Zeynel Ağanın arkasından Nûr-u Ayn ile Sabihî de dehşetle dışarı fırladı;

-Batıyor muyuz?.. diyorlardı.

*

Dışarıda müthiş bir manzarayla karşılaştılar. Hava bulutluydu. Ortalığı zifiri karanlık sarmıştı. Etrafta üç korsan gemisi görünüyordu. Bunlar kendilerini ve kuvvetlerini göstermek için ışık yakmışlardı. Kırmızı ışığın huzmeleri arasında iri yarı, posbıyıklı baştan aşağı silahlı korsanlar korkunç görünüyorlardı.

Işıklar söndü. Etrafı daha vahşi bir karanlık ve belirsizlik kapladı. Kaptan bağırıyordu:

-Korsanlar yaklaşıyorlar. Hazır olun! Şimdi top ve kurşun menziline girecekler. Savaşacağız. Silahı olmayan ve savaşa girmek istemeyenler ambarlara çekilsin.

Kaptanın bu sözlerine karşılık kimse ambarlara girmek, o karanlığın ve belirsizliğin içinde kalmak istemiyordu. Meydanda bulunmak, hadiselerin gidişatını, tehlikeleri görmek, kurtulma çareleri aramak arzusunda idiler. Etraflarını saran bu dehşetin heyecanı ile kalpleri titriyordu.

Zeynel Ağa ile bazı ihtiyar yolcular kaptanın etrafını almışlar, onu kandırmaya çalışıyorlardı:

-Savaşmadan, zaafımız, güçsüzlüğümüz anlaşılmadan evvel teslim görüşmelerine girişecek olursak birçok fayda elde edebiliriz.

-Zaten nasıl savaşabiliriz? Karşımızda dehşetli, silahlı üç gemi var. Kaçmak da mümkün değil. Herhalde teslim olacağız.

-Evet teslim olalım. Başka çare yok.

-Beyhude kan dökmeyelim.

Kaptan somurtmuş, bütün bu söylenenlere cevap vermeye gerek bile duymuyordu. Humbaracısına emirler veriyor, topu doldurtuyordu.

Nihayet ihtiyarların ısrarlarına, ricalarına karşı;

-Ne tehlike olursa olsun; benim namusum var. Kesinlikle savaşacağım. Bana korkak diyenlere karşı korkmadığımı ispat edeceğim... dedi.

-Fakat boş yere geminin yanması, batması tehlikeleri var.

-Varsa ne yapalım?

-Biz de beraber batarız.

-Bana korkak diyen, gemiyi zorla bu felâkete sürükleyenler de batar ya!

Kaptan bu sinir ile topa tekrar ateş emrini verdi.

Top patladı. Merminin hedefe isabet edip etmediği anlaşılamadı. Fakat karşı taraftaki korsanlar topa topla karşılık vermediler. Bu güzel gemiyi, içindeki kıymetli malları, esirleri batırmak istemedikleri anlaşılıyordu. Korsanlar sadece kurşun atmakla yetindiler.

Yolcular heyecanla kaptana yalvarmaya devam ettiler. Her kafadan bir ses çıkıyordu:

-Sana haksız yere korkak diyenleri buraya getirelim. Gözünün önünde falakaya yatıralım, dövelim.

-Kadınlar, masum çocuklar var. Gemiyi inat uğruna ateşe atma, günahtır. Teslim işareti ver... diyorlardı.

Savaş olacağını, batma tehlikesini anlayan bazıları canını kurtarabilmek ümidiyle geminin sandallarına hücum etmiş, içine doluşmuşlardı. Sümbül Ağa ile Mekke Kadısı da gelmişler, hâlâ rütbe ve büyüklük davasıyla sandalda kendilerine bir yer açılmasını istiyor, bağırıyorlardı.

Bu sırada birkaç kişi kaptana hakaret ederek kızdıran, bu felâkete sebep olan Kızlar Ağasıyla Mekke Kadısının şimdi de kendilerine hürmeten sandalda yer verilmesini istemelerine öfkelendiler. Bu gururlu ve inatçı herifleri yaka paça tutup sürükleyerek kaptanın karşısına getirdiler. Bir taraftan kaptana;

-Vur! Terbiye et. İntikamını al... diye bağırıyor, diğer taraftan kendileri, hakaretler, sillelerle bilhassa Kızlar Ağasının üzerine hücum ediyorlardı.

Karşıda korsan gemileri alenen ölüm tehditleri savururken, beri tarafta Sümbül Ağa ile Mekke Kadısını falakaya yıkmak, suçundan dolayı cezalandırmak, kaptanın intikamını almak teşebbüsleri ile, ince uzun zencinin azameti garip bir komedi haline dönüşüyordu.

Bu esnada iyice yaklaşan korsan gemilerinden birinin açtığı bir yaylım ateşi ortalığı allak bullak etti. Yolcular kaçışıyor, bağrışıyor, ağlaşıyordu.

Birçok yaralı yerlere serilmişti. Geminin kaptanı İbrahim Çelebi ile Kızlar Ağası Sümbül Ağa da yaralılar arasında idi.

Bir korsan şalopası gemiye iyice yaklaştı. Şimdi kaptansız, kumandasız, kargaşa içinde, kendi havasında, yelkenlerini şişirmiş, ilerleyen geminin yanı sıra şalopa da ilerliyordu. İçindeki tepeden tırnağa silahlı korsanlar, gemide dayanma gücü kalmadığını anladıkları için çekinmeden meşaleler yakmışlardı. Meşalelerle gemiyi tutuşturacaklarını anlatıyorlar ve tehdit ediyorlardı. Meşalelerin kızıl ve titrek alevlerinin dalgalı denize, bulutlu semaya aksiyle, manzara bir kat daha vahşileşiyordu.

Zeynel Ağanın teşvikiyle beyaz çarşaflar, mendiller açılıp sallanarak teslim işaretleri verildi.

Korsanlar yanaşarak gemiye atladılar. Dümeni kumandayı ele aldılar. Bütün gemicileri birer birer bağladılar. Gemide nakit ve mal namına her ne varsa soydular.

Gemi pupa yelken Girit Adası'na doğru giderken içeride sorgulamalar, görüşmeler gerçekleştiriliyor; kimin, nereden ne kadar para getirtip kendini satın alabileceğinin pazarlıkları yapılıyordu.

Son karar bildirildi:

-Para getirtip fidye ödeyemeyecek olanlar, köle ve cariye diye esir pazarlarında satılacaktır!

- 3 -

SARAY ENTRİKACILARI

Kara Mustafa Paşa kendini kabul ettirmiş, nadir, namuslu ve gözü tok sadrazamlardan biriydi.

Saraydan yetişmiş, sarayların içyüzünü, hanedan üyelerinin kıymetini anlamıştı. Sonra uzun müddet yeniçeri ağalığında bulundu. Ocak denilen zorbalık merkezinin harap ve berbat muhitini iyi tanıdı.

Sultan Murat'ın meşhur Bağdat seferinde yanında bulunmuştu. Kıymetli hizmetleri üzerine sadrazam oldu.

Sultan Murat'ın vefatı üzerine Deli İbrahim tahta geçtiği zaman Sadrazam Kara Mustafa Paşa yeniçerileri sindirmiş, büyük bir nüfuz ve kuvvetle hükümeti ele almıştı.

Fakat ötede Dördüncü Murat'ın nüfuzunu kırarak bir kenarda bıraktığı valide sultan vardı. Kösem Valide diye şöhret bulan Mahpeyker Sultan evvelki nüfuz ve kuvvetini geri almak istiyor, Kara Mustafa Paşayı çekemiyor, oğlu Deli İbrahim'i sadrazam aleyhine tahrik ediyordu.

Yeniden saray entrikaları meydana çıkmıştı. Padişaha karşı bu entrikaların muhalif kanadını oluşturan gözde hasekilerin, cariyelerin, hemşire sultanların, ulema takımının, yeniçeri zorbalarının, cinci hocanın önünde Kösem Valide Sultan gidiyordu. Bunların hepsinin müşterek bir hasımları vardı: Sadrazam Kara Mustafa Paşa...

Çünkü sadrazam, ulema denilen çıkarcı cahillerin oyunlarını bozmuştu. Yeniçeri zorbalarına baş kaldırtmıyor, saray entrikalarına, yağmalarına meydan bırakmıyordu. Padişahı korkutmuş, sindirmişti. Cinci Hoca ile avenesi de ondan titrerdi. Hasılı bütün nüfuz ve kudret onun elinde idi.

Nihayet Kösem Valide Sultanın şeytanlığı galip geldi. Padişah ile yeniçeri zorbalarının arası iyileşti. Sadrazam deli padişahı yeniçerilerle korkuturdu. Zorbaları yalnız kendi kuvvetiyle tutmakta olduğuna inandırmıştı.

Valide Sultan, padişahı Cinci Hoca vasıtasıyla gizli gizli yeniçeri zorbalarıyla görüştürdü. Bu yeniçeri ocak ağaları da padişahın yanında sadrazamdan şikâyete başladılar.

Sultan İbrahim, Cinci Hocası genç, edepsiz softanın büyüklüğüne, mucizelerine inanmıştı.

Cinci Hoca Hüseyin Efendi yakışıklı bir genç olduğu için onu kadınlar da takdir ederdi. Sarayda birçok gözdeler onun nefesinin tesirinden istifade için hastalıklar icat ediyorlardı. Cinci Hoca sarayda okumak, nefes etmek bahanesiyle her daireye giriyordu. Büyük bir itibar kazanmaya muvaffak olmuştu.

Şeytan gibi zeki, çok kuvvetli, çok cesur bir adamdı. Bütün bu kuvvetlerini, büyük bir servet toplamak hırsıyla kullanıyordu. Hırs ve tamahının sınırı yoktu. Padişahtan, sultanlardan, hasekilerden aldığı büyük bağışlara kanaat etmiyor, siyaset işlerine de burun sokuyor, para ile valilikler, kadılıklar dağıttırıyordu. Karşısında bu yaptıklarına şiddetle muhalif müthiş bir kuvvet vardı. Sadrazamı attırmak ve idam ettirmek için deliyi kandırmak hiç de güç bir şey olmadı. Çünkü o da sadrazamdan korkuyor, onu istemiyordu. Bir sebep icat ettiler, nihayet sadrazam idam edildi.

*

***

Kara Mustafa Paşanın ortadan kalkmasıyla memleket ve idare bir girdaba doğru süratle yuvarlanmaya başladı. Sarayları dolduran kadın erkek türlü türlü mecnunları zaptedecek hiçbir kuvvet kalmamıştı. Müthiş bir curcuna, bir keşmekeş hüküm sürüyor, yeniçeri zorbaları şımardıkça şımarıyordu.

Az zaman sonra şeyhülislam meşhur şair Yahya Efendi de vefat etti. Memlekette yeniçerilerden daha büyük bir bela olan, ulema namı altındaki cahiller sürüsünü zaptedecek bir kuvvet kalmadı. Saraylıların başında Yusuf Paşa, ulema sürüsünün başında Cinci Hoca vardı. Bunlar birleşerek padişahı pençelerinin arasına aldılar.

Mertlik, kahramanlık zamanı değildi. Hileler, fitneler arasında koşan kalleşler yüz buluyor, iş görüyordu.

Sadarete Sultanzâde Mahmut Paşa getirilmişti. O da, her emre itaat ederek, yağmacılıkta bütün devlet ileri gelenlerini geride bırakacak bir kalleşti.

Bu keşmekeş içinde, İstanbul'da yer yer gizli cemiyetler, külah kapmak için tuzaklar kuruluyor, fitne kazanları kaynatılıyordu.

Hubyar köşkünde de bu maksatla bir içki âlemi tertip olunmuştu.

Köşkün dağ tarafı bağlar, bahçeler arasında Halic'e bakıyordu. Hubyar Kadın sarayda büyümüş, bütün entrikalara karışmış, şeytan gibi zeki, melek gibi güzel bir âfetti. Her işe burnunu soktuğu sırada nasılsa Kösem Valide Sultanın gazabına uğramış, saraydan atılmasına gerek duyulmuştu.

İşlediği suç bir çuvala konulup Sarayburnu'ndan akıntıya atılacak kadar büyük değildi. Sarayda birçok dostları, yandaşları vardı. Ona acıdılar. Çeyizini düzerek, devletin ileri gelenlerinden İbrahim Ağa namında birine verildi. Çırak çıkarıldı.

İbrahim Ağa rind, laubali, şen, neşeli, delişmen bir Bektaşiydi. Dünyada zevkinden, içki âlemlerinden başka hiçbir şeye önem vermezdi. Genç, güzel, pek zeki karısını da erenler diva-

nına soktu. Hubyar tekvin devranını gördü. Dört kapı âlemini öğrendi. Cem âlemlerinde birçok saygın kadın tanıdı. Bektaşilik muhitinde yüz güzelliği manalı ve çok önemli bir şeydi. Hubyar da çok parlak ve nadide bir güzelliğe sahipti. Erenler arasında yüksek mertebelere çıktı.

Köşkte sık sık gönül ehli canlarla "Câm-ı cem" âlemleri tertip olunur, bazen de fitne fesat cemiyetleri kurulurdu. İşte bugün de böyle bir cemiyet vardı. Gelenlerin çoğu Bektaşi idi. Fakat Bektaşi olmayanların da davet edildiği olurdu.

Bugünkü cemiyette Sultan İbrahim'in anne ayrı hemşirelerinden, Belkıs Sultan da hazırdı. Bu sebeple kadınlar erkeklerden ayrı olarak toplanmışlardı.

Belkıs Sultanla Hubyar her ikisi de Kösem Validenin hışmına, zulmüne uğramışlardı. Düşmanları müşterekti. Aralarında pek samimi bir yakınlaşma meydana gelmişti. Her ikisi de saray ve şehir entrikalarıyla meşgul olur, "İhtiyar cadı" dedikleri Kösem Valide Sultanın kuyusunu kazmaya çalışırlardı.

Her ikisinin güzelliği, zekâsı, saraylardaki tanıdıkları, yorulmak bilmez faaliyetleri, sönmez kin ve düşmanlıkları kendilerine büyük bir itibar ve kuvvet sağlamıştı. Her şeyden haberdar oluyorlar, her olaydan istifade etmesini biliyorlardı. Sarayda, sahip oldukları kuvvet sayesinde Kösem Valide Sultan ile oğlunun arasını bozmaya muvaffak olmuşlardı. Deli İbrahim validesini saraydan uzaklaştırmış, sözde bağımsız kalmış, aslında Cinci Hoca ve Yusuf Paşa gibi entrikacıların pençesine düşmüştü.

Düşmanları müşterek olduğu için Belkıs Sultan ve Hubyar Kadın ile Cinci Hoca arasında tanışıklık vardı. Hattâ Kara Mustafa Paşayı düşürmek, idam ettirmek için de hep el birliğiyle çalışmışlardı.

*

***

Kardeşinin zulmüyle kocası Nakkaş Paşa idam olunup, bütün mal varlığına el konulduktan sonra Belkıs Sultan ihtişam ve debdebeden mahrum, sade bir hayat yaşıyordu. Arabaları yoktu. Buraya ihtiyar bir kölesinin eşliğinde yürüyerek gelmişti. Kendisini karşılamaya çıkan Hubyar kadına;

-Çok terliyim. Bahçede oturamayacağım. Yukarı çıkalım. Terimi alayım. Sonra bahçeye ineriz... dedi. Yan yana yürürlerken ilave etti:

-Sana gizlice anlatılacak mühim haberlerim var.

Yukarıda oturunca Hubyar Kadın büyük bir merakla sordu:

-Önemli haberleriniz neye ilişkindir? Acaba benim de haber aldığım şeyler mi?

-Benim aldığım haberleri İstanbul'da hiçbir kimsenin duyabilmesi ihtimali yoktur. Mısır'dan mektup aldım.

-Mısır'dan mı? Kimden?

-Yetiştirdiğim Macar kızı, zeki, güzel bir halayığım vardı. Bütün mallarım gibi onu da haraç mezat satmışlardı. Kızdan şimdiye kadar hiçbir haber almamıştım. Hayret ediyordum. Onu evladım gibi, büyük emellerle büyütmüş, terbiye etmiştim. Pek güzel okur yazardı. Bana senelerden beri bir mektup göndermemiş olmasından endişeler içinde kaldım. Ve nihayet bir felâkete uğramış, belki de ölmüş olduğuna hükmettim. Kızı unutmuştum. Dün Mısır'dan gönderdiği bir mektubunu getirdiler.

-Kızı Mısır'a satmışlar demek?

-Evet, hem de Mısır Valisi Maksûd Paşaya satmışlar.

-Allah, Allah! Ne garip tesadüf! Sizin paşanın idamına sebep olan Kara Mustafa'nın adamı değil mi?

-Ta kendisi.

-Vah zavallı kız! O hainin eline düşmüş.

-Zavallı değil, şeytan gibi bir âfettir. O Maksûd'un eline değil, Maksûd Paşa onun eline düşmüş. Hiç şüphe etmem intikamımızı alacaktır.

-Bunları size o mu yazıyor?

-Böyle şeyler mektupla yazılır mı hiç? Bizim hadım ağalarından Dilâver vardı. Rahmetli paşa ile Mısır'a gitmişti. Paşa azlolunduğu ve döneceği esnada Dilâver hasta yattığı için beraber gelememiş. Bilahare Maksûd Paşaya kapılanmış. Mısır'da kalmış. Nûr-u Ayn Mısır'a gidince Kasr-ı Yusuf'da buluşmuş, tanışmışlar. Nûr-u Ayn'a bizim bütün felâketlerimize sebep olanın Maksûd Paşa olduğunu anlatmış. Sadık Arap Mısır'da onun yanında kalmak istemeyerek İstanbul'a kaçmış, geldi beni buldu. Nûr-u Ayn'ın mektubunu getirdi.

-Ben bunda o kadar mühim bir şey görmüyorum.

-Görmüyor musun? Ayol, ben şimdi Maksûd Paşanın Mısır'da nasıl yaşadığını, neler yaptığını, bütün sırlarını biliyorum. Maksûd, Kara Mustafa'nın yetiştirdiği adamlarındandır. O da Arnavut'tur. Bu yılanın başını ezmek, hem intikam almak, hem de bundan istifade ederek tekrar saraya çıkmak mümkün olacak...

-Nasıl?

-Onu sonra, sırası geldikçe etraflıca anlatacağım. Sen şimdi beni Cinci Hocayla bir görüştürmenin yolunu bul.

-Ondan kolay ne var. Ne zaman arzu ederseniz hocayı davet ederim, burada görüşürsünüz.

Belkıs Sultan biraz düşündükten sonra:

-Önümüzdeki Pazartesi günü olur mu?

-Neden olmasın? Hoca her gün karşıya, tersaneye gidiyor. Girit seferi için donanma hazırlamakla meşgul.

-Hocanın Girit seferiyle ne ilgisi var?

-Yaa! Gördünüz mü? Sizin bilmediğiniz sırlar hakkında da benim bilgim var.

-Anlat rica ederim, merak ediyorum.

-Cinci Hoca Anadolu Kazaskeri iken Mekke Kadılığını külliyatlı para karşılığında birine satmış. Kadı Mekke'ye gidince orada vefat edecek bütün hacıların malını, parasını zaptedeceği cihetle kazanacağı binlerce altının mühim bir kısmını Cinci Hocaya getirecekti. Kadı Mekke'ye giderken karşılarına Girit korsanları çıkmış. Kadıyı esir etmişler. Kadı İstanbul'dan para getirte-

rek kendini satın almış, kurtulmuş. Kurtulmuş ama Mekke'ye gidemediği için Cinci Hocaya söz edilen altınlar gelmemiş. Hoca da oldukça hiddetlenmiş. O zaman araları pek iyi olan Kösem Valide Sultanla Silahtar Yusuf Paşayı kandırmış. Deliye:

-Ne demek olsun efendim, Girit kâfirleri sizin kuvvetinizden, büyüklüğünüzden korkmayarak bir hacı gemisini, Dâr-üssaâde Ağası Sümbül Ağa ile Mekke Kadısını, bütün hacıları esir etmiş. Bu küstahlığın cezasını vermek gerekir. Bir donanma gönderelim, Girit Adası'nı zaptedelim!.. demiş. Deli de razı olmuş. Kara Mustafa'nın bıraktığı hazineler var ya! Cinci Hocanın intikamını almak için, o hazinenin de bütçeye katılması ile sefer hazırlıklarına başlanmış.

-Girit seferinin hocanın keyfi için açıldığını, bunda da onun parmağı olduğunu bilmiyordum.

-Hocanın buraya soktuğu parmak öyle sıkıştı ki; şimdi ne yapacağını bilemiyor.

-Girit seferi zannettikleri gibi kolay olmadı, uzadı. Hazinede paralar suyunu çekti. Zorluklar artınca hocanın düşmanları fırsat buldular. Onu padişahın gözünden düşürmeye çalışıyorlar. O da makamını koruyabilmek için Girit seferini başarıyla neticelendirmek istiyor.

-Fakat şimdi Sadrazamla da, Valide Sultanla da arası bozulmuş.

-Evet, lâkin Valide Sultanı yenmeyi başardı. Gözdelerden Kaya Sultana, bilhassa Şekerpâre'ye çattı. Saray bunların elinde demek. Kösem Valide Topkapı'da, bağlar arasındaki köşke atıldı. Saraya gelmesine izin verilmiyor. Orada düşmanlarına diş biliyor.

-Ya sadrazam?

-Onun makamı baki. Fakat hocanın cinleri yakında onu da çarpacak sanırım.

-Öyleyse vaziyet iyi demektir. Hele bir kere hoca ile görüşelim. Bizim de onun cinlerine çok yardımımız olur.

Dışarıdan gelen çalgı, çengi sesleri kendilerini davet ediyordu sanki. Kalktılar. Bahçeye doğru yürüdüler.

- 4 -

KASR-I YUSUF'DA

O zamanlar Mısır Valiliği âdeta hükümdarlıktı.

İstanbul ile ulaşım ve haberleşme çok zor ve nadir olduğu için uzakta kendi âleminde yaşayan bu büyük memlekete en çok sevilen, itimat edilen vezirler gönderilirdi. Daha sonraları en çok para verenler tayin olunmaya başlanmıştı.

Valinin ne yaptığını, nasıl idare ettiğini arayan soran yoktu.

İstenilen şey hazine payının gününde gönderilmesi; saraya, Babıâli'ye sık sık kıymetli hediyelerin takdim edilmesiydi.

Valiler ancak İstanbul'a külliyatlı para yetiştirmek, oradaki zavallıları idare etmekle makamlarını koruyabiliyorlardı. Bütün gayret ve iktidarlarını para toplamaya, aciz halkı soymaya hasrediyorlardı. İstanbul'a gönderilecek hazinelerden başka kendisi için de büyük bir servet toplamak fırsatını kaybetmek isteyen yoktu. Mısır'dan dönen her vali muhakkak zengindi.

Mısır Valisi Nakkaş Paşa, damat olmasına güvenerek ahaliyi soymak hususunda bütün eski valilere rahmet okutacak derecede ileri gitmişti. Bundan başka Babıâli'ye de önem vermiyor, hazineye göndermesi gerekeni de göndermeyip, bütün topladığı hazineleri kendine mal ediyordu.

Sadrazam Kara Mustafa Paşa çok zeki, kararlı ve cesur adamdı. Nakkaş Paşanın kendisine önem vermeyişine çok gücendi. Padişahın hemşiresi onun alınmış olacağını hiç düşünemedi. Sadrazam Deli İbrahim'i kandırarak, eniştesinin azledilmesi için bir ferman çıkarmaya muvaffak oldu.

Nakkaş Paşa İstanbul'a geldiği zaman gemiler dolusu mal ve eşya getirdi. Doğruca karısı Belkıs Sultanın sarayına giderek sadrazamın semtine uğramadı. Hiddeti artan sadrazam Deli Padişaha eniştesinin Mısır'dan getirdiği hazineleri, pek kıymetli eşyaları anlatarak, onun hırsını tahrik etti. Nakkaş Paşanın sahip olduğu eşyaya el konulması için ikinci bir ferman çıkarttı. Mısır Valiliğine de hemşehrilerinden Maksûd Paşayı gönderdi.

Kara Mustafa Paşanın Maksûd'a o kadar ilgisi ve itimadı vardı ki;

-Benden sonra sadrazam olmaya lâyık yegâne kişidir... derdi.

Maksûd Paşa sadrazamın ilgi ve himayesine güvenerek Mısır'da Kasr-ı Yusuf'da gerçek bir hükümdar gibi debdebe ve ihtişam içinde yaşıyordu. Harem dairesi de saray kadar kalabalıktı. Fakat kadınların çoğunluğunu Habeşî, zenci halayıklar teşkil ediyordu. Rum, Çerkez, Gürcü, Rus dilberler nadirdi.

Maksûd Paşanın o zamanlar pek nadir olan bir özelliği vardı. Hevesi gelip geçici değildi. Beğendiği bir kadını sever, onunla yetinir, vefa gösterirdi. Son göz ağrısı olan bir Gürcü kızının doğururken vefat etmesine pek üzülmüştü. Sarayı dolduran kadınlar arasında üzüntüsünü giderebilecek, kendisini teselli edecek, sevilmeye lâyık bir kız bulamıyordu.

O esnada İstanbul'a hazine götürmeye kethüdası Zeynel Ağayı memur etmişti. Zeynel'in kılığı, kıyafeti, hali, hareketi kaba görünür, fakat ruhen pek ince, fikren pek zarif bir adamdı. Paşanın kethüdası olmaktan öte, arkadaşı idi. Onun her halini, zevkini, huyunu bilirdi. Ona İstanbul'dan güzel, terbiyeli, nazik bir cariye alıp götürürse pek makbule geçeceğini düşündü. Kendisine bu cariye vasıtasıyla minnettar kalacak Maksûd Paşa üzerinde daha etkili bir nüfuzunun olacağı da, hesaba dahildi tabii.

Birçok esirci evlerini gezdikten sonra nihayet Nûr-u Ayn'ı Mısır Valisine takdim edilmeye lâyık gördü. Yüksek bir fiyatla satın aldığı kızı beraberinde Mısır'a götürürken ruhunu, ahlâkını, yeteneklerini daha iyi tanıyor, tanıdıkça kıymetini daha yüksek buluyordu.

Geminin esir alındığı, Nûr-u Ayn ve Sabihî ile beraber Girit korsanlarının eline düştükleri vakit, bu taze ve nazik kızın gösterdiği cesaret ve kuvvete hayran olmuştu. Sabihî, Nûr-u Ayn'dan daha büyük, daha kuvvetli olduğu halde ondan akıl, fikir, cesaret alır, onun emir ve işaretiyle hareket ederdi.

Girit korsanlarıyla görüşmeler yapıldığı sırada Nûr-u Ayn öyle isabetli fikirler verdi ki; Zeynel Ağa da güzel kıza sormadan hiçbir iş göremez olmuştu. Onun güzelliğine, aklına, fikrine, pratik zekâsına hayran olduğu kadar ağırbaşlılığını ve namusunu da takdir ediyordu.

Sabihî'nin kendisine âşık olduğunu kız da anlamış, biliyordu. İhtimal o ki bu genci kendisi de sevmiş ve beğenmişti. Fakat Sabihî'ye cesaret verecek küçük bir zaaf göstermiyor, onu daima hürmetkâr davranmaya mecbur ediyordu.

Aslında Sabihî de Zeynel Ağaya verdiği söze tamamiyle uyuyor, Nûr-u Ayn'a karşı kardeş gibi görünüyordu.

*

***

Zeynel Ağa ile Nûr-u Ayn'ın ve Sabihî'nin birbirine karşı vaziyetleri garip bir hal almıştı.

Kendilerini kurtarmak için Zeynel Ağanın Mısır'dan getirttiği paranın gelişine kadar korsanların elinde, esarette geçirdikleri zaman samimiyetlerini arttırdı. Her iki erkek de mesut yaşıyor, ertesi günü düşünmüyorlardı. Düşünen ve vaziyeti anlayan sadece Nûr-u Ayn idi.

Nûr-u Ayn pek ince bir kadın bakışı ve hissiyle her ikisinin kalbini okuyordu. Her ikisinin kendisine başka başka hislerle âşık olduğunu biliyor, her ikisini de ağırbaşlılık ve nezaketle arzu ettiği gibi kullanıyordu.

Zeynel, Nûr-u Ayn'ı ilk gördüğü anda, daha esirci evinde hayran olmuştu. Fakat onu kendi halinden, makamından çok

yüksek, çok mümtaz bulduğu için bir insaf ve takdir hissiyle efendisine, paşasına lâyık gördü. O fikir ve karar ile satın aldı.

Zeynel zeki bir İstanbul çocuğu idi. Zekâsı, kültürü ve görgüsü vardı. Tabiatın kendisini güzellikten mahrum bıraktığını, yaşının ilerlediğini bilirdi. Kısa boylu, esmer ve şişmandı. İnce bacakları üstünde koca göbeği, koca kafası, ablak çehresi, küçük burnu, ince dudakları, seyrek bıyıkları tuhaf bir manzara arz ediyordu. Yalnızca bir yeri güzeldi: Gözleri...

Gözlerinden parlak bir zekâ, derin bir şefkat, büyük bir vicdan nuru okunurdu. Bunun dışında sevilecek hiçbir şeyi bulunmadığını kendisi de bilir, itiraf ederdi. İhtiyarlamıştı. Yaşı elliyi geçiyordu. O pek güzel, çok zeki, henüz on sekiz yaşında taze kızı delice bir aşk ile sevmek ve ondan karşılık beklemenin divanelik olacağını biliyordu.

Nûr-u Ayn'ı daha iyi tanıdığı, onun ruhundaki derin fikirleri okumayı başardığı zaman, yaradanın bu pek parlak ve pek güzel eserini Maksûd Paşaya da lâyık görmemeye başladı. Güzel kızın Kasr-ı Yusuf Sarayı'nda mutsuz olacağını tahmin ediyordu.

Sabihî'nin Nûr-u Ayn'ı --dediği gibi- yalnız sesi için değil, bütün özelliklerini takdir ederek derin bir aşkla sevdiğini anlamıştı. Gerçi Sabihî güzel kız için kalbinde günden güne büyüyen muhabbeti fevkalâde bir azim ve gayretle gizlemeye çalışıyordu. Fakat zavallı âşığın kalbini, Nûr-u Ayn gibi, Zeynel de bütün açıklığıyla okuyordu.

Bir zaman geldi, Zeynel bir başkasına lâyık gördüğü bu iki genci birbirine bağışlayıp baş göz etmeyi düşündü. Bu fikir hoşuna da gitti ve kafasında bu fikri tatlı hülyalarla büyüttü. Mademki Sabihî'yi evlat gibi kabul etmişti, bu iki genci evlendirerek, kendisinin de şefkatli bir baba gibi onların yanında tatlı bir hayat yaşamak hayalini gerçekleştirmeyi düşündü. Yalnız kaldıklarında uzun bir konuşmadan sonra bu fikrini Nûr-u Ayn'a açtı;

-Benim, hepimizi rahatlıkla geçindirebilecek kadar servetim var. Dünyada hiç kimsem yok. Arzu ederseniz Mısır'a gideceğimize İstanbul'a dönelim. Orada Sabihî ile evlenir rahat ve hu-

zurlu bir hayat yaşarsınız. Ben de yanınızda bir baba gibi mesut olurum... dedi.

Nûr-u Ayn birkaç dakika kadar tereddütler içinde kaldıktan sonra cevap verdi:

-Müsaade ediniz, etraflıca, iyice bir düşüneyim. Yarına kadar bir karar verir, söylerim. Bu fikrinizi Sabihî ye açtınız mı?

-Hayır, henüz ona bir şey söylemedim.

-İsabet!

Nûr-u Ayn birdenbire önüne atılan bu teklif üzerine tereddütler içinde kalmıştı. Fakat biraz düşününce kalbinde derin kökler salmış olan büyük arzular karşısında kararsızlıkları sona erdi. Zeynel Ağanın parlak bir şekilde anlattığı rahat bir hayatın resmi soluverdi.

Nûr-u Ayn'ın kültürüne, zekâsına, fikirlerine, her şeyine galip gelen pek kuvvetli bir hissi vardı. Çok açgözlüydü. Servet ve istikbale, şan ve şöhrete sonsuz bir hırs ve iştahla tutkundu. Belkıs Sultan bu hırsı beslemiş, büyütmüş, genç kızın kalbinde saraya girmek, sultan olmak, padişahı, memleketi pençesine almak arzusu derin kökler salmıştı. Kendisi gibi güzel, zeki bir esirden başka bir şey olmayan Hürrem, Safiye, Mahpeyker Sultanlara benzemek istiyordu. Çünkü zemini, zamanı daha müsait buluyor; kendini Roksalan'lardan, Sofia Baffo'lardan, Anastasya'lardan daha güzel, daha zeki, daha hak etmiş görüyordu.

Bir aralık Sabihî'yi düşündü. Evet, bu genç çok yakışıklı, çok zeki, çok hassastı. Kendisine derin bir sevdası olduğunu biliyordu. Kalbini yokluyor, Sabihî'ye karşı ilgisiz olmadığını anlıyordu. Fakat Sabihî için beslediği sevginin büyük arzularına, hırsına galip gelmesinden pek uzak olduğunu çarçabuk anladı. Zeynel'in teklifini kabul ederek Sabihî'nin eşi olarak İstanbul'a dönecek olursa bütün arzularına, bütün hayallerine veda etmesi gerekeceğini düşündü. O durumda da mutsuz olacağını hissediyordu.

*

***

-Paşam! Ben daha çocukluğumda en yüksek muhitlerden en derin belaların tam ortasına düştüm. Acı felâketler, acı tecrübeler görerek büyüdüm. Beni ne kamçı, ne işkence, ne de ölüm yıldırabilir. Hepsini gördüm ve dayandım. Hayatta kati bir azmim ve arzularım var. Beni hakiki bir muhabbetle sevecek, ebediyen bağlı kalacak vefakâr bir erkeğe eş, namuslu bir anne olmak isterim. Çocuklarımı büyütmek için tertemiz kalmasını istediğim ellerime, kocamdan başka hiçbir erkek el süremeyecektir.

Paşa mest olmuş ve merhamet diler bir tavırla;

-İşte sana ebediyen bağlı kalacak koca ve âşık benim... dedi.

-Bu, bir tek sözle ispat edilemez. Zamanla gerçekleşen deliller ister. Şunu ruhumun bütün saflığıyla söylüyorum. Daha ilk bakışta kalbim size kayıtsız kalamadı. Çehreniz sevimli, hal ve hareketleriniz mertçe, sözleriniz tatlıdır. Bekleyişiniz ruhunuzun, hislerinizin inceliklerine şahittir. Sevilmeye lâyık bir kahramansınız. Fakat ben Avrupalı bir kızım. Pek kıskanç yaratılmışım. Seveceğim erkeğin muhabbetine, başka kadınların iştirak etmesine mümkün değil katlanamam. Sevgilim benim, yalnızca benim olmalıdır. Sevdamızda kabullenebileceğimiz bir eşitlik bulunmalıdır.

Sarhoşluğuna rağmen genç kızı, can kulağıyla ve anbean artan bir dikkatle dinleyen paşa yalvararak;

-Vallahi istediğin gibi yapacağım. İstersen bu günden, bu andan tezi yok, şimdi bütün odalıklarımı saraydan çıkartayım. Burada sen, yalnızca sen hükümran ol... dedi.

-Bu kâfi değil. Ben sarayda değil, sizin gönlünüzde hükümran olmak isterim. Buna da zamanla deliller görmeli ve inanmalıyım.

-Peki ne delil istersin? Seni inandırmak için ne yapayım?

-Yalnızca sabrediniz. Zamanın gelmesini bekleyiniz.

-Bekleyeceğim, sana sahip olabilmek için, her neyi emredersen onu yapacağım.

*

***

Nûr-u Ayn Kasr-ı Yusuf Sarayı'nda artık hükümran oluyordu. Fakat Maksûd Paşanın aşkının günden güne alevlenmekte olmasından korku duyuyor, sıkılıyor, onun zapt edilemeyecek bir dereceye gelmesinden endişe ediyordu.

Zeynel ile Sabihî sarayın selamlık dairesinde idiler. Nûr-u Ayn, Zeynel Ağaya bir baba gibi hürmet ettiğini Maksûd Paşaya söylemişti. Zaten paşanın da Zeynel'e büyük bir itimadı vardı. Böyle olunca Nûr-u Ayn zaman zaman Zeynel'i görüyor, ondan mühim haberler alıyordu. Bu arada Maksûd Paşanın hamisi, sadrazam Kara Mustafa Paşanın idam edilmiş, taraftarlarının talihi ters dönmüş, İstanbul'da talihin Kara Mustafa Paşa muhalifleri ve yağmacıların yüzüne gülmeye başlamış olduğunu, Maksûd Paşanın da bu durumdan dolayı endişelere düştüğünü öğrenmişti.

Demek İstanbul'da devir değişmişti. Belkıs Sultanın Kara Mustafa'ya şiddetle karşıt ve düşman olduğunu biliyordu. Nakkaş Paşayı Kara Mustafa idam ettirmemiş miydi? Şimdi Kara Mustafa'nın öldürülmesine muvaffak olan, Deli İbrahim'i elde ederek iktidar makamına geçenler arasında Belkıs Sultanın da bulunmasının imkânsız olmadığını hesap etti.

Belkıs Sultan kardeşi deli hünkâr ile barışmış ise, kendisinin o vasıta ile saraya girmesi ve Sultan İbrahim'i etkileyerek ona ve memlekete hükümran olmanın mümkün olabileceğini düşündü.

Önce Belkıs Sultana bir haber uçurmak istedi. Bunu ancak Zeynel aracılığıyla yapabilirdi. Fakat ellerinden kaçmak, İstanbul'a gitmek, Belkıs Sultana katılmak fikrini Zeynel'e açmanın uygun olmayacağını düşünüyordu. Zeynel'i de kandırabileceği başka bir plan tasarladı.

Bir gün Zeynel Ağa ile görüştükleri sırada gayet sade bir tavırla;

-İstanbul'da beni evlat gibi büyütmüş, terbiye etmiş olan Belkıs Sultana derin bir hürmet ve minnet beslerim. Onun bütün malına el konulmuş, zavallı sultan sefalet içinde kalmıştır. Mak-

sûd Paşa bana burada bir çok hediyeler, elmaslar, altınlar veriyor. Bunlardan bir kısmını olsun bu zavallı kadına göndermek, onunla dayanışma içinde olmak mümkün olamaz mı? İstanbul'a gönderilecek bir adam, bir vasıta bulamaz mıyız?.. dedi.

-Vasıtaya ne lüzum var? Biz kaçalım kendimiz gidelim.

-Bizim firarımız tehlikelidir. Bunu kaç sefer düşündükse sakıncalı bulmadık mı? Maksûd Paşanın hâlâ büyük bir itibarı ve kuvveti var. Beni devamlı olarak ilgi ve dikkatle takip ediyor, kıskanıyor. Kaçarsak bizim firarımızı derhal haber alacak ve takip ettirecektir. Uygun bir fırsatın çıkmasını beklemek gerekir. O zamana kadar nasılsa ben kendisini oyalayacak, daha bir çok hediyeler ve bağışlar alacağım. Benden direniş gördükçe hevesi daha da artıyor.

-Fakat bu heveslerle birlikte tehlike de artıyor. Nihayet bir gün elinden kurtulamayacaksınız.

-Ben kurtulmanın yollarını düşündüm. O zaman da uzak değildir. Mademki İstanbul'da sadrazam öldürülmüş, paşayı koruyan da kalmamıştır. Onu kolay kolay burada, Mısır Valiliğinde, bir servet ve gelecek merkezinde bırakmazlar. Yakında buraya yeni bir valinin çıkıp geldiğini göreceğiz. O zaman Maksûd Paşa İstanbul'a dönmeye mecbur olacaktır. Biz de rahat ve esenlikle İstanbul'a döneriz.

-Ya validen evvel bir cellat gelirse?

-Cellat gelirse bize ne?

Zeynel Ağa acı acı güldü:

-Evet, sizin için bir şey yok. Fakat bu zamanda kafası kesilen vezirlerin kethüdaları da beraber kurban gidiyor.

-Sen o kethüdalardan değilsin. Merak etme, sana bir şey olmaz, seni ben mutlaka kurtarırım.

Kethüda düşünmeye başladı. Nûr-u Ayn;

-Endişelere, acı düşüncelere daldın?.. diye sordu.

-Hayır, İstanbul'a gönderilecek bir vasıta düşünüyordum. Nakkaş Paşa Mısır'da iken hizmetinde bulunmuş zenci kölesi

Reyhan, paşanın Mısır'dan gidişi esnasında hasta olduğundan burada kalmış, beraber gidememiş, sonra Nakkaş Paşanın felâketini haber alınca burada bulunan Dâr-üs-saâde Ağası Dilâver Ağanın konağına kapılanmış.

-Reyhan şimdi burada, Mısır'da mıdır? Onu çok iyi tanırım. O da beni iyi bilir. Buraya getirip benimle görüştüremez misiniz?

-Dilâver Ağanın bizim Paşa ile arası açıktır. Onun adamlarıyla ilişki kuramayız. Reyhan'ı buraya getirmek zordur. Onu bir kere ben göreyim.

-Hayır, onu mutlaka benim görmem gereklidir.

Nûr-u Ayn Zeynel'e sokuldu. Ona istediğini yaptırmak için iltifatlarla tombul yanaklarını okşayarak;

-Sen benim babam, ben de senin kızın olacak değil miyiz?.. deyiverdi.

Zeynel bu güzel ellerin yüzüne temasından, kendine yapılan iltifatlardan sonra yılıştı, yumuşadı. Dedi ki:

-Çare bulmak kolay değil. Reyhan'ın buraya geldiğini paşa haber alırsa kendi düşmanlarıyla birlik olduğumuzu düşünür. Zaten kuşkular endişeler içindedir. Hepimizden şüphelenir. Acaba nasıl bir çare bulmalı?

-Burada Reyhan'ı kim tanıyacak? Mesela, onu satılık bir hadım ağası olarak buraya getirirler. Hizmeti görülmek ve yetenekleri anlaşılmak için birkaç gün sarayda kalır. Ben hizmetime alırım. Bir iki gün sonra beğenmemiş olurum. Saraydan def ederiz. Şüphe edilecek bir tarafı da kalmaz.

-Bakalım, düşüneyim. Arayacak, elbette bir çare bulacağız.

*

***

Zeynel Ağa çareyi bulmuş, Reyhan saraya girmişti. İşte Nûr-u Ayn'ın odasında baş başa vermiş, konuşuyorlardı. Nûr-u Ayn;

-Nakkaş Paşanın idamına, Belkıs Sultanın bugün matemler, sefaletler içinde sürünmesine asıl sebep Maksûd Paşadır... dedi.

Arap hayretle gözlerini açtı:

-Maksûd Paşa mı? Nasıl olur? Maksûd Paşa Mısır'a geldi, bizim paşa İstanbul'a gitti!

-Öyle ama bizim paşa İstanbul'a gidince arkasından Maksûd Paşa sadrazama, padişaha şikâyetnameler yazdı: "Nakkaş Paşa bütün Mısır ahalisini zulümlerle soydu. Beraberinde İstanbul'a birçok hazineler götürdü..."

Sadrazam ve padişah Nakkaş Paşanın elindeki malları alıkoymak için bu sözleri bir koz olarak kullandılar. Paşa hapsedildi. Eşi Belkıs Sultan yapılanlara gücendi. Kardeşi hünkâra karşı bağırıp çağırdığı için deli padişah hiddetlendi. Belkıs Sultana düşman olan Kösem Valide Sultan padişahı teşvik ve tahrik etti. Nakkaş Paşa idam edilerek bütün malına el konuldu. Belkıs Sultan da saraydan atıldı.

-Allah, Allah!

-Şimdi düşünelim. Eğer Maksûd Paşa o iftiraları yapmamış olsaydı Nakkaş Paşa asılır mıydı? Ben de satılır mıydım?

-Doğru, doğru. Hakkın var.

-Hepimize bir anne gibi bakan, büyüten, seven Belkıs Sultan bugün ne kadar acılar, sefaletler içindedir bir bilsen.

-Vah, vah, vah!

-Ben de sarayda sultanın kızı gibi güzellikler ve rahat içinde büyürken satıldım. Senelerce esirci ellerinde, hakaretler, işkenceler içinde süründüm. Nihayet buraya düştüm. Şimdi burada olduğumu, buranın durumunu Belkıs Sultana bildirmek istiyorum.

-Bir mektup yazdıralım.

-Mektup yazılması mümkün değil. Çünkü şimdi sultanın İstanbul'da nerede oturduğunu bilmem. Bilsem bile mektup yazamam. Çünkü vali paşanın koruyucusu olan sadrazam idam edildiği için şimdi vali burada endişeler, kuşkular içindedir. Düşmanlarının İstanbul'a şikâyetnameler göndermelerinden korkuyor. Kuş uçurtmuyor. Mısır'dan İstanbul'a giden her gemi teftiş

ediliyor. Bütün mektuplar okunuyor. Paşa benim Belkıs Sultana mektup yazdığımı haber alırsa hem mektubu göndermez, hem de işkenceler eder.

-Bu halde ne yapmalı?

-İstanbul'a inanabileceğim, söz anlar, emniyetli bir adam göndermek istiyorum. Seni bunun için arattım, bunun için buraya davet ettim.

-Ben de İstanbul'a gitmek isterim. Fakat seyahat için çok para gerekli. Bende ise beş para yok.

-Sen onu düşünme. Bende para var. Vali paşa bana bol bol hediyeler veriyor, bağışlar yapıyor. Onun taşıyla yine onun başını yarmaya çalışalım. Sana istediğin kadar para veririm. Sen dediklerimi yapmaya razı olacak mısın?

-Ne diyecek, ne isteyeceksin? Yapabileceğim bir iş mi? Bilmem ki!

-Kolay bir iş. Sana burada anlatacağım şeyleri gidip İstanbul'da Belkıs Sultanı bularak ona anlatacaksın. Sözlerim çok önemli sırlar olduğu için sultandan başka hiç kimseye, hiçbir harf söylemeyeceğine yemin edeceksin. Razı mısın?

-Evet, bu kolay bir iş. Yapabilirim.

-Öyle ise derhal hazırlanmaya başla. Yarın İskenderiye'ye gidecek, oradan ilk vasıta ile İstanbul'a hareket edeceksin. Orada sultana söyleyeceğin şeyleri ben bu gece hazırlayacağım. Yarın sabah beni görecek, talimat alacaksın. Eğer işi lâyıkıyla yaparsan İstanbul'da büyük mükâfatlara nail olacaksın. Yakında biz de İstanbul'a gideceğiz. Seni orada sultanın yanında bulurum.

-Siz de mi İstanbul'a gideceksiniz? Ne zaman?

-Zamanını bilmem. Fakat benim hesabıma göre sen İstanbul'a vardıktan bir iki ay sonra.

*

***

Mehtaplı, güzel bir geceydi.

Nûr-u Ayn odasının penceresinde oturmuş, ertesi sabah Reyhan'a vereceği talimatı düşünüyordu.

O zaman İstanbul gibi Mısır'da da geçerli ve değerli iki şey vardı: Sihir ve musiki.

Sihirbazlar ve efsunkârlar herkesi kolayca aldatmayı başarabiliyorlardı. Çünkü ortam çok müsaitti. Memlekette ilim ve irfan namına hiçbir şey kalmamış gibiydi. Ulema zümresinin makamını zekâ ve şeytanlıkla entrika çeviren, açgözlü ve ahlâksız cahiller işgal ediyordu. Bunlar ilim, iman, din namına bir takım efsaneler, hurafeler, batıl rivayetler ile halkı aldatmaktan başka bir şey düşünmüyorlardı.

İçki, kadın, ahlâksızlık son derece revaçta olduğu için gençler arasında güzel sesi olan ve saz çalanlar tercih ediliyorlardı.

Maksûd Paşa zeki ve hassas bir adamdı. Buna rağmen cin, peri ve sihire de pek inanırdı. Mısır'ın meşhur büyücülerini saraya getirtir, onlar vasıtasıyla padişahın yönetiminin devamı, kendisinin de Mısır'da kalması için sihirler yaptırır, efsunlar okuturdu.

Nûr-u Ayn bütün bu sırlara vakıf olmuştu. Şimdi Mısır valisinin padişaha sihirler, büyüler yaptırmakta olduğunu deli hünkâra ihbar ederse, onun derhal azledilmesine, hepsinin İstanbul'a gitmesine sebep olabilirdi. Çünkü Deli İbrahim de sihir ve efsuna, büyüye inanan ve korkanların birincilerindendi.

Bu haberi Belkıs Sultan vasıtasıyla, deli padişahın kulağına fısıldayabilirse kendini hünkâra tanıtmış olacağını, kolaylıkla saraya girebileceğini, hesap ediyordu.

Gençlik, güzellik, akıl ve zekâ hazinelerinden başka sesinin güzelliğinin, rebab çalmadaki ustalığının sarayda ne büyük, ne kuvvetli bir silah olduğunu biliyordu. Arzusu bir kere saraya girebilmekti. Ötesinin çok kolay olacağını düşünüyordu.

Bu güzel mehtaplı gecede, sarayın bahçelerinde takım takım içki ve musiki âlemleri yapılıyordu. Paşa bu gece selamlıkta

kalmıştı. Haremlik bahçesinde hanımlarla cariyeler aralarında eğlenirlerken; işte selamlık bahçesinde paşanın içki âleminde çalınan sazlar, okunan şarkılar ahenklerin en güzel örneğini sergiliyor, erkek seslerinin arasında Sabihî'nin davudi sesi hemen seçiliyordu.

Nûr-u Ayn kendi aşkıyla buralara kadar gelen bu İstanbul çocuğunun, şimdi yanık yanık okumaya başladığı gazeli dinlemeye daldı.

Sabihî, o anda Nûr-u Ayn'ın kendisini dinlediğini düşünerek, ona hitap ediyor gibi yanık, kalpten gelen, etkili bir gazel okuyor; "Aman!.." diyor, "Ah!.." ediyordu. Güzel kadın bu zavallı, hassas, hayalperest âşığına acıdı. Onun İstanbul'da, Davutpaşa bağlarında, esirci evinin etrafında gezinirken bu etkili sesiyle bal satar gibi kendisini davet edişini hatırladı. İşte şimdi de o ahenk ile yine uzaklardan kendisine hitap ediyordu.

Nûr-u Ayn bu şiddetli sevdanın etkisinden, cazibesinden kurtulamadı. Gözlerinden kayan ateşli gözyaşlarının, yanakları üzerinden yuvarlandığını hisseti. Sabihî'yi düşünüyor ve ona acıyordu.

Nûr-u Ayn, Sabihî'nin muhabbetine karşı ilgisiz değildi. Eğer gelecek ve iktidar hırsı kalbini ve bütün hislerini bu derece kaplamamış olsaydı. O muhabbet şüphesiz kalbinde en mümtaz yeri tutacaktı. Fakat çok meşhur bir kadın olmak, hükümdarlara hükmetmek hevesi hastalıklı bir hırs gibi bütün benliğini sarmış, hırsı aşkını yine yenmişti.

Sabihî'yi seviyor ve ona acıyordu. Lâkin onunla mesut olmak için o büyük arzularından vazgeçemiyordu. Güya kendi kendini tatmin ve teselli etmek istiyormuş gibi;

-Elbet bir zaman gelecek, onu görmeye ve mesut etmeye muvaffak olacağım... diye mırıldandı.

-5-

ŞEKERPÂRE HASEKİ

Reyhan ertesi gün Nûr-u Ayn'ın yanına gülümseyerek, muzaffer bir tavırla geldi.

-Dün akşam Dilâver Ağanın köşkünde çok önemli bir kadına rastladım. Şekerpâre buraya gelmiş.

Nûr-u Ayn bu ismi işitince hayretle yerinden fırladı. Reyhan'ın sözünü kesti:

-Deli padişahı pençesine alan gözdelerden, birinci haseki Şekerpâre mi?

-Evet, ta kendisi.

-Buraya nasıl gelmiş?

-Sürgün etmişler.

-Ya!.. Neticenin böyle olacağı beliydi. Belkıs Sultan devamlı söylerdi. Desene Şekerpâre o harika güzelliğine, zekâsına ve geleceğe ait düşlerine yenildi ve gözden düştü. felâkete uğradı demek.

-Evet. Bütün malına el koymuşlar. Buraya beş parasız gelmiş. İstanbul'a gitmek için çareler arıyor. Benim İstanbul'a gideceğimi haber alınca geldi, ellerime sarıldı; "Aman! Beni de götür..." diye yalvarmaya başladı. O kadar devlet ve ihtişam görmüş bu kadına acıdım. Fakat size sormadan cevap veremezdim.

-Şekerpâre halen o meşhur, göz kamaştırıcı güzelliğini koruyor mu?

-Halen fevkalâde güzel. Fakat sizin yanınızda elinize su dökmeye bile lâyık olamaz. Otuzuna yaklaşmış. Hele son kahırlar, felâketler, kederlerle âdeta solmuş, sararmış, yüzünün feri, rengi uçmuş.

-Şimdi İstanbul'a giderse tekrar padişaha gözde olacağını mı zannediyor?

-Zannetmem. Padişah ondan zevkini, hevesini almış. Onun devri, günü geçmiştir. Sanırım İstanbul'da güzelliğine bağlanacak pek çok tanıdıklar bulur, işler görür.

Nûr-u Ayn, Reyhan'ın bu sözlerinden çok memnun oldu. Şekerpâre'nin İstanbul'a giderse tekrar saraya girmesinden, kendisine rakip olmasından korkuyordu. Sonra düşündü. Onun Reyhan'la gitmesine mani olsa bile kadın elbet diğer bir vasıta ve çare bulacak, İstanbul'a kaçacaktı. Ona yardım ederse, fevkalâde zeki, sarayın bütün içyüzünü, hünkârın ruhunu, zevkini ve heveslerini tanıyan bu kadından istifade edebilirdi. Sordu:

-Sen Şekerpâre'yi beraber götürmek istiyor musun?

-Siz izin verirseniz.

-İstanbul'dan sürülmüş meşhur bir kadının seninle beraber oluşu seyahatine, İstanbul'a girmene bir zorluk çıkarmaz mı?

-O İstanbul'a Şekerpâre adıyla ve şöhretiyle gidecek değil ya! Elbet kendine başka bir isim bulacak, kıyafet değiştirip gidecektir. Belki onu satılık bir cariye gibi götürürüm.

Nûr-u Ayn yine düşünceye daldı. Derin hesaplar, tahminler, yapıyordu. Nihayet:

-Karar vermek için ben kendisiyle bir görüşmeliyim. Onu bugün buraya getirebilir misin?

-Buraya girmesinde bir mahzur görmez misiniz?

-Ne mahzuru olacak? Seni buraya satılık köle diye getirmediler mi? Onu da satılık cariye diye getirirler. Gerekiyorsa Zeynel Ağaya da İstanbul'da terbiye görmüş, eğitimli bir cariye istediğimi söylersin.

-Pekâlâ, onu hemen şimdi getireyim mi?

-Hiç durma!

*

***

Nûr-u Ayn'ın görmek istediği Şekerpâre, önemle incelenmesi gereken bir şahsiyettir. O devrin tarihleri Şekerpâre'nin hikayeleri ile doludur.

Sultan Murat, başına bir iş getirebilirler korkusuyla, yerine getirilebilecek bütün şehzadeleri öldürtmüş, yalnız Deli İbrahim'i bırakmıştı. İbrahim tahta geçtiği zaman hanedanın yegâne erkek evladıydı. Hanedanın zürriyeti bitmesin diye deliye herkes tahammül ediyor, onu saf dışı bırakmayı hiç kimse aklına getirmiyordu.

Bütün çılgınlıklarına tahammül edildikçe o, şımarıyor, kibri ve delilikleri artıyordu.

Neslinden bir şehzade gelsin, hanedanın nesli tükenmekten kurtulsun gayretiyle valide sultan ve bütün saray ileri gelenleri padişaha cariyeler takdim etmeye başladılar. Bu, zamanın modası oldu. Cariye takdim edenlerin gayesi hanedan neslinin devamına çalışmaktan ziyade sarayda bir eli, deli padişahın yanında kendisini koruyup muhafaza edecek bir vasıtası, itibarı bulunmak maksadını taşıyordu.

Saray boy boy, cins cins, her memleketten, birbirinden güzel kızlarla dolmuştu. Bunlar padişahın gözüne girip, kendisini gönderen efendisini koruyabilecek beceride zeki, fettan, efsunkâr, şeytan gibi kızlardan seçiliyor, padişahın muhabbetini, sevgisini kazanmak için ne şekilde hareket etmesi gerektiği öğretilip sonra saraya gönderiliyordu.

Sarayı dolduran bütün bu kızların içinde Telli Haseki, Saçı Bağlı Haseki, Şekerpâre gibi güzel ve mümtaz olanları da vardı. Padişahı kendi güzelliğine, cazibesine bağlayabilmek için, aralarında amansız bir rekabet ve türlü türlü hileler dönüyordu. O kadar ki sadrazamlar için sarayın harem dairesini idare etmek, devletin iç ve dış işlerini idare etmekten daha da zor bir duruma gelmişti. Sadrazamlar, valiler hep saraylıların hileleri, ayak oyunları ve entrikaları ile değişirdi. Bütün memuriyetler onların vasıtasıyla satılırdı.

Curcuna o dereceye varmıştı ki; tecrübelerine, becerilerine rağmen Valide Kösem Sultan bile sarayı ve padişahı idare etmekte aciz kalıyordu.

Deli padişah, bu kadın fitne ve fesatları arasında büsbütün sersem olmuş, âdeta mecnun denilecek bir hale gelmişti. Cazibesine tutulduğu, pençesine düştüğü kadından ne öğrenirse onu söylüyor ve mutlaka yaptırıyordu.

Bir ara üçüncü haseki, kıymetli taşlarla süslü bir araba istemişti. Derhal yaptırıldı. Kadın bu araba ile padişahın yanında bir gezinti yapmak isteğinde bulundu. İbrahim buna da razı oldu. Beraberce Davutpaşa mesiresine gittiler. Haseki, arabasından yol güzergâhındaki halka avuç avuç altın saçarak İstanbul'da misli görülmemiş delice bir ihtişam gösterisinde bulundu. Bu deliliğe de hiç kimse ses çıkaramadı.

İşte bu sıralarda idi, İstanbul'da serveti, zekâsı, şeytanlığı ile meşhur ulemadan Sebzecizâde İbrahim Efendi ele geçirdiği fevkalâde güzel, son derece zeki ve fettan bir kızı saraya överek takdim etti. Sarayda Şekerpâre adı verilen bu kız padişahtan büyük bir ilgi gördü. Zekâsıyla en etkin ve seçkin gözdelerin üstüne çıkmayı başardı. Sebzecizâde'yi kendisine deli padişahın emriyle kethüda tayin ettirdi.

Sebzecizâde aç gözlü bir adamdı. Saraya girip çıkıyor, Şekerpâre'nin nüfuzuyla her işe burun sokuyor, getirisi çok olan memuriyetleri satıyor, saray arazilerini ihale ediyor, çeşitli iradeler, fermanlar çıkartıyordu. Fakat Şekerpâre de zenginlik ve servet toplamak hırsında Sebzecizâde'den aşağı kalmadı. Onun vasıtasıyla kazanılan altınları, padişahtan koparttığı hediyeleri, elmasları Valide Hanı'nda kiraladığı kâgir odalarda topluyor, saklıyordu.

Şekerpâre güzelliği ve zekâsıyla Valide Kösem Sultanla da rekabet etmeye, onun oğlu üzerindeki etkinliğini kırmaya başlamıştı.

Kösem Sultan oğlu İbrahim'e nasihatler eder, onu korkutur, bir çok deliliklerine mâni olurdu. Şekerpâre ise delinin bütün istek ve arzularını hoş görmek suretiyle Kösem Valide Sultanı yendi. Padişah, keyfine kâhyalık eden annesinin Sakız Adasına sürülmesini emretti.

Kösem Sultanın da pek çok taraftarı vardı. Yüksek mevkilerde heyecanlar, yeniçeri ocağında galeyanlar, müthiş dedikodular saray çevresini sardı. Deliyi korkuttular. Sadrazamın ve ileri gelenlerin araya girmesi ile annesinin Sakız Adası'na gönderilmeyerek Davutpaşa'daki köşkte ikâmet etmesine razı oldu.

Şeytanlıkta üstüne olmayan Kösem Valide Sultan rahat durmadı. Saraydaki taraftarları, casusları vasıtasıyla her şeyi haber alıyordu.

Rakibi Şekerpâre'yi mağlup edebilmek için ondan daha güzellerini bulup padişaha sevdirmek yolunu seçti. Büyük serveti vardı. Büyük fedakârlıklarla eline geçirdiği en güzel kızları, kadınları istediği gibi yetiştirerek, taraftarları vasıtasıyla saraya sokuyor, padişaha takdim ettiriyor, taraftarlarını devamlı arttırıyordu.

Hazırladığı düzenler, yaptığı hücumlar sonunda netice verdi. Şekerpâre gözden düştü. Mısır'a sürgün edilmesine emir çıktı.

Şekerpâre'nin yardakçılarından saraya çok girip çıkan, "Fitne Kumkuması" adı verilmiş, Hasan Paşanın boşadığı eşi Hamide Hatun vardı. Müthiş bir kadındı. Kösem Valide Sultan onun da Mısır'a Şekerpâre'nin yanında sürgüne gönderilmesi için emir çıkarttı.

Bostancılar Hamide Hatunu tutup Şekerpâre'nin sürgüne gönderileceği gemiye götürmek için konağına gittikleri zaman Fitne Kumkumasının düzenlediği büyük bir hileyle oyuna geldiler. Şeytan kadın sürgün edileceğini haber alınca, sadık cariyelerinden birini çoktan kandırmıştı. Bostancılar Hamide Hatunu almak için konağa geldiklerinde sadık halayık;

-Hamide Hatun benim! Ne istiyorsunuz?.. diye meydana çıktı. Onu tuttular, bu sayede Fitne Kumkuması İstanbul'da kalıp gizlenmeyi başardı.

Koçbeyoğlu Pehlivan Ahmet, Şekerpâre'yi sürgün yerine götürmek için görevlendirilmişti. Kuvvetli, zeki, atak bir pehlivandı. İşgüzarlık gösterdi. Bir sabah şafak sökerken Şekerpâre'nin konağını sardı, yatağından dehşetle uyandırılan güzel kadın uyku sersemliği ile o kadar şaşırmıştı ki; muazzam servetinden beş on kese altın almak şöyle dursun, odasında bulunan mücevherlerini bile cebine koymaya fırsat bulamadı. Beş parasız yola çıktı.

O kadar hırs ile toplayıp İstanbul'da bıraktığı servetinin haddi hududu yoktu. Konağında ve Valide Hanı'ndaki odalarda bulunan servetine el konulduğunda, bu servet padişahı bile şaşkına çevirmişti.

Yalnız Valide Hanı'ndaki odalarda sandıklar dolusu mal bulundu, saraya getirildi. Deli padişahın isteği üzerine gözleri önünde birer birer açıldı. Her birinden emsalsiz inciler, elmaslar, parlak altın sikkeler, kıymetli şallar, kumaşlar çıkıyordu. Hepsi meydana yığıldı.

Deli, bir çocuk gibi yerinden sıçrıyor, seviniyor, bağırıyordu:

-Hey kâfir!.. Benden ne kadar mal çalmış!.. Ne güzel, ne nadide şeyler toplamış.

Bütün bu servet padişahın gözü önünde Hazine dairesine taşındı. Sonra onun emriyle Şekerpâre'nin konağı da arandı. Orada bulunan sırmalı, inci işlemeli yorganlar, yatak takımları, ağır kürkler, ipekli kumaşların hepsi saraya getirildi. Delinin önüne saçıldı.

Padişah Şekerpâre'nin bu muazzam serveti toplamasına kethüdası Sebzecizâde İbrahim Efendinin vasıta olduğunu haber aldığı zaman, onun da idamıyla bütün servetine el konulmasını emretti.

Böyle beş parasız, sefil bir halde gemiye getirilen Şekerpâre, beraber sürgün edildiği kadının Fitne Kumkuması Hamide Hanım olmadığını kimseye söylemedi. Onun İstanbul'da kalması-

nın, kendisi için önemli bir dayanak noktası olacağını düşünüyordu. Mısır'a gelir gelmez, İstanbul'a dönebilmek için çareler aramaya başladı.

*
***

Nûr-u Ayn Şekerpâre'yi nazikâne bir saygıyla karşıladı, sordu:

-Sarayda Belkıs Sultanı gördünüz, tanıdınız mıydı?

-Tanımamak mümkün müydü? Onun felâketlerine benim düşmanım sebep olmuştu.

-Onun felâketine Maksûd Paşa sebep olmuştu. Paşa sizin de düşmanınız mıdır?

-Hayır. O görünür sebeptir. felâketlerimizin asıl sebebi Valide Mahpeyker Sultandır.

-Kösem Valide Sultan mı?

-Evet. Bu kadın oğlunu daima kontrolü altında tutmak, onun namına ferman çıkarmak için padişahın yanında şeref ve itibarı olanları perişan edecek bin türlü hile icat ederdi. Belkıs Sultanın saraydan atılması, kocasının idamı, mallarına el konulması hep Kösem Validenin tertibi ve teşvikiyle olmuştur.

-Acayip! Belkıs Sultan ise Kösem Valideden devamlı güleryüz gördüğünü söylüyor, ondan hiç şüphelenmiyordu.

-Ah!.. O ne yılandır. Beni de hep öyle tebessümlerle okşayarak zehirleyeceğini anladığım için ondan evvel davrandım. Padişahı onun etkisinden kurtarmaya çalıştım.

-Onun nüfuzunu nasıl kırabildiniz?

-Onun nüfuzunu kırmak için padişahı kandırmak, bir arada olmak yeter sandım. Deli, validesinin Sakız Adası'na sürgüne gönderilmesini emretti. Sonra onun taraftarlarının girişimleriyle Davutpaşa Köşkü'nde kalmasına razı oldu. Ben bunda aldandım. Onu saraya sokmamak, padişahla görüşmesine meydan bırakmamak nüfuzunun kırılmasına yeter sandım. Onun hile ve yalanları yalnız beni değil, Fitne Kumkumasını bile aldattı.

Kendisinden bahsettirmiyor, saraya uğramıyordu. Fakat taraftarları vasıtasıyla devamlı benim ve Hamide Hatunun kuyusunu kazıyordu. Bizim gafil bulunduğumuz bir anda Mısır'a sürgün edilmemiz için bir emir çıkarttılar. Bir sabah yatağımda gözlerimi açtığım zaman karşımda müthiş, silahlı, iriyarı üç yeniçeri gördüm. Beni hiç konuşturmadan evden çıkardılar. Ancak gemiye atıldığım zaman işi anlayabildim.

-Şimdi İstanbul'a giderseniz yine saraya girmeyi başarabilecek misiniz? Ümidiniz var mı?

-Kesinlikle hayır... Benim zamanım geçti. Saraya girmemi yalnız Valide Sultan değil oradaki bütün gözdeler sonuna kadar önlemeye çalışırlar. Hoş, artık beni padişah da aramaz ya... O, daima yeniler, tazeler ister.

-Durum böyleyse, İstanbul'a gitmek için neden bu kadar gayret gösteriyorsunuz?

-İntikam almak için.

-Kimden?

-Kösem Valideden.

-Güç iş.

-Çok güç olduğunu bilirim. Fakat intikam o kadar tatlıdır ki, en zor şeyleri bile göze aldırtır. Ben şimdi sarayın bütün sırlarını, delinin eğilimlerini, zayıf noktalarını bilirim. İstanbul'da saraya takdim olunacak pek güzel, çok zeki bir kız arayacağım. O, sarayda benim talimatım doğrultusunda hareket edecek, ben dışarıdan ona yardımcı ve destek olacağım. Orada Kösem Valideden intikam almak için benimle beraber çalışacak Belkıs Sultan gibi, Hamide Hatun gibi birçok kuvvetli yardımcılar bulurum. Kesinlikle Kösem Validenin nüfuzunu kırmayı başarırız.

Şekerpâre bu sözleri derin bir hırs ve kızgınlıktan doğan heyecanlarla söylemişti. Bir an durdu. İhtimal ki çok ileri gitmiş; yardımını istediği bu genç, güzel, tecrübesiz kızı ürkütmüş ve korkutmuş olduğunu düşündü.

Diğer taraftan Nûr-u Ayn da başka düşüncelere dalmıştı. Acaba bu müthiş kadına açılmak, kendi arzularını ona anlat-

mak, onunla beraber çalışmak doğru muydu? Şekerpâre'nin İstanbul'da arayacağını söylediği kız, tam kendisi değil miydi? Kendisi saraya girmek, rakiplerini mağlup ederek padişahı pençeleri arasına almak, güç ve servet kazanmak arzuları beslemiyor muydu? Biraz kuşkuluca sordu:

-İstanbul'a vardığınız zaman Belkıs Sultanı arayacak mısınız?

-Ona şüphe mi var?

-Zannederim ki, o da şimdi İstanbul'da, Kösem Valideden intikam almak için sizin de takip ettiğiniz hedefe doğru gidiyor. Benim burada olduğumu ve aynı maksat için çalıştığımı haber alınca çok sevinecektir.

-Siz de mi Kösem Validenin mağdurlarındansınız? Siz de mi ondan intikam almayı düşünüyorsunuz?

Nûr-u Ayn tasdik eder gibi hafif bir gülümseme ile başını salladı. Sonra ona açıldı. Macaristan'dan nasıl getirildiğini, Belkıs Sultanın sarayında ne maksatla, nasıl bir talim ve terbiyeyle büyütüldüğünü anlatmaya başladı.

Çok nazik ifadelerle, mütevazı bir şekilde anlattığı hayat hikayesi, Şekerpâre'yi hayretler içinde bırakmıştı. Fettan kadın kendisinin İstanbul'da arayacağı ve bulmakta çok zorluk çekeceği güzel ve fevkalâde zeki kızın işte karşısında, kendisine tebessümler ettiğini görüyor, hayret ve sevincinden zaman zaman yerinden fırlıyor, güzel kızın boynuna sarılıyor, onu şapır şupur öperken;

-Sen benim tecrübelerimden, bilgilerimden, yardımlarımdan; Belkıs Sultanın itibarından istifade ederek çalışırsan hiç şüphesiz başarılı oluruz... diyordu.

*

***

Artık bu uzun sohbetlerden sonra; iki güzel kadın arasında gizli olduğu kadar, derin bir samimiyet de kurulmuştu.

Nûr-u Ayn o gece Şekerpâre'yi misafir etti. Beraber yediler. Biraz şarap içtiler. Güzel kız rebab çaldı, şarkılar söyledi. Şe-

kerpâre onun sazda olduğu kadar sözde de olan becerisini, neşelerle süzülen gözlerinin sihrini, gönülleri âşık eden cazibesini, hele daha açılıp saçıldığı zaman vücudunun muntazamlığını, bir yay gibi endamını, cildinin tazeliğini gördüğü zaman;

-Hünkâr bu güzellik hazineleri, bu cazibeler, bu nazireler, bu nimetler karşısında çıldıracak, sana esir olacaktır. Ona her ne istersen, yaptırabileceksin. Fakat yaptırılacak, istenilecek şeyleri bilmek gerekir... diyordu.

Gece geç vakte kadar sohbet ettiler.

Bir aralık sarayın selamlık tarafına doludizgin koşarak gelen bir takım atlıların gelişi, bir hareket, bir heyecan uyandırdı. Sarayda bu tür harekete alışkın olmayan Nûr-u Ayn endişeli bir tavırla kulak kabartmış dışarıyı dinliyor, hareme de intikal eden bu seslerin önemli bir manası olması gerektiğini düşünüyordu.

Yerinden fırladı ve pencereye koştu. Sofaya bakan pencerenin perdesini aralayarak dışarıya baktı. Sonra da kendi kendine söylenir gibi;

-Paşayı uyandırmışlar. Selamlığa çıkıyor. Çok önemli bir şeyler olmalı!.. dedi.

Şekerpâre bulunduğu bu yabancı ortamda şaşırmış, neşesi kaçmıştı. Endişeli bir tavırla yavaşça sordu:

-Ne olabilir?

-Her şey olabilir. Bir yerlerde ihtilâl. Yahut İstanbul'dan haber getiren bir haberci. Herhalde çok önemli bir şey. Zaten paşanın hamisi Sadrazam Kara Mustafa Paşa idam edildiğinden beri burada çok önemli olaylar bekleniyordu.

-Bu olanların size bir zararı dokunur mu?

-Bana ne zararı olacak! Biz yatalım ve ışığı söndürelim. Paşa tekrar hareme girdiğinde burada ışık yandığını görmesin.

Telaşla yerlerinden kalktılar. Fakat henüz hiçbir şey yapmaya vakit bulamamışlardı ki; oda kapısının hafif hafif vurulduğunu işittiler.

Nûr-u Ayn yavaşça kapıya gitti. Heyecanlı ve yavaş bir sesle sordu:

-Kim o!

-Ben, Reyhan. Açınız.

Kapı açıldı. Hadımağası içeri girince kapıyı tekrar kapadı. Esrarengiz bir tavırla;

-Beni Zeynel Ağa gönderdi... dedi.

-Önemli bir şeyler oluyor galiba?

-Olan olmuş. Paşa azledilmiş. Mısır Valiliğine tayin olan Küçük Emin Paşa İskenderiye'ye ulaşmış. Yakın zamanda buraya gelir. Yarın saray tahliye olunacak. Yeni valiyi karşılamak için hazırlanacak. Zeynel Ağa; "Korkmasınlar, her an hazırlıklı olsunlar..." diye benimle size haber gönderdi.

-Korkulacak bir şey var mı? Paşanın idamına ferman mı gelmiş?

-Belli değil. Paşa selamlıkta heyecanlar içindedir. Onun pek çok, muntazam, kuvvetli ve sadık bir kapı halkı var. Yeni vali kolay kolay tutup onu idam edemez. Bu sebeple buraya cellat gönderilmesine ihtimal verilmiyor. Fakat her ihtimale karşı uyanık bulunmak için hazırlanıyorlar.

-Yeni vali kaç güne kadar buraya gelebilir?

-Büyük bir kafilenin İskenderiye'den Kahire'ye gelebilmesi alelâde yolcuların gelmesi kadar kolay değil. Bir iki hafta geçer sanırım.

-Öyle ise siz yarın sabah erkenden buradan çıkarak, derhal İskenderiye'ye gitmelisiniz. Oradan kaça olursa olsun güzel bir gemi tutarak, mümkün olduğu kadar süratle İstanbul'a gideceksiniz.

-Müstakil bir gemi kiralamak için çok paraya ihtiyaç var.

-Bilirim... Para için hiç düşünmeyiniz. İkinizin de ceplerini altınla dolduracağım.

Sonra Şekerpâre'ye dönerek ilave etti:

-Bir valinin gideceği, diğer valinin geleceği bu karışıklık dönemi sizin için çok güzel bir fırsattır. Sizi gözetleyip, takip edecek olan valinin casusları şimdi kendi dertlerine düşmüşlerdir. Sizin zekâ ve kararlılığınız bu fırsatı kaçırmamalıdır.

- 6 -

ÇEŞİTLİ DİVANELİKLER

Abdülaziz zamanına kadar asırlarca Osmanlı saltanat hanedanına eğlence merkezi olan Topkapı Sarayı hiçbir zaman muhteşem, düzenli bir saray görünümünde olmadı, olamadı. Bulunduğu yerin, dünyada benzeri bulunmayan ender güzellikte olmasına rağmen padişahların korkaklığı, kıskançlığı sebebiyle hisarlar, kalın duvarlarla öyle zalim bir şekilde çevrilmişti ki; saray olmaktan çıkmış, kasvetli kubbelerden oluşan bir mabet, eski bir kale halini almıştı.

Padişahların hayatı; bu zevksiz, düzensiz binalar içinde, haremlik ve selamlık dairelerinde, cahil, dünyadan habersiz cariyeler ve içağaları arasında içki ve eğlenceyle geçiriyordu.

Hele Deli İbrahim bu ortamda şımarık bir çocuk hayatı yaşıyor, bahçelerde maiyeti arasında gezerken türlü türlü divanelikler yapıyordu.

Özellikle öldürülmekten, tahttan indirilmekten kendisini koruduklarına inandığı annesi Kösem Sultanla, Sadrazam Kara Mustafa Paşadan biraz korkuyor, çekiniyordu. Fakat Valide Sultanla sadrazamın arası açıldığı, annesinin teşvikiyle Kara Mustafa Paşayı kolayca idam ettirmeye muvaffak olduğu zaman, artık sadrazamlardan da korkusu kalmamıştı.

Çok asabiydi. O kadar şımartılmıştı ki, yerli yersiz her düşündüğünün, verdiği her emrinin mutlaka ve derhal yapılmasını istiyor ve yaptırıyordu.

Sevdiği şeyler; içki, kadınlar; beğendiği yaldızlı, simli, altınlı, elmaslı, cicili bicili eşyalardı. Kıymetli taşlar kullanarak; kayıklar, arabalar, leğenler, ibrikler, nalınlar yaptırmış, sakalının tellerine inciler taktırmıştı. Saygı ve hürmet ettiği; cinler, periler, kerametler, sihirler, efsunlar idi. Millet, memleket, siyaset gibi şeylerle beynini katiyen yormazdı. Onun için siyaset, gücendiği adamların kafasını kestirmekti. Memleket, gördüğü yerlerden ibaretti. Bir defasında onu Bursa'da Keşiş Dağı'na çıkarmışlardı. Gözü önünde uzanan sahada, şehirler, kasabalar, köyler görünce, hayretle;

-Bu memleketlerin hepsi bizim mi?.. diye sormuştu.

Daha başka birçok memleketlerimiz bulunduğu kendisine anlatıldığı zaman inanmakta bir hayli güçlük çekmişti.

Sinirlendiği ve canı sıkıldığı zaman baş vurduğu tek şey üfürükçülerin, cincilerin sihirleri idi. Onlara itimadı sonsuzdu. Bu düşkünlüğünden istifade etmeyi pek güzel bilen Cinci Hoca, onu senelerce elinde bir kukla gibi oynattı. Parasına para, hazinesine hazine kattı.

Padişah delice bir öfkeyle sadrazamı Salih Paşayı boğdurduğu zaman yerine getirdiği Ahmet Paşa da cinciye taş çıkartıyordu.

Ahmet Paşa gelecek hırsı ile çıkarlarından başka hiçbir şey düşünmeyen divanenin biriydi. Osmanlı İmparatorluk tarihi bundan daha yeteneksiz bir sadrazam görmemişti. Artık sarayda deliye nasihat edecek, önüne geçecek hiçbir kuvvet kalmamıştı. Ne millet, ne memleket, ne de kâinat düşünülüyordu.

Çılgınca bir israf ve eğlence devri başladı. Çılgınlıklar öyle ayyuka çıktı ki; bir içki âleminde deli padişahın hoşuna giden Çingene Ahmet yeniçeri ağalığına, hokkabaz kör Müslihiddin de kaptan paşalığa tayin olundu. Deliyi bu iradeden vazgeçirmek için, sarhoşluktan aymasını beklediler ve çok uğraştılar.

İsraf o dereceye geldi ki, memleketin bütün varlığı saraya aktığı halde yine yetmiyor, zulümler yapılarak mallara el konuluyor, büyük memuriyetler âdeta açık arttırmayla satılıyordu. Korku ve utanma kalmamıştı.

Rezalet ve utanmazlık o derece arttı ki, makamlar birbiri ardı sıra birkaç kişiye satılıyordu. Para ile satın aldığı memuriyet makamına oturduğunun ertesinde yerine başkasının geldiğini gören valiler, kadılar çılgına dönüyorlardı.

Memlekette asayiş, hudutlarda kuvvet, halkta emniyet kalmamıştı. Macarlar Bosna hududundan tecavüzler, taarruzlar yapıyor, Girit'te savaş devam ediyordu. Sivas Valisi Vardar Ali Paşa, Bağdat Valisi İbrahim Paşa ayaklanmışlardı. Hiçbir namus ve hamiyet sahibi değil ağız açmaya, şikâyet etmeye, hakikatleri söylemeye dahi cesaret edemiyordu.

Memleket bu krizler içinde kıvranırken saray, hiçbir şeye aldırmadan, doludizgin zevkinde, sefasında eğleniyordu.

Eğlence, düğün, zevk ve sefa olsun diye, padişahın iki ve üç yaşlarındaki kızlarının genç ve zengin devlet erkânıyla nişanlanması kararlaştırıldı. Maksat valide gözdelerin mürüvvet görmesi, birçok hediyeler gelmesi idi. Fakat hazinede beş para yoktu. Sıkıntı had safhaya ulaşmıştı. Düğünler nasıl yapılacaktı? Deliye söz anlatmak mümkün değildi. O, İbrahim Paşa Sarayları'nın derhal tamiri, düzenlenmesi ve süslenmesi için emir vermişti.

Kânuni Sultan Süleyman'ın sadrazamı ve damadı İbrahim Paşa tarafından inşa ettirilmiş olan ve şimdiki Sultan Ahmet Camisi ile Adliye binası mevkilerini boylu boyunca kaplayan bu muazzam sarayların, tamir ve döşenmesine para bulmanın mümkün olamayacağını deliye bin zorlukla anlatarak, yalnız meydana nazır kubbeli dairenin döşenmesine ikna edebildiler. Fakat bu dairenin iki büyük arz odasından birinin samur, diğerinin vaşak kürklerle döşenmesinde ısrar ediyordu. Eyüp'te oturan Voyvoda Kızı denilen fettan, zeki, güzel konuşan bir kadın güzel masallar, hikâyeler anlatmakla ün kazanmıştı. Hasekiler bunu hünkârın huzuruna çıkardılar. Garip masallar anlatarak deliyi eğlendirdi. Bu masallardan birinde gayet meşhur bir hükümdardan bahsediyordu. Onun sarayını kürklerle döşettiğini,

gezintiye çıktığı kayığının kıymetli mücevherlerle süslü olduğunu anlatmıştı.

Deli, o hayali padişahın yaptıklarını kendisi de yapmaya muktedir olduğunu göstermek istedi. İşte saray arz odalarının samur, vaşak kürkleriyle döşenmesi, elmaslarla süslenmiş bir kayık yaptırılması emirlerini vermesi, bu masallardan ilham almasındandı.

Sadrazam Ahmet Paşa onun her istediğini yapıyor, onu memnun etmek gayretiyle hiçbir zulümden çekinmiyordu. Sarayın döşenmesi için bedestende, çarşılarda ne kadar vaşak ve samur kürkleri, şallar, halılar, ipekliler ve kıymetli eşya bulunmuşsa –daha sonra bedeli ödenmek üzere- zorla kaldırıldı. Hükümet namına yapılan bu garip alışveriş tarzını duyan tüccar derhal bütün malını sakladı. Çarşılarda alışveriş durdu.

Bu kadar zorluklar, zulümlerle döşenen sarayı ziyaret eden deli, dekor ve süslemeyi beğenmedi. Bunları yaptıran Defterdar Paşayı azletti. Onca masrafa mal olan mefruşatı;

-Beğenmedim, bir daha görmeyeyim... diyerek sarayı kapattırdı. Hepsini mahvolmaya, çalınmaya mahkûm bıraktı.

Sarayda gariplikler, divanelikler birbirini takip ediyordu.

Hünkâr, yazın saraya getirilen buzları beğenmedi. Derhal Keşiş Dağı'ndan buz getirilmesini emretti. Bursa Kadısı Mevlana İdris Efendi, padişaha buz toplanıp gönderilmesi için bizzat Keşiş Dağı'na kendisi çıktı.

Bursa'da kadı bulunmadığı haberinin verilmesi üzerine, Anadolu Kazaskeri memuriyet mezat meydanından oraya derhal diğer bir kadı gönderdi. Bu da önemli bir mesele oldu.

Kış mevsiminde Edirne sarayında iken ocakta yanan odunlar hoşuna gitmedi. İstanbul'dan odun getirilmesini ferman buyurdu.

Joseph Moskovic isminde iri yarı, gayet güzel, yakışıklı bir Hırvat genci esir olarak saraya getirilmiş, adını da -güzelliğinden dolayı- Yusuf koymuşlardı. Yusuf, Valide Mahpeyker Sultanın hoşuna gitti. Onun dairesinde görevlendirildi, gözdesi oldu.

Sultan Murat'ın yaveri bir Silahtar Paşası vardı. Deli de kendisine öyle bir Silahtar Paşa tayin etmek istiyordu. Valide Sultan Cinci Hoca vasıtasıyla güzel Yusuf'u padişaha tavsiye ettirdi. Yusuf böylece Silahtar Paşa oldu!

Hünkâr da bu güzel Yusuf'tan hoşlanıyordu. İki buçuk yaşındaki kızını nikahlayarak onu kendine damat yaptı. Serdarlıkla Girit fethine gönderdi. Fakat Girit'ten geldiğinde kendisine hediye getirmedi diye, Yusuf'u boğdurdu. Sonra da taraftarları Yusuf'un meziyetlerini anlatınca, pişman oldu. Cenazeyi huzuruna getirtti;

-Ne güzel, elma gibi yanakları varmış. Yazık oldu ki, kıydım... diye yüksek sesle feryat ve figana başladı. Etrafındaki hilekârlar, yalancılar, riyakârlar da onun bu vaveylasına iştirak ettiler.

*
***

Hoş bir bahar gününün akşamıydı. Topkapı Sarayı'nın en güzel noktasında, Bağdat Köşkü bahçesinin havuz başında içki meclisi kurulmuştu.

Bütün güzeller hazırdı. Güzel hasekiler birbirini kıskanmaz gibi görünüyorlardı. Bir padişahın sürülerle, yüzlerce karısının olması gelenek olduğu için bu ortak hayata hepsi de alışmıştı. Aralarında göstermelik bir nezaket alışverişi vardı. Fakat perde arkasında müthiş bir çıkar kavgası ve nüfuz müsabakası hüküm sürüyordu. Padişah birine bir şey armağan etse diğerleri kıskanır, ağlamalar, cilvelerle aynını almaya muvaffak olurlardı.

Şekerpâre'nin hüküm sürdüğü zaman bütün güzeller ona hücum ediyor, onu gözden düşürmeye çalışıyorlardı. Düşman ve menfaat müşterekti. Fakat Şekerpâre gözden düştüğü, sürgün edilerek meydan boşaldığı zaman onun yerini kapmak, deliyi cazibesine bağlamak arzusuyla bütün güzeller müsabaka meydanına atılmışlardı.

Henüz Şekerpâre'nin yerini tutabilecek bir fettan, bir âfet ortaya çıkmamıştı. Bütün mücadeleler o makamı alabilmek içindi. Güzel kadınların mücadele silahı güzellikleri ve ziynetleriydi. Güzelliklerini sihirli bakışlar, cazip tebessümler, hoş edalarla ateşleyen, altın işlemeli kumaşlar, ipekliler, atlaslar, ince şallar, kehribar taçlar, sorguçlar, pazıbentlerle süsleyen, mücadeleyi kazanacaktı.

Güneş batınca büyük havuz etrafında yüzlerce mum, şamdanlar, kandiller yandı. Bu ışıkların aksiyle pırıl pırıl parlayan elmaslar, ipekliler arasında bu emsalsiz güzel kızlar deli hünkârın gelişini bekliyorlardı.

Hünkâr haremden çıktı. İşleriyle ilgilenen kırk kişi el etek öptükten sonra yüksek sesle kendisini selamladı. Etrafında mücevher kemerli civanlar divan durdular. Güzel ve müstesna kızlar kendilerini beğendirmek gayretiyle delinin etrafında pervaneler gibi dolaşıyor, uçuşuyor; parlak sorguçlu, gayet güzel içağaları hizmete koşuyorlardı. İstanbul'da vezir olacak on dört ile on sekiz yaşlar arasındaki bu tüysüz tazelerle, güzel kızların beyninde başkalarının farkında olamayacağı âşıkane, mânidar, tatlı, gizli bakışlar ve tebessümlerin alışverişi yapılıyordu.

Her güzel rakibinden korktuğu için sevgililer gayet gizli hareket ediyor, görünüşte herkes padişaha âşıkmış gibi bir görüntü çiziyordu.

Güzel sesli kızların, hanendelerin udlar, tamburlar, rebaplar, neylerle söyledikleri şarkılar bitince yine gürültülü bir hareketle kadehler havaya kalkmaya başladı. Hünkâra takdim olunan kadehlerden, kabul olunmak şerefine nail olanların sahibine herkes imreniyordu.

Lâl renkli şaraplar güzel ellerde dolaşıyor, neşeler saçarken sarayın cüceleri, kamburları, soytarıları da padişahı güldürebilmek için bin türlü maskaralıklar icat ediyorlardı. Bazen de hünkâr sarhoş olduğu zaman taze kızları çırılçıplak soyunduruyor, utanmalarını seyrederek eğleniyordu.

En kalabalık, en debdebeli düğünlerle bile rekabet eden bu içki ve eğlence âlemleri her gün, her gece tekrar edip duruyordu. Memleketin en muazzam, en önemli işleri bu meclislerde görüşülüyordu. Memleket meseleleri iki kadeh arasında konuşulup, bitiriliyordu.

Bugünkü mecliste Belkıs Sultan da hazırdı. Öfkesini hazmetmiş, kardeşiyle barışmıştı. Bir aralık fırsat buldu. Hünkârın yanına sokuldu. Kulağına fısıldadı:

-Aslanım, Mısır'dan çok önemli, çok acil haberler aldım. Yeni vali Kahire'ye varmış. Fakat Maksûd Paşanın bir ihtilâl koparmasından, İstanbul'a doğru gelmesinden korkuluyor, Şevketli hünkârıma bildirmek isterim.

Bu haber deliyi korkuttu. Neşesi uçtu. Gözlerini açtı;

-Şimdi, derhal söyle... dedi.

-Çok önemlidir. Halk arasında söylenemez. Emir buyur, bir tenhaya çekilelim.

Deli birden kalktı. Kolunu kaldırarak bağırdı:

-Boşaltın!

Birden bütün gürültüler sustu. Delinin şakasının olmadığını herkes bilirdi. Bir emrinin yapılmasındaki küçük bir gecikmenin cezasının idam olduğu, bugüne kadar pek çok kereler görülmüştü. Hepsi kaçıştılar. Meclis dağıldı. Bir anda etrafa sessizlik hâkim oldu.

*

***

İki kardeş baş başa kalmışlardı. Yan yana oturdular. Deli endişelerle acele ediyordu:

-Şimdi, çabuk anlat!

Belkıs Sultan başarısından memnun, esrarengiz bir tavırla yavaşça anlatmaya başladı:

-Mısır Valisi Maksûd Paşanın Kara Mustafa'nın akrabasından olduğunu bilirsiniz sanırım.

-Evet.

-Kara Mustafa'nın idam olunması üzerine Maksûd kendi başına da bir felâket geleceğini anlamış, bunu karşılamak için bütün kuvvetiyle mal toplamaya ve etrafını kuvvetlendirerek bir ordu hazırlamaya başlamış.

-Hay kâfir!

-Bununla da yetinmemiş, şevketli hünkârıma büyü yaptırmak için Mısır'da ne kadar usta, âlim, efsuncu, sihirbaz varsa hepsiyle görüşürmüş.

-Bu dehşetli bir haber. Sen bunu nasıl haber aldın, hemşire?

-Hünkârıma takdim etmek için bir kız terbiye ediyor, büyütüyordum. Bütün dünyanın en güzel, en zeki, en yetenekli kızıydı. Sesi emsalsiz derecede güzeldi. Fevkalâde güzel rebab çalardı. Henüz on altı yaşına girmişti ki, Kara Mustafa'nın zulmüne uğradı. Hünkârımı kandırdı, ferman aldı. Paşam idam olunduğu, mallarımız satıldığı zaman; evladım gibi sevdiğim, yetiştirdiğim bu cariyem, Nûr-u Ayn da satıldı.

-Nûr-u Ayn mı? Tuhaf isim. Arap mı bu kız?

-Hayır efendim. Şatosundan esir edilmiş, pek güzel, pek hassas bir Macar asilzâdesi. Onu bir gün saraya getirmiştim. Şevketli sultanımı görmüş, âşık olmuştu kızcağız. Saraya takdim olunacağı çağa gelmesini sabırsızlıkla bekliyordu.

-Mısır'a nasıl götürülmüş?

-İşte onu arz edeceğim. Nûr-u Ayn'ı, Maksûd Paşa satın almış. Mısır'a götürmüş. Onun gönlüne de sahip olmak istemiş. Fakat ben onu terbiye ederken sultanım için büyüttüğümü kendisine anlatmış, gönlüne muhabbetinizi öyle derin koymuştum ki, kızcağız esirci ellerinde, felâket günlerinde hep saraya girmek, sultanımın iltifatına erişebilmek ümitlerini beslemiş. Maksûd'un eline düştüğü zaman da zekâsıyla, kültürüyle onu aldatıp oyalayarak kendini muhafazaya muvaffak olmuş.

-Acayip şey. Eline geçen bu kadar güzel bir kızı Maksûd yatağa atmadan bırakır mı?

-Aldanmış ve bırakmış sultanım. Reyhan geldi. Kızın neler çektiğini, Maksûd'u nasıl zaptettiğini ve aldattığını bütün ayrıntılarıyla anlattı.

-Bu Reyhan da kim?

-Kölelerimdendi sultanım. Paşa ile Mısır'a gitmiş. Merhumun döndüğü zaman hastalandığı için Mısır'da kalmıştı. Orada Nûr-u Ayn ile görüşmüşler. Reyhan'ı buraya Nûr-u Ayn gönderdi.

Deli, hemşiresinin anlata anlata bitiremediği bu pek güzel kızı nasıl ele geçirmek gerektiğini düşünmeye başladı. Belkıs Sultanın sözlerine, Nûr-u Ayn'ın kendisine âşık olduğuna çarçabuk inandı;

-Şu kızı Maksûd'un elinden nasıl kurtaralım?.. dedi.

-Gayet kolay şey. Maksûd'u şimdi ürkütmemek, korkutmamak, isyana sevk etmemek gerek. Bırakalım emniyetle İstanbul'a gelsin. Mademki azledilmiştir, Maksûd tabii ki yakında İstanbul'a gelecek.

-Ya gelmez de senin dediğin gibi isyan eder, İstanbul üzerine yürürse...

-Onu vaatlerle kandırırız. Gelir...

-Kuvvetli bir etrafı varmış. Yeniçeri ocağından yetişme olduğu için, ocaklar da onu çok severlermiş. İstanbul'a gelirse bir ihtilâl çıkarma ihtimali var.

-Buna imkân ve meydan bırakmamak lâzım. Gelir gelmez saraya, huzurunuza davet edilir. Buraya girer girmez de işi bitirilir. Mallarına el konulur. Nûr-u Ayn da saraya getirilir. Her iş olup bittikten sonra, artık yeniçerileri kim kışkırtacak? Biz zorbaları kullanmasını biliriz.

Hünkâr biraz düşündü. Hemşiresinin tavsiyeleri aklına yatmıştı;

-Evet öyle yapalım... dedi.

*

***

Aradan iki ay kadar zaman geçmişti. Belkıs Sultan bu müddet zarfında kardeşine hep abartılı bir şekilde Nûr-u Ayn'dan bahsetti. Onda bu kıza sahip olmak arzusu hâkim olmuştu. Hep kendisine âşık olan bu güzel kızı düşünüyor, Mısır'dan, Maksûd Paşadan sabırsızlıkla haber bekliyordu.

Bir sabah Sarayburnu önünde kadırgalar göründü. Hepsi bayraklarla donanmıştı. Toplar atıyor, sarayı selamlıyordu.

Bunun ne olduğu anlaşılamadı. Karadeniz'deki donanma mı dönmüştü, yoksa Girit'ten kaptan paşa mı geliyordu?

Padişah merak etti. Durumu anlamak için hemen adam koşturdular. Nihayet haber geldi:

-Maksûd Paşa Mısır'dan dönmüş.

Hünkâr sarayın Bağdat Köşküne çıktı. Demek beklenen büyük an gelip çatmıştı. Derhal hemşiresine haber yolladı. Köşkten denizi, Maksûd Paşanın gemilerini seyrettiği sırada Belkıs Sultan yanına geldi. Ona;

-Hay kâfir! Gemiler dolusu ne kadar askeri varmış. Bu gemilerde kim bilir ne kadar da mal var? Şimdi nasıl edelim? Maksûd'u derhal idam ettirirsek bu gemiler sarayı topa tutacaklar mı?.. dedi.

-Hadlerine mi düşmüş aslanım! Topların gülleleri sarayın hisarlarını bile geçmez. Hem niçin isyan çıkarmalarına meydan verelim.? İltifatlarla Maksûd Paşanın huzura kabul olunacağı haberini yollarız. Maksûd Paşaya gelince, gemilerin Halic'e girip demirlemesi ve tahliye olunması emredilir. Maksûd'un işi bitirildiği zaman, sadrazam paşaya onun bütün malının, kölelerinin, cariyelerinin saraya getirilmesini emredersiniz.

Hünkâr bu fikri uygun gördü. Maksûd Paşanın huzura kabul olunacağı, Sarayburnu iskelesine çıkması haberi gönderildi.

Padişah olabildiğince sinirliydi. Yerinde duramıyor, devamlı gemileri gözetliyor, dolaşıyordu. Yine bir aralık hemşiresine sokuldu;

-Hümaşah'ı düşünüyorum. Ona bir zarar gelmesini istemiyorum... dedi.

-Hümaşah da kim?

-Canım bana âşık olduğunu söylediğin, senin büyüttüğün, Maksûd'un eline düşen kız.

-Nûr-u Ayn'dan mı bahsediyorsunuz?

-Evet, fakat ben Nûr-u Ayn ismini beğenmedim. Voyvoda kızının bana söylediği masallardan birinde, benzeri görülmemiş, güzelliği gözler kamaştıran, padişahına âşık olmuş bir kız vardı ki; ismi Hümaşah Sultan idi. Bu masalı, bu ismi ve bu kızı çok beğenmiştim. Şimdi Maksûd'un yanındaki, o kadar övdüğün kızın da ismi Hümaşah Sultan olsun isterim.

-Emir buyurursunuz. Pek uygun. Şüphesiz bunu Nûr-u Ayn da teşekkürlerle kabul eder. Kendisine büyük bir iltifat sayar. Hümaşah Sultan. Hakikaten çok güzel bir isim.

Hünkâr Bağdat Köşkünde hemşiresiyle Nûr-u Ayn'dan bahseder, kendine gerçekten âşık zannettiği güzel kızın hayal ve özlemiyle yaşarken sarayda bir telaş, bir faaliyet hüküm sürüyordu.

"Üç tuğlu vezir, Karun gibi zengin..." diye şöhret yapan Mısır Valisinin gelmesi için hazırlıklar yapılıyordu.

Maksûd Paşayı bekleyen akıbetten, padişah ve hemşiresi Belkıs Sultandan başka kimsenin haberi yoktu. Hünkârın onu ciddi merasimle kabul ve taltif edeceği zannediliyordu.

İşte, sarayın sahil tarafında olan cümle kapısı açılmıştı. Hademeler telaşla yolları suluyorlardı. Sarayın mehter takımı kapının dışına çıkmış, çok hoş bir ahenkle veziri karşılamaya hazırlanıyordu.

Paşa karaya ayak bastığı zaman gemiler yine toplar atmaya başladılar. Karşılayanlar paşanın koltuğuna girdiler. Önünde arkasında kırmızı sarıklılar; beyaz, yeşil sırmalı muhteşem bir devlet erkânı ve belleri hançerli içoğlanları yürüyordu.

Maksûd Paşa bunca iltifattan memnun ve rahat bir şekilde cümle kapısından girdiğinde kapılar kapandı. Sahil tarafında kimseler kalmadı. Paşalarının bu kadar saygı ve ikram görme-

sinden memnun olan maiyeti ve gemiler verilen emir üzerine Halic'e doğru açıldıkları zaman sarayda ani bir çığlık yükseldi. Sonrasında da ortalığı derin bir sessizlik kaplamıştı.

Maksûd Paşa havuz başına geldiğinde padişahın bir işareti üzerine yeşillikler arasına saklanmış olan Cellat Kara Ali acımasız şahinler gibi birdenbire zavallı vezirin üzerine atıldı. Maksûd Paşa can havliyle ancak bir iki kere debelenip bağırabildi. Bir anda boğazına geçirdikleri ilmikle işini bitirdiler.

Kimsenin bilmediği, beklemediği bu hadiseden dolayı herkes Bağdat Köşkü'nün önünde duran padişaha hayretle bakıyordu. O acımasız ve umursamaz bir tavırla köşke doğru yürüdü.

Derhal kaldırılan ceset hünkârın emriyle saraydan çıkarılarak Ayasofya Meydanı'na atıldı.

Halk bu gibi hadiselere o kadar alışmıştı ki, Mısır Valisi Maksûd Paşanın İstanbul'a gelir gelmez idamına ve bütün mallarının el konulmasına kimse bir tepki göstermedi.

- 7 -

KADIN KOMİTACILAR

İstanbul'da Sadrazam Ahmet Paşa deli padişahı pençesine almış, istediği gibi hükümet ediyor, bütün memleketi soyuyordu. Sadrazamın düşmanları sayılamayacak kadar çoğalmıştı.

Sadaret makamını kapmak ümidini besleyen mevki sahibi kişiler, padişahı nüfuzu altına almak isteyen Valide Kösem Sultan, saraydaki fettan gözdeler, hasekiler, bulanık suda balık avlamak, değişim, inkılâp, ihtilâller arasında kelle kapmak isteyen hilekârlar taraf taraf, zümre zümre birleşmiş, sadrazamı devirmek için uğraşıyorlardı.

İşte bu zümrelerden biri de, Mahmutpaşa semtindeki Musaffa Hanımefendinin konağında toplanıyordu. Konağın büyük kapısı ara sıra hafifçe çalınıyor, kapı derhal aralanıyor, arkasında bekleyen ihtiyar zenci köle başını uzatıyordu. Yüzündeki peçeyi kaldırarak kendini tanıtan kadın içeri alınıyor, sonra kapı yine kapanıyordu.

Gelen hanımları merdiven başında bir halayık karşılıyor, hanımefendinin odasına götürüyordu.

Evinde bu esrarengiz toplantıyı yapan Musaffa Hanımefendi haksız yere idam olunan babası Faik Paşanın intikamını almak için her türlü tehlikeyi, her türlü fedakârlığı göze almış; kindar, cesur, zeki bir ihtilâlci kadındı.

Rumeli Emîr-ül-ümera'sı Faik Paşa, Gazi Turhan Bey soyundandı. O zamanlar eşi bulunmayan, yetkin, namuslu, âdil bir vezirdi. Kendisi rüşvet almadığı gibi, maiyetindeki memurların da ahaliyi soymasını mümkün olduğu kadar önlemeye çalışırdı.

Nasuh Paşanın İstanbul'u zaptetmek için Üsküdar'a kadar geldiği heyecanlı ve zor zamanlarda büyük hizmetler göstermiş olmasına rağmen gururluydu. Üstün hizmetlerini o zamanın Sadrazamı Kara Mustafa Paşa da takdir etmişti. Bugünkü padişah ve devletin ileri gelen kişilerinin de kendisini takdir ettiğini zannederdi. Bu itimat ve gurur ile Yusuf Paşaya önem vermiyor, boyun eğmiyordu.

Cinci Hocanın tayin ettiği kadılardan biri verdiği rüşvetleri çıkarmak için ahaliyi soymaya başlayınca Faik Paşanın hışmına uğramış, İstanbul'a kaçmıştı. Kadı İstanbul'da Faik Paşadan şikâyetlere başladı. Onun düşmanca zulümler yaptığını, rüşvetler aldığını ve Sadrazam Kara Mustafa Paşanın arkadaşı olduğunu ulu orta söyleyip duruyordu. Cinci Hoca ile Yusuf Paşa, Kadının şikâyeti üzerine Faik Paşayı katlettirmek için Deli İbrahim'i tahrik ediyorlardı. İbrahim bunlara;

-Ben Hazreti Süleyman gibi büyük bir mahkeme kurarak adalet dağıtacağım... dedi.

Haliç'te, tersane civarında yeni yaptırdığı yalı köşkünde büyük bir mahkeme kurdu. Deli, masallarda dinlediği padişahları taklit etmekte bir adım daha ileri attı, şimdi peygamberleri taklit ediyordu. Bir tarafa Faik Paşanın hamîlerini, diğer tarafa da Cinci Hocayla Yusuf Paşayı ve Faik Paşanın karşıtlarını oturttu.

Faik Paşa mahkeme huzuruna getirildi.

Faik Paşanın rakiplerinden sabık Sofya Valisi Dilâver Paşa, şikâyetçi olan Kadı efendinin doğru sözlü bir adam olduğuna dair yeminler etti. Bu kadarcık bir yemin üzerine mahkeme neticelendi. Faik Paşanın katli için de ferman çıktı.

Delinin, Hazreti Süleyman gibi mahkeme yapmak komedisi bu müthiş facia ile neticelendi. Hanedan evladı ve pek namuslu bir insan idam edildi

İşte Faik Paşanın kızı Musaffa Hanım bu zulmün intikamını almak için kindar bir azimle uğraşıyordu. Kadınlardan oluşan gizli bir cemiyet kurdu. Cemiyet üyesinin çoğunluğu yeniçeri ocağına mensup Bektaşi kadınlarıydı. Musaffa Hanım servetin-

den büyük fedakârlıklar ediyor, büyük ve kanlı bir ihtilâl hazırlamaya çalışıyordu.

Bu intikam arayan kadınlar arasında bir de Sadrazam Ahmet Paşanın boşadığı eşi Nimet Hanımefendi vardı.

Sultan İbrahim pek sevdiği, beğendiği sadrazamını kendisine damat etmek istemiş, henüz çocuk olan kızlarından birini ona vermiş;

-Benim kızımı almak mutluluğuna erişmiş olacaksın. Padişah kızına kimse ortak olamaz. Nikâhlı karını boşamalısın... demişti.

Ahmet Paşa derhal yirmi senelik karısını boşadı. Nimet Hanım sadrazamın sarayından çıkarıldı. İş bununla da kalmadı. On sekiz yaşında Baki ismini verdikleri bir oğulları, iki de kızları vardı. Sadrazam Ahmet Paşa çocukların anneleriyle görüşmelerine ve onunla ilişki kurmalarına da izin vermiyordu.

Nimet Hanım gördüğü bu hakaretten, bilhassa çocuklarında ayrılmış olmaktan dolayı çok öfkeliydi. Dişi aslanlar gibi kindar bir cesaret gösteriyordu.

Bu hanımlar eski tanıdıkları Fitne Kumkuması Hamide Hatunun işlerine yarayacağını düşünmüş, onu da buldurmuş, aralarına almışlardı. Hamide Hatun Şekerpâre ile beraber Mısır'a sürgün edilmesine irade çıktığından beri, İstanbul'da ismini değiştirmiş, esrarengiz bir hayat yaşıyordu.

Büyük bir serveti vardı. Gençti, güzeldi. Şeytan gibi zeki idi. Bu sayede yeniçeri zorbalarından birçok taraftar bulmuştu. Fitne kazanlarını devamlı kaynatıyordu. Bu gizli ihtilâl cemiyetinin en kuvvetli ve en etkin üyesiydi.

Şekerpâre, Mısır'dan gelince Hamide Hatunu bulmuş, o da bu cemiyetin üyeleri arasına girmişti. Gerçi Şekerpâre'nin serveti yoktu; fakat yüzünün güzelliği, büyük zekâsı ile en kuvvetli paşaları, dehşetli zorbaları zülfünün teline bağlayıp istediği yola götürmeyi başarıyordu.

*

***

Kadınlar toplanıp oda kapısını kapattıkları, baş başa kaldıkları zaman Şekerpâre;

-Böyle alelacele toplanmak için haber gönderişimden, pek önemli bir şey olduğunu elbette anlamışsınızdır. Size heyecan duyacağınız, gözlerinizi fal taşı gibi açacak bir haberim var... dedi.

Diğer hanımlar heyecanla gözlerini açmış bir şey söylemiyor, dinliyorlardı. Şekerpâre, beş on saniye sustuktan, onların merakını son haddine kadar tahrik ettikten sonra birdenbire ilave etti:

-Kösem Valide Sultan ile barışmayı başardım. O da bize katılıyor.

Bu söz bir şimşek gibi parladı. Bütün kadınlar heyecanla doğruldular. Her kafadan bir ses çıkıyordu.

-Gerçek mi söylüyorsun? Bu çok büyük bir başarı.

-Fakat nasıl olur? Valide Sultanın kendi evladına karşı bizimle birlikte olabileceğine inanılabilir mi?

-Özellikle kediyle köpeği, Valide Sultanla Belkıs Sultanı bir araya getirmek nasıl mümkün olur?

-Sen Kösem Valide Sultanın o kadar aleyhinde idin, sana nasıl itimat ederek barıştı?

Şekerpâre bütün bu sorulara cevap verdi:

-Valide Sultan oğluna son derece öfkelidir. Çünkü deli onun nüfuz ve kontrolünden çıkmış, Hümaşah Sultan ile Belkıs Sultanın pençesine düşmüştür. Bilakis epeyce zaman oldu, kardeşiyle barıştı. Şimdi semtimize uğramıyor. Kalbini kemiren ihtiras ile bunları kıskanan valide oğluna da düşman olmuştur. Belkıs Sultan ile Nûr-u Ayn'ın gözden düştüğünü görmek için oğlunun tahttan indirilmesine razı oluyor. Bu arzusunda başarılı olabilmek için benimle barışmaya bile can attı.

Musaffa Hanım sordu:

-Ya bu Nûr-u Ayn kim?

-Bugün Hümaşah Sultan adıyla deliyi pençesine alan gözdenin asıl ismi Nûr-u Ayn idi. Ben onu Mısır'da Maksûd Paşanın

cariyesi iken gördüm ve tanıdım. Güzellikte âfet, şeytanlıkta eşsiz bir kızdır. Kösem Valideyi inanılmaz derecede kıskandırıyor. Öyle ki, Kösem Valide Sultan bu kızın kanını emse kinini yatıştıramayacak. Kendisinin Davutpaşa'daki bahçe köşküne atılmasını Hümaşah'dan bilir.

-Kösem Valide şimdi bu kadar uzaklara mı atıldı?

-Öyle ya! Hem de bir mahpus gibi gözaltında tutuluyor. Ocak ağalarından, eski vezirlerden kimsenin oraya gidip kendisiyle görüşmesine izin verilmiyor. Validenin, oğlu aleyhine bir ihtilâl hazırlamaya çalıştığını sezmişler, bunu padişaha da anlatıp, deliyi kandırmışlar.

-Şu halde Kösem Validenin bize yardımı, faydası olamaz. Bilakis onunla temasımız duyulur, anlaşılırsa bizden de şüphe etmeye başlarlar.

Şekerpâre alaycı ve şeytani bir gülümsemeyle;

-Sarayda, zevk ve safa içinde, bin türlü entrikalarla meşgul kadınlara ayak izi verecek kadar saf ve deli miyiz? Ben Kösem Sultanın yanına ihtiyar bahçeci kadının çırağı, yardımcısı sıfatıyla gidiyorum. Oradaki casusların benden şüphe etmesine imkân ve ihtimal yoktur. Çehremi, halimi, sesimi öyle değiştiriyorum ki... dedi.

Fitne Kumkuması sordu:

-Diğer taraftan tabi Topkapı Sarayı'na da devam ediyorsun, değil mi?

-Son günlerde Hümaşah Sultan hazretlerinden artık ilgi göremiyorum. Önceleri beni sık sık arıyor, saray hakkındaki tecrübelerimden istifade etmek istiyordu. Bana bol bol bağışlar, hediyeler veriyordu. Ben şimdi her şeyden ziyade paraya muhtacım. Verdiği paraya göre benden bilgi alabileceğini de çekinmeyerek söyledim. Benim söylediklerim dairesinde hareket ederek deliden sızdırdığı bağışların, hediyelerin bir kısmını bana vermek galiba küçük hanımın hoşuna gitmiyor. Şimdi her şeyi öğrendi. İtibarını arttırdı. Artık şimdilerde beni aramamaya başladı.

-Benim aldığım haberlere göre küçük hanım eski velinimeti Belkıs Sultana da artık o kadar önem vermiyor, ilgi göstermiyormuş.

-Evet, bunu ben de duydum. Hümaşah, deliyi pençesine aldıktan, kuvvetini gösterdikten sonra bir taraftan Sadrazam Ahmet Paşayı, diğer taraftan Cinci Hocayı emrine kul etmiş, her ikisinden de hesapsız hediyeler koparıyormuş.

Fitne Kumkuması acı ve mânidar bir tebessümle Şekerpâre'ye baktı:

-Hümaşah, servet hırsıyla yağmacılıkta sana rahmet okutuyor desene Şekerpâre. Fakat o senin kadar zeki ve güzel olmadığı için çok çabuk foyası meydana çıkacak, yerini başkasına kaptıracaktır sanırım.

-Güzellik ve zekâ hususunda bana iltifat etmek istiyor, fakat aldanıyorsun, Hamide. Kendimizi aldatmayalım. Hümaşah benden daha güzel, daha şeytan bir kızdır. Özellikle çok genç olduğundan oldukça da gururludur.

-Fakat bu gençliği kendisi için bir kusurdur. Tecrübesizlik yüzünden bütün etrafındakileri gücendiriyor. Padişahların ne kadar vefasız olduklarını bilmiyor da, delinin iltifatına bel bağlıyor, aldanıyor.

-Burası doğru. İşte ben de dayandığı delinin yakında devrileceğini bildiğim için kızdan mümkün olduğu kadar fazla şey koparmak istedim.

Fitne Kumkuması kahkahalarla güldü:

-Böyle olur olmaz istediğin için onu elinden kaçırdın ya! Sen sarayda gözde iken biz sana böyle mi yapıyorduk? Şimdi sen de o ne verirse kanaat etmek, daima sokulmak, her fikrine "Aynı keramettir..." demek, kendisine mümkün olduğu kadar yaranmak için çalışmalıydın. Mademki Hümaşah Sultanı iyi tanıyorsun; bundan istifade etmek lâzımdır.

-Onun bana gösterdiği soğuk muameleden çok öfkelendim ve bu öfke üzerine ne yaptım yaptım, Kösem Valide Sultanla barıştım. Şimdi Hümaşah'ın aleyhinde çalışırken...

Fitne Kumkuması daha şakrak bir kahkaha ile Şekerpâre'nin sözünü kesti:

-Ah yavrum... Hâlâ toysun... Çok güzel ve çok zeki gençlerin gözlerini gurur kaplar. Hep böylesiniz. Hem çıkarınızı arar, hem de gururunuzdan fedakârlığa razı olmazsınız. Hümaşah'a gücendiğin çok isabet olmuş. Bu sayede Kösem Valide ile barıştın. Şimdi Hümaşah'a da devam etmek, her iki tarafı da kullanmak becerisini göstermelisin.

Nimet Hanım söze karıştı:

-Evet, bu aralık içimizden birinin sık sık saraya devam etmesi lâzımdır. Çünkü ben ince kulaktan şüpheli birçok haberler aldım. Sadrazam, oğlum Baki'nin düğününü yapmaya hazırlanıyormuş. Bu düğün emsalsiz bir şey olacak, çok önemli bir vukuat cereyan edecekmiş.

-Ne gibi?

-Ben de iyi bilmiyorum. Sadrazamın kafadarlarından biri sarhoşlukla yeniçeri kodamanları aleyhine atıp tutarken ağzından: "Günler yakındır. Hele bir düğün olsun göreceğiz..." gibi bir söz kaçırmış. Bunu Domuz Recep haber almış. Geldi bana da anlattı.

-Adam sen de! Domuz Recep'in sözlerine önem veriyorsun. O, tekkenin ve ocağın hilekâr, yalancı ve sahtekâr bir dalkavuğudur.

-Ben de bilmez miyim? Casusluk için işimize böyle adamlar yarar. Ocakta sadrazam aleyhinde galeyanlar meydana getirmek için az mı işimi gördü? Ben onu sadrazamın konağındaki düğün tertibatı için daha derin araştırma yapması niyetiyle yolladım. Salı günü bana gelecek. İsterseniz Cuma günü burada yahut bir ziyafet vesilesiyle Hubyar Hatunun evinde toplanalım.

-Pekâlâ orada toplanalım. Hiç olmazsa ağalarla biraz da eğlenir, şenleniriz.

Faik Paşanın kızı Nimet Hanım itiraz etti:

-Unutuyorsunuz ki; Hubyar Hatunla Kösem Validenin arası fena halde bozuktur. İkinci olarak; Hubyar Kadın Cinci Hoca-

nın dostlarındandır. Üçüncü olarak; Hubyar Hatunun kocası Sadrazam Ahmet Paşanın kardeşidir. Onun evinde toplanmak nasıl olur?

Şekerpâre cevap verdi:

-Siz İstanbul'da yaşadığınız halde ilişkileri ve vaziyetleri takip etmiyorsunuz. Ben az bir zaman evvel Mısır'dan gelmişken bütün dalavere ve hile merkezlerini araştırdım. Hubyar Hatunun kocası Ethem Ağa hakikatte sadrazamın kardeşidir. Fakat aralarında kardeş kıskanması var. Birbirlerine dehşetli düşman olmuşlardır. Geçenlerde İbrahim Ağa, sarhoş iken, saraydan gelen bir bostancının kafasında tabak parçalamış. Sarayı gücendirmemek isteyen sadrazam bir bostancı hatırı için kardeşini getirmiş, bostancının gözü önünde falakaya yıktırarak ayaklarına kırkar değnek vurdurmuş.

-Tuhaf adalet. Bunların hepside mi deli a canım?

-Diğer taraftan, Hubyar Kadınla Cinci Hocanınki bir aşk bağlantısı olmaktan çok bir çıkar ortaklığı idi. Kara Mustafa'nın vücudunu kaldırmak için birleşmişlerdi. Şimdi, öküz öldü ortaklık bozuldu.

-Ya Kösem Validenin düşmanlıkları?

-O da eski, unutulmuş bir şey. Şimdi mademki çıkarlarımız müşterektir ve hepimiz deli hünkârın ve sadrazamın vücudunu kaldırmak için çalışıyoruz; Hubyar Hatunla Kösem Valideyi barıştırmalıyız. İbrahim Ağanın ve Hubyar'ın yeniçeri kodamanları arasında sözleri geçer. Bundan istifade etmeliyiz. Hubyar'ın köşkünde bir kalender zevki yapalım.

-Pekâlâ. Hubyar'ın evinde buluşalım. Fakat ona gereken kişileri davet etmesini, hazırlanmasını kim söyleyecek?

Nimet Hanım;

-Ben görür, söylerim... dedi.

*

***

Hubyar Kadının Haliç sahilinde, Cibali eteklerindeki yalısında parlak bir ziyafet hazırlandı. Yalının arkasında yükselen geniş bahçede sofralar kurulmuş; içkilerle, çerezlerle donatılmıştı. Pek çok davetli vardı.

İçlerinde Musaffa, Nimet, Hamide, Şekerpâre, Hubyar hemen dikkat çekiyorlardı.

Diğer davetliler bu hanımefendilerin sevdikleri genç erkek güzelleriydi. Bu tür ihtilâlci toplantılar casus nazarlarından saklanmak, daima cem ayinleri, zevk ve sefa ile meşgul görünmek, göz boyamak içindi. Böyle Bektaşi âlemleri yaparak bunlardan istifade ederlerdi. Arka bahçede cem ayini kurulmuşken hanımefendiler karşı sahilde, Hünkâr Köşkündeki ziyafeti uzaktan seyretmek bahanesiyle yalının denize bakan arz odasına çekilmişlerdi.

Deli İbrahim'in Kasımpaşa'da, tersanenin bitişiğinde yaptırdığı yalı köşkü Hubyar Kadının Cibali'deki yalısının karşısına isabet ediyordu. Bugün hünkârın da bu yalıda büyük bir ziyafeti olmalıydı. Sahilde davetlileri getiren birçok saltanat kayığı vardı. Mehter Takımının sesleri işitilebiliyordu.

Nimet Hanımefendi derin bir kin ve düşmanlık beslediği eski kocasını düşünerek;

-Galiba sadrazam da burada... dedi.

Şekerpâre cevap verdi:

-Elbette. Böyle kalabalık, gürültülü yerlerde hünkârı yalnız bırakır mı hiç? Rakiplerinin padişaha bir dakika olsun yakınlaşmasına fırsat bırakmaz. Acaba Hümaşah Sultanla araları hâlâ bozulmamış mı?

-Hayır. Şimdi Hümaşah, Belkıs Sultan ve sadrazam üçü ittifakla hünkârın etrafını sarmışlar. Yabancılardan kimsenin yakınlaşmasına meydan bırakmıyorlar. Cinci Hoca da kenara atılmış, sönmüş gibidir.

Musaffa Hanım meraklı bir nazarla etrafı kontrol etti. Sözlerini işitebilecek yabancı bulunmadığına emin olduktan sonra acı acı gülerek kindar bir edayla söylendi:

-Onlar hünkârlarının yanına kimsenin sokulmasına meydan bırakmaz ve zevk û sefa âlemlerinde rakipsiz kaldıklarını zannederlerken, tam karşılarında en müthiş düşmanlarının toplanmış, kendilerine mezar kazmakla meşgul olduklarını bilseler!.. demekten kendisini alamadı.

Şekerpâre söze girdi:

-Artık bu defa hak etmiş oldukları felâket girdabına düşmekten, hattâ mezara girmekten kurtulamazlar sanırım.

-Saraya, Hümaşah Sultanın ziyaretine giderek oradaki vaziyeti anlamaya çalışmanı rica etmiştik...

-Evet, gittim. Kinim ve öfkem arttı...

-Neden?

-Neden mi? Kıskançlıktan. Bugün Hümaşah'ın oturduğu tahtta ben oturuyordum. Oradan düştüm. Bütün malıma el konuldu. Mısır'a sürüldüm. Mısır'da, Maksûd Paşa Sarayı'nda, bir esir, bir cariye makamında gördüğüm Nûr-u Ayn'a bu makama gelme yolunu ben gösterdim. Ona nasihatler ettim. Bütün tecrübelerimi anlattım. Her şeyi öğrendi, bana ihtiyacı kalmadı. Şimdi hünkârı pençelerine alınca öyle bir gurur perdesi arkasına çekildi ki, bana bile alelâde bir cariye muamelesi yapıyor. Evvelki gün yine bin bir zorlukla çıkabildim ve aramızdaki samimiyetin mahvolduğunu gördüm. Kendisi ile özel görüşmek, sohbet etmek, ağzından laf almak mümkün olmadı.

-Demek hiçbir şey anlayamadın?

-Bilakis. Pek önemli şeyler anladım.

-Ne gibi?

-Bugün sarayda padişahından en miskin bostancı neferine kadar herkes derin bir gafillikle içkiye, zevki sefaya dalmış durumda. Padişah deli. Sadrazam aç, gafil ve gururlu bir divane. Hümaşah Sultan nüfuz, şöhret, servet ihtirasıyla gözleri kararmış bir çocuk. Belkıs Sultan da başka türlü bir mecnun. İşte saray ve memleket bunların elinde. Hiçbirinin dünyadan haberi yok. Yeniçeri ocağında kaynayan ihtilâl kazanlarından hiçbir koku alamıyor, hiç şüphelenmiyorlar.

Sonra Nimet Hanımla Hubyar Hatuna bakarak ilave etti:

-Siz Domuz Recep'ten, siz de Ocak Ağalarından bir haber alamadınız mı?

Nimet Hanım Şekerpâre'ye cevap verdi:

-Sen aldanıyorsun, gözüm. Saraydakiler ve sadrazam zannettiğin gibi gafletle uyumuyorlar. Aksine yeniçerilerden çok şüpheleniyorlar. Hele sadrazam telaş içindedir. Zorbalardan bir takımını elde etmek, ocaklılar arasına ayrılık tohumları ekmek için çalışıyor, fedakârlıklar ediyor. Babalardan bazılarını elde etmek için avuç avuç altın saçıyor.

-Vay alçak. Fakat, acaba bu haberler doğru mu?

-Çok doğru.

-Öyleyse vaziyet tehlikeli demek.

-Evet pek tehlikeli ve çok önemli. Biz de ona göre çalışmalıyız.

-Ocakta yaktığımız ihtilâl ateşini alevlendirmeli, alevlendirmek için de yağlamalıyız. Ağalar bizim tarafımızdan da fedakârlıklar istiyorlar.

-Nasıl fedakârlık?

-Onları evlerimize, koyunlarımıza aldığımıza kanmıyorlar. Para istiyorlar. Dişli zorbaları sadrazam tarafına kaçırmamak için binlerce altın sarf etmek lâzım, diyorlar.

Şekerpâre;

-Bilirsiniz, benim bütün malıma el konuldu. Param yok ki vereyim. Siz zenginsiniz, veriniz... dedi.

Hamide Hanım cevap verdi:

-Her birimiz varlığımıza göre vereceğiz. Fakat sen de başka türlü fedakârlıklar etmelisin.

-Her fedakârlığa hazırım. İntikam almak için gerekirse ateşe bile atılırım. Söyleyiniz ne yapayım?

-En dişli zorbalardan Murat Ağa, Kara Çavuş Mustafa ve ulema arasında en müthiş nüfuzlulardan Fitnekâr Tulumcu Hüsamettin Efendi gibi çok işe yarar adamlar var. Bunlar para ile

elde edilemezler. Üçü de zampara ve makam peşindedirler. Bunları seninle görüştürebilirim. Her birini saçının teline bağlar, istediğin yola sevk edebilirsin.

-Pekâlâ. Ne derseniz yapacağım.

-Daha önemli bir iş görebilirsin. Mademki her birimiz maksada ulaşmak için bu kadar büyük fedakârlıklar yapıyoruz, Kösem Valide de bazı işler yapmalıdır. Bu başarıdan en büyük istifade onun olacaktır. Çünkü bu iş başarılırsa saltanat yine ona kalacak demektir.

-Ne yapsın?

-Para versin, efendim. Onun malına el konulmadı. Dehşetli serveti, hazineleri var. Tulumcu Hüsamettin'i götür, kendisiyle görüştür. Hüsamettin ondan para sızdırmanın yolunu iyi bilir.

-Kösem Sultan gözetim altındadır. Ben bile bohçacı kadınla kıyafet değiştirerek gidiyorum. Hüsamettin'in oraya gitmesi şüpheleri arttırır, tehlikelidir.

-Öyleyse vaziyetin, paraca fedakârlık gerektiğini, bizim fedakârlıklarımızı anlat. Murat Ağadan, Tulumcu Hüsamettin'den, Kara Çavuş Mustafa'dan bahset. Valide bunların, kuvvet ve şöhretlerini iyi bilir. Seninle para göndersin. Şimdilik kendisinden hiç olmazsa bin altın koparmalısın.

-Çalışırım.

-Bu günlerde bir şeyler olacak. Hepimiz faaliyet göstermeli, sık sık toplanmalıyız.

-Pekâlâ, yine toplanırız. Fakat aşağıdan ayrılalı epeyce oldu. Şimdi aşağıya inerek biraz da eğlenelim.

-8-

DÜĞÜNDE TUZAK

Sadrazam Ahmet Paşa, oğlu Baki Beye İstanbul'un en büyük zenginlerinden Mustafa Paşanın kızını alıyordu.

1058 senesi Recep ayının on birinci gecesi muazzam, muhteşem bir düğün yaptı. Ama yaptığı düğün değil inkılâptı sanki. Bu olay İstanbul tarihinde çok büyük bir önem kazandı. Düğüne İstanbul'un bütün ileri gelenleri ve birçok yeniçeri kodamanı davet edilmişti. Girit'ten yeni gelen Murat Ağa da bu düğünde idi.

Murat Ağa yeniçeriler arasında o kadar itibar ve kuvvet kazanmıştı ki; padişahtan ve sadrazamdan korkmuyor, ağzına geleni söylüyordu. Kısa bir zaman önce saray için ileri gelen kimselerden zorla samur kürkler, amberler toplarken, Defterdar Efendi bir tahsildar çavuş göndermişti.

Tahsildar çavuş, Murat Ağanın iri yarı cüssesini, güzel, vakur çehresini görünce korktu. Defterdarın emrini temenni şeklinde söylemeye mecbur oldu. Buna rağmen Murat Ağa fena halde hiddetlenmiş, dehşetli bir sesle kapıkuluna:

-Git defterdar efendiye söyle, ben Girit'ten gelmişim. Yağlı kurşunumdan başka bir şeyim yoktur. Samur ve amber adını el âlemden işitiriz. Görmemişizdir. Akçe der isen borç alır, harç ederiz... demişti.

Tahsildar çavuş cevap vermek, ısrar etmek isteyince genç yeniçeri zorbası;

-Çık!.. diye öyle bir haykırdı ki; oda titredi. Çavuş kaçtı.

Murat Ağanın gösterdiği cesaret, söylediği sözler bütün İstanbul'da duyulmuş, dillere destan olmuştu. Sadrazamın etrafındaki riyakârlar; hadiseyi ve bu sözleri kendisine abartarak taşımakta kusur etmemişlerdi.

Sadrazam bu durumdan hiç üzüntü duymadı. Murat Ağaya gücenmek bir yana, onu düğününe davet etti.

Bu düğün, sultan düğünleriyle rekabet eder bir muhteşemlikteydi. Memleket sefalet içinde inlerken, sadrazam hazineler sarf ederek eşi görülmedik bir israfla gövde gösterisi yapıyordu.

O gün gelinin çeyizi gelmişti. Sokaklardan alayla geçirilen gümüş ve altın takımlar, kafesler içinde tabaklara yığılmış elmaslar, keselere doldurulmuş çil çil altın sikkeler, bohçalar dolusu sırma işlemeli elbiseler gözler kamaştırıyordu. Çeyizle beraber gelen kız tarafı ve misafirler kapıdan içeri alınıyor ve ikram için yukarı çıkarılıyordu. Buhurdanlıklarda öd ağacı yakılıyor, şekerler, şerbetler sunuluyor, hiçbir şey aksamıyor, her şey yolunda gidiyordu.

Akşam yemeğine Şeyhülislam Efendi ile kazaskerler ve bütün ileri gelen ulema davetli idi. Yemek sonuna kadar ciddiyet devam etti. Kahveler içildikten sonra ulema kalktı. Fenerler yakıldı. Atlar binek taşlarına çekildi.

Ulema gidince ortalık hafifleşti. O zamanın deyimiyle; "Hasan bıktı ashabı başladı..." Çalgı takımları, içki sofraları, köçekler meydana çıktı. Kadehler dolup boşalıyor. Kıymetli ipekliler giymiş, sırmalı kemerler ve belleri hançerlerle süslü iç ağaları sakilik yapıyordu.

Curcuna ilerliyordu. Gürültülü zevkler, hırslı neşeler, gizlenen endişeler vardı. Sadrazamın etrafı ve haremi telaşlı ve endişeli görünüyorlardı. Dikkat edilse neşesiz oldukları hemen anlaşılırdı. Hepsi yeniçeri kodamanlarının etrafında dolaşıyor, onlara ikramda bulunurlarken, kontrol altında tutuluyor gibiydiler.

Bir aralık odaya bir yeniçeri girdi. Kırk yaşlarında, ablak suratlı, boyu ve boynu kısa, yusyuvarlak, şişmandı. Önüne bakı-

yordu ve alt dudağı sarkmıştı. İki tarafa sallanarak, pat pat gevşek adımlarla kaz gibi tuhaf bir yürüyüşü vardı. Suratının, hal ve kıyafetinin kaba ve ahmak görünüşünden istifade eder, kendine inananları güldürürken fitne dolapları çevirirdi. Şeytan gibi zeki bir herifti. Domuz Recep diyorlardı.

Domuz Recep geldi, Murat Ağanın yanına oturdu. Bütün yeniçeri kodamanları onu tanıyorlardı. Ona içiriyor, takılıyor, onun tuhaf sözlerine gülüyorlardı.

Bir aralık Domuz Recep oda biraz tenhalaşınca Murat Ağaya;

-Ağa, size çok önemli bir haber vereceğim. Telaş etmeyiniz. Hiçbir şeyden şüphelenmiyor gibi davranınız. Devletlinin size kastı var. Sizleri eğlendirerek içirtip sızdıracaklar. Sonra işinizi bitirecekler. Siz burada eğlenirken, diğer tarafta sizin kalbinize saplanacak hançerler bileniyor. Ben gidiyorum. Arkamdan siz de birer ikişer çıkınız. Evlerinizde bile durmamanız gerekir. Orta Cami'de toplanmak ve bir karar vermek lâzım... dedi. Odadan çıkıp gitti.

Murat Ağa zeki adamdı. Domuz Recep'in sözlerinin doğru olması gerektiğini keşfetmekte güçlük çekmedi. Birçok deliller vardı. Ocaktan hep devletliye düşman olanlar davet edilmişti. Gözetim altında tutuluyor gibiydiler. En güzel sakiler hep kendilerine içirmeye çalışıyorlardı.

Bu önemli haber kulaktan kulağa çarçabuk ulaştırıldı. Çorbacılar sır vermemeye çalışarak içki âlemi ve curcunalar arasında ortadan kayboldular.

Paşanın kurduğu tuzak anlaşılmış, avlar kaçmıştı. Bunu anlayan sadrazam ile etrafının neşesi de kaçmıştı. Dostlar dağıldı, meclis bozuldu.

Paşa ile tuzağa vakıf olan maiyeti bir odada toplanmışlardı. Telaşlı tartışmalarla sırrın nasıl ortaya çıktığını anlamaya çalışıyor, birbirlerine kusur buluyorlardı.

Tan vaktinin ağarmaya başladığı bir saat idi. Dışarıdan müthiş bir haber geldi. Çorbacıların arkasından durumu anlamak

için gönderilen adamlar onların Orta Camide toplanmakta olduklarını, her tarafa haber salarak topluluklarını büyütmekte olduklarını görmüşlerdi.

Bu haber yüzleri solan topluluğun üzerine kara bir dehşet saçtı. Büyük ümitler, neşelerle başlayan düğün birdenbire matem yerine dönüştü.

*
***

Evet, düğünden kaçan ağalar Orta Cami'de toplanmış, gruplarını büyütmüşlerdi. Şeyhülislam ile birçok ulemayı da oraya getirdiler. İhtilal zemini hazırlanmıştı.

Padişahtan damadı sadrazamın azlini ve kellesini, sadarete Sofu Mehmet Paşanın tayinini istiyorlardı.

Deli etrafındakilerin nasihatleri üzerine damadını azletmeye ve sadarete Mehmet Paşayı getirmeye razı oldu. Sadaret mührünü Ahmet Paşadan aldı, Sofu Mehmet Paşaya gönderdi. Fakat yeniçerilerin üçüncü talebini kabul etmiyor;

-Ahmet Paşa damadımdır. Onu nasıl katlettirir, kellesini veririm... diyordu.

Yeniçeriler şiddetle ısrar ediyorlardı. Yeni sadrazam bir zaman sonra teşekkür için saraya giderken ona:

-Biz burada toplanmışız, bekliyoruz. Ahmet Paşanın kellesi gelmedikçe dağılmayacağız, padişaha anlatınız. Padişah muhalefette ısrar ederse, çok fena olacağını da ilave ediniz... dediler.

Sofu Mehmet Paşa saraya gidince yeniçerilerin ısrarını anlattı. Deliye nasihat etmeye çalıştı. Sinirli padişah ona da öfkelendi ve;

-Bre köpek! Sadrazam olmak için askeri sen kışkırttın... diye bağırmaya başladı.

Zavallı ihtiyarın üzerine hücum ederek kafasına tokatlar, yumruklar vurdu. Pis bir tulumbacı ağzıyla zavallı ihtiyarın

anasına avradına sövdü. Etrafındakilerin nasihati üzerine, bu isyana bütün yeniçerilerin katılıp katılmayacaklarını, aralarına nifak sokulup sokulamayacağını anlamak istedi. Vakit öğleye yaklaşıyordu. Saray muhafazasına memur bulunan yeniçeri ortalarına derhal bir ziyafet hazırlanmasını emretti.

Kendisi çıkacak, yeniçerilerle konuşacak, niyetlerini anlayacaktı.

Dört başı mamur yemekler hazırlandı. Padişahın da hazır bulunduğu ziyafet, ananeye uygun eski merasim ve tantana ile verilecekti.

Sofralar kuruldu. Yeniçeriler sofraya oturmaksızın etrafa dizildiler. Ortalar başustası meydana çıktı. Gösterişli, süslü üniformasını giymişti. Sorguçlu, kenarı sırma işlemeli beyaz kalpağının uzun ve geniş tepesi arkaya, sırtına doğru kıvrılmıştı. Camadanı, belinden aşağı doğru peştamal gibi bağlanmış önlüğü garip şekillerle som sırma ile işlenmişti. Kolsuz, uzun, sırmalı eteğinin ucunu büyük bir saygı ile bir bostancı tutuyordu. Yavaş yavaş gelin edasıyla yürüdü. Yeniçerilerin tam karşısında Kubbe-î Hümayun önünde durdu. İki elini Bektaşi şeyhlerinin yaptığı gibi göğsünün üzerinde birleştirerek koydu. –Böyle ziyafetlerde tekrarı ananeden olan- yeniçeri gülbângını dehşetli bir sesle okumaya başladı:

-Allah Allah İllallah!.. Baş uryân sîne püryan, kılıç al kan!.. Bu meydanda nice başlar kesilir olmaz hiç soran, Eyvallah eyvallah! Kahrımız, kılıcımız düşmana ziyan!.. Kulluğumuz padişaha ayân!.. Üçler, yediler, kırklar, gül-bângı Muhammedî, nur-î nebî, Kerem-î Ali, pirimiz, sultanımız hünkâr Hacı Bektaş-î Veli demine, hû diyelim, hû!..

Bunun sonunda kul kethüdası, eteğinin ucuyla işaret ederek yeniçerileri yemeğe davet etti. Anane hükmünce yeniçeriler memnun iseler koşa koşa sofralara hücum edecek, yemeğe başlayacak, memnun değillerse sofraya gitmeyecekler; "Çorba yemezüz, başka dileğimiz var..." diyeceklerdi.

Ve öyle yaptılar. Hoşnut olmadıklarını göstermek için sofraya koşmadılar.

Bu durum, hünkâr ve kafes arkasından merasimi izlemeye çıkmış Hümaşah Sultan, diğer cariyeler ve bütün saray erkânı üzerinde acı, müthiş bir etki yarattı.

Böyle durumlarda yeniçerilere ne istedikleri sorulurdu.

-Orta Cami'de toplanan kapı yoldaşlarımızdan ayrılamayız. Padişahımızdan onların dileklerini isteriz... dediler.

Durum kötüydü. Bütün saraylılar dehşete kapıldılar. Padişah;

-Yeniçeri kullarımın arzusunu yapacağım... dedi. Kubbe altındaki arz odasına çekildi. Sadrazam Sofu Mehmet Paşa ardı sıra yürümüştü.

Deli orada bütün şiddetiyle köpürdü. Tekrar sadrazamı yumruklarla döverken;

-Ah, köpek! Bu işlerin hep senin başının altından çıktığını biliyorum. Bu iş halledilsin, senin hakkından geleceğim. Şimdi git Ahmet Paşayı buldur. Yeniçerilere teslim et. Fitneyi bastır... diye bağırıyordu.

*
***

İstanbul'un çok güzel sonbahar günlerinden parlak, mehtaplı bir eylül akşamı idi.

Haliç'te Sadrazam Ahmet Paşanın biraderi İbrahim Ağa yalısında ışıklar söndürülmüş, açık pencerede, karı koca mehtaba karşı oturmuşlardı. Haliç'in ince sularını yaldızlayan mehtabın solgun ışıkları karşısında hareketsiz duruyor, düşünüyorlardı. Sessizliği İbrahim Ağa bozdu;

-Akşam endişe ve can sıkıntısıyla epey içmişim, gözlerim kapanıyor. Artık yatalım... dedi.

-Neden bu kadar sıkılıyorsun, anlamıyorum?

-Canım bunun anlaşılmayacak tarafı var mı? Padişah sadrazamın idam edilmesine razı olmuş. Yeniçeriler dağılmıyor, Ahmet Paşanın kendilerine teslim edilmesini istiyorlar. Ellerine geçtiği gibi parçalayacakları şüphesiz.

-Sana ne?

-Allah Allah! Bu da söz mü a canım? Kardeşim değil mi?

Hubyar Kadın acı acı gülerek serzenişkâr bir sesle cevap verdi:

-Allah için çok düşünülecek, çok acınacak bir kardeş! O, bir saray bostancısının hatırı için seni halk ortasında falakaya yıktırıp dövdürdüğü vakit kardeş olduğunuzu düşündü mü? Zavallı Nimet Hanımı boşadığı, evinden kovduğu, çocuklarından ayırdığı zaman yirmi senelik karısına, çocuklarına acıdı mı?

-O acımadıysa ben acırım. Her halde kardeşimdir.

-Acırsan boş yere üzülürsün. Dünyada en tatlı şey intikamdır. Demek sen intikam zevki bilmiyorsun. Biz intikam almak, bu neticeye varmak için ne kadar zaman tehlikeler, heyecanlar içinde çalıştık. Şimdiye kadar onun zamanı idi, şimdi de zaman ve gelecek bizim olacak.

-Zaman bizim de olsa yine uyumak lâzım. Ben uykusuzluktan ölüyorum. Artık yatalım.

Bu sözleri söylerken birden kalkmıştı. Hubyar Hatun da kocasını takip etti. Pencereyi kapadılar. Yatak odasına geçtiler.

Hubyar Hatun komitacı kadınların çalışmalarının nihayet başarı gösterdiğini düşünerek neşeler, ümitlerle tatlı bir uykuya dalmıştı.

Bir aralık oda kapısına şiddeti giderek artan darbelerle vurulduğunu duyarak uyandı.

Birdenbire sonbahar havası değişmiş, akşamki mehtap güzelliğini kaybetmiş, fırtına esiyordu. Gök gürlüyor, sık sık şimşekler çakıyor, şiddetli bir rüzgâr binayı sarsıyordu.

Uyku sersemliği ile kendini toparlayamadı. Oda kapısı mı vurulmuştu, yoksa fırtına mı binayı sarsıyordu?

Bu defa kapı daha şiddetli vurulunca ayıldı. Yatağı içinde oturdu. Böyle geç vakit oda kapısına kim ve niçin vururdu? Gidip kapıyı açmaya cesaret edemedi. Yanında yatan kocasını sarsarak seslendi;

-Efendi... Efendi hu!.. Haydi kalk bakalım. Kapıya vuruyorlar. Önemli bir şey olmalı... dedi.

İbrahim Ağa akşam epey içmiş, geç yatmış, bir takım endişelerle uyumuştu. Bu ağır uykudan zorlukla uyanabildi. O anda şiddetli bir sesle yıldırımlar saçan müthiş bir gök gürültüsü binayı sarsıyordu. Dehşetle yerinden fırladı. Hanımı da onu takip etti.

Tekrar tekrar vurulan darbeler üzerine ikisi beraber kapıya yaklaştılar, sordular. Arap Şetaret Bacı olduğunu anlayınca kapıyı açtılar. Bacı, telaşla yatağından fırlamış, başı açık, yalın ayak gecelik entarisi ile yukarı çıkmıştı.

Şimdi nefes nefese, telaşla anlatıyordu. Yattığı oda kapısı kilitli değildi. Odasına bir yabancı girmiş, sessiz sedasız kendisini uyandırmış, gürültü etmeden beyefendiyi uyandırmasını söylemişti. Sonra aşağıda üç kişi olduklarını görmüştü. Korkusundan buraya gelmiş, kendilerini uyandırmıştı. Hanım telaşla sordu:

-Böyle gece yarısı harem dairesine nasıl girmişler? Kim olduklarını, ne istediklerini söylemiyorlar mı?

-Hayır, söylemiyorlar. Efendiyi görmek, onunla konuşmak istiyorlarmış.

-Böyle gece yarısından sonra gelen meçhul adamların yanına efendi gidemez. Ben bırakmam. Git kendilerine sor, evvela söylesinler. Kimlerdir? Ne istiyorlar?

Hanım bu sözleri söyleyerek oda kapısını kapadı. Zenci bacının uzaklaştığını işittiler. Efendi telaşla giyinip hazırlanmaya çalışırken, hanımı hayret ve endişe ile kapının yanında duruyordu. Fırtına bütün şiddetiyle devam etmekte idi. Hubyar Hatun komitacı olmasına rağmen kadınlık hisleriyle titriyor ve düşünüyordu:

-Bu dehşetli ihtilâl gecesinde, fırtına arasında böyle esrarengiz bir şekilde duvar aşarak gelenler kim olabilirdi?

Bu endişeli bekleyiş uzun sürmedi. Bacı geri döndü. Hubyar Hatun her ihtimale karşı kapıyı kapatmıştı. O, boğuk bir sesle kapı arkasından;

-Çelebi'nin kardeşi, paşa gelmiş... dedi.

Hanım hiddetli ve kindar bir tavırla kocasının yüzüne bakarak sordu:

-Niye gelmiş? Ne istiyor?

İbrahim Ağa giyinmesini alelacele tamamlayarak oda kapısına doğru gelirken, bir yandan da konuşuyordu:

-Hanım anlamıyor musun? Onu yakalayıp idam etmek için arıyorlar. Evinde duramamış. Kaçmış. Saklanacak bir yer arıyor. Tabii önce kardeşini düşünmüştür.

-Acayip, sadrazam iken, iktidar zamanlarında adımızı sordu, semtimize uğradı mı ki, şimdi felâketlerini bizimle paylaşmaya geliyor? Ben onu katiyen evimde saklayamam.

-Hanım hele dur, ben kendisini bir göreyim, ne istediğini, vaziyeti anlayayım sonra konuşur, bir karar veririz.

*

***

Düğün gecesinin sabahı kendisinden sadaret mührünün aldırıldığı zaman Ahmet Paşa felâketin dehşetini anladı. Fakat bütün ümitleri mahvolmuş değildi. Damat olduğu için hünkârın kendisini koruyacağını zannediyordu. Sadrazamın kim olduğunu ve vaziyeti anlamak için saraya, Orta Camiye hafiyeler gönderdi.

Sarayda cereyan eden hadiseler üzerine hünkârın kendisini yeniçerilere teslim etmeye razı olduğunu haber alınca derhal konağından çıkmaya, bir tarafta gizlenmeye karar verdi. İhtilal geçtiği zaman taraftarlarının yardımı ve para kuvveti ile kendini kurtarabileceğini ümit ediyordu. Tarihte bunun pek çok örneği görülmüştü.

Hazırlanmaya başladı. En çok güvendiği özetleme kâtibi Abdi Çelebi ile iç ağalarından çok sevdiği Halil'i yanına çağırdı. Tanınmamak için kıyafetlerini değiştirdiler. Her biri ceplerine götürebilecekleri kadar mücevher ve altın doldurdular. Gece karanlığında konak halkına bile görünmeden sokağa çıktılar.

Karanlık sokaklarda geziyor, nereye gideceklerini bilmiyorlardı. Paşa heyecan içindeydi. Mantıklı bir şey düşünemiyordu. Saklanacak bir dost evi aradığını söylüyor, fakat böyle emin, fedakâr bir dost hayal edemiyordu.

Memlekette ihtilâl olduğu için sokaklarda kimseler yoktu. Bu vahşet ve zulüm içinde epey dolaştılar. Paşa Süleymaniye semtinde oturan eski bir dostunu hatırladı. Oraya gittiler. İktidar günlerinde hiç düşünmediği bu eski dost kendilerini kabul etmedi.

Kendisini arayacak olanların hatırlarına getirmeyeceği bir bucak arıyordu. Eski tanıdıklardan uğradıkları yerlerden de olumlu bir yaklaşım göremediler.

Hava bozmuştu, sabah olmak üzereydi. Çok yorulmuşlardı. Bilhassa paşa şişman olduğu için yorgun düşmüş, zaman zaman tesadüf ettikleri çeşme başlarında, binek taşlarında dinlenmişlerdi. Endişeleri gittikçe artıyordu. Gündüz sokaklarda böyle rahat rahat gezemezlerdi. Paşayı tanıyan birileri mutlaka çıkacaktı.

Nihayet fırtına da çıktı. Durum tehlikeliydi. Gök gürlüyor, sağanak bir yağmur geliyordu. Paşa;

-Başka çare yok. Biraderim İbrahim Ağanın konağı bu civardadır, oraya gidelim... dedi.

Süleymaniye'den aşağıya doğru Cibali'ye inmiş, İbrahim Ağanın konağı önüne gelmişlerdi. Abdi Çelebi;

-Selamlık kapısını vuracak, uşakları uyandıracak olursak buraya geldiğimiz mutlaka duyulacak ve sağda solda konuşulacaktır. Harem tarafından girelim... dedi.

-Harem kapısına da vursak aynı tehlike vardır. Ötede küçük bir bahçe kapısı var. Oradan girelim.

-O kapıyı da çalmak gerekmiyor mu?

-Hayır, duvar alçaktır. Halil içeri atlar, kapıyı arkadan açar. Biz de gireriz.

Bahçe duvarına doğru yürüdüler. Paşa ile Abdi Çelebi yan yana durarak omuz verdiler. Halil onların omuzlarına basarak duvara çıktı. İçeriye atladı.

Gök gürültüleri, şimşekler, yıldırımlar ardı ardına devam ediyordu. İri damlalarla yağmur da başladı. İşte bu dakikada, Halil içeriden kapıyı açmayı başardı. Yağmurdan kaçmak için hızlı adımlarla konağa doğru yürüdüler.

Sabaha kadar aşağı sofada oturmak, ilk uyanan halayık vasıtasıyla İbrahim Ağaya haber yollamak kararındaydılar. Fakat sabaha karşı yağan bu sağanak sonbahar yağmuru havayı oldukça soğutmuştu. Bütün gece yürümekten hepsi terlemiş, buraya gelirken de ince ince yağan yağmurdan ıslanmışlardı. Sofa açıktı. Muhafazalı bir odaya girme, orada barınma gereği duydular.

Halil oda kapılarını kurcaladı. Açık bulduğu bir kapıdan girince, yatakta yatan ihtiyar bacıyı görmüş ve uyandırmıştı.

*

***

Dargın iki kardeş karşı karşıya geldiklerinde birbirlerine söyleyecek laf bulamıyorlardı. Bir dakika kadar derin bir sessizlik oldu. İbrahim Ağa delişmen olmasına rağmen ağabeyi gibi karaktersiz ve kalleş değildi. Merhametli ve saf kalpli idi. Karşısında ümitsiz, mahcup gördüğü kardeşine acıdı;

-Hoş geldiniz. Ne felâket!.. diyebildi.

Paşa önüne bakarak cevap verdi:

-Bir hoş ki, sorma. Beni parçalamak isteyen yeniçerilere teslim etmek için, her yerde beni arıyorlar. Saklanabilecek emniyetli bir köşe bucak bulmak ümidiyle bütün gece dolaştık. Birçok eski dost, kapılarını yüzümüze kapattı. Hepsi bizi kapısından kovdu. Nihayet senin ocağına gelmek zorunda kaldık.

-Fakat burası emin bir yer değil. Bugün seni aramaya çıkacak olanlar ilk önce buraya geleceklerdir.

-Biliyorum. Lâkin siz yeniçerilerle çok iyi dostsunuz. Özellikle benimle dargın olduğunuzu herkes bilir. Gelseler bile burada olmadığımı söyler, saklarsanız sözünüze inanırlar.

-Nasıl saklayabiliriz? Evde uşaklar, hizmetçiler var. Geldiğinizi gördüler. Onların ağzı tutulabilir mi?

-Buraya geldiğimizi ihtiyar bacıdan başka hiç kimse görmedi.

Paşa bu sözünü izah etmek için bahçe kapısından nasıl girdiklerini anlattı. Kardeşi sâf bir merhametle düşünmeye başladı. Sonra;

-Ev sahibi yengenle bir görüşeyim, bakalım o ne diyecek?.. dedi.

Kuşkulu ve düşünceli bir tavırla yavaş yavaş yukarı, karısının yanına çıktı.

Hubyar Hatun kocasının verdiği izahatı sinirli bir şekilde dinliyor, devamlı;

-Olmaz, olamaz!.. Onları burada saklamak kendilerine hiçbir fayda sağlamayacağı gibi, bizi de ateşlere atar. Ben bindiğim dalı baltalayamam... diyordu.

-Fakat karıcığım, bu sağanak yağmurda onları sokağa atamam. Birazdan sabah olacak. Güpegündüz onları sokağa atmak, elimle cellada teslim etmek demektir. Ne de olsa kardeşimdir. Bunu yapamam.

-Onları burada saklamak mı istiyorsun?

-Devamlı değil. Yalnız bugün. Onları bugün aşağıda bacının odasına kaparız. Gece hiç uyumadıkları için akşama kadar uyurlar. Bacı sır saklar. Geldiklerinden evde başka kimsenin haberi olmaz. Bu gece onları yine kimseye göstermeden bahçe kapısından çıkarırız. Başka çare yoktur.

-Ya bugün gelirler, onları burada ararlarsa?

-Yine bizimkiler gelecek değil mi? Ben çıkarım; "Divane misiniz? Hiç buraya gelir mi?.." derim. İcap ederse Domuz Re-

cep'e, Murat Ağaya haber yollarım ve inandırırım. Sen merak etme.

-Bu akşam evden çıkarılmaları şartıyla kabul ediyorum.

Dedikleri gibi oldu. Ahmet Paşa ile arkadaşları o gün bacının odasında uyudular. Akşam ortalık kararınca da evden çıkarıldılar.

İşte yine sokakta kalmışlardı. Serseri gibi gizlene gizlene, korka korka gezmeye başladılar. Önce eski tanıdıklarından Uzun Ali'nin evine gittiler. Vaat edilen altınlara rağmen kabul etmedi. Nihayet Hacı Bayram'ın evine uğradılar. Bu, bütün İstanbul'ca bilinen hilekâr, kalleş bir herifti. Paşa onun paraya tamah ettiği için her tehlikeyi göze alacağını tahmin edebiliyordu.

Aslında Hacı Bayram kendilerini güler yüzle kabul etti. İzzeti ikramda bulundu, ağırladı. Bir taraftan da, Sofu Mehmet Paşanın konağına koştu. Haber verdi.

Ahmet Paşa, Hacı Bayram'ın evinde epeyce istirahat etti. Kendilerini burada aramanın kimsenin aklına gelmeyeceğini ümit ve tahmin ediyordu.

Fakat yanındaki Halil iki gece gördüğü felâketler, çektiği ıstıraplar yüzünden çok korkmuştu. Paşa ile kaçtığına pişmanlık duyuyor, kendisini de onunla beraber öldürürler diye ağlıyordu. Tecrübesiz, genç, pek yakışıklı bir çocuktu. Paşa onu çok severdi. Şimdi kendi derdini unutmuş, onu yatıştırmaya ve teselli etmeye çalışıyordu.

Sadrazamın gönderdiği adamlar, bu sırada, içeriye girdiler. Üzerlerinde silah olur şüphesiyle üçünü de bağladılar.

Ahmet Paşa bütün mücevherleri, altınları ve arkadaşlarıyla beraber sadrazamın huzuruna gönderildi.

- 9 -

CELLADIN CİLVELERİ

Sadrazam Sofu Mehmet Paşa gayet kurnaz, nazik, ihtiyar bir vezirdi. Güler yüz gösterir, hiç sevmediği adamlara bile iltifat ederdi.

Bugün eline düşen selefi Ahmet Paşanın evveliyatının ne olduğunu çok iyi biliyordu. Onun gençliğinde bıçkın, ahlâksız bir şehir oğlanı, bütün içki meclislerinin vazgeçilmez adamı, nabza göre şerbet veren bir kalleş olduğunu iyi bilirdi. Devlet görevine Kara Mustafa Paşa vasıtasıyla girmiş ve ona tezkere kâtibi olmuştu. Zeki ve kalemine çabuk idi. Paşanın güvenini ve sevgisini kazındıktan sonra rüşvet almaya başlamıştı. Hele sadrazam olunca yapmadığı adiliğin kalmadığını bizzat kendisi söylerdi.

Mehmet Paşa; bu nankör, iki yüzlü, kalleş, hilekâr, rüşvetçi herifin vücudunun ortadan kaldırılmasının memlekete bir hizmet olacağına inanıyordu. Buna rağmen onu gayet sevecen ve nazik bir şekilde kabul etti. Yanına oturttu.

Ahmet Paşa gördüğü bu nezaket ve hürmetten cesaret buldu. İhtiyar vezirin ellerine sarılarak;

-Babacığım, bana kıyma. Beni çocuklarım ve ailemle beraber Kâbe'ye gönder... diye yalvarmaya başladı.

Sofu Mehmet Paşa ona teselliler ve ümitler verdi:

-Bu felâketten kurtulmanın yolu malını, paranı kullanmaktır. Biraz dinleniniz, düşününüz, aklınızı başınıza toplayınız sonra konuşuruz... dedi.

Bekârdı, harem dairesinde kimseler yoktu. Ahmet Paşayı istirahat için harem dairesine gönderdi.

Ahmet Paşa taze bir ümitle can bulmuş gibiydi. Kendi hislerine ve kabiliyetlerine göre düşündü. Bu ihtiyar kurdun kendisinden rüşvet almak arzusunda olduğuna hükmetti. Ona külliyetli bir mal verirse kurtulabileceğini tahmin ediyordu.

İçeride ona ikramda bulundular. Oldukça şişmandı. Yorgunluktan ve heyecandan buram buram terliyordu. Hararetini dindirmek için devamlı su içiyor, birbiri ardınca getirilen kâselerle soğuk suyu bir hamlede başına dikiyordu.

Bu sırada sadrazamın kethüdası geldi. Eteğini öptü;

-Devlet sahibi babanız selam ettiler. Arzuları sizi bu kötü durumdan kurtarmaktır. Fakat buna muvaffak olabilmek için yegâne çare mallarınızın defterlerini vermektir... dedi.

Ahmet Paşa kağıt kalem istedi. Ara sıra terlerini siliyor, düşünüyor ve yazıyordu. Birçok kalemlerde toplam üç yüz keselik mal yazdı. Kethüdayı aldatabileceğini sanıyordu. Fakat kurnaz kethüda nazikçe;

-Sultanım, üç yüz kese sizin son günlerde topladığınızdır. Bu kadarcık bir şeyle yeniçerileri kandırmak, kurtulmak asla mümkün olamaz. Sizin pek büyük servetinizin olduğunu herkes bilir. Malınızı gizlemeyiniz, canınıza siper ediniz... diye nasihatler etti.

Ahmet Paşa malının defterini nihayet üç bin keseye kadar çıkardı. Kethüda yine ısrar ediyor, paşa gizlenmiş başka malının olmadığına yeminler ederek inandırmaya çalışıyordu. En sonunda kendi koynundan bin, Halil ile Abdi'nin ceplerinden üçer bin altın çıkardı. Bunları kethüdaya teslim ederken;

-Bunlar da devlet sahibi babamıza hediyemiz olsun. Vallahi başka nakitim yoktur... dedi.

-Yok sultanım! Paşa babanız kendisi için sizden bir hibe istemez. Onun muradı asker belasını def etmektir. Bunları da deftere yazınız.

Kethüdanın ısrarı üzerine paşa bunları da deftere yazarken rüşvet almayan kethüdanın ve ihtiyar sofunun kendisini himaye ettiklerini düşünüyordu. Kethüda defteri alıp çıktı.

Paşa yine terliyor, soğuk su istiyor, içiyordu. Gece hiç uyumamışlardı. Çok yorgundu. Abdi ile Halil onu biraz yatıp uyumaya teşvik ettiler. Minderler üzerinde her biri bir yastık çevirdiler. Yattılar. Uyudular. Paşa buhranlar içinde kesik kesik uyuyor, ara sıra gözlerini açıyor, etrafa bakınıyordu.

Bir aralık odaya Kâtip Bodur Ali girdi. Her üçü de uyuyordu. Yavaşça paşanın dizini dürttü. Paşa uyandı. Dehşetle doğruldu. Gözlerini ovuşturuyor, sersem sersem bakıyordu. Kâtip;

-Buyurun sultanım... dedi.

-Nereye?

-Asker sizi istiyor, paşa babanız araya girecek, sizi barıştıracak, kurtaracaktır.

Paşa o kadar hırsla, zulümlerle topladığı bütün malını sofunun tatlı sözlerine inanarak başını kurtarmak için vermiş, epeyce ümitlenmişti. Şimdi kâtibin halinden, bu belirsiz sözlerinden şüphelendi. Sarardı. Titreyerek kalktı.

Uyku sersemi ve dehşetler içinde idi. Bir şey düşünemiyor, gayri ihtiyari yürüyordu. Acaba ne olacaktı? Oda kapısından sofaya çıktığı zaman birinin koltuğuna girdiğini hissetti. Başını çevirdi. Cellat Kara Ali'yi gördü. Şalvar üzerine giydiği kan rengi hırkası, omuzuna asılmış ilmek kesesi ile maskaraca sırıtıyordu. Birdenbire vaziyeti anladı, dizlerinin bağı çözüldü. Düşecek gibi oldu. Diğer koluna da biri girdi. Baktı. Bu da Kara Ali'nin yardımcısı Hamal Ali idi. Şimdi bunlar bu ağır vücudu, kollarına girmiş sürükler gibi götürürlerken, paşa cellada kindar bir nazarla bakarak;

-Hay kâfir, kahpe oğlu!.. dedi.

Cellat alay eder gibi gülüyordu;

-Vay benim devletli efendim. Şimdi kâfir, kahpe oğlu mu olduk? Dost değil miydik? Siz de bana, az tatlı canlar mı teslim

etmiştiniz?.. diyerek eğildi. Alay eder bir tavırla paşanın göğsünü açtı ve öptü.

Merdivenlerden inmişlerdi. Şimdi onu ahıra doğru götürüyorlardı. Kara Ali başındaki kırmızı cellat takkesini çıkardı, kuşağının arasına soktu. Sonra soytarıca gülerek vezirin tülbendini kaptı;

-Bu da bana hediyeniz olsun... diyerek kendi başına geçirdi.

Ahmet Paşa ahıra girmek istemiyordu. Cellat onu zorla sürüklerken kafasına bir yumruk vurdu. Paşa büsbütün sersemlemiş, dizlerinin üzerine yığılmıştı.

Kara Ali yine cilvelerle gülerek hazır kemendin halkasını vezirin boğazına geçirdi. Paşa son söz olarak cellada tekrar;

-Hay kâfir, kahpe oğlu... diyebildi.

İşini bitirdiler. Elbiselerini soydular. Cesedi semerli bir beygire yüklediler. Bağladılar. Hamal Ali beygirin yularını tutmuş önden çekiyor, Kara Ali de arkadan kamçılıyordu. Beygirle meydana geldikleri zaman, cesedi orada bekleyen yeniçerilerin önüne attılar.

*

***

Bu mecnunlar devrinde sefil mahalle oğlanlığından sadrazamlığa, damatlığa kadar yükselen Ahmet Paşa, sadrazam olduğu müddetçe memleketi bir hokkabaz gibi yalan dolanla idare etti. Bütün hudutlarda türlü türlü tecavüzler olur, her taraf eşkıya içinde kalır, düşman gemileri Çanakkale Boğazı'nı kapar, kuş uçurtmazken O, padişaha hiçbir hakikati duyurmaz, her şeyi gül rengi gösterir, ona muvaffakiyet kasideleri okur, mükâfatlar, bağışlar alırdı.

Sadrazamın en birinci işi padişaha sık sık çok güzel körpe kızlar bularak onu memnun etmekti. Bu sayede bir sene geçmeden hayatının en yüksek mertebesine çıkmıştı. İtibarının, servetinin sonu yoktu. Makam ve mevki yüzünden gözleri o kadar

karanmıştı ki; etrafında diş bileyen hasımlarını ve inim inim inleyen halkı görmüyordu. Ona bir nevi gurur cinneti gelmişti. Kimseden çekinmiyor, korkmuyordu. Aleyhindeki şikâyetler, dedikodular ayyuka çıkmışken, o Anadolu Hisarı'nda, Küçükçekmece'de çok büyük yalılar, köşkler yaptırıyordu. Etek etek altınlar sarf ederek saraylar donattı. Bütün taraftarlarını, dalkavuklarını yüksek makamlara getirdi.

Deli padişah bu sevgili sadrazamını kendine damat yapmak istedi. Henüz bir çocuk olan kızını ona nikahladı. İstanbul'da emsali görülmemiş bir düğün yapıldı. On sekiz gün bütün İstanbul halkı sıra ile saraya davet edilerek doyuruldu. Şenlikler tertip edildi. Gelin götürüleceği gün bütün vezirler, ulema, ocak ağaları saraya toplanmışlardı. Sanki birbirleriyle rekabet ediyorlardı. Uşakları, hattâ atları sırmalı, elmaslı takımlarla donatılmıştı. Padişah tarafından fark edilebilmek için de zaten böyle olmak lâzımdı.

Gelin arabasının önünde gidecek "Nahl" denilen süslü seyyar ağaçlar ve taklar yapılmıştı. Gümüş ve altınla, mücevherlerle donanan hurma ağaçları kadar büyük ve yüksek nahlleri geçirebilmek için birçok evin yıkılarak sokakların genişletilmesine lüzum görülmüştü.

Yıkılan binalar olduğu gibi göz önünde bırakıldı. Bunları gören, sokaklarda kalmış ev sahiplerinin feryadını işiten halk padişaha da, sadrazamına da diş biliyor, için için, acı acı inliyordu.

Ahmet Paşa bir de sadrazam olunca saltanata iştirak etmiş gibiydi. Hiç kimseden korkusu kalmamıştı. Devlet görevlerini, en çok para verene satıyordu. Padişaha, heveslerine para yetiştirebilmek için bütün zenginleri soydu. Âdeta sarayın levazım memuru olmuştu.

Kendi sarayında atlas keselere doldurulmuş çil çil altınlar, inciler, ipekli bohçalara sarılmış samur kürkler, elbiseler, tuhaf eşyalar, şişe şişe amberler, güzel kokular hazır duruyordu. Padişah veya hasekiler tarafından gündüz ve gece vakitleri adamlar

gelir çeşitli şeyler isterdi. Sadrazam hazırlamış olduğu bu akla hayale gelmez şeylerin en güzellerini derhal takdim ederdi.

Yeniçeri ortalarından şikâyet sesleri yükseliyor, için için ihtilâl ateşleri yanıyordu. Bunu, tekkelerdeki dedikodular, intikam isteyen komitacı ruhlu hanımlar cemiyeti gibi gayri memnunlar körüklüyor, ahali de bu durumu memnuniyetle, diş bileyerek bekliyordu.

Ocaktan parlamakta olan ihtilâl ateşini bastırmak için, düğün gecesi yeniçeri azgınlarına kurduğu tuzağa kendi düştü.

Ocaklılar ve birçok canı yanmış halk kırk sekiz saatten beri dağılmıyor, ihtilâl meydanında onun kendilerine teslim edilmesini bekliyorlardı. Sadrazam Sofu Mehmet Paşa onun idam olunmuş cesedini Atmeydanı'na gönderdiği, ceset o kindar halkın önüne atıldığı zaman ihtilâlciler müthiş bir hırs ile üzerine saldırdılar, her yerine kılıç, bıçak, pala ile vuruyor, vuruyorlardı. Onu parça parça, lime lime etmedikçe bırakmadılar.

Ahmet Paşa, böyle bin parça olduktan sonra; "Hezârpâre Ahmet Paşa" namıyla şöhret oldu.

*

***

Sarayda hadise bu şekliyle anlatılıyor, yeniçerilerin ve halkın gösterdiği tepki ve kin; bütün çıplaklığıyla duyuluyor, gittikçe artan bir dehşet ve heyecan havası esiyordu.

Bizim Nûr-u Ayn iken tanıdığımız Hümaşah Sultan, sarayda herkesten fazla düşünüyor, telaşlanıyordu. Çünkü O, çok zeki bir kızdı.

Sadrazam Ahmet Paşanın kendisini ne kadar aldatmış olduğunu şimdi açık seçik görebiliyordu. Sadrazam ona daima bütün yeniçeri ve sipahi kodamanlarının kendisiyle beraber olduğunu söylüyor, İstanbul'da kendisine karşı gelebilecek hiçbir kuvvet bulunmadığını ballandıra ballandıra anlatıyordu.

Güzel kız deli padişahı iyiden iyiye eline geçirmişti. Sarayın tüm idaresi onun beyaz, güzel ellerindeydi. Sadrazamın güvencesine aldanmış, padişahı da inandırmış, israf ve sefahat âlemlerine de körü körüne kapılmışlardı.

Korktuğu yalnızca Kösem Valide Sultandı. Onun oğluyla görüşmesine mani oluyor; uzaklarda, atıldığı köşkte hapis hayatı yaşatıyor, casusların gözetimi altında tutulmasını Ahmet Paşaya sık sık tavsiye ediyordu. Fakat Ahmet Paşa casuslar bularak gizli teşebbüsleri merak edip soruşturmakta da gaflet içine düşmüştü. Nûr-u Ayn son aldığı haberlerden Valide Kösem Sultanın ve Şekerpâre'nin de yeniçerilerle beraber olduklarını anlamıştı.

Bugün padişah dışarı, Kubbe Altı'na çıkmıştı. Önemli, heyecanlı hadiselerin devam etmekte olduğu anlaşılıyordu. Hümaşah Sultan odasında mükellef bir sedir üzerine uzanmış, başını koluna dayamış, derin düşüncelere dalmıştı.

Elbisesi; vücudunun bütün güzelliklerini, tatlı hatlarını gösterecek, padişahı cezbedip etkileyecek derecede ince, şeffaf tüllerden, bürümcüklerden yapılmış, kıymetli elmaslar, incilerle süslenmişti. Yüzü seyretmeye doyulamayacak kadar güzeldi. Çatılmış kaşları altında dalgın ve endişeli bakan gözlerinde, anlatılamayacak bir cazibe vardı.

Düşüncelerinin acı şeyler olduğu telaşından, sabırsızlığından belli idi. Zaman zaman;

-Gel!.. diye sesleniyor, koşarak gelen ve karşısında divan duran halayığına;

-Aslanım daha içeriye girmedi mi?.. diyordu.

-Hayır sultanım. Henüz teşrif buyurmadılar...

Asabi bir sabırsızlıkla dışarı çıkmasını işaret ediyor, kendi yine elim düşüncelerine dalıyordu. Kösem Valide Sultanın emri ve teşvikiyle padişahın elinden damadını, sadrazamını alan yeniçerilerin şimdi de kendisini istemelerinden korkuyordu. Çünkü valide sultanın kendisine de düşmanlığı olduğunu biliyordu.

Düşünüyor, yeniçerilere önem vermemiş, onlardan taraftar tutmamış olduğuna pişmanlık duyuyordu. Oysa bunu yapabilir-

di. Çünkü eline çok fırsatlar geçmişti. Şekerpâre son zamanlarda kaç defa gelmiş, kendisine nasihatler etmek istemişti. Maksûd Paşa kethüdası Zeynel Ağanın yeniçeri zorbaları arasında Kara Mustafa zamanından kalma birçok kuvvetli dostları olduğunu biliyordu. Zeynel Ağanın yardımı ile Sabihî Beyin de Bektaşi tekkesine girmiş, ocağa katılmış ve önemli bir makam kazanmış olduğunu haber almıştı. Onlar tarafından gönderilen haberlere de iltifat etmeyerek yalnız Ahmet Paşanın yalanlarına ve sultanın sözlerine inanmıştı. Şimdi gerçekten aldatılmış olduğuna inanıyordu.

Evet, padişah ve sadrazamdan çok paralar, kıymetli elmaslar, hediyeler almayı, büyük bir servet toplamayı başarmıştı. Gizli bir yerde sakladığı bu büyük servet bugün kendisini yeniçerilerin pençesinden kurtarmaya yetebilir miydi?

-Ne yapmalı? Ya Rabbi ne yapmalı?.. diyerek; çaresizlik ve ıstırap içinde kıvranırken, Zeynel Ağa ile Sabihî Beye haber göndermeyi ve onlardan yardım istemeyi düşündü. Fakat bunları başlı başına başarabilecek tecrübesi ve vasıtaları yoktu. Şimdiye kadar her işini sadrazam Ahmet Paşa ve eski hanımı Belkıs Sultan vasıtasıyla görmeye alışmıştı. Bugün Ahmet Paşa yoktu. Belkıs Sultan aklına geldi. Bu vaziyet karşısında acaba o ne düşünürdü?

Kapı önünde nöbet bekleyen kalfaya seslendi;

-Acaba Belkıs Sultan gelmiş mi? Odasında mıdır?.. dedi.

Odaya giren kalfa el pençe divan durduktan sonra; Belkıs Sultanın odasında ve yalnız olduğunu söyledi.

Bugün müthiş endişeler içindeydi. Gururu iyice kırılmıştı. Padişahın hemşiresine haber gönderip yanına çağırmaya cesaret edemedi. Kendisi kalktı. Belkıs Sultanın yanına gitmek için dairesinden çıktı. Oldukça nazlı bir şekilde yürüyerek Belkıs Sultanın dairesine gitti.

*

***

Belkıs Sultan ayakta idi. Güzel kadını çatık kaşlarla ve endişeli bir tavırla karşıladı. Bir dakika kadar düşünceli tavırlarla birbirlerinin yüzlerine karamsar ifadelerle baktılar. Nihayet sessizliği Hümaşah Sultan bozdu;

-Bu ne hal, hanım sultanım... diyebildi.

-Ben de anlayamıyorum. Büyük bir felâket. İşte istedikleri yapıldığı, Ahmet Paşa idam edildiği halde yeniçeriler dağılmıyorlar. Nasihat dinlemiyorlar.

-Bu işte Kösem Valide Sultanın parmağı var mıdır, dersiniz?

-Ona şüphe mi edersin? Tüm düşmanlarımız birleşmişlerdir. Eskiden Kösem Sultanın kanına susamış düşmanlarından Şekerpâre, Fitne Kumkuması Hamide, Hubyar Hatun şimdi hep el ele vermiş. Onun etrafına toplanmış olduklarını söylüyorlar.

-Acaba gerçek mi?

-Öyle söylüyorlar. Onu bilmem. Fakat gerçekse vaziyet çok zordur. Şimdiye kadar yeniçerilere karşı ahmakça bir dikkatsizlik, yalnız dikkatsizlik değil bir de düşmanlık gösteren Ahmet Paşa belasını buldu. Korkarım ki; ona itimat etmiş bel bağlamış olanların da başına felâketler yağa!

-Kösem Valide bana da düşmanlık gösterir mi acaba?

-En büyük düşmanlığı sanadır.

-Bana mı? Ben zavallı ne yaptım ki?

-Hünkârı anasından, hemşirelerinden ayırdın. Hepsine hakaretler eden sensin... diyorlar.

-Ben mi? Ben mi onlara hakaret etmişim?

-Kösem Sultanı Davutpaşa'daki bahçe kasrından daha uzaklara, İskender Çelebi Köşküne attırmaya sen sebep olmuşsun diye söyleniyor.

-Vallahi sanmam. Haberim yok.

-Her yerde söylüyorlar. Sen hünkâr ile beraber sofraya oturduğunuz zaman hünkârın hemşireleri Ayşe ve Fatma Sultanları karşında divan durdurmuş, onları hizmetçi gibi kullanmışsın.

-Ben böyle divanelik yapacak kadar ahmak mıyım? Hünkârın bana bir sultan payesi vermiş olmasını çekemeyen hemşire-

leri aleyhimde şikâyetler etmişler. Hünkâr da buna öfkelenmiş. Onların inadına beraber yemeğe oturduğumuz sırada kendilerini çağırtarak hizmet etmelerini emretti. Aksine yalvardım, ricalar ettim.

-Halbuki onlar ve Valide Sultan bütün bu hakaretleri senden biliyorlar. Sultanlar bir kenara atılmış, bırakılmışlarken senin hadsiz hudutsuz servetler toplamış, hazineler biriktirmiş olmanı affedemiyorlar.

-Ben topladığım hazineleri, böyle felâket zamanlarında kullanmak için gizledim. Ne dersiniz, bugün yeniçerilere birkaç bin kese altın verecek olsak, onları bizim tarafa çekemez miyiz?

Belkıs Sultan alay edercesine acı acı güldü:

-Çocuksun yavrum. Böyle rüşvetler açıktan açığa verilebilir mi? Aracılar bulmak, bu işleri gizli gizli çevirmek lâzım.

-Benim hiçbir vasıtam yok. Ahmet Paşadan başka hükümet adamı tanımadım. Böyle vasıtalar bulunamaz mı?

-Şimdi bu gibi işleri en çok Şekerpâre karıştırıyor, çeviriyormuş. Ona da yakınlık göstermemiş, kendisini gücendirmişsin. Fakat bugün onun için en büyük iltifat paradır. Yeniden bir servet yapmak, bir kelle kapmak için uğraşıyor. Onu çağırt. O en iyi vasıta olur. Yeniçeri kodamanlarının bir çoğu onun elinde.

-Nasıl çağırtayım? Evini, semtini bile bilmem.

-Artık sen de sersem mi oldun, nedir? Daima acizlik gösteriyor, hiçbir işi beceremiyorsun.

Hümaşah önüne baktı. Gözlerinden akan yaşları göstermek istemiyordu. Zayıf, hazin bir sesle cevap verdi:

-Evet hanım sultanım. Tamamiyle sersem oldum. Çünkü çok korkuyorum. Ahmet Paşanın cesedinin parçalanışı gözlerimin önünden bir türlü gitmiyor. Yeniçerilerin beni de böyle parçalayacaklarını düşünüyor, titriyorum. Ahmet Paşa beni öyle aldattı ki; böyle bir felâketin gelme ihtimali hayalimin ucundan, köşesinden bile geçmedi. Şimdi ne yapacağımı şaşırmış gibiyim.

-Şaşkınlık çok zararlıdır. Güçlü ve tedbirli olmaya çalış. Zor zamanlarda hepimizin selameti için büyük bir cesaret ve gayretle çalışmak lâzımdır. Ben bugün Şekerpâre'yi buldurur, sana gönderirim. Onu ikna ve idare etmeye çalış.

Güzel kadın düştüğü zulüm ve üzüntü girdabı içinde bir ümit nuru sezdi. Kendisine uzanan bir yardım eli gördü. Eski hanımının elini tuttu ve hürmetle öptü:

-Teşekkür ederim. Lütfunuza teşekkürler ederim, sultanım...

-İş bununla bitmez. Diğer taraftan Kösem Valide Sultan ile barışmaya çalışmak lâzımdır. Bugünkü ihtilâl hiç şüphesiz onun elleriyle tertiplenmiştir. Padişahın, validesine karşı ettiği hakaretlere Ahmet Paşanın sebep olduğunu ileri sürmeli, bütün kabahatleri onun üzerine atarak, hünkârı valideşiyle barıştırmaya ön ayak olmalıyız.

-Ne derseniz hepsini yapacağım. Fakat hünkârı...

Hümaşah sözünü tamamlayamadı. Deli padişah sinirli bir telaş içinde, hızlı adımlarla fırtına gibi içeriye girmişti.

*

***

-İkinizi de burada buluşum isabet. Karar verilecek gayet önemli bir iş var.

Deli padişah bu sözleri söyleyerek, yorgun bir tavırla kendini minderin üstüne attı, yaslandı.

İki kadın onu büyük bir hürmetle karşıladılar. Hümaşah yanına sokuldu. Tavrını ve yüz ifadesini efsunkâr bir şekilde değiştirmişti. Şimdi yüzünde neşeli tebessümler uçuşuyordu. Deli Hünkâra iyice sokularak gönül alıcı bir sesle sordu:

-Şevketli, güzel hünkârım yorulmuş, kederlenmiş gibi görünüyor. Yine bir şey mi var?

-Evet önemli bir şey. Validem haber göndermiş. İhtilali bastırmaya çalışmak, bana yardım etmek için buraya gelmek, beni görmek istiyormuş.

-Valide Sultanın buraya gelmesini istemeyen, mani olan lalan Ahmet Paşa idi aslanım. Mademki Ahmet Paşanın vücudu ortadan kalktı; valide sultanla barışmanıza hiçbir engel kalmadı. Valideniz tedbirli, tecrübeli, çok akıllı bir sultandır. Buraya gelmesinde elbette fayda vardır. Değil mi hanım sultanım?

Hümaşah son cümleyi söylerken Belkıs Sultanın yüzüne baktı. Bir bakışla onu da onaylamaya, yardıma davet etti.

Belkıs Sultan, bu fettan güzelin tavırlarını bir anda nasıl da değiştirebildiğine hayretler ediyordu. O da ilgilenmez görünmeye çalışarak;

-Evet, Valide Sultana hepimizin hürmeti var. Saraya teşrifleri uygun olur... dedi.

Şimdi hayret etmek sırası hünkâra gelmişti. O zamana kadar daima Kösem Validenin aleyhinde bulunmuş olan hemşiresinin yüzüne alık alık bakakalmıştı.

Hümaşah yalancı tebessümlerle deliye adamakıllı sokulup gözlerinin içine bakarak;

-Validenizin gelmesini tabii siz de arzu edersiniz, değil mi aslanım?.. dedi.

Deli hislerini saklamayı beceremedi:

-Ben mi? Ben validemin buraya gelmesini istemiyorum. O saraya bir kere girdimi; yine herkesi emri, kontrolü altına almaya kalkışacak, hiçbirimizi serbest ve rahat bırakmayacaktır.

Belkıs Sultan;

-Evvelce siz pek genç ve tecrübesizdiniz, Valide Sultan bir koruyucu gibi hareket ediyordu. Fakat şimdi tecrübe kazandınız, hayatı, dünyayı öğrendiniz, akıllı, olgun bir hükümdar oldunuz. Valide Sultanın emri altına girmez, onu da idare edersiniz... diyecek oldu.

Deli hayretle yerinden kalktı;

-En çok sana şaşırıyorum hemşire. Validemle aranızda hiçbir şey olmamış, hiçbir şey yokmuş gibi konuşuyorsunuz. Validem saraya gelince öncelikle seni ve Hümaşah'ı buradan attırmak isteyecektir... dedi.

Hümaşah cevap verdi:

-Siz bizi himaye ve muhafaza edersiniz, barıştırırsınız sultanım!

-Bakalım validem sizinle barışmaya razı olur mu? O bütün hüküm ve nüfuzu ele almak isteyecektir.

-Bugün artık barışmak, hanedanınızın hukukunu, şerefini muhafaza için el birliğiyle çalışmak gerektiğini söylersiniz. Biz de elini öperiz. Hepimiz sizin etrafınızda, sizin emriniz altında el birliğiyle çalışırız.

Deli başını sallıyor, kaynana ile gelin ve görümcenin kolayca barışabileceklerine aklı ermiyordu. Kendisi validesinin saraya gelmesini arzu etmezdi. Hemşiresiyle Hümaşah'ın da bu fikir ve arzuda olduklarını, kendisine arka çıkacaklarını ümit ediyordu. Kadınların büsbütün başka bir fikirde bulunmalarının sebebini anlayamıyordu. Kuşku içindeydi. Derin düşünceler içinde sordu:

-Şimdi ne yapalım?..

Hümaşah efsunkâr bakışlar ve büyüleyici, canlar yakan bir edayla onun koluna girdi;

-Buyurun, bizim odaya gidelim, orada daha rahat düşünür, kararınızı verir, emir buyurursunuz... dedi.

Aheste adımlarla kol kola odadan çıkarlarken Hümaşah manidar bir göz işareti ile Belkıs Sultana deliyi muhakkak kandıracağını, istediğini yaptıracağını anlattı.

- 10 -

İHTİLÂLCİ ÂŞIK

1058 senesi Recebinin 17 nci gecesiydi. Parlak bir mehtap, solgun nurlarıyla her tarafı parlatıyordu.

Fatih'ten Haliç sahiline doğru giden iki arkadaş dar, karanlık, çok meyilli sokaklarda kararsız, yalpalayarak yürüyorlardı. Yalpalayarak yürüyüşlerinden çok içmiş oldukları, hiç konuşmadıklarından pek de neşeli olmadıkları anlaşılıyordu.

Ayakapı sahiline kadar geldiler. Orada yeşil boyalı büyük bir kapı önünde durdular. Daha genç görünen uzun boylusu kapının iri tokmağını vurdu. Beş dakika kadar beklediler. Hiçbir cevap alamayınca genç bu defa kapının tokmağını daha kuvvetli vurdu.

Arkadaşı kısa boylu, epeyce şişman bir adamdı. Yorgunluktan derin derin ve sık sık nefesler alırken;

-Çok geç kaldık. Herkes yatmış, uyumuş olmalı. Canlardan biri uyanıncaya kadar vurmalı... dedi.

Aralıklarla birkaç defa daha vurduktan sonra içeriden kapıya doğru birbirini takip eden ayak sesleri işitildi. Nihayet kapı arkasından bir ses;

-Kim o!.. diye bağırdı.

Kapıyı çalan genç cevap verdi:

-Aç, Aç!.. Biz geldik. Zeynel ve Sabihî.

Kapı açıldı. Dolunay halinde bulunan ay uzun ve geniş bir yolu kat ettikten sonra, bahçeler, muazzam ağaçlar arasındaki büyük binayı nurlarıyla boyamıştı. Burası Bektaşi tekkesiydi.

İçeri girdiler. Beyaz sikkeli ve uzun hırkalı derviş arkadan kapıyı kapamaya uğraşırken Zeynel Ağa sordu:

-Şeyh Baba yattı mı?

-Hareme gireli epeyce vakit oldu.

-Recep Ağa geldi mi?

-Hayır, bugün hiç uğramadı.

-Öyleyse yarın sabah erkenden gelir. Kapıya göz kulak ol. Gelince bize derhal haber ver. Ve şimdi bize bir oda aç ..

Üçü beraber geniş bahçeler arasından tekkeye doğru sessiz sedasız yürüdüler. Merdiven başında ayakkabılarını çıkardılar. Derviş orada bırakmış olduğu kandili eline aldı. Misafirlere yol gösterdi. Bir oda açtı. Elindeki kandilden odanın ışığını yaktı:

-Burada şilte, yorgan, su her şey var. Biraz dem ister misiniz?.. dedi.

Sabihî cevap verdi;

-Varsa, eyvallah!

Zeynel Ağa söze karıştı:

-Hayır, hayır!.. Hiçbir şey istemeyiz. Sen git yat. Yalnız kapıya kulak ver. Bizi buradan arayacaklar.

Derviş elini dudağına ve göğsüne koyup eğilip hürmetkâr bir selam vererek kapıyı çekti. Çıktı.

Sonbahar iyice ilerlemiş olmasına rağmen hava sıcak denilecek derecede güzeldi. İki arkadaş başlarından dilimli iri kavuklarını, belerinden şal kuşaklarıyla, gümüş hançerlerini, kırmızı çuhadan örülmüş cebelerini, dökme şalvarlarını çıkardılar. Kısa bir hırka ve iç donuyla kalmışlardı.

Zeynel, duvar içine yapılmış yüklükteki şiltelerden birini çekti, açtı. Bir de yastık ve yorgan aldı. Şilte üzerine uzanırken;

-Akşam o kadar içtikten sonra daha dem mi istiyorsun... dedi.

Sabihî odanın ortasında şaşkın gibi, ne yapacağını bilmiyor, ayakta duruyordu. Zeynel Ağanın bu sitem eder gibi sorusuna karşı mahcup ve tereddütle cevap verdi:

-Kötü bir alışkanlık olduğunu ben de biliyorum. Fakat ne yapayım? Beni de böyle kabul etmiş erenler şahı. Çünkü bu son

günlerde sızıncaya kadar içmedikçe uyuyamıyorum. Şimdi de kim bilir daha kaç saat bu acı düşüncelerle kıvranarak uyuyamayacağım.

-Fakat senin bu yaptığın âdeta çocukluk. Ben de senin kadar üzgünüm. Fakat en faal olmamız lâzım gelen bu zamanda, bu şekilde yaşamak ahmaklık olur. Öyle görünüyor ki yarın çok önemli işler olacak. İbrahim'in tahttan indirilmesi an meselesidir.

-Karar verilmiş. Ama, mesele sonuçlandırılmış değil ki!

-Yalnız bir engel kalıyor. Sadrazam ve ağalar fitneyi defetmek için onun büsbütün vücudunu kaldırmak istiyorlar. Kösem Sultan, ne de olsa validedir, evladının öldürülmesine razı olmuyor. Sarayda, emniyetli bir yerde hapis edilmesinde ısrar ediyor. Anlaşmazlık yalnız bu noktada.

-Ağalar buna razı olacaklar mı?

-Yarın anlaşılacak. Bakalım şeyhülislam efendi ve ulema ne diyecekler?

-Bu hesaba göre Nûr-u Ayn mutlak surette valide sultanın eline düşecek demektir. Onun eline düşerse birçok benzeri gibi boğdurur, akıntıya attırır.

-Boş yere telaş etme. Telaş ve karamsarlıkla hiçbir iş görülmez. Onu validenin pençesinden kurtarmak için son ana kadar çalışacağız. Recep söz verdi. Murat Ağa bugün valide sultanı da, sadrazamı da, hanımları da görecek, istediğimiz neticeyi almaya çalışacaktı.

-Ya muvaffak olamamışsa?

-Olamamışsa daha büyük bir kuvvet ve faaliyetle çalışacağız. Fakat çalışabilmek için kuvvet lâzım. Uyumak lâzım. Haydi ser yatağını da yat. Uyumaya çalış. Yarın yine çok yorulacağız.

Zeynel Ağa bu sözleri söyleyerek yorganını çekti. Diğer tarafa döndü. Artık bahse devam imkânını görmeyen Sabihî de kendine bir yatak yaptı. Yattı.

*

***

Mısır'dan dönüşlerinde, Maksûd Paşa idam olduğu zaman, Zeynel Ağa Sabihî'yi evlat gibi yanında alıkoymuştu. Hep beraber yaşıyorlardı. Zeynel İstanbul'da en önemli Bektaşi babasının yeğeni idi. Daima onun yardım ve himayesini görürdü. Bu sayede yeniçeri ocağında pek çok sözü geçen arkadaşlar edinmişti. Kıdemli bir yeniçeri idi. Önemli bir serveti vardı. Çocuğu yoktu. Nûr-u Ayn ve Sabihî'yi çocuklarıymış gibi severdi. Bu iki genci baş göz etmek, onlarla mesut bir aile kurarak, sakin bir hayat sürmek arzusundaydı.

Nûr-u Ayn saraya esir olduğu zaman, evvela onu kurtarmak hayaliyle Sabihî'nin temennilerine, ısrarlarına göz yumdu. Fakat Nûr-u Ayn sarayda Hümaşah Sultan olarak servet ve şöhret hırsıyla her şeyi, bütün eski dostlarını unuttuğu, kendilerine de iltifat etmediği görülünce onunla uğraşmayı alçaklık saydı. Sabihî'ye de Nûr-u Ayn'ı unutturmaya çalıştı.

Sabihî, Nûr-u Ayn'a o kadar şiddetli ve derin bir aşk ile bağlanmıştı ki, onun bütün vefasızlıklarına rağmen aşkını bir türlü yenemiyordu.

Hezârpârenin vücudu ortadan kaldırıldıktan sonra; Deli İbrahim'in de tahtdan indirilmesi, belki de katledilmesi meselesi ortaya çıktığı zaman, Sabihî büyük heyecanlar ve telaşlar yaşamaya başladı. Çünkü Nûr-u Ayn'ın Kösem Valide Sultanın eline düşmesi halinde mahvedileceğini şüphesiz biliyordu.

Zeynel'in yeniçeri ocağındaki yeri belliydi. Kuloğlu Başçuhadarıydı. İstanbul inzibatının muhafazasına memur Emniyet-i Umumiye Müdürü gibi bir şeydi. Sabihî'yi de yanına almıştı. Salma başçuhadarı tayin ettirmişti. Polisle ilgili bütün görev ellerindeydi.

Yeniçeri ve Bektaşi tekkesinin etkin ileri gelenlerinden olmak, Emniyet-i Umumiyeye memur bulunmak itibariyle, İstanbul'da dönen bütün fırıldaklara vâkıftılar. Komitacı Kadınlar Cemiyeti'nden de haberleri vardı. Domuz Recep en önemli hafiyeleriydi. Dün Sultan İbrahim'in tahtdan indirilmesi meselesi

ortaya çıktığı, saltanatı yine Kösem Valide Sultanın eline alacağı anlaşıldığı zaman; derhal Domuz Recep'i buldurmuş, Hümaşah Sultanı kurtarma çarelerini konuşmak için Fitne Kumkuması Hamide Hatuna göndermişlerdi.

Bu gece Recep'in getireceği haberleri bekliyorlardı. Yarın İhtilal Cemiyetinde büyük bir toplantı vardı. Sultan İbrahim'in hangi şartlarla tahttan indirileceği kararlaştırılacaktı. Hümaşah Sultana nasıl davranılacağını tayin etmek, yarınki toplantının ana konusu idi.

İşte Sabihî bu endişelerle uyuyamıyor, yatağında bir o yana bir bu yana dönerek düşünüyordu. Büyük bir buhran içindeydi. Sevdiği Nûr-u Ayn'ı tehlikede görüyordu. Nûr-u Ayn'ın sarayda Hümaşah Sultan olması, onun mahiyeti ile beraber Sabihî'nin sevdasının şeklini de değiştirmişti.

Sabihî şimdi sevdasına acı bir kin ve düşmanlık karıştığını hissediyordu. Ya ona sahip olmalı, yahut onu eline geçirerek intikam almalı, taptığı o yumuşak vücudu pençelerinde ezmeli, kahretmeli, onu başka hiç kimseye bırakmamalı idi.

Bu acı ve ateşli düşüncelerle iyice yoruldu. Nihayet sabaha karşı daldı. Fakat heyecanla, endişeyle sık sık uyanıyor, şöyle rahat ve deliksiz bir uyku uyuyamıyordu.

Yine bir aralık gözlerini açtı. Zeynel Ağanın oda içinde dolaşmakta olduğunu gördü. Kendisi de telaşla doğruldu, yatağın içinde oturdu. Sordu:

-Hayır olsun, bir haber mi geldi?

-Hayır. Henüz hiçbir haber yok.

-Öyleyse neden kalktın?

-Çünkü sabah oldu.

-Sabah mı oldu? Bense hiç uyuyamadım. Çok bitkinim. Bütün gece hep onu düşündüm. Biraz daldığım dakikalarda, rüyamda bile hep onunla uğraştım.

Zeynel Ağa şal kuşağını beline sararken şaka yollu takıldı:

-Bari iltifat etti mi? Rüyada olsun mesut olabildin mi?

-Acı hakikate dönecek olduktan sonra rüyadaki mutluluklar neye yarar?

-Evet, acı hakikat! Nûr-u Ayn ümit ve tahmin ettiğimiz gibi çıkmadı.

-Ah!.. Onu ne kadar yumuşak ve nazik gördük. Ne kadar merhametsiz ve haşin çıktı. Vefakâr ve cömert sandık, hain ve çıkarcı bulduk. Hayatı hırstan, arzudan, tamahtan ibaret. Servet ve şöhret için her şeyini satmaya hazır.

-Öyle, zavallı Maksûd Paşayı aldattı, kurban verdi. Hepimizi, hattâ ona akıl veren, yol gösteren Şekerpâre'yi de atlattı. Arzuları gerçekleşince ona da yüz çevirdi.

-Evet, evet. Ne aşkı var, ne merhameti. Yalnızca gurur ve ihtirasları için yaşıyor. Efendisi kadın hastası bir deli, o ise; servet, şöhret, ihtişam esiri bir divane. Kalbi sepilenmiş bir meşin haline gelmiş. Hissetmek, acımak hislerini kaybetmiş. Yalnız parlamak, güzel görünmek, herkesi aldatmaktan başka hiçbir gayesi yok.

-Hırs ve tamahla gözleri kararmış. O gösterişli, kanlı servet ve varlığın ne büyük kıskançlıklar, ne büyük felâketler doğurduğunu düşünemiyor.

-Onun hünkâra gösterdiği aşk ve muhabbet kesinlikle yalandır. Belki de o bakışlarının altında tiksinme ve nefret gizlidir. Bu durumda zannederim ki o, sarayda şimdi bir endişe ve işkence hayatı yaşıyor. Çünkü zekidir. Her şeyi anlar. Fakat hisleri körelmiş, şöhret ve servet hırsıyla her şeye katlanıyor. Kıskançtır. Hünkârı sevmediği halde onu elinden kaçırmak, başkasına kaptırmak endişesiyle titreyerek yaşar.

-Onun ruhunu bu kadar anladığın halde yine ondan vazgeçmiyor, onun uğruna tehlikelere, ateşlere atılıyorsun. Bu da başka bir divanelik değil mi?

-Sevda divaneliği.

-Peki, bütün gece uyumadın, düşündün. Neye karar verdin? Ne yapmak istiyorsun? Ben de anlayayım.

-Kaç kere söyledim. Kararım verilmiştir. Onu kurtarmak isterim. O, benim olmalıdır. Ya düzelteceğim, yahut yaşatmayacak, vücudunu ortadan kaldıracağım.

-Sonra da ağlayacaksın.

-Evet, benim olmazsa devamlı bir matem hayatı yaşayacağım. Ah!.. O kadar seviyorum ki...

Bu şiddetli üzüntü karşısında, Zeynel Ağa susmak ve hürmet etmek gerektiğini anladı. İkisi de sustular. Birkaç dakika derin ve matemi andıran bir sessizlik oldu

Bu sırada oda kapısı, esrarengiz bir şekilde, yavaş yavaş açıldı. Sonra da uzanan bir baş odayı kolaçan etti. Zeynel Ağa ile Sabihî Beyi uyanmış ve karşı karşıya görünce içeri girdi. Sabihî telaşla sordu:

-Bir haber var mı?

-Recep Ağadan haber yok. Fakat Şekerpâre hareme gelmiş, babanın yanındadır. Sizinle görüşmek istiyor.

Zeynel Ağa cevap verdi;

-Git haber ver. Şimdi geliyoruz... dedi.

Sonra Sabihî'ye döndü:

-Onun buraya gelip bizi araması önemli bir hadisenin olduğunu gösterir. Kalk, acele giyin...

*

***

Şekerpâre, dergâhın harem dairesinde Cemal Babanın odasında oturmuş, son hadiseler üzerine Topkapı Sarayı'nda yaşanan telaş ve heyecanı anlatıyordu.

Zeynel Ağa ile Sabihî odaya girdiler. Saygıyla selam vererek Cemal Babanın elini öptüler. Onun gösterdiği yere oturdular. Odanın üç tarafını sedir ve minderler çevirmişti. Doğu tarafındaki pencereden giren güneş ışıkları odayı nurlandırmış, neşelendirmişti.

Cemal Baba uzun beyaz sakallı, iri yarı, dost canlısı bir adamdı. Duvarlara asılı büyük gözlü, kılıçlı "Ya Ali" resimleri, Bektaşilerin felsefesini anlatan resimler, yazılar, tablolar odanın saygınlığını arttırıyordu.

Cemal Baba minder köşesinde küçük bir erkân şiltesine oturmuş, sağına haseki Şekerpâre'yi almıştı. Zeynel ile Sabihî'yi de sol yanına oturttu. Selamlaşmalardan, karşılıklı konuşmalardan Şekerpâre'nin de canlardan, Bektaşi olduğu anlaşılıyordu.

Konuyu Şekerpâre açtı. İlk olarak da Sabihî'ye hitap etti:

-Bilhassa sizi görmek için geldim. Sizi buldurmanın mümkün olabileceğini bilseydim, dün akşamdan gelirdim. Nûr-u Ayn'ın talihi varmış; sizi arattırmak için gelmişken siz burada karşıma çıktınız. Hayırdır İnşallah!

Sabihî heyecanla sordu:

-Nûr-u Ayn'la ilgili bir şey mi var? Beni o mu sordu, o mu aradı?

-Evet, onun hayatı tehlikede. Müttefiki Ahmet Paşa bin parça edilince kız fena halde korkmuş. Dün Kösem Valide Sultanın tekrar saraya, oğlunun yanına geleceğini haber almış. Hayatını büsbütün tehlikede görmüş. Bana haber gönderdi. Dün öğleden sonra saraya gittim. Görüştük. Feleğe boyun eğmeyen Hümaşah Sultan, bu tehlikeler karşısında kibir ve azametini üzerinden atmış. Beni pek nazik bir şekilde karşıladı.

Cemal Baba gök gürültüsü gibi derinlerden gelen kalın bir sesle sordu:

-Acaba bu bir uyanış mı, yoksa rüya mı?..

-Uyanış olduğunu ümit ederim, hazret. Çünkü bütün kabahatlerini, servet ve şöhret hırsıyla Sadrazam Ahmet Paşanın sözlerine kandığını itiraf etti. Bize, yani Zeynel Ağa ile Sabihî Beye ve bana karşı gösterdiği vefasızlıklar için af diledi. Dünyada bizden başka gidebileceği kimse bulamadığını anlattı.

Sabihî, zavallı âşık, bu haberle kendinden geçti. Nûr-u Ayn'ın kendisini düşünmüş, af talep etmiş olduğunu işitince onun bütün vefasızlıklarını, kabahatlerini unuttu. Şimdi onu kurtarmak için her fedakârlığa hattâ canını vermeye razıydı. Zeynel'in yüzüne baktı. Onun ne düşündüğünü, ne diyeceğini anlamak istiyordu. Zeynel Şekerpâre'ye sordu:

-Bizden ne istiyor, ne bekliyor?

-Kendisinin saraydan, Kösem Validenin pençesinden kurtarılmasını istiyor. Bunun için de her türlü fedakârlığı yapmaya hazır olduğunu bildiriyor. Gözü o kadar korkmuş ki; topladığı serveti feda etmeye razı oluyor. Yeniçerilerden kendisine taraftar toplamak için bize şimdi bin kese akçe verecek.

Bin kese akçe sözü orada bulunan herkesi hayretler içinde bıraktı. Nûr-u Ayn az zamanda ne kadar para biriktirmeye muvaffak olmuştu ki; böyle başlangıç olarak bin kese akçe verebiliyordu!

Cemal Baba kalın sesiyle gürledi:

-Bin kese!.. Eyi para... Bundan tekkeye de bir hisse çıkarmalı. Tekkenin de ihtiyacı var. İşte biz de burada ona hizmet ediyoruz.

Her üçü bir ağızdan, büyük bir istekle cevap verdiler:

-Ne demek? Elbette, tabii. Hakkınız var. Ne kadar uygun görürseniz.

-Bence şimdilik paranın aşarı, yüz kesesi tekkeye yeter. Fakat ihtilâl günlerinde parayı saraydan nasıl çıkarabileceksiniz? Bin kese! Beş on hamal yükü paradır. Bunu gizlice saraydan çıkarmak, çok zor iş.

Şekerpâre cevap verdi:

-Paralar sarayda değil. Kethüdalar vasıtasıyla dışarıda, emniyetli yerlerde saklanmış. Kethüdalarına, sarraflarına emirler verecek. Paralar istersek bugün teslim edilecek.

Sabihî sordu:

-Peki, paraları ne maksat uğrunda, nasıl kullanacağız? Taraftarlarımızdan ne isteyeceğiz?

-Evvela yeniçeriler Kösem Validenin tekrar saraya girmesine razı olmamalıdır. Çünkü Valide Sultan saraya girerse saltanatı yine pençesine alacak, en büyük düşman tanıdığı Nûr-u Ayn'ı boğduracak, Saraybumu'ndan akıntıya attıracaktır. Buna mani olmak lâzımdır.

Zeynel Ağa zorluk hisseder bir tavırla başını salladı:

-Güç iş. Ocakta Valide Sultanın da birçok taraftarı var. O da zaman zaman, etek etek altın dağıtıyor. Ağalarla Kösem Valide arasında İbrahim'in tahttan indirilmesi, oğlu Şehzade Mehmet'in tahta çıkarılması, Validenin saraya giderek Sabi Mehmet adına saltanatı ele alması kararlaştırılmıştır. Şimdi biz buna itiraz edersek ocaklılar arasında anlaşmazlık çıkar. İş büsbütün berbat olur. Başka bir yol, başka bir çare düşünelim.

Bu zorluk karşısında herkesi bir düşünce aldı. Birkaç dakika derin bir sessizlik hüküm sürdü. Nihayet Sabihî;

-Kösem Valide saraya girmeden önce biz Nûr-u Ayn'ı saraydan kaçıramaz mıyız?.. dedi.

Şekerpâre cevap verdi:

-Fena fikir değildir. Ben de bunu düşünüyordum. Şimdi tekrar saraya gideceğim. Hamide'yi de yanıma alırım.

-Hangi Hamide?

-Bizim Fitne Kumkuması Hamide. O, böyle işlere çok yarar. Yanımıza boyu bosu Nûr-u Ayn'a benzeyen bir de cariye bulur beraberimizde götürürüz. Bugün sarayda öyle heyecanlar, kargaşalıklar var ki, kimsenin kimseyi görecek hali yok. Beraberimizde götüreceğimiz cariyenin elbisesini, peçesini Nûr-u Ayn'a giydiririz. O acemi halayık gibi yine Hamide'nin ardı sıra saraydan çıkar.

-Evet, bu kolay ve tehlikesiz bir iş.

-O kadar da kolay değil. Biz Hamide ile saraya giderken cümle kapısındaki bekçileri, bostancıları kolayca elde ederiz. Sarayda Fitne Kumkumasını tanımayan yoktur. O çıkarken de Nûr-u Ayn'ı kendi hizmetçisi diye geçirmeye muvaffak olabilir.

Fakat sarayın bütün etrafını yeniçeriler sarmıştır. Saraydan İbrahim kaçırılmasın diye kimseyi çıkartmıyor, kuş uçurtmuyorlar. Ben bile, beni tanıyan canlar sayesinde bin bir zorlukla girip çıkabiliyorum.

-Ben orada bulunurum. Hamide Hatunla Nûr-u Ayn'ı geçirmeye elbet muvaffak olurum. Zorluk çekse bile birkaç avuç altın bütün ağızları tıkamaya, bütün kapıları açmaya yeter.

Sabihî sözünü tamamlayamadı. O anda kapı açılmış, odaya Recep girmişti.

*
***

Domuz Recep odaya girince kaz gibi yürüyüşüyle şişman vücudunu iki yana sallayarak Şeyh Efendiye doğru giderken;

-Ben çok erken geldim sanıyordum. Halbuki bütün erenler uyanmış, toplanmış... dedi.

Şeyh Efendinin elini öptükten, diğerlerini selamladıktan sonra ilave etti:

-Gelirken Kara Çavuş Mustafa'ya uğradım. Buraya gelmesini söyledim. Neredeyse gelir. Belki ulemayı da elde etmek gerekir diye, Topal Ahmet Efendi ile Tulumcu Hüsamettin Efendiye de haber gönderdim. Beni bekleyecek, beni görmeden Fatih Camisi'ne gitmeyeceklerdir. Bilirsiniz ya, bugünkü karar Fatih Camisi'nde toplanmaktır.

Recep, manalı bir şekilde gülümseyerek, Şekerpâre'nin yanına oturdu.

Zeynel Ağa kendisine niye haber gönderilğini, bu toplantının sebebini ve Nûr-u Ayn'ı kaçırmak için verilen kararı anlattı:

-Karar ve önlemler uygun. Fakat hazırlıkları, teşebbüsleri gayet saklı tutmak, Nûr-u Ayn'ın bizim tarafımızdan kaçırıldığını kimseye söylememek gerekmektedir. Çünkü bilirsiniz ya; biz bir taraftan Kösem Valide Sultanla görüşmelerde bulunuyor,

ona hizmet ediyoruz. Yarın saltanat onun eline geçecektir. Onu gücendirmeye gelmez.

Şekerpâre onayladı:

-Elbet, elbet... Bu sır burada, bizim aramızda gömülmelidir.

-Mademki elimizde külliyetli para bulunacak, işler çok kolay görülecektir. Tulumcu Hüsam bütün ulema efendilerimizi elde etmeyi becerir. Fakat onları satın alabilmek için paralar bugün elimize geçmeli. Çünkü o nazeninler veresiye iş yapmazlar. Bana para yetiştirilmelidir.

-Üç saate kadar sizin eve dört yüz kese akçe gidecektir. Siz gerekli kişilere haber verirsiniz. Paralar sizin evde paylaşılıp dağıtılır.

Zeynel Ağa söze karıştı:

-Para meselesi halloldu. Şimdi mühim bir konu kalıyor. Mademki Hümaşah Sultanın tarafımızdan kaçırıldığı ocakta duyulmasın istiyoruz, gelecek olan Kara Çavuşa da bundan bahsetmemek lâzım. O gelmeden evvel diğer konuları da bir karara bağlayalım. Dağıtacağımız etek etek altınlara karşılık ulemadan ve yeniçerilerden ne isteyeceğiz.

Domuz Recep cevap verdi:

-Ocaklılar Sultan İbrahim'in mutlaka tahttan indirilmesini istiyorlar. Bunun önüne geçmenin imkânı yoktur. Çünkü İbrahim; damadının parçalanmış, kendisine bu kadar hakaretler edilmiş olmasını ocaklıların yanına bırakmak istemeyecektir. Sipahilerin, yeniçerilere olan düşmanlığı sebebiyle onlardan istifade etmesi, memlekette kanlı ihtilâller çıkarması mümkündür. Bu sebeple ağalar İbrahim'den korkuyorlar. Onu tahttan indirmek zorunludur.

-Pekâlâ! Biz İbrahim'in kara gözlerine âşık değiliz ya! Tahttan indirilsin, icap ederse vücudu da ortadan kaldırılsın. Yerine oğlu Mehmet geçer. Sadrazam Sofu Mehmet Paşa dirayetli ve namuslu bir adamdır. Memleketi o idare etsin. Kösem Valideyi tekrar saraya sokmayalım.

-İmkânsız bir şey. Kösem Valide ile pazarlığımız, sözleşmemiz var. Saraya girecektir. Şu saatlerde ihtimaldir ki saraya girmiştir bile. Orada oğlunu avutacak, güya yeniçerilerle arasını bulmak, barıştırmak için uğraşacak. Bu sayede mukavemet görmeden, kan dökülmeden saraya girebilmemiz mümkün olacaktır.

Sabihî heyecanla söze karıştı:

-Fakat biz burada otururken saraya giden Kösem Valide ihtimal ki Nûr-u Ayn'ı yakalatmış, onun vücudunu ortadan kaldırmaya hazırlanıyor.

Şekerpâre onu rahatlattı:

-Telaş etmeyiniz. Ben sarayın ortamını çok iyi bilirim. İbrahim şimdi mademki hükümdardır, bütün kuvvet onun elindedir. O tahttan indirilmedikçe Nûr-u Ayn'a validenin bir zarar verebilme imkânı yoktur. Çünkü hünkâr Hümaşah'ı çıldırasıya sever.

-Şu halde İbrahim'in bugün tahttan indirilmesinden evvel Nûr-u Ayn'ı saraydan kurtarmaya çalışmak lâzımdır. Zaman kaybetmeye gelmez.

Şekerpâre birden kalktı:

-Evet. Acele etmek lâzımdır. Benim artık burada kalmama gerek yok. Siz kararı vererek, gerekli tedbirleri alırsınız. Ben şimdi Hamide Hatunu bulurum saraya gideriz. Allaha ısmarladık.

Cemal Babanın elini öperken, O;

-Yüz keseyi buraya göndermeyi unutma... dedi.

-Onu da Recep Ağanın evine gönderirim. O, buraya yollar.

Kapıya doğru yürürken Sabihî'ye seslendi:

-Siz de burada kalmayınız. Her ihtimale karşı iki saat sonra sarayı kuşatmış olan yeniçeriler arasında bulunmanız, tertibat almanız lâzımdır.

Sabihî, Zeynel Ağanın yüzüne baktı. O;

-Evet, evet... Senin burada bir işin kalmadı. Sen git. Biz burada Kara Çavuşu bekleriz... dedi.

-11-

KÖSEM VALİDE

Osmanlı tarihinde Kösem Valide adıyla şöhret kazanan Mahpeyker Sultan harikulâde güzel bir kadındı.

Rum papazının bu çok güzel, çok zeki kızı kaçırılarak saraya takdim edildiği zaman henüz çocuk denecek bir yaşta olmasına rağmen Sultan Ahmet'i etkilemeye, sarayda büyük bir nüfuz edinmeye muvaffak olmuştu. Yaşı ile birlikte yetenekleri de büyüdü, gelişti. Oğlu Sultan Murat namına saltanatı büsbütün ele aldığı senelerde kazandığı tecrübelerle gelişim ve iktidar sembolü oldu. Müthiş ve cüretkâr, gözle görülür bir ihtirasın sahibiydi... Hiçbir şeyi basit ve ılımlı değildi... Zekâsı, arzuları, azmi, icraatı, iyiliği, aşkı, düşmanlığı, sessizliği daima uç noktalarda ve harikulâdeydi...

Yorulmak bilmez çalışma azmi, doymak bilmez bir hırs ve iştahı vardı.

Hiç şüphesiz ki Mahpeyker Sultan Osmanlı Tarihinin gördüğü, tarihe kaydedilen ve kendisinden en çok söz edilen gözdelerin, Valide Sultanların en zekisi, en kuvvetlisi, en cesuru, en etkili olanı, belki de en güzeli, en kanlısı idi.

Etrafındakileri yalnız mevkisi, nüfuzu, iktidarı, dehşeti, serveti ile değil; daha ziyade fil dişi gibi beyaz, duru bir ten üzerinde samur kaşlar altında parlayan Rum ırkına has iri, siyah gözlerinin sihirli ve fettan bakışlarıyla, yüzünün olağanüstü güzelliğiyle, salınarak yürüyüşündeki gösterişiyle kendine hayran bıraktırırdı. Uğrunda ölmeyi şeref sayan sayısız âşıkları vardı.

Yaradan'ın harika bir cilvesiydi o.

Para toplamakta ne kadar doymaz ise, hayır işlerinde ve dağıtmada o derece müsrif ve cömertti.

Yaptığı iyilik ve kötülüklerde kendisine hâkim olan bir rehberi vardı: Hırs... Bu hırs uğruna, kendi evladını ve sevdiklerini feda etmekten hiç çekinmedi. Kalbini kemiren bu ihtiras yüzünden, devamlı bir koşuşturma ve didinme içinde yaşadı. Sultan Ahmet'in ölümünden sonra altı sene içinde dört kez padişah değişmişti. Çıkan ocak ihtilâllerinin ve saray entrikalarının içinde hep Mahpeyker Sultanın ırkına has hilekâr parmağı oynadı.

Oğlu Dördüncü Sultan Murat tahta çıktığı zaman bu çok genç, güzel ve zeki Valide Sultan büyük bir hırs ile oğlu namına saltanat sürmeye başladı. Beş altı sene oğlunun etrafını lalalarla kuşatıp saltanat işlerinden uzak tutmuştu.

Fakat kendisinde olan bu saltanat ve iktidar hırsı oğluna da bulaşmıştı. Annesinin huylarına, hırsına sahip olan, beş sene şiddetli bir tahsil ve terbiye gören Sultan Murat, bu pek kuvvetli, azim sahibi genç, sonunda idareyi validesinin elinden almak için mücadeleye başladı. Ana evlat arasında bir iki sene şiddetli bir rekabet ve nüfuz müsabakası devam etti. Kösem Valide Sultan hırsıyla evladına kıymak derecesinde merhametsizlik gösterdi. Fakat yirmi yaşına girmiş, büyük bir azim ve kuvvet sahibi Murat'ın zekâsı, cüreti, kahramanlığı üstün geldi. Validesinin taraftarlarını ezdi, nüfuzunu kırdı. İşlere müdahalesini kesti. Güzel Valide Sultanı bir kenara attı.

Mahpeyker Sultan, senelerce saltanata iştirak edememek öfkesiyle yanıp tutuşurken, saray ve ocak entrikalarına uzak duramıyordu. Güzelliğinin zirvesindeydi. Âşıklarını çıldırtacak olgunluk günlerini yaşıyordu. Muazzam bir serveti ve geliri vardı. Bol bol hediye ve ihsanlar vererek, hizmetinden istifade edebileceği zeki, kuvvetli insanları kendine köle etmesini bilirdi.

Adamlarıyla, İstanbul'da bir casusluk şebekesi kurdu. Oğlunun etrafında, yeniçeri ve ulema ocaklarında olan biten işlerden haberi, dönen bütün entrikalarda parmağı vardı.

İhtiraslarıyla, bu didinmeler içinde uğraşıp, yorulurken bir taraftan da --oğlunun sefahat âlemleriyle rekabet edercesine- sarayında işret ve içkiyle, çalgılar ve çengilerle gönlünü eğlendirirdi.

Oğlu ile araları büsbütün bozulmuş değildi. Görünürde onu, başarılarından dolayı takdir eder, alkışlar; fakat, saltanat ve baskı hırsıyla titreyen kalbi oğlunun iktidarını kıskanırdı.

Sultan Murat, o müthiş dâhi, henüz otuz bir yaşında iken hayati kuvvetlerini israf ederek sönüp gittiği zaman Mahpeyker Sultan validelik şefkati ve üzüntüsü ile ağlamaya vakit bulamadı. Büyük bir hırs ve sevinçle saraya koştu. Tahtın varisi İbrahim, ikinci oğlu idi. Onun senelerce hapis hayatı yaşamış, dünyadan habersiz, zayıf, asabi bir deli olduğunu biliyordu. İbrahim'i nüfuzu altına, pençesine alarak onun namına istediği gibi saltanat sürebileceğini tahmin ediyordu. Belli bir zaman için de bu arzusu gerçek oldu.

Sultan İbrahim'i, her gün diğer bir tazesi, daha güzelini bularak takdim ettiği cariyeler, içağaları ile bir kenarda, zevki sefa âlemlerinde bahçelerde, mesirelerde, şenliklerde daima mesti harap yaşattı. İdareyi kendi eline aldı. Tek başına saltanat sürmek istiyordu.

Karşısında hiç hesap etmediği bir kuvvet gördü: Sadrazam Kara Mustafa Paşa.

Sultan Murat zamanında, onun kuvvetli idaresinde yetişmiş, yeniçeri zorbalarını sindirmiş olan Kara Mustafa, Valide Sultana da kafa tutabiliyor, hünkâr namına gelen divanece emirleri yerine getirmiyordu. Valide Sultan istediği gibi hükümran olmasına karşı çıkan bu kuvvetli sadrazamı saf dışı etmeye karar verdi ve başardı.

İstediklerini işe yerleştiriyor, servet hırsıyla devletin bütün gelirlerini saraya çekiyordu.

Muazzam bir devleti idare edebilmek iddiasında bulunan, büyük bir gurur ve cesaretle hareket eden Valide Sultan az zaman sonra oğlu Deli İbrahim'i idareden aciz kaldı.

Padişahın etrafına getirdiği cinci hocalar, Silahtar Yusuf Paşalar, bilhassa Şekerpâre, Telli Haseki gibi fettan, zeki gözdeler deliyi kendi hesaplarına oynatmak için valide sultanın zorbalığını artık hoş görmemeye başladılar. Deliye sahte saygılar gösterip dalkavukluklar yaparak;

-Sen yeryüzünde Allah'ın gölgesi, peygamberin vekilisin. Saltanat, kuvvet, iktidar her şey senindir. Valide Sultan da sana itaat etmeye mecburdur... diyorlardı.

Deli bu sözlere inandı. Ana ile oğul arasında rekabet başladı. Nihayet İbrahim annesini saraydan çıkarmaya, Davutpaşa'da Bahçe Köşküne göndermeye karar verdi.

Burada, gözetim altında yaşayan Valide Sultan rahat durmuyordu. Çok nüfuzlu adamları, çokca da casusları vardı. Bunlar sarayda olan biten her şeyi anında kendisine yetiştiriyorlardı.

Bahçe köşkü müthiş bir fitne yuvası haline gelmişti. İşi o kadar azıttı ki, yeniçeri zorbalarının valideyle münasebette bulundukları, saray ricalinin ve gözdelerin kulaklarına kadar gitti. Her şeyi unutacak kadar daldıkları zevkler, sefahatler, rekabetler, gafletler arasında korktular ve uyandılar.

Emir çıktı. Valide Sultan daha uzaklara, Çekmece'de İskender Çelebi Köşküne sürgün ediliyordu. Orada özenli bir gözetim altına alınacak, şüpheli şahısların köşke girip çıkmasına meydan verilmeyecekti.

*

***

Padişahın emri bahçe köşkünde Valide Sultana güneş batarken bildirilmişti. Bahar akşamıydı. Mehtap vardı. Köşkün bakımlı bahçesine fenerler, kandiller asılmış, meşaleler yakılmıştı. Sazlar, rakkaslar ve çengiler; parlak bir zevk gecesinin bütün hazırlıkları tamamdı.

Hiç beklemediği bu müthiş haber Valide Sultanı fena halde sinirlendirdi. Sürgün edilmek, hapsedilmek demekti. Haber he-

men duyuldu. Kandiller, meşaleler söndürüldü. Hazırlık gürültüleri, neşeli sesler, sazlar hep sustu. Etrafı derin bir sessizlik, ay ışıklarının sardığı bir yalnızlık havası kapladı.

Köşkün arka bahçelerinde ve büyük meyve ağaçları arasında parça parça yerlere serpilmiş ayın ışıkları üstünde bir kadın köşkten uzaklaşıyordu.

Genç ve güzeldi. Tereddüt etmeden yürümesinden etrafı çok iyi bildiği, bu yollardan çok geçtiği anlaşılıyordu. Zaman zaman koyu bir ağaç gölgesinde durup gizlenerek etrafı dinleyişi, merak içinde gözetleyişi gizli bir yere gittiğinin belirgin bir ifadesiydi.

Nihayet hedefe vardı. Karşıda kendisini bekleyen iri yarı, yakışıklı bir gence doğru yürüdü.

Genç kuvvetli kollarını açtı. Güzel kadını hırsla kucaklamaya hazırlanıyordu. Kadın bu davetkâr kolların arasına atılmadı. Birkaç adım uzakta durdu. Endişeli bir tavır ve boğuk bir sesle;

-Felâketten haberin var mı?.. dedi.

-Ne felâketi? Çabuk söyle...

Birdenbire şevki kırılan genç, kollarını indirdi. Kadın onun yanına sokuldu;

-Emir çıkmış, Valide Sultan uzaklara, Çekmece'de İskender Çelebi Köşküne gönderiliyor... dedi.

-Felâket bu mu? İsterse onu cehenneme göndersinler. Bize ne?

-Bu az felâket mi? Sultan senden vazgeçemez. Mutlaka seni beraberinde götürür, beni burada bırakır da senden ayrılırsam...

-Niye bıraksın? Oraya da tabii bütün saray ahalisi gidecek.

-Hayır! Gidilecek köşk küçükmüş. Bütün saray halkını barındıramayacağı için oraya yalnız sultana gerekli olanlar götürülecek, şimdilik fazlalıklar burada kalacakmış. Sultanın nazarında benim hiç mi hiç önemim yok. Beni tabii burada bırakırlar. Senden ayrılırsam kıyametler koparır, dünyayı allak bullak ederim.

Genç kahkaha ile güldü. Güzel kadının kendisine gösterdiği bu şiddetli alaka ve bağlılık hoşuna gitmişti. Yaklaştı. Elinden tuttu. Dudaklarını onun dudakları üzerine koydu. Uzun ve ateşli

buselerle öptü. Saçları üstünde, gezdirdiği elinin okşamaları ile onu teskin etmeye çalıştı:

-Bu kadar merak ve telaş etme canım. Elbet bir çaresini bulacağız. Senden ayrılmaya hiç razı olur muyum? Hele gel şuraya oturalım da bu gecenin zevkini çıkaralım. Yarına Allah kerim.

Bir koluyla kızın belini sararak onu karşıdaki yüksek ıhlamur ağacının altına götürdü. Orada oturdular. Ihlamur çiçeklenmişti. Ayın ışıkları bu çiçeklerin arasından sızıyor, yukarıdan güzel kokulu nurlar yağıyordu.

Çok güzel bir görünüş vardı. Denize akseden ayın ışıkları, buradan Kadıköy sahillerine doğru nurani bir cadde açmış gibi pırıltılar meydana getiriyordu.

Bu manzara karşısında, mis gibi kokan havanın koynunda, yan yana, diz dize oturan iki âşık bir ara her şeyi unutarak, çimenler üzerinde seviştiler. Fakat, ayrılık endişesini bir türlü üzerlerinden atamıyorlardı. Güzel kadın tehdit edercesine bir tavır takınarak;

-Sen gidersen beni rahat durur sanma. Burada seni ondan kıskanmıyorum. Senin mecbur olduğun için onun yüzüne güldüğüne inanıyorum. Fakat benden uzak, yalnız kalmana tahammül edemem... dedi.

O, yine şen bir kahkaha ile güldü:

-Senden uzak yalnız kalırsam ihtiyar acuzeyi sevebileceğimden mi korkuyorsun? Ne çocukluk!

-Hayır, onu sevebileceğinden korkmuyorum. Fakat benden uzak kalınca, gönlünü başka genç güzellere kaptıracaksın.

-Senin kadar güzel başka bir kadın yaratılmış olsaydı belki gönlümü alabilirdi. Fakat seni gördükten ve sevdikten sonra başka bir kadın için bu ölüm tehlikesine atılır mıyım artık?

-Ölüm tehlikesine atılan sen değilsin gözüm, benim. Saraydan çıktığım, buraya senin yanına geldiğim görülecek, duyulacak olursa sultan beni mutlaka boğdurur, denize attırır.

-Ya beni sağ mı bırakır?

-Seni sevdiği için affedebilir. Sen bu affa da muhtaç değilsin. Kaçar saraya, sadrazama, hünkâra katılır, kurtulursun.

-Ben buradan çıkar, kaçarsam artık sarayda bana önem verirler mi sanırsın? Telli Hasekinin, Sadrazam Paşanın bana iltifatlar edişi, hediyeler verişi valide sultanın mahremiyetine girdiğim, her şeyi gördüğüm, onun arzularını, düşüncelerini sezdiğim ve kendilerine haber verdiğim içindir. Bu muhitten uzaklaştığım anda onların nazarında bir kıymetim ve önemim kalmaz. Benim hayatım, geleceğim ancak bu çevre içinde kalmaya bağlıdır. Şimdi seni görebilmek uğruna gösterdiğim fedakârlığın küçük ve değersiz bir şey olmadığını takdir edersin değil mi?

-Ben buraya gelirken tehlikeler, işkenceler, ölümler, cehennemler, hepsi aklımdan siliniyor. Yalnız seni düşünüyor ve arıyorum. Bu tehlikeler bence, birlikte oluşumuzun zevkini, kıymetini arttırıyor.

-Vallahi bence de öyle.

-Tehlike var diye seninle görüşmeyecek olsam, devamlı bir işkence içinde yaşayacağım. Hayatta bütün zevkim, ümidim, buraya, senin yanına geleceğim saatleri beklemektir. Garip değil mi? Burada senin yanında bulunduğum saatler, ayrılık dakikalarının geleceği düşüncesiyle zehirleniyor. Senden uzak olduğum zamanlar ise bu tehlikeli buluşmaların saatini bekleyerek mesut oluyor, başka bir şey düşünmüyorum.

-Ah, ya Rabbi! Beraberce, mesut yaşayabilecek kadar bir servet yapabilsem burada bir dakika durmaz, seni alır kaçardım.

-Sende hırs var, gözün doymaz. Servetin bir kenarda, sakin mesut yaşamamıza kafi değil mi?

-Evet, itiraf ederim. Bende hırs var. Bir kenarda kaybolmuşluğun içinde yaşamaya gönlüm razı olmaz. Senin için; ihtişam ve debdebe içinde, şanlı şerefli bir hayat hazırlamak istiyorum. Ya bunu başarırım, ya bu uğurda ölürüm.

-Senin uğrunda ölmeye de ben razıyım. Fakat ayrılıktan korkuyorum. Yarın senin sultanla beraber Çekmece'ye gitmen, be-

nim burada senden uzak, yalnız kalmam ihtimalini düşündükçe içim titriyor, zehirleniyorum.

-Merak etme. Eğer sultan seni beraberinde almayacak olursa ben mutlaka bir çaresini bulacak, seni de oraya getirmeye çalışacağım.

-Nasıl?

-Şimdi bilir miyim ben? Etrafımızda bin türlü entrikalar dönüp duruyor. Ben de bunun içinde yuvarlanıyorum. Elbet bir fırsat yakalayacak ve başaracağım. Sana geçen defa söylemiştim. Şekerpâre bohçacı kadın yamağı diye buraya girip çıkıyormuş. O, Murat Ağa takımındandır. Mutlaka sultanla da görüşüyor. Onunla ilgili bir şeyler sezdin mi?

-Evet, sezdim. Bohçacının yamağı tuhaf bir kıyafetle geliyor, kart, çirkin, adi, bir kadın gibi görünmek için bin türlü hileler yapıyor. Senin sözün üzerine dikkat ettim. Kıyafetindeki kabalığa rağmen halinde, yürüyüşünde bir kibarlık, bakışlarında, sözlerinde bir incelik, fevkalâdelik gördüm. Uzaktan takip ettim. Asıl bohçacı kadını dışarıda, kalfaların odasında bıraktılar. Elinde hafif bir bohça ile onu sultanın huzuruna çıkardılar. Bir saat kadar orada kaldı.

-Harika, bu çok önemli bir şey.

O anda ağaçların karanlığı içinde ayak sesi gibi hafif bir gürültü geldi. Her ikisi bu gibi durumlara hazır, alışkın, pişkin bir tavırla hiç telaş etmeksizin ayrıldılar. Birbirlerinden uzaklaşarak ağaçların koyu gölgesinde kayboldular.

*

***

İskender Çelebi Köşküne nakledildiğinden beri Kösem Valide Sultan çok sinirli görünüyor; saraydan, saltanattan bir kat daha uzaklaştırılmış olmayı bir türlü içine sindiremiyordu.

Etrafındaki muhafızlar arttırılmıştı. Bunlar Valide Sultanı muhafaza etmekten çok hükümeti onun şerrinden korumaya ça-

lışıyor, köşke bütün girip çıkanları dikkatli bir denetleme altında tutuyorlardı.

Mahpeyker Sultan hükümet nüfuzunu ele geçirmek için her tehlikeyi, her fedakârlığı göze almıştı. Yeniçeri zorbalarından, ulema adını taşıyan fitnekârlardan birçok taraftarı vardı. İhtilal tertiplemek için, her ne olursa olsun onlarla görüşmek istiyordu. Haftalarca düşündü. Çareler aradı. Bir türlü bulamadığı çare kendiliğinden geldi, karşısına çıktı.

İskender Çelebi Köşkü civarında bağlar, bahçeler içinde, Yeşilköy'e doğru sahilde, tenha, küçük bir köşk vardı. Bir gün kırlara gezmeye çıkmıştı. Civarı gezmek, tanımak istemişti. Yanındaki kalfalarla hızlı ve telaşlı bir fiskostan sonra Başhazinedar Kalfa, Sultana yaklaştı;

-Sultanım şu karşıki ev tekin değilmiş, içinde ve etrafında daima iyi saatte olsunlar, cinler, periler dolaşırmış. Hele geceleri buralarda beyazlar giyinmiş, gayet uzun boylu mahlûkların gezindiğini görenler var. Sultanımızın bu tehlikeli yerlere sokulmamasını istirham ederiz... dedi.

Mahpeyker Sultan maiyetindekilerin cidden korktuklarını, bu terkedilmiş ve uğursuz köşke sokulmak istemediklerini anladı. Döndü.

Bu hadisenin üzerinden henüz birkaç gün geçmişti. Bir gün Başhazinedar Kalfa esrarengiz bir tavırla sultanın yanına girdi;

-Hani ya geçenlerde bir gün sahile yakın boş bir köşk görmüş, perilerin istilâsında olduğu için sultanımın o taraflara sokulmamasını istirham etmiştik... dedi.

-Evet, hatırlıyorum, orada bir şey mi olmuş?

-Bugün saraya kömür getiren devecilerden biri kethüdaya müracaat etmiş. Köşkte defineler olduğunu söylemiş. Tılsımlı esrarını yalnız kendisi bilirmiş ve bunu Sultan Efendimizden başka kimseye söyleyemezmiş.

-Pekâlâ, buraya getiriniz de söylesin, görelim.

-Huzura çıkabilecek bir kıyafette değil. Üstü başı kömür tozu içinde, simsiyah, korkunç bir şekilde.

-Zararı yok, getirsinler. Ben korkmam.

-Fakat huzura yalnız çıkmak istiyor. Odada sultanımdan başka hiç kimse bulunmamalı, arz edeceği sırrı üçüncü bir kişi bilmemeli imiş.

-Pekiyi. Üstünü başını arasınlar, silah milah gibi tehlikeli bir şey görülmediği takdirde buraya getirsinler.

Sultanı bir merak sardı. O zamanlar cinlere, perilere tılsımlara, definelere büyük bir önem verilirdi. Mahpeyker Sultan da bütün zekâsına, şeytanlığına rağmen zamanın bu etkilerinden kurtulamamıştı. Bu esrarengiz kömürcüyü ciddi bir heyecan ile karşıladı.

Hazinedar Kalfa onu huzura getirdikten sonra çıktı. Kapıyı çekti. Yüz göz, üst baş simsiyah, şişman, ablak bir herif odanın ortasında durdu. Vahşi nazarlarla etrafı merakla gözden geçirdi;

-Yapayalnızız, bizi kimse dinlemez, değil mi?.. dedi.

Sultan başıyla söylediğini onayladı. O zaman vahşi kıyafetli herif tavrını değiştirdi. Adaba uygun, nazik bir tavır ile sultanı selamladı:

-Kıyafetimi çok iyi değiştirmişim değil mi sultanım? Recep kulunuzu tanıyamadınız.

Sultan hayretle baktı. Gerçekten Domuz Recep tanınamayacak bir hale girmişti. Yeniçeri Ocağının hafiyeler reisi memnun, gülümseyerek devam etti:

-Murat kulunuz bugün sultanımı mutlaka görmek gerektiğini söylediği için buraya kendim gelmekten başka çare bulamadım. Sadrazam adamlarıyla sultanımın etrafını öyle sardırmış ki kuş uçurmuyorlar. İçeride, dışarıda birçok hafiyeleri var. Burada olan biten en önemsiz şeyler bile büyütülerek saraya bildiriliyor. Kimi göndersem buraya, sultanımın huzuruna gelmeye muvaffak olamayacaktı. Halbuki o kadar fevkalâde önemli şeyler var ki, bugün sultanımı mutlaka görmek gerekiyordu. Sabahtan beri çareler aramakla uğraştım.

Sultan daha çok takdim ve ayrıntı dinlemeye tahammül edemedi. Sinirli bir tavırla emretti:

-Önce niye geldiğini, önemli hadiseyi anlat.

-Çok önemli hadiseler sultanım... diye sadrazamın düğün gecesi olayını, yeniçerilerin ayaklanmasını, sadrazamın azlini, idamını anlattıktan sonra ilave etti:

-Sadrazam Ahmet Paşanın kellesi uçtu. Şimdi hünkârdan Telli Hasekinin saraydan çıkarılmasını, Valide Sultan Efendimizin saraya teşriflerini istiyoruz. Bunu mutlaka başaracağız. Murat Ağa köleniz, vaziyeti arz etmek ve ne emir buyurulacağını anlamak için alelacele kulunuzu gönderdi. Bütün ocak ağaları toplanmış durumda, Orta Cami'de bekliyorlar.

Sultan duraladı. Hiç beklemediği bu çok önemli durum kendisine hayret ve heyecan verdi. Dakikalarca derin derin düşündü. Domuz Recep'e açılmak, onunla bu konuları konuşmak istemiyordu. Sordu:

-Murat Ağa buraya kadar gelemez mi idi?..

-İmkân olsaydı, şüphesiz koşarak gelecekti. Fakat hükümet henüz ötekilerin elindedir. Buradaki muhafızların Murat Ağayı tanımamaları mümkün değildir. Mümtaz bir şahsiyettir. Buraya sokulmasına elbette meydan vermezler. Tanırlarsa, tutuklarlar ve belki daha ileri bile giderler. Murat Ağanın kulunuz gibi bir şekil ve kıyafete girmesi imkânı olmayınca...

-O halde iyi dinle. Sözlerimi harfi harfine ve başka hiç kimseye duyurmayarak Murat Ağaya nakledeceksin. İyi hizmet edersen mükâfatını görürsün.

-Kulunuza en büyük mükâfat sultanımın güler yüzü ve güvenidir. Her emrinizin harfi harfine yapılması için canımla, başımla çalışacağım.

-Öyleyse iyi dinle. Kati kararım şudur; Murat Ağaya diyeceksin ki: Sadrazamı değiştirmek, hünkârın yanından Hümaşah'ı almak, beni saraya göndermek yeterli değildir. Sarayda bize düşman olan daha birçok şeytan gibi menfaatçi guruplar var. Bunlar bizim de yüzümüze gülen riyakârlardır. En kötülerinin kimler olduğunu bilemem. Bu sebeple bunların hepsini defetmek, sarayı düşmanlarımızdan temizlemek mümkün olamaz.

Bunlar yine hünkârı kandırır, beni saraydan attırır, ağaların da birer birer hakkından gelirler. Bunun için işe daha sıkı sarılmak ve temizlemek lâzımdır. Anlıyor musun?

-Evet sultanım. Fakat nasıl hareket edileceği kararlaştırılsa ve ağalar aydınlatılsa...

Sultan tereddüt ediyor, düşündüklerini söylemeye cesaret edemiyordu. Nihayet saltanat hırsı, şeytani damarı üstün geldi bu kanlı yeniçeri zorbasının karşısında utandı. Önüne bakarak konuşuyordu:

-Memleketimizin ve hepimizin selameti için İbrahim'i tahttan indirmek, büyük oğlu Şehzade Mehmet'i tahta çıkarmak lâzım.

-Ağalar arasında bu durum düşünüldü sultanım. Fakat siz uygun görmezsiniz diye, size hürmeten, böyle bir teklifin akıllıca olmayacağı kararlaştırıldı.

-Tabii. Ne de olsa evladımdır. Onun idam edilmesine razı olmam. Fakat o senelerce hapis hayatı yaşamış, alışmıştır. Onu bir hapiste muhafaza ederim. Şehzade Mehmet'in tahta çıkması benim sarayda bulunmamın maksadına hizmet eder.

-Pek uygundur sultanım. Zaten ağa kullarınız da sarayda kan dökülmesini istemiyorlar. Hümaşah Sultan da saraydan çıkarılırsa ağalar tarafından korunacaktır.

-Ağalar tarafından mı? Ne sebeple?

-Erenler dergâhı şeyhi böyle emrediyor. Hümaşah saraya girmeden evvel Babanın akrabasından bir gençle nişanlı imiş. Şeyh Baba onu mutlaka nişanlısına vermek istiyor. Ağalar babaya söz verdiler. Sultanımdan da onun canının bağışlanmasını istirham ediyorlar.

-Pekâlâ. Onun da canına kıyılmaz. Korunur.

Başka söylenecek bir şey kalmamıştı. Domuz Recep sultanı selamlayarak çıktı.

Saltanat hırsıyla oğlunu kurban etmeye karar veren valide-nin çehresi, başarısından doğan gülücüklerle şenlenmişti.

- 12 -

İHTİLÂL MEYDANI

Yeniçeriler dağılmamış, günlerce Orta Caminin ihtilâl meydanında beklemişlerdi. Sadrazamlığa getirdikleri Sofu Mehmet Paşayı saraya gönderdikleri zaman deli hünkâr zavallı ihtiyarı yumruklarla o kadar dövdü ve tehdit etti ki Mehmet Paşa korktu, evine kaçtı. Yeniçeriler onu zorla evinden çıkardılar. Orta Camiye getirdiler.

Saat başı türlü türlü söylentiler çıkıyor, heyecanı arttırıyordu. Bir ara saray bostancılarının, sipahilerle birleşerek Orta Camiye hücum edeceği duyuldu. Heyecan arttı. Böyle bir ihtimale karşı sarayı kuşatma altına almaya karar verdiler.

Bir taraftan da Kösem Valide Sultanla görüşmeler devam ediyordu. Şehzadelerin korunması ona verilecekti. Deli İbrahim'in mevkisini koruması için –en büyüğü yedi yaşında olan– bütün erkek evlatlarını idam ettirmesi, kendisinden başka hanedan evladı, sultan varisi bırakmaması ihtimali vardı.

Bu endişe ile ulema efendiler de davet edildi. Cami etrafına, halktan da binlerce insan toplanmıştı. Bu büyük kitlenin olayla ilgili hiçbir şeyden haberi yoktu. Ne söylenirse onu isteyecekler, bağırıp çağıracaklardı. Sabihî, Zeynel, Domuz Recep, Kara Çavuş yeniçeriler arasında fırıl fırıl dönüyor, vaatler veriyor, telkinlerde bulunuyorlardı.

Cami içinde ulema zümresi toplanmıştı. Muazzam sarıklı kavuklar, muhteşem kürkler altında, vakarla, aheste aheste yürüyen ulema tayfasının peçesi kaldırılsa altında ilim ve irfan na-

mına hemen hiçbir şey bulunmazdı. O devrin ulemasının sermayesi hile, desise, fesat, sihir ve efsun idi. Bunlar memlekete yeniçerilerden de fazla zarar veriyordu.

Dini meseleler diye meşgul oldukları, senelerce münakaşa ettikleri önemli konular gülünecek, daha doğrusu ağlanacak şeylerdi. "Hızır aleyh-is-selâm sağ mıdır? Matematik bilimi tahsil etmek dince uygun mudur? Ezanların makamla okunması caiz midir? Geçinebilmek amacıyla alınan hediye rüşvet sayılmalı mıdır?"

İşte bu gibi saçmalıklarla meşgul olan ulema arasındaki Tulumcu Hüsamettin Efendi, Uzun Ahmet Efendi, Yunus Efendi gibi, zamanın nüfuzlu sayılan kalleşleri birdenbire asabileşmişlerdi. Yerlerinden kalktılar. Caminin önünde sıra sıra, takım takım oturmuş olan ulema arasına dağıldılar. İcap edenlerin kulağına bir şeyler fısıldıyor, telaş ediyorlardı. Etrafta bir homurdanma başladı. Heyecanlı sesler yükseliyordu. Belli ki önemli bir hadise vardı.

Cinci Hoca buraya, cami ulemasının arasına girmeye cüret etmişti. O Cinci Hoca ki senelerden beri padişahı sihir ve efsunla pençeleri arasına almış, birçok hediyeler koparmış, makamlar satmış, kendisine bütün ulemayı kıskandıran muazzam bir servet yapmıştı. Bugün zamanın haksızlıklarından, zulmünden şikâyet için toplanan ulema arasına girmekten hiç utanmıyordu.

En çok gürültü çıkaranlar Uzun Ahmet ile kardeşi Yunus Hoca idi. Az bir zaman önce Cinci Hoca Anadolu kazaskeri iken dört bin kuruşa Ankara kadılığını Uzun Ahmet Efendiye satmıştı. Para ile makam satın alan kadı da sağlam bir ayakkabı değildi. Ankara'ya gider gitmez şehrin ileri gelenlerinden Kadirzâde ile kapıştı. Kadirzâde çok zengindi. İstanbul'a gelmiş, Cinci Hocaya bin altın vermişti. Uzun Ahmet Efendi azil olunarak, kadılık Kadirzâde'ye verilmişti.

O zaman şikâyet için Cinci Hocaya müracaat eden, bağıran, çağıran kadının kardeşi Yunus Efendiyi de falakaya yatırmış, bir güzel dövdürmüştü.

Bu hadiseyi unutmayan iki kalleş birader, intikam zamanının geldiği şu sırada Cinci Hocanın, camiye, ulema arasına girmiş olmasını büyük bir fırsat saydılar. Şimdi öyle bir an geldi ki, ulema arasındaki toplantının esas maksadı unutuldu. Hepsi de diş biledikleri, servetini, nüfuzunu kıskandıkları Cinci Hoca ile meşgul idiler.

Bazı halaskârlar Cinci Hocaya buradan kaçmasını tavsiye ettiler. Fakat o zengin ve kuvvetli olduğu kadar, küstahtı da. Bağırmaya başladı;

-Ben buraya neden gelmeyecek mişim? Ben de âlemi zulümle inletenlerin yıkılmasını ve Allahın bana bu günü göstermesini istiyorum... diyor, âdeta küstahlığının ötesinde, yalancılığının da ne derece güçlü olduğunu gösteriyordu.

İş, yeniçeriler arasında duyuldu. Uzun Ahmet Efendi ve Yunus Hocanın teşvikleriyle azmış yeniçeriler onu parçalamak istediler. Hücuma hazırlandıkları sırada Cincinin kayınpederi Mahmut Efendi ile Kara Çavuş onu aldılar. Arka avluda tenha bir kenarda kürkünü ve kavuğunu çıkardılar. Adi bir ferace giydirip başına küçük bir sarık sardılar. Bir molla elbisesiyle oradan kaçırmayı başardılar.

Cinci Hoca uçtu, kaçtı. Fakat ulema arasında münakaşası devam ediyordu. Bu, önemli bir mesele olmuştu. Uzun Ahmet ve Yunus Efendilerle taraftarları hocanın arkasından beş on yeniçeri yollayıp onu yakalatmak ve oraya getirerek, parçalamak istiyorlardı.

Ekseriyet şiddetle itiraz etti. Padişahlar, vezirler idam edilebilir, parçalanabilirdi. Fakat ulemaya böyle bir muamele nasıl reva görülebilirdi? Asırlardan beri ulema için idam söz konusu değildi. Şimdi böyle bir çığır açılırsa yarın kendilerine de sıranın gelme ihtimali vardı. Bu müthiş bir hata olurdu!

Bu son görüş bütün ulemayı yatıştırdı. Cinci Hocayı yakalatıp parçalamaktan vazgeçtiler. Fakat bugün çok önemli bir meselenin halline dair vakit bulamadan dağıldılar.

Yine bu ulema ve ocak ağaları iki gün sonra, Recep ayının on yedisinde Fatih Camisi'nde toplanıyorlardı. Çok hoş bir sonbahar günüydü. Rütbelerine, servetlerine göre arkalarında çuhadarları, keçeli mahzarbaşıları ve birçok uşakları olduğu halde tumturaklı alaylarla, muhteşem koşumlu atlar üzerinde gelen ulema, havanın güzelliğine rağmen halka ve birbirlerine gösteriş yapmak için samur kürklerini ve en ağır kıyafetlerini giyinmişlerdi.

Cami avlusunda çok kalabalık, bunaltıcı bir hava vardı. Ulema ve devletin ileri gelenlerinin oturduğu yerde oturan ulema ve yeniçeri kodamanları bu ağır, muhteşem giysiler, kavuklar altında buram buram terliyor, köşeleri sırma işlenmiş çevrelerle sık sık terlerini siliyor, bekliyorlardı.

Ocağın en nüfuzlu, en cesur, en akıllı adamı sayılan Murat Ağa son kararı arz etmek, kendisini de alıp bu cemaat arasına getirmek için Şeyhülislam Abdürrahim Efendiye gitmişti.

Murat Ağanın gelişini beklerken Tulumcu Hüsamettin Efendi, Uzun Ahmet Efendi, Yunus Hoca, Kara Çavuş, Zeynel Ağa, Domuz Recep gibi sevenleri devamlı dolaşıyor, ötekinin, berikinin yanına sokuluyor, kulaktan kulağa uzun uzun bir şeyler söylüyorlardı. Bazen birini kaldırıp bir kenara çektikleri, ikna etmeye çalıştıkları, eline altınlar sıkıştırdıkları da görülüyordu.

Burada çoğunluğu kazanmak gibi bir mecburiyet yoktu. Çünkü burada halka danışılacak değildi. En çok konuşan ve küstahlık edenleri elde etmek lâzımdı.

Caminin dışında, son cemaat mahalleri ve avlular hınca hınç yeniçerilerle dolmuştu. Kapılarda nöbetçiler vardı. İçeriye yabancı bir kimsenin girmesine izin verilmiyordu. Fakat caminin dışını, meydan ve sokakları da müthiş bir kalabalık doldurmuştu. Yankesiciler, hırsızlar faaliyet gösterebilecek bir yer bulmuşlardı. Bunlar, asesbaşı ve subaşına vergi veren düzenli esnaflardı. Aylak insanların, taşralıların gözlerindeki sürmeyi bile çalar-

lardı. Bunlara mani olan yoktu. Asesler bunların etrafında dolaşır, fakat bu haşerelere ilişmezlerdi.

Bu sırada büyük kapıya Sabihî geldi. Arkasında beş altı güzide yeniçeri askeri vardı. Hepsi de kan ter içinde kalmıştı. Uzak bir yerden sürat ve telaşla geldikleri anlaşılıyordu.

Kapıdaki nöbetçiye sordu:

-Kuloğlu Başçuhadar Ağa geldi mi?

-İçeridedir.

Hızlı adımlarla yürüyor, gözleriyle etrafı araştırıyordu. Caminin içine girdi. Dolaştı. Nihayet Zeynel Ağayı gördü. Yanına sokuldu. Bir kenara çekti. Heyecanını gösteren titrek bir sesle;

-Şekerpâre ve Fitne Kumkuması Nûr-u Ayn'ı kaçırmaya başaramadılar... dedi.

Zeynel Ağa da hayret ve heyecanla sordu:

-Neden? Nasıl olmuş? Kimden haber aldın?

-Fitne Kumkuması yanındaki kızla saraydan çıktı. Kendini gördüm. Kösem Valide daha dün akşamdan saraya girmiş. Oğlunu kontrolü altına almış. Ve Nûr-u Ayn'ın kapısı önüne dev gibi iki zenci hadım koymuş. Gerçi Şekerpâre ve Hamide Hatun kendisiyle görüşebilmişler. Fakat onu kaçırmanın mümkün olamayacağını anlamışlar.

-Nûr-u Ayn tutuklu muymuş?

-Tutuklu değil. Çünkü hünkârın odasına gidiyor. Fakat galiba Kösem Valide Nûr-u Ayn'ın dışarıyla haberleşmekte olduğundan şüphelenmiş. Onu kontrol altında bulunduruyor. Tahta oturtulacak olan Şehzade Mehmet'e kastedilmesinden korkuyor. Hünkâr ve Nûr-u Ayn şehzadeleri öldürecek olurlarsa tahta geçirilecek kimse kalmaz. Kösem Valide de şapa oturur. Bu sebeple çok telaş ediyormuş. Şekerpâre ile Hamide Hatun Nûr-u Ayn'ın yanından çıkarlarken Kösem Validenin kalfalarından biri bunlara suratını asmış. Bir daha saraya, Nûr-u Ayn'ın yanına gelmemelerini tembih etmiş. Vaziyet oldukça tehlikeli demek.

-Evet. Çok zor.

Zeynel Ağa bu sözleri, daldığı derin düşünceler içinde ağzından dökülür gibi elinde olmadan söylemişti. Sonra birdenbire sordu:

-Ya para meselesi ne olmuş? Paralar da alınamayacak mı?

-O mesele hallolmuş. Şekerpâre ile Hamide oradalarken Nûr-u Ayn kâhyasına haber yollamış. Beş yüz kese akçe Recep'in evine, beş yüz kese de Şekerpâre'nin evine gidecek. Recep'in evine gidecek olanların alelacele gönderilmesi için emir verildiğine göre paralar belki şimdi oraya teslim edilmiştir. Fakat fayda ne? Nûr-u Ayn'ı kurtaramadıktan sonra.

-Nûr-u Ayn henüz kurtarılamadığı için paraya daha çok ihtiyacımız olacak. Şimdi arkadaşlara haber vermek, Nûr-u Ayn Kösem Validenin elinden kurtarılırsa, validenin verdiklerinden daha çok alınabileceğini anlatmak lâzım.

-Bundan bir fayda mı umuyorsun?

-Her taraftan Murat Ağaya müracaat ederiz. O, derhal valideye haber gönderir. Nûr-u Ayn'ın sağ kalması gerektiğini, tekkelerde babaların da bunu istediğini anlatır, onun canına kesinlikle kıyılmamasını ocak namına talep ederse, valide ona bir şey yapmaya cesaret edemez.

-Nûr-u Ayn sarayda, onun elinde kalacak olursa er geç hakkından gelir. Onu saraydan, Kösem Validenin pençesinden kurtarmak gerek.

-Oğlum, Murat Ağa bugün Valide Sultana; "Nûr-u Ayn'ı bize teslim et!.." diye bir haber gönderemez. Padişahın eşi demek olan Hümaşah Sultanı istemek çok manasız bir teklif olur. Fakat şimdilik onun hayatını tehlikeden kurtaralım. Sonrası Allah kerim. Elbet kendisini de saraydan kurtaracak bir önlem düşünür ve buluruz.

Sabihî üzgündü. Bu tür girişimlerle Nûr-u Ayn'ın kurtarılabileceğine inanamıyor, yüzünü ekşitmiş, başını sallıyordu:

-Daha kesin bir önlem düşünmek, onu bugün saraydan kaçırmanın çarelerini bulmak daha iyi olmaz mı?

-Elbet daha iyi olur, ama, imkânı yoktur. Sen benim dediğimi dinle. Şimdi bana Kara Çavuşla Recep'i bul. Ortamı hazırlayalım. Murat Ağa müftüye gitti. Neredeyse gelecek. Gelir gelmez etrafını saralım. Derhal saraya, Valide Sultana bir haber uçurulsun. Bugün sarayda gerçekleşecek kargaşalıklar arasında Nûr-u Ayn'a bir zarar gelmesin.

*
***

Murat Ağa şeyhülislamla birlikte camiye geldiği zaman birçok yeniçeri kodamanları onu cami avlusunda karşıladılar. Etrafını sardılar. Gizlice yapılan fiskoslarla onu bir kenara çektiler. Sonra ocaklılar takımının başında oturan ihtiyar Koca Müslihiddin Ağa ile Bektaş Ağanın yanına gittiler.

Şeyhülislam Abdürrahim Efendi caminin içine girince bütün cemaat ayağa kalkarak kendisini karşıladı. Geçti, mihrabın önünde, cemaate dönerek oturdu. Tartışma başladı. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Saçma sapan konuşan, bağıran, başkalarının sözünü kesen çoktu. Tartışma adabına uygun davranılmıyordu. Fakat herkes bir noktada birleşmişti: Artık Sultan İbrahim'in saltanatı devam edemezdi. Mutlaka tahttan indirilmeliydi.

Fakat bu tahttan indirme nasıl yapılacaktı? Sarayı gafil avlamanın imkânı yoktu, İbrahim bütün teşebbüsleri haber almıştı. Sarayda on bin kadar muhafız bostancı ve hademe vardı. Bunların hepsine tüfek ve fişek dağıtılmıştı. Hattâ sarayın hisar burçlarına topların yerleştirildiği de söyleniyordu. Bu durumda saraya hücum etmek kolay bir iş değildi.

Yeniçerilerin ahlâkı bozulmuştu. Görülüyordu ki yüzde doksanı korkak ve sefil adamlardı. Tehlikeli bir hücum yapılmasını istemiyor, saraya tatlılıkla girmek, işi hile ve desiseyle becermek çarelerini araştırıyorlardı. Bu fikri ulema da uygun buldu.

Ulemadan Fasih Çelebi'nin derhal saraya gönderilmesi, işin tatlılıkla halli için Valide Sultanla görüşmelerde bulunması kararlaştırıldı. Saraya tatlılıkla girme imkânı bulunamazsa Valide Sultandan Şehzade Mehmet'in camiye gönderilmesi talep edilecek, şehzade camide hünkâr muamelesi görerek, tahta çıktığı ilan edilecekti. Sonra sarayı kuşatma altında tutmak, İbrahim'i teslim olmaya mecbur etmek mümkün olacaktı.

Fasih Çelebi atına binerek süratle sarayın yolunu tuttu.

Görüşmeler devam ediyordu. Düşündüler. Normal olarak sarayda bulunan bostancıların yeniçerilerle bozuşmak, vuruşmak istememeleri gerekiyordu. Tahtta değişiklik olması onların da işine gelirdi. Çünkü taht değişikliğinde onlar da bu değişiklikten parasal kazanç sağlayacak, yeni hünkârdan çeşitli hediyeler alacaklardı. Bu gerçekleri bostancıların önde gelenlerine anlatmak, onları elde edebilmek için ulemadan Abdurrahman Efendinin de saraya, bostancıbaşıya gönderilmesi uygun görüldü. Abdurrahman Efendi de atını koşturarak gitti.

Murat Ağa tarafından Kösem Valideye gizlice ayrı bir adam gönderildi. O da yeniçeriler ve Bektaşiler namına valideden Nûr-u Ayn'ın hayatının korunmasını isteyecekti.

Şimdi, giden elçilerin dönüşü bekleniyor, caminin içinde ve dışında gürültü ve kargaşa devam ediyordu. ihtiyar ağalar, odabaşılara haber gönderdiler. Maiyetin bir düzen altında tutulması, gürültü edilmemesi tavsiye ediliyordu. Fakat dinleyen olmadı.

Bu gürültü ve kargaşa arasında saraydan önce Fasih Çelebi geldi. Kösem Valide ile görüşmüştü. O, camide taht değişikliği yapılmasını uygun görmemiş;

-Bu, emsali olmayan bir şeydir. Şehzadeyi camiye gönderemem. Cemaat buraya, saraya gelmelidir. Ben onları harem kapısından kabul ederim... demişti.

Yeniçeriler ve ulema bu cevabı beğenmediler. Kendileri harem kapısına gittikleri zaman, ya İbrahim'in askeri diğer taraftan hücum ederse.

Tereddütlerle gürültülü görüşmeler devam ederken Abdurrahman Efendi de saraydan döndü. Parlak bir muvaffakiyet göstermiş, bostancıların önde gelenleriyle görüşmüş, onları kandırmış, bostancıbaşıyı da beraber getirmişti.

Bostancıbaşı bu başı bozuk topluluğa güvence verdi. Arkadaşlarından hiç kimse yeniçerilere karşı silah kullanmayacaktı.

Korkak küstahlardan birisi bu teminat üzerine cesaret buldu, bostancıbaşıya karşı bağırdı:

-Bak Ağa! Bostancılardan biri tek bir silah atacak olursa, vallahi de billahi de yer yüzünde bostancı adında adam bırakmayız.

Bostancıbaşı bu kabadayılığın korkudan olduğunu anlayarak güldü ve cevapladı:

-Merak etme ağa. Ben kefilim.

Bu garanti bütün heyecanları yatıştırdı. Şimdi halkla birlikte saraya gitmeyi kararlaştırdılar. Yola çıktılar.

*
***

Saraya varıldığında vakit ikindiye yaklaşmıştı. Bostancıbaşı rehber oldu. Kapıları açtırdı. Heyeti Valide Sultan dairesine götürdü. Şeyhülislam, kazaskerler, yeniçeri yüksek zabitleri içeri girdiler. Harem has dehlizine kadar ilerlediler.

Sarayda bir sessizlik ve dehşet hüküm sürüyordu. Herkes bir deliğe girmiş, saklanmıştı.

Biraz beklediler. Nihayet Valide Sultan meydana çıktı. Senelerce memleketi pençesinde tutan, büyük valide olan Kösem Mahpeyker Sultan ellisini geçmiş olmasına rağmen hâlâ güzeldi. Güzel görünmek istediği de halinden, edasından ve şeytanca tavırlarından anlaşılıyordu.

Gururlu ve edalı bir bakışla topluluğun karşısına geldi. Başına siyah ibrişimden örülmüş bir tülbent örtmüştü. Yanında yü-

rüyen iri yarı kuzguni siyah Arap, elinde tuttuğu tavus tüylerinden yapılmış büyük, muhteşem bir yelpazeyi ağır ağır sallıyor, sultanı güya serinletiyordu.

Kösem Sultan topluluğa hitaben;

-Böyle çirkin bir harekete kalkışmanız yakışır mı? Doğrusu sizleri kınadım. Hepiniz bu hanedanın ekmeğiyle beslenmiş değil misiniz?.. diye başlayarak, serzenişlerde bulundu.

Validenin söylediği gibi düşünmediğini, onun da ihtilâle katıldığını hepsi biliyordu. Fakat günü kurtarmak için açılan bu uzun tartışmaya katlanıyorlardı. Önce yeniçerilerin koca ihtiyarı Müslihiddin Ağa cevap verdi:

-Keşke bu günleri görmeseydim. Ben böyle bir ihtilâle girmek, ön ayak olmak ister miydim? Fakat memleketi ve hanedanı kurtarmak gerektiğini anladım, yoksa kendim için ne bir memuriyet, ne de bir mükâfat isterim. Bu yaştan sonra memleketin ve herkesin rahatını istemekten başka ne isteğim olabilir? Padişah fena yollara saptı. Düşman sınırları geçti. Düşman donanması boğazları kapadı. Padişah bunlardan haberdar değil. Mal toplamak ve topladığı malı sefahat için saçmakla meşgul. Kullar bu halleri gördü. İhtilal geldi kapıya dayandı. İş bu aşamaya geldikten sonra artık geri dönmenin imkânı, ihtimali yoktur. Taht değişikliği olmayınca kullar emin olamaz. Topluluk dağılamaz. Kan dökülür. Siz de lütfedin. Muhalefet göstermeyin sultanım...

Kösem Valide biraz daha serzenişlerde bulundu. Padişahla devlet ileri gelenlerinin barışmasını öne sürdü;

-Sizin de suçunuz var. Siz memleketin uluları nasihat etmeliydiniz. Halbuki sustunuz... dedi.

O zaman Kazasker Hanefi Efendi karşılık verdi:

-Şevketli söz dinler miydi ki? Ona nasihat etmek isteyen Sadrazam Kara Mustafa gibi bir vezire kıymadı mı? Girit'ten hediye getirmedi diye Kaptan Paşa gibi bir kahramanı idam ettirmedi mi? Birçok kadınların, kızların ırzlarına tecavüz edilmedi mi?

Nihayet sizin gibi akıllı, düşünceli, şefkatli bir Valide Sultanı da incitmedi mi? Bütün bu olanlar onun artık iflah olmayacağını gösteriyor. Siz de lütuf buyurun, bu iş neticelensin...

Kösem Valide, huzurunda söylenen kadınların, kızların ırzı konusunu huzursuz bir tavırla dinledi. Abdülaziz Efendi daha ileriye gitti. Açtı ağzını yumdu gözünü, ağzına geleni söyledi.

Valide bu açık seçik ve utanmazca sözlere de öfkelenmedi;

-Ama şimdi yedi yaşında bir çocuğun saltanatı nasıl olur?.. dedi.

-Şeriat hükmünce, yaşı büyük fakat aklını oynatmış birinin saltanatı caiz değildir; fakat, akıllı bir sabinin caizdir. Vezir işleri görür. Siz yine validelik edersiniz. Lütfedin, engel olmayın.

Valide verecek cevap bulamamış, sanki mağlup olmuş gibi bir tavır takındı. Birkaç dakika susarak tereddüt etti. Düşünüyor gibi yaptı. Sonunda kararını verdi;

-Şimdi varayım... dedi. Hareme girdi.

O anda bir hareket, bir faaliyet başladı. Enderun hademeleri Bâb-üs-saâde önüne tahtı kurdular.

Valide Sultanın gülümseyerek elinden tutup getirdiği Şehzade Mehmet tahta oturtuldu. Bütün erkân etek öpüp, Şehzade Mehmet'in padişahlığını kabul etti. Çocuk korktu. Acı acı feryatlarla ağlamaya başladı. Onu daha çok korkutmamak, ağlatmamak için tahta çıkma törenini kısa tuttular. Âdet olduğu halde etek öpmek için ulemayı, ocak ağalarını ve diğer kalabalığı içeri almadılar.

Padişahın muhafazası, Kösem Sultanla bostancıbaşıya verildi. Valide çocuğun elinden tutarak hareme girdi. Devletin ileri gelenleri bostancıbaşının kılavuzluğuyla, pervasız ve kasti gürültüler çıkararak Deli İbrahim'in dairesine doğru yürüdüler. Arkalarından büyük bir kalabalık gidiyordu.

Sabihî de bu kalabalık arasındaydı. Heyecan içinde ve oldukça telaşlı görünüyordu. Domuz Recep'le Zeynel Ağa daha ileride yürüyorlardı. Hızlı adımlarla halkı yararak onların yanına sokuldu, yavaşça;

-Nûr-u Ayn burada, İbrahim'in dairesindedir. İbrahim tevkif olacağı sırada gürültüden, kargaşadan istifade ederek onu kaçırmanın bir yolunu bulamaz mıyız?.. dedi.

-Telaşlanma, mademki Murat Ağa söz aldı, elbet çaresi bulunacaktır.

-Fakat fırsatı kaçırmayalım, her zaman buralara giremeyiz. Kösem Validenin sözüne inanılmaz. Nûr-u Ayn onun pençesine düşerse...

-Merak etme canım, bırakmayacağız, düşürmeyeceğiz. Ben şimdi Murat Ağayı görür, meseleyi hatırlatırım.

Zeynel ileri doğru yürüyerek kalabalığın arasına karıştı.

*

***

Deli İbrahim, dairesinin avlusunu dolduran kalabalığı hakaretler, küfürler ve tehditlerle karşıladı;:

-Bre edepsizler, bre pezevenkler sizin buraya girmek ne haddinize? Dağılın şuradan. Emrime itaat etmeyen kâfirdir. Ben padişah değil miyim bre? Hepinizin hakkından geleceğim... diye bağırıyor, bilhassa sadrazamla, şeyhülislama hücum ediyor, bunların vaktiyle vücutlarını ortadan kaldırmamış olduğuna yanıyordu. Her iki üç cümlede bir;

-Ben padişah değil miyim bre?.. sözünü tekrar ediyordu.

Kara Çelebizâde Abdülaziz Efendi yobaz bir softa idi. Onunla münakaşaya başladı. Onun bütün kötülüklerini yüzüne vuruyor, o da bağırıyordu. Nihayet;

-Artık padişahlık bitti. Senelerce anamızı ağlattın. Sırtımızdaki kürklere kadar neyimiz varsa aldın. Şimdi biraz da sen ağla, hava al bakalım. Memleketi de rahat bırak... dedi.

O zaman İbrahim ellerini açarak gökyüzüne kaldırdı. Dua eder bir vaziyette bağırdı;

-Ya Rabbi! Bunları sana havale ederim. Bu zalim ve gaddarların sen haklarından gel... dedi.

Abdülaziz Efendi gülerek cevap verdi:

-İşi Allah'a havale edersen çok aldanırsın. Allah senin yanında olsaydı bu günlere gelmezdin.

İbrahim bağırmaktan, heyecanlı hareketlerden yorulmuş, bitap düşmüştü. Silahtar ve çuhadar ağalar kollarına girdiler;

-Şimdilik buyurun... diyerek onu nezaket ve tatlılıkla götürmeye çalışıyorlardı.

O zorla iki üç adımda bir geri dönüyor, sövüp sayıyor, yine sık sık;

-Ben padişah değil miyim bre?.. cümlesini tekrar ediyordu.

Onu kendisi için hazırlanan hapishaneye doğru götürdüler.

Bu hapishane, sarayın içinde sultanları, şehzadeleri hapsetmek için yaptırılmış müstakil bir bina idi. Kubbeli ve kapıları demirdendi. Küçük pencerelerinin kalın demir parmaklıkları vardı. İki oda, bir salon, mutfak ve banyodan oluşan rutubetli bir yerdi.

Kösem Valide Sultan oğluna burasını uygun görmüş, daha önceden orayı gerekli eşyayla döşetmiş, oğluyla beraber yaşamak için iki de cariye tahsis etmişti.

Silahtar ve çuhadar ağayla buraya geldiği zaman İbrahim'in feryadı ayyuka çıkıyordu. İçeride bulunan iki cariye de zenci hadım ağaların tembih ve tehditlerine rağmen bağırıyorlar;

-Günah değil mi? Bizim ne kabahatimiz var? Bizi niçin diri diri bu mezara gömüyorsunuz?.. diye feryat ediyorlardı.

Vakit neredeyse akşam oluyordu. Aceleyle İbrahim'i hapse koydular. Üzerine demir kapılar kapandı. Kalın halkalara koca bir kilit asıldı. Ananeler gereği, anahtar uydurularak mahpusun kaçırılmasına imkân bırakmamak için, kilidin anahtar deliğine kurşun akıttılar.

Hapishanenin korunması için bostancılardan nöbetçiler tayin olunarak topluluk oradan uzaklaşırken içeride kalan İbrahim ve cariyeler, seslerinin var kuvvetiyle avaz avaz bağırıyor, feryat ediyorlardı.

Kapıdan çıkılınca Zeynel Ağa Murat Ağanın yanına sokuldu. Yavaşça sordu:

-Nûr-u Ayn'dan bir haber alabildiniz mi?

-Aldım. Sizin sözleriniz üzerine tanıdığım hadım ağalarından birini içeri validenin yanına gönderdim. Bütün ocaklıların ve dergâhların Nûr-u Ayn'ı istediklerini söyledim. "Merak etmesinler. Nûr-u Ayn emniyet altındadır. Hayatına bir zarar gelmesine katiyen imkân yoktur. Ben sözümü tutarım..." dedi.

-Fakat bunlar çok şüpheli sözler ağam. Kösem Valideyi bilirsin. Onun sözüne inanılmaz.

-Boş yere telaş ediyorsun. Bize verdiği sözü tutmaya mecburdur.

-Evet, sözünü tutar. Nûr-u Ayn'ın canına kıymaz. Lâkin onu işkence altında saklar ve bize vermez.

-Onu neden işkence altında tutsun?

-Çünkü müthiş bir husumeti var. Çünkü Nûr-u Ayn çocukluk etmiş, Kösem Valideyi oğlundan ayırmaya, özellikle ve özellikle hükümet nüfuzunu, servet kaynaklarını elinden almaya uğraşmış ve başarmıştı. Onun kinini bilirsiniz. Saltanat için evladını bile feda eden valide, şimdi eline güç ve fırsat geçince Nûr-u Ayn'ı mümkün değil affetmez. Onu elinden tehditle, hile ile, icap ederse zorla kurtarmak lâzımdır.

-Ne yapalım?

-Önce hile ve desise yollarından gidelim. Kurnazca çalışalım. Saraydaki bostancıların hepsi İbrahim'in taraftarlarıdır. Onlara itimat edilemez. Muhafazası için saraya ocaklılardan da bir müfreze gönderelim.

-Bu kolay iş. Fakat bundan fayda ne? Nûr-u Ayn'ı kurtarmak için ne gibi bir etkisi olabilir?

-Çok etkisi olur. Gönderilecek müfrezenin başına bizim Sabihî'yi tayin ederiz. O, sarayda gizlice araştırma yapar. Nûr-u Ayn'ın nerede, ne halde bulunduğunu anlar. Onu kurtarmak çarelerini araştırır. İstediği zaman saraya girip çıkabileceği için,

sarayda güvenebileceğimiz bir adamımız olur. Böylece sarayda olup biten her şeyden haberdar olarak, sarayı her an denetleme imkânı buluruz.

-Fena fikir değil. Ağalarla görüşelim.

Zeynel, Murat Ağadan ayrılınca arkasında yürüyen Sabihî ile Domuz Recep yanına sokuldular. Zeynel uygulanacak girişimi onlara anlatmaya başladı.

Domuz Recep;

-Bu Haseki ile bir haberleşme yapabilsek, inanırım ki elinden bin kese daha altın koparabilmek mümkündür... diyordu.

Sabihî bu söze tepki gösterdi:

-Haydi sen de! Paradan başka düşündüğün bir şey yok. Biz Nûr-u Ayn'ın canını kurtarmak endişelerinde iken...

-Babam can, her şey ancak para ile kurtulur. Sen daha paranın kuvvetini bilmiyorsun. Nûr-u Ayn'ın mavi gözlerine âşık olan yalnızca sensin. Etrafında bulduğun yardımcılar hep Nûr-u Ayn'ın gönderdiği sarı altınların hatırı için çalışıyorlar. Bu büyük serveti olmasaydı, güzel kadın, çoktan binlerce benzeri gibi akıntıya atılmış olacaktı.

- 13 -

MEZARDA YAŞAYAN SULTANLAR

Cemal Baba yüz kese akçe gibi büyük miktarda para aldıktan sonra Nûr-u Ayn ile özel surette ilgilenmeye başlamıştı. Nûr-u Ayn'ın da kurtarılınca tekkeye, canlar arasına kabul olunacağını söylüyordu. Onu kurtarmak için çalışanların başına geçmişti.

İşte bugün tekkede büyük bir toplantı vardı. Murat Ağayı da bilhassa davet etmiş, getirtmişti. Kara Çavuş, Zeynel, Domuz Recep orada idi. Kadınlardan bu işle meşgul olan Şekerpâre, Hubyar Kadın, Fitne Kumkuması Hamide Hatun hep gelmişlerdi.

En genç, en seçkin sima olması itibariyle Şekerpâre sakilik yapıyor, dem sunuyordu. Canlar arasında yüz güzelliği oldukça önemlidir. Güzel yüzlü birinin elinden dem almak, o güzelliğe âşık olmak, meclis halinde içmek, kendini kaybetmek bir nevi ibadettir. Bugün henüz kafalar dumanlanmamış, gözler süzülmemişti.

Bir aralık Şekerpâre Zeynel'e bade sunarken sordu:

-Sabihî'yi göremedim. Ne oldu? Gelmeyecek mi?

-Sabihî sarayda, İbrahim'in hapishanesinin muhafazasında görevli.

-İbrahim'i anası muhafaza etmiyor mu? Onu da biz mi düşüneceğiz?

-Sizin haberiniz yok. İşin içinde iş var.

Zeynel Ağa son cümleyi söylerken Murat Ağanın gözlerine baktı.

Murat Ağa sedirde şeyh efendinin yanına oturmuştu. Kırk yaşlarında, pala bıyıklı, iri yarı bir erkek güzeli idi. Kuvveti,

güzelliği, muhabbeti, cesareti kadar çok da üstün zekâlı bir adamdı. Son hadiselerde Kösem Valide Sultana gitmeye muvaffak olmuş, ocaklıları da idare etmişti. Sadrazam Sofu Mehmet Paşa Murat Ağayı, sadrazamlık makamına rakip saydığı için, bir valilik göreviyle onu taşraya, uzaklara göndermek istiyordu. Fakat o katiyen İstanbul'dan ayrılmayacağını söylüyor, şimdilik Yeniçeri Ağalığını istiyordu. Sadrazama rağmen validenin bu günlerde kendisini yeniçeri ağalığına tayin ettireceğine muhakkak gözüyle bakıyor ve sadaret makamına geçmek için hazırlıklar yapıyordu.

İstanbul'da dönen bütün dolapların, fırıldakların merkezini Murat Ağa teşkil ediyordu. Son hadiseler üzerine İstanbul'un en önemli şahsiyeti olmuştu.

Zeynel Ağanın sözü ve bakışı üzerine Şekerpâre de cazibeli gözlerini pek tatlı bir tavırla ona çevirdi. Esrarı anlamak istiyordu.

Murat Ağa, Cemal Babaya bakarak;

-Zaten bu işi konuşmak için toplandık sanırım. Erenler müsaade ederse, neler olduğunu anlatayım... dedi.

Cemal Baba kalın sesiyle, ağır ağır cevap verdi:

-Buyur, anlat da düşünelim, bir karar verelim. İki gündür Nûr-u Ayn'ın hayatına dair hiçbir haber alınamamış olması endişe edilecek bir şeydir. Gerekirse Şekerpâre Hasekiyi de saraya gönderir, bir ipucu bulmaya çalışırız.

-Taht değişikliği günü saraya gidileceği zaman Zeynel Ağa ile diğer arkadaşların müracaatı üzerine Valide Sultana haber gönderdim. Bütün ocaklıların ve erenlerin Nûr-u Ayn'a çok önem verdiğini, onun hayatına kastedilmesinin çok fena olacağını anlattım. Bana yolladığı cevapta, emniyet altında muhafaza ettiğini, endişede olmamamızı bildirdi.

Şekerpâre şuh bir kahkaha attı:

-Evet, emniyet altında muhafaza edildiğine ben de şahidim. Son defa Nûr-u Ayn'ı görmek için saraya gittiğim zaman onun odası önüne, valide tarafından, dev anası gibi iki hadım zencinin muhafız olarak konmuş olduğunu gördüm. O zaman İbra-

him henüz tahtta ve Nûr-u Ayn'a âşık idi. Şimdi İbrahim aradan çıktı, haseki tamamiyle Valide Sultanın elinde kaldı. Ne isterse yapabilir.

Şeyh efendi cevap verdi:

-Biz de ona istediğini yaptırmamaya, Nûr-u Ayn'ı kurtarmaya çalışacağız. Başaracağız. Değil mi Murat Ağa?

-Hayhay erenler. Başaracağız. Çünkü Kösem Valide oğlu İbrahim gibi keyfi için her düşündüğünü yapan bir divane değildir. İnce ve derin düşünür, şeytan gibi bir kadındır. Her şeyi hesap eder. Nûr-u Ayn'a düşmanlığı var. Güzelliği, gençliği, bilhassa büyük serveti sayesinde kendisine kötülük yapabileceğini de bildiği için onun vücudunu ortadan kaldırmak ister. Eğer Nûr-u Ayn'ın taraftarları, koruyucuları yere kuvvetli basmamış olsalardı, daha İbrahim'in hapse konduğu gün, o da akıntıya atılmış olacaktı.

-Ona hiç şüphe yok. Bu sebeple kendisine meydan bırakmamak, kızı mutlaka onun elinden kaçırmak lâzımdır.

-İşte biz de bunu düşünüyor ve bunun için uğraşıyoruz. Fakat akıllıca hareket etmeliyiz. Valideyi kızdırmak, gücendirmek, özellikle şüphelendirmek iyi olmaz. Kendisiyle dost ve müttefik gibi hareket ederek, işi kurnazlıkla daha iyi becerebiliriz.

Murat Ağa bu sözleri şarabın verdiği hafif bir neşe ve tatlı bir eda ile söylüyor, toplantıda bulunanları kendi fikirleriyle harekete geçirmek istiyordu. Çünkü valide ile dost ve müttefik idi. Onu kırmak hesabına gelmezdi. Diğer tarafta Nûr-u Ayn'dan büyük paralar alan ve daha büyük menfaatler ümit eden tekkeyi ve ocak arkadaşlarını da gücendirmek istemiyordu. Akıllıca önlemlerle her iki tarafı da kullanmak, memnun etmek, minnettar bırakmak için çalışıyordu.

Bir kâse daha şarap içtikten sonra sözüne devam etti:

-Evet, valide endişeler içindedir. Henüz mevkisini kuvvetlendirememiştir. Hem Nûr-u Ayn'dan, hem de bizden korkuyor. Belki Nûr-u Ayn'ı da canlardan zannediyor. Sadrazamla Şeyhülislama da güveni yok. Nûr-u Ayn'ı elinden çıkarmak istemiyor.

Çünkü oğlu İbrahim'in taraftarlarının, onu hapishaneden kaçıracaklar sanıyor. Önceki gün sadrazama haber göndererek; "Hapishane pek muhafazalı bir yer değildir. Orasını takviye ediniz..." demiş. Sadrazam bana söyledi. Derhal saraya adamlar gönderdik. Hapishanenin bütün pencerelerini kâgir duvarla ördürdük. Ben bu fırsattan istifade ettim. Saraylılara, bostancılara tamamiyle itimat edilemeyeceğinden bahsederek, İbrahim'in muhafazası için saraya bir müfreze yeniçeri göndermeyi teklif ettim. Uygun buldu. Derhal Sabihî'nin kumandası altında seçme, açıkgöz yeniçerilerden bir müfreze gönderdim.

-Demek şimdi Sabihî yeniçerilerin başında sarayda bulunuyor.

-Evet. Bugün burada toplanılacağını haber alır almaz Sabihî'ye adam yolladım. Nûr-u Ayn'la ilgili haber almışsa derhal buraya gelmesini bildirdim. Eğer bir bilgi alabilmişse tabii buraya gelecektir.

Murat Ağanın fikri uygun görüldü. Kâselere yeni şaraplar doldurularak tatlı sohbetlere daldılar.

*

***

Henüz yarım saat geçmemişti. Sabihî pür telaş geldi. Pek üzgün görünüyordu. Babanın elini öptü. Diğerlerini saygıyla selamlarken etrafı gözden geçirdi. Yabancı kimsenin olmadığını anlayınca söze başladı.

-Size dehşetli bir felâket haberi vereceğim. Kösem Valide sözünü tutmamış.

Epeyce neşeli olan Murat Ağa doğruldu. Gözleri döndü. Kızgın bir tavırla bağırdı:

-Olamaz. İmkân ve ihtimali yok. Valide bana verdiği sözden dönemez. Nûr-u Ayn'ı boğdurmuş mu? Yanlış bir haber almış olmayasın?

-Hayır, boğdurmuş değil. Daha fena bir hale, işkenceye koymuş. Diri diri mezara gömdürmüş.

Şimdi hepsi birden telaş ettiler. Heyecanla söyleniyorlardı:

-Ne diyorsun?

-Olur şey değil!

-Diri diri mezara gömmek.

-Deli İbrahim'in bile yapmayacağı bir divanelik.

-Anlat canım. İşin aslı nedir anlayalım.

-İşin aslı gayet basit. İbrahim'in yanında bulunmaları, onunla beraber yaşamaları için valide hapishaneye iki de cariye koydurmamış mıydı? İşte bunların biri Nûr-u Ayn.

-Olmaz bir şey. Aldığın haber doğru mu? Emin misin?

-Elbette doğru. Saraya girdiğim dakikadan beri hep bu araştırma ile meşgulüm. Büyük fedakârlıklar yaptım. Bostancılardan, harem ağalarından casuslar buldum. Dün Nûr-u Ayn'ın ne olduğuna dair bir haber almak mümkün olmadı. Yalnız dairesinde hiç kimseler bulunmadığını öğrenebildim. Validenin onu da akıntıya attırmış olabileceğini düşündüm. Çıldırmış gibiydim. Bu şüphem gerçekleşseydi validenin dairesine hücum edecek, onu öldürerek Nûr-u Ayn'ın intikamını alacak, ben de bu uğurda ölecektim. Gece hep bu endişeler ve heyecanlarla düşündüm. Uyuyamadım. Bin türlü plan kurdum. Nihayet sabahleyin haber geldi. Nûr-u Ayn'ı Dilnihad adında zenci bir halayıkla beraber İbrahim'in yanına koymuşlar. Onu İbrahim'den evvel iki hadım ağası kıskıvrak yakalayarak o korkunç binaya götürmüş, kapamışlar.

Zeynel ile Şekerpâre çok üzüntülü görünüyorlardı;

-Bu âdeta cinayet. Bizi aldatan valideden intikam almalıyız... diye bağırdılar.

-İntikamdan önce Nûr-u Ayn'ı kurtarmamız lâzımdır. Önceki gün henüz pencereler örülmemişken İbrahim ile beraber her üçü devamlı feryat etmişler. Bu feryatlar valide taraftarlarına korku ve dehşet, validenin karşısında olanlara neşe ve ümit vermiş. Herkes validenin buna karşı ne yapacağını görmek istiyormuş. Valide adamlar, duvarcılar getirmiş. Hapishanenin bütün pencerelerini kalın duvarlarla ördürmüş. Yalnız içeri ekmek ve erzak verebilmek için küçük bir delik bırakmışlar. Dün benim gittiğim

saate kadar bunlar devamlı bağırıp, çağırmışlar. Ben gittiğim zaman duvarlar henüz tamamen örülmemişti. Zavallılar ya ümitsizlikten susmuş, ya da uyuyup kalmışlardı. Dün ses seda işitilmedi.

-Nûr-u Ayn'ın hapiste olduğunu haber aldıktan sonra kendisini görmedin mi?

-Nasıl görebilirdim? Hapishanenin etrafında, deliğin başında devamlı nöbetçiler var. Açık açık gidip Nûr-u Ayn'ı aramak, onunla görüşmek mümkün olur muydu? Zaten Kösem Valide endişeler içindedir. Casuslar derhal kendisine haber verirlerdi. Bu sabah düşündüm. Bir takım tertipler yapacağım. Delik önünde bekleyen nöbetçileri yeniçerilerden koyacağım. Gece geç vakitte güvendiğim yeniçeriler nöbetteyken deliğin başına giderek Nûr-u Ayn'ı göreceğim.

-İyi ama, sen deliğin başına gittiğin zaman karşına Nûr-u Ayn çıkacak değil ya. Ya zenci halayık gelir, yahut deli çıkarsa?

-Canım onları aldatmak iş mi? Halayık ve İbrahim beni tanımaz. Kendilerini kurtarmak için sipahilerden bir ihtilâl komitesi kurulduğunu söylerim yahut bir beyaz çarşafa bürünerek etrafımdan herkesi kaçırır, bir cin gibi hareket ederim. Nûr-u Ayn'ı görmeyi elbet başaracağım.

Bu konuşmalar devam ettiği sırada ağa bir şey söylemiyor, derin derin düşünerek dinliyordu. Sabihî'nin sözleri üzerine doğruldu:

-Sipahilerin ihtilâl hazırlığında olduğunu kimden haber aldın?

-Hiç kimseden haber almadım. Bu işi ocaklılar becerdiği, sipahiler yeniçerilere daima hasım oldukları için Sultan İbrahim'i bununla aldatırım, dedim. Öyle atıverecektim işte.

-Halbuki düşüncen ve tahminin tamamiyle doğrudur. Validenin düşmanları ve İbrahim taraftarları sipahileri tahrik ediyor, bir ihtilâl hazırlamaya çalışıyorlar. Bu haberi inanılır bir kaynaktan aldık.

Kadınlar endişe ile birbirlerinin yüzlerine baktılar. Hubyar Hanım sordu:

-Bir ihtilâl çıkarabilirler mi dersiniz?

-Elbette çıkarırlar. Fakat biz de elleri bağlı boş durmayız ya. Mademki hükümet ve saray bizimle beraberdir, sipahileri ezmek işten bile değil. Bu yüzden endişe edilecek bir şey yok.

Devamlı bir heyecanla Nûr-u Ayn'ı düşünen Sabihî;

-Böyle bir ihtilâl olursa valide ve hükümet önce fesada kurban giden İbrahim'in vücudunu ortadan kaldırmayı düşünecek... Ya o gürültü arasında Kösem Valide Nûr-u Ayn'ın da canına kıyarsa?.. dedi.

-Bunlar olabilecek ve düşünülmesi gereken şeylerdir.

-Bence en mühim şey Nûr-u Ayn'ı kurtarmaktır. Ben bunun çaresini de düşündüm. Mademki sarayda bulunuyorum, mademki hapishanenin muhafazası bana aittir, bir gece adamlarımla beraber duvarı deler Nûr-u Ayn'ı kaçırırım.

Murat Ağa kaşlarını çattı. Dehşetli sesiyle bağırdı:

-Öyle çocukça iş olmaz. Böyle bir delilik yaparsan hem valide, hem hükümet, hem de ocaklılar hep birden hiddetlenir. Araştırma yapılır. O zaman Nûr-u Ayn'ı kurtarmaya imkân kalmaz. Onun da, senin de vücudunuz ortadan kaldırılır.

Sabihî mahcup oldu. Sustu. Ümitsizce önüne bakıyordu. Fitne Kumkuması Hamide Hatun şeytanca bir gülümseme ile Murat Ağaya sordu:

-Nûr-u Ayn'ı tehlikesiz kurtarmak için bir hile bulunamaz mı?

-Düşünmek, iyi bir çıkar yol bulmak gerekir.

-Ben düşünüyorum. Mademki İbrahim'in taraftarları sipahileri kışkırtmak, bir ihtilâl çıkarmak için uğraşıyorlar, bundan istifade edebiliriz.

-Nasıl?

-Gayet kolay. Siz sadrazamla şeyhülislama işi endişe verecek şekilde anlatır, ihtilâle meydan bırakmamak, önünü almak için İbrahim'in vücudunu ortadan kaldırmanın şart olduğunu anlatır, kendilerini kandırırsınız.

-Onlar zaten endişe içinde. Ben şeyhülislamı kolayca kandırırım. O da sadrazamı ikna eder. Fakat Kösem Valideyi de korkutmak ve kandırmak lâzım.

-Eğer ben saraya gidebilmiş olsam onu pek kolay korkutur ve ikna ederdim. Fakat benimle dargın. Saraya girmeme bile müsaade etmiyor. Bu işi Şekerpâre görebilir.

-Bu, kolay iş mi? Ben valideyi oğlunu öldürmesi için nasıl ikna edebilirim?

-Çok kolay. Kösem Valide diğer validelere benzemez. O saltanat hırsı ile Sultan Murat gibi çok kıymetli evladının ölümünü bile, lâkayt bir nazarla seyretmiştir. Şimdi sen hayırlı haberler götüren bir dost gibi saraya git. Valideyi gizlice gör. İnanılır kaynaklardan aldığın bilgiler çerçevesinde sipahilerin bir ihtilâl yaparak saraya hücum etmek, Sultan İbrahim'i kurtarmak, tahta geçirmek, onun yerine kendisini zindana kapamak teşebbüsünde olduklarını haber ver. Bu kadarı ona yeter. Bu haber üzerine diğer taraftan, sadrazamla şeyhülislamdan gelecek teklifi derhal kabul eder.

Odada bulunanlar memnun, kahkahalarla gülüyor, ağızlardan bal akar gibi sözler dökülüyordu. Murat Ağa;

-Bulunmaz kadınsın, Hamide Hatun. Sana boşuna Fitne Kumkuması dememişler. Bak kumkumadan ne fitneler çıkarıyorsun. Çok güzel, pek doğru, emsalsiz bir fikir. Şekerpâre Haseki bu dediklerini yaparsa başarı muhakkaktır... dedi.

-Pekâlâ. Ben bugün, buradan doğruca saraya gider, dediğinizi yaparım. Fakat bundan ne netice çıkacak? Nûr-u Ayn nasıl kurtarılacak?

-Şu netice çıkacak ki, İbrahim'in vücudunun ortadan kaldırılması konusunda fikir birliği olacaktır. İbrahim'i boğdurmak için hapishane açıldığı zaman meydana gelecek kargaşa sırasında, önceden önlemler düşünülür, hazırlıklar tamamlanırsa Nûr-u Ayn'ı kurtarmak hiç de zor olmaz.

-Nasıl tedbir? Nasıl hazırlık?

-Onu da artık benimle Sabihî'ye bırakın, düşünür, elbette çaresini buluruz.

Bu karardan herkes memnun oldu. Şarap kâseleri neşeyle ortalıkta dönerken Murat Ağa Sabihî'ye;

-Sen yarın sabah Ağa Kapısına gel, beni bul. Ve hemen şimdi işinin başına git. Bu gece Nûr-u Ayn'ı görmeye, ona teselli ve ümit vermeye çalış... dedi.

*
***

İşte bir haftadan beri Sultan İbrahim ile Nûr-u Ayn diri diri gömüldükleri mezarda yaşıyorlardı. Bu yaşamak değil, bir ıstırap hayatını sürüklemekti. Eski Mısır firavunlarının mezarları bundan daha mükemmel, daha düzenli ve daha asude idi. Buraya güneş girmezdi. Devamlı bir eziyetin içinde, miskin bir kandil ışığıyla rutubetli etrafı görmeye çalışırlardı. İnsan başının geçemeyeceği kadar dar bir delikten giren hava her tarafa hakkıyla nüfuz edemediği için, etrafı bir sis kokusu istilâ etmişti.

Dördüncü Murat tahta geçtiği zaman –validesi Kösem Sultanın büyük nüfuzuna rağmen- bütün kardeşlerini hapsettirdi. Çünkü Yıldırım Beyazıt zamanından beri Osmanlı saltanat hanedanında bu korkunç hüküm gelenek haline gelmişti. Her padişah tahta geçince kendisine rakip olma ihtimali bulunan bütün kardeşlerini idam, hiç değilse, özel zindanlarda hapsettirirdi.

Sultan Murat kardeşlerini hapsettirdiği zaman İbrahim henüz sekiz yaşında bir çocuktu. Tam on yedi sene böyle bir zindanda, işkenceler içinde yaşamıştı. Yirmi beş yaşında bir gençken tahta geçti. Fakat sararmış, solmuş, sinirli, hasta bir ihtiyar haline gelmişti. Padişahlık ettiği dokuz seneyi sersem, şaşkın bir deli haliyle geçirdi. Ne yaptığını bilemez gibiydi.

Dokuz sene sonra hapse atıldığı zaman eskiden on yedi sene yattığı, alıştığı bir hayata geri dönmüş oldu. Birkaç gün içinde bu karanlık yere alıştı. Bir güzel yiyor ve içiyordu. Yalnız bir alışkanlığından mahrum kaldığı için rahatsız oluyor şikâyetler, küfürler ediyordu. Çünkü hapishanede Nûr-u Ayn ile eskisi gibi karı koca hayatı yaşayamıyor, sevişemiyordu.

Nûr-u Ayn'ı İbrahim'e bağlayan onun saltanatı, ihtişamı, kudreti idi. Onun sayesinde şöhret ve servet hırsını tatmin edebiliyordu. Şimdi İbrahim saltanattan ayrılınca, ondan en ufak bir çıkar ümidi kalmamıştı. Güzel ve zeki kadın önceleri ona zoraki güler yüz gösterip, onun suyunda gitti. Şimdi menfaat ümidi kalmayınca büyük bir tiksinti ve nefret hissiyle yaşamaya başladı.

Daha hapishaneye girdikleri, İbrahim onu koynuna almak istediği akşam Nûr-u Ayn şiddetle reddetti. Fakat İbrahim çok sinirli ve kuvvetli idi. Onu kolları arasına aldı. Şiddetli bir ihtirasla istediğini yapabilecekti. Nûr-u Ayn pratik zekâlı bir insan olduğundan çabucak kurtulmasını bildi. Ona:

-Bana dokunma, sen de, ben de korkunç bir felâkete uğrarız. Bu bina tekin değildir. Beni buraya getirip yalnız bıraktıkları zaman daha sen ve Dilnihad gelmemiştiniz. Karanlık içinden karşıma cin tayfasından dev gibi, müthiş bir mahlûk çıktı. Bana; "Burada melekler gibi yaşayacak, hiç kimseye yâr olmayacaksın. Birine yâr olursan seni de, onu da boğarım..." dedi.

Bu sözler üzerine İbrahim iki adım geri çekildi. Korku ve dehşetle gözlerini açtı. Onun cinlere, perilere inancı vardı. Hele devlerden pek korkardı. Nûr-u Ayn da onun bu zayıflığından pek de güzel istifade etmesini bildi. İbrahim'i büsbütün çıldırtmak, onu kendine düşman etmek de istemiyordu. Uzaktan tatlı, tesirli bir ses ve eda ile sözlerine devam etti.

-Ben seni istemez miyim aslanım? Fakat ne yapayım? Korkuyorum. Cinlerin, perilerin istilâ ettiği bu korkunç evde kardeş gibi yaşamaya mecburuz. Zaten bu hal böyle devam etmeyecek, yakında kurtulacağız.

-Yakında kurtulacağımızı nereden biliyorsun?

-Sebebini sorma. Sana bu güne kadar hiç yalan söyledim mi hünkârım? İnan bana.

-Ne zaman kurtulacağız?

-Yakında. Burada bir ay bile kalmayacağız.

İbrahim bu sözlere inandı. Bir kenara çekildi. Nûr-u Ayn'ın bildiği bir şey yoktu. Fakat ümidi çoktu. Bu ümitle İbrahim'i

avutmak için öyle atmıştı. Sözleri kendi kalbinde ve fikrinde de etkili oldu. O da bir kenara oturdu, düşündü.

Evet, Şekerpâre kendisine geldiği zaman Sabihî'den, Zeynel'den, yeniçerilerden, bilhassa Bektaşilerden bahsetmişti. Onların gizli ve pek kuvvetli teşkilatını anlatarak kendisini valide-nin pençesinden mutlaka kurtaracaklarından söz etmemiş miydi? Sabihî'nin kendisini çıldırasıya bir aşk ile sevdiğini, onun bugün yeniçeri ocağında önemli ve kuvvetli bir mevkisi olduğunu, ya kendisini kurtarmak yahut bu uğurda ölmek azmiyle uğraştığını söylemiş değil miydi? İşte bu ümitle onlara bin kese akçe gibi önemli miktarda bir servet vermiş, kurtarılınca daha da çoğunu vereceğini de söylememiş miydi? Bu servet ve emin olduğu Sabihî'nin aşkının kendisini kurtaracağına inanıyordu.

Bir ara kalbini kapkara ve korkunç bir endişe kapladı. Kösem Valide kendisini gece yarısı, esrarengiz bir şekilde, ağzı tıkanmış bir halde, kimseye duyurmaksızın buraya attırmıştı. Acaba Şekerpâre ve Sabihî kendisinin burada, İbrahim'in yanında olduğunu öğrenebilecekler miydi? İhtimal ki; sarayda olmayınca, akıntıya atıldığını düşünecekler, üzülecekler, aramaktan ve uğraşmaktan vazgeçeceklerdi.

Bu endişe ile bir takım önlemler almayı düşündü. Mümkün olduğu kadar fazla gürültü yaparak, feryat ederek, kendisinin de burada İbrahim'in yanında olduğunu dışarıdakilere duyuracaktı. Bu durumdan saraydakilerin haberi olunca, nasılsa dışarıdakilerin de haberi olacaktı.

Bu düşüncelerle İbrahim'i de teşvik etti. Delinin davudi, dehşetli bir sesi vardı. Dışarıya doğru feryat ediyor, imdat istiyordu:

-Burada Allah'ın namuslu kulu, Muhammet'in sadık ümmeti yok mu? Validem evladını yiyen bir kedi gibi beni boğmak istiyor. Saltanatı yine pençelerine almak için hain bir sadrazam, imansız bir şeyhülislamla ortak oldu. Yedi yaşında bir çocuğu tahta geçirdi. Beni, zavallı Hümaşah Sultanı bu zindana kapattı. Bizi yaşatmayacak, öldürmek isteyecektir. Benim ekmeğimi yi-

yen, bağışlarımı gören saraylılar, mert bostancılar, kahraman askerler ne zamana kadar sessiz duracak, ne zamana kadar bu zulme katlanacaksınız?

Bu ahenkli sözleri Nûr-u Ayn cümle cümle delinin kulağına fısıldıyor, onun sesi her tarafta yankılanıyor, insanlar üzerinde etkiler yapıyor, sonra Nûr-u Ayn ile Dilnihad da bu feci ahenge uyarak her cümlenin arasında acı acı feryat figan bağırıyorlardı.

Yoruldukça biraz dinleniyorlardı. Sonra kendilerini tahliye ettirecek yegâne çare addettikleri feryatlara, yeniden başlıyorlardı.

Bir gün yemekten sonra idi. Deli Nûr-u Ayn'a sordu:

-Acaba sana görünen cin Dilnihad'a da göründü mü? Ona da melek gibi yaşamasını tembih etti mi?

Nûr-u Ayn delinin maksadını hemen anladı;

-Hayır, cinler yalnız beni kıskanıyorlar. Mademki sana görünmediler ve bir şey söylemediler, Dilnihad'a da görünmemiş ve bir şey söylememişlerdir... dedi.

İbrahim pek düşkün olduğu ihtiyaç ve iştahını yatıştırmak için Nûr-u Ayn'a bir şey söylemeyerek, yavaşça mutfağa, Dilnihad'ın yanına gitti.

Afrika içlerinde, mağaralarda büyümüş, böyle bir yaşama alışkın olan zenci halayık burada hissiz, kayıtsız, endişesiz yaşıyordu. Büyük bir iştah ile yemeğini yer, hizmetini yapar, çağırılıp teşvik edilmezse bağırmak, feryat etmek, şikâyet etmek aklına bile gelmezdi. Kuvvetli, taze, sade bir kızdı. İbrahim'den gördüğü bu iltifat üzerine çok mesut oldu.

*

***

İbrahim şimdi gece ve gündüz demiyor, ihtiyaç hissettikçe mutfağa, Dilnihad'ın yanına gidiyordu.

Gece geç vakit delinin Dilnihad'ın yanında bulunduğu bir sırada Nûr-u Ayn odada düşünürken, hapishanenin dışarıyla irtibatını sağlayan deliğine –kapı çalınır gibi bir ahenkle- yavaşça

vurulduğunu işitti. Kalbi yerinden fırlayacak gibi oldu. Fakat korkmadı. Tanıdıklarından bir haber geldiğini düşündü. Deliğe koştu ve delikten dışarıya doğru baktı.

Etrafı gözetleyebilmek için hapishane muhafızları her gece sabaha kadar bina etrafında meşaleler yakarlardı.

Nûr-u Ayn dışarıda, delik önünde, kızıl ve titrek alev ışıklarının arkadan aydınlattığı bir adam gördü. Adamın gölgede kalan yüzü tanınmıyordu. Yavaşça sordu:

-Kim o?

Dışarıdaki Sabihî idi. Nûr-u Ayn'ın ahenkli sesini duydu. Tatlı bir heyecana kapılmaktan kendini alamadı. Titrek bir ses;

-Benim... Sabihî... dedi.

Nûr-u Ayn birdenbire şaşaladı. Taraftarlarından bir haber gelmesini ümit ediyordu. Fakat bizzat Sabihî'nin gelebileceği, aklının ucundan kıyısından geçmemişti. Mısır'dan geldiğinden beri Sabihî ile hiç görüşmemişlerdi. Onun şiddetli ve fedakâr aşkına iltifat etmemiş, şöhret ve servet peşinde koştuğu zamanlar onu arayıp sormamıştı. Şimdi ona karşı nasıl davranacağını, nasıl konuşacağını bilemeden durdu. Söyleyecek söz bulamıyordu.

Sabihî başını deliğe yaklaştırdı. Onun yüzünü görmeye çalışırken titrek ve yavaş bir sesle sordu:

-Yalnız mısınız?

-Evet.

-Size çok önemli bazı şeyler söylemek isterim. Kimse duymaz mı? Söyleyebilir miyim?

-Acele et. Delinin gelme ihtimali var.

-Sizi buradan kurtarmak için sonuna kadar çalışacağım. Bunu başarabileceğime de eminim. Fakat işe kesinlikle başlamadan önce bir şartım, bir teklifim var. Buradan kurtulursanız artık şöhret ve servet hırsından, saltanattan vazgeçmeye, size senelerden beri delicesine âşık olan, sizi mesut etmek için canını vermeye hazır bulunan Sabihî'nin karısı olmaya söz verir misiniz?

-Sabihî, gözüm. Bana artık böyle resmi hitap etme. Son felâket beni uslandırdı. Artık hırslı arzulardan vazgeçtim. Bu zin-

danda günlerden beri hep seni düşündüm. Sana karşı gösterdiğim vefasızlığa pişman oldum. Sultan İbrahim'le daha şimdiden bütün ilişkimi kestim. Yemin ederim ki ben, onun hiçbir şeyi değilim. Yalnız seninim.

-Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Ah! Beni ne kadar mutlu ettiğini düşünemezsin. İşte bir sözün bana mazinin bütün siyah ve kirli hadiselerini unutturdu. Önümde aydınlık bir ufuk açtı.

-Gözüm, şimdi burada şairane konuşmanın sırası değil. Bana başka söyleyeceğin şeyler varsa evvela onlardan bahset.

-Evet, çok önemli söyleyeceklerim var. Biz seni Valide Sultana ve bostancılara emanet etmediğimiz için ben emniyetli ve kuvveli bir maiyetle ocaklılar namına buranın muhafazasında görevliyim. Devamlı buradayım.

-Oh, çok iyi. Şimdi rahatladım işte. Ümitlerim kuvvetlendi.

-Biz seni kurtarabilmek için İbrahim'i feda etmekten başka çare bulamadık.

-Anlamadım.

-Senin gönderdiğin paralar sayesinde ulemadan, ocaklıdan birçok taraftarlar bulduk. Sadrazamla şeyhülislamı da elde ettik. Diğer taraftan validenin aleyhinde İbrahim'e taraftar olanları kışkırtıyoruz. Memlekette bir ihtilâl hazırlandığını, İbrahim'in buradan kurtarılıp tahta geçirilerek kendisinin burada hapis edileceğini Kösem Valideye anlatıp kandırıyoruz. Onun da oluruyla İbrahim buradan çıkarılarak yok edilecek, ahrete gönderilecek.

-Bu sırada valide de beni mahvetmek isterse...

-Ona imkân ve meydan bırakır mıyız? Zaten davanın esası bu değil mi? Endişe etme. Bütün önlemler düşünülüyor, valide şüphelenmesin diye senden hiç bahsedilmiyor. Sen güya unutulmuş gibisin. Bütün fırıldaklar yeniçerilerle sipahiler arasındaki eski düşmanlık arasında dönüyor.

-Demek valide yeniçeriler tarafında.

-Evet, öyle zannediyor. Fakat bugün biz ve bütün ocaklılar seni kurtarmayı düşünüyoruz. Şimdi senden de menfaat isteriz.

-Benden mi? Ben ne yapabilirim?

-Küçük bir şey yapacaksın ki çok büyük faydası olacak. İbrahim ekseriya feryat edip bağırıyor. Onu teşvik edeceksin. Daha çok, daha sık feryat edecek, bağırırken yeniçerilerle validesinin, sadrazamın, şeyhülislamın aleyhinde sözler söyleyecek, onlara sövecek, sayacak dostlarından, sipahilerden yardım isteyecek.

-Bu çok kolay. İbrahim zaten feryada meyilli.

-Bu tertip üzerine Kösem Validenin sipahilerden şüpheleneceği, İbrahim'in de işinin bitirileceği muhakkaktır. Şimdi biz şu anda senin nasıl kurtarılacağını düşünüyor, çareler arıyoruz. Seni hiç olmazsa günde bir kere görmeliyim. Hangi saatte buraya gelmem uygun olur.

-İçeridekiler uyuduktan sonra ben deliğe gelir, seni beklerim. Gece yarısına doğru ara sıra buradan geç. Burada isem öksürürüm.

Bu karar verildikten, işler bittikten sonra Sabihî oradan ayrılamadı. Derin bir aşk ve muhabbet konusu açtı. Nasıl daima Nûr-u Ayn'ı düşündüğünü, öfkelerini, krizler içinde ümidini kesmeyerek ona sahip olmak azmiyle nasıl çalıştığını, bu aşk gayret ateşiyle ocakta kazandığı makamın önemini anlatıyordu. Bu sırada içeriden bir ses yükseldi:

-Hümaşah orada ne yapıyorsun?

İbrahim idi. Zeki kadın derhal kendini topladı. Sabihî oradan uzaklaşırken o deliye cevap verdi:

-Uykum kaçtı. Sıkıldım. Delikten dışarısını görmeye, biraz taze hava almaya geldim.

-Birinin sesini duydum.

Nûr-u Ayn esrarengiz bir tavırla işaret parmağını dudaklarının üstüne koyup sus işareti yaptı. Sonra odaya doğru yürürken;

-İyi saatte olsunlar. Yine cin geldi... dedi.

Deli korkarak yavaş bir sesle sordu:

-Ne diyordu?

-Uslu dur, sabret diyordu...

- 14 -

CİNCİ HOCANIN EFSUNLARI

Sadrazam Sofu Mehmet Paşa çok zor durumda kalmıştı. Etrafında bin bir türlü dolaplar, fırıldaklar dönüyordu. Yedi yaşında bir çocuk tahta geçince bütün hükümet nüfuzunun kendi elinde kalacağını ümit etmişti. Kösem Valide Sultanı kolayca idare edebileceğini tahmin ediyordu. Yeniçeriler kendisine yalvararak sadrazamlığı kabul ettirmiş, büyük bir itimat göstermişlerdi. Ocaklardan yardım görmeyi umuyordu. Ve nihayet senelerce memleketi soymuş, büyük servetler toplamış olan Sultan İbrahim'den, Hezârpâre Ahmet Paşadan elde edeceği hazineler sayesinde memleketi kolayca idare edebileceğini düşünüyordu.

Bütün bu hesapları yanlış çıktı.

Kösem Valide Sultan hükümetin kuvvet ve nüfuzunu pençelerine almak, sadrazamı emri altında kullanmak istiyordu.

Yeniçeriler çıkarlarından başka bir şey düşünmüyor, şımaranlar rütbe ve makamlarını kullanarak sadrazamı rahatsız ediyor, bilhassa taht değişikliği ikramiyesi için zavallı ihtiyarı fena halde sıkıştırıyorlardı.

Sarayda bulabileceğini ümit ettiği hazinelerden hiçbir şey alamamıştı. Sarayı Kösem Valide emri ve idaresi altına almıştı. Yalnız zor ve belalı işleri sadrazama gönderiyor, tahta çıkış ikramiyesi için saraya başvuran yeniçeri azgınlarına;

-Sarayda hazine namına hiçbir şey yoktur. Sadrazama gidiniz, onu sıkıştırınız. Hezârpârenin el konulan hazinelerinden ikramiyelerinizi versin... diyor, bu belalıları sadrazama saldırtıyordu.

Sofu ihtiyar tahta çıkış ikramiyesi verebilmek için para bulma derdinde iken yeniçeri azgınları ona;

-Eski ricalden Cinci Hoca, Kazasker Hüseyin Efendi var. Karun kadar zengindir. Ona emrediniz. Birkaç bin altın versin... dediler.

Sofu Sadrazam bu fikri beğendi; fakat, bu tahta çıkış ikramiyesi sebebiyle sarayı, yeniçerileri gücendirmişti. Şimdi ulema zümresini de daraltmak istemiyordu. Cinci Hoca İstanbul ulema ileri gelenlerinin en zengin ve en mümtazlarından meşhur Kara Çelebizâde Mahmut Efendinin damadıydı. İşi tatlılıkla görmek istedi. Son zamanlarda Bağdat Valiliğinden azlolunarak İstanbul'a dönen Cinci Hocanın adamlarından Hüseyin Paşanın hocaya oldukça yüklü miktarda altını hediye olarak getirdiği söyleniyordu. Sadrazam Cinci Hocaya bir adam yolladı;

-Tahta çıkış ikramiyesi için hazineye beş bin altın yardım etsin... dedi.

Hoca giden adama, hiç para veremeyeceğini söyledi. Sadrazam öfkelendi. Fakat yine de işi tatlılıkla halletmek yolunu seçti. Cincinin kayınpederi Mahmut Efendiyi davet etti. Damadına nasihat etmesini söyledi. Onun nasihatlerine karşı Cinci;

-Ben mertlikle adam oldum. Canım sağ iken onlara bir akçe dahi vermem... diye inat etti. Mahmut Efendi damadına söz dinletemedi.

Takip eden günlerde Cincinin yanına gelen Kethüda Hacı Nurullah Efendi;

-Bu kadar malı sana bırakmazlar, efendi. Ellerinden kurtulmak için hiç olmazsa birkaç yüz kese ver... diyerek nasihatler etti. Cinci kanar gibi oldu. Fakat yine öfkeyle kendi kendine söyleniyor;

-Sadrazam benden koparacağı paraları cebine atmak istiyor. Bari mümkün olduğu kadar az verelim... diyordu.

Bu düşünceyle adamlarından birini sadrazama gönderdi. Pazarlık etmesi, sonunda yüz keseye kadar çıkması için adamına yetki verdi.

Bu pazarlık teşebbüsü ihtiyarı bir kat daha kızdırdı. Cinci Hocayı tutup tevkif etmek, konağını muhafaza altına almak emriyle çavuşbaşını gönderdi.

Öte tarafta hoca pazarlığın uyacağını tahmin ediyordu. Kethüdasına;

-Mademki bedava para vereceğiz, getir şu keseleri, ayarı düşükleri, eksik ve silik paraları ayıralım da o berbat paraları verip kurtulalım... dedi.

Mabeyn odasında seccade üzerine bağdaş kurdu. Para keselerini önüne boşalttı. Ayarı bozuk ve silik paraları ayırıyor, bir tarafa koyuyordu.

Birdenbire çavuşbaşı ile adamları odaya girince hoca işi anladı. Birden fırladı. Paraları meydanda bırakarak harem dairesine kaçtı. Fakat orada pencereden sokağa baktığı zaman bütün konağın sarılmış olduğunu gördü. Buradan kurtulmanın çaresini düşündü. Dama çıktı. Komşusu Tosun Çavuşun evine atladı.

Fakat entarisinin eteği orada iri bir çiviye takılmış, eteğinin bir parçası da yırtılarak orada takılı kalmıştı.

Çavuşbaşı adamlarıyla harem dairesine girdi. Kadınların bağırışları arasında hocayı aradı taradı. Sonunda onlar da dama çıktılar. Hocanın entarisinin eteği yol gösteren bir bayrak gibi çivide sallanıp duruyordu. Etrafı epey aradıktan sonra onu en üst kattaki sandık odasında, istif edilmiş eski hasırların altında buldular.

Çavuşbaşı Abdülfettah Ağa tuhaf bir adamdı. Cinciyi hasırların altından çıkardıktan sonra alay edercesine;

-Efendi hazretleri galiba yer altındaki sefil cinleri davet için hasır altına girmiş... dedi.

Hoca bu gülünç vaziyetinde de çalımı, küstahlığı elden bırakmıyordu. Kendini yakalamaya gelen çavuşlara;

-Bre asılacaklar! Sizin bana el sürmeniz haddinize mi? Ben ulemadanım. Kazaskerim. Çekin ellerinizi bre alçaklar... diye bağırmaya, çekişmeye başlayınca sabrı tükenen çavuşbaşı;

-Vurun başına, söyletmeyin, götürün!.. emrini verdi.

Çavuşlar hocayı yumruklarla bir iyi döverek çeke çeke sokağa çıkardılar. Sarığı bozulmuş, sağ gözü yaralanmıştı. İçeride bu hali gören kadınlar, cariyeler feryat edip duruyorlardı.

İşin sarpa sardığını tahmin eden Mahmut Ağa kethüdasını damadının konağına göndermişti. Kethüda tam bu sırada yetişti. Kazasker Efendi hazretlerini sokak ortasında bu halde başı açık, yırtık entariyle görünce kendi başından sarığını, sırtından cübbesini çıkardı. Cinciye giydirdi;

-Hey efendi, hırs ve tamahla kendini bu hale getirdin. Allah yardımcın olsun... dedi.

Hoca bu sözlere öfkeyle cevap verdi:

-Behey Çelebi, benim suçum nedir? Bana Allahın verdiği malı bu zalimlere vereyim de fakir mi kalayım?

Çavuşlar mabeyn odasındaki paraları, Kethüdası Nurullah'ı da alarak Cinci Hocayı muhafaza altında sadrazam sarayına götürdüler.

*

***

Cinci Hoca, o devrin yetiştirdiği en meşhur, en tuhaf isimlerden biridir.

Safranbolu'da Karabaşoğlu Şeyh Mehmet Efendi şöhretli bir üfürükçü idi. Oğlu Hüseyin babasından daha şeytan, afacan bir çocuktu. Bir zamanlar babasının yardımcılığını yaptı. Üfürükçülük sanatının inceliklerini, kurnazlıklarını öğrendi. Sonraları o çevre kendisine dar gelmeye başladı. Güya tahsil için İstanbul'a geldi. Mehmet Efendi medresesine yerleşti.

Sakalı bıyığı yeni çıkan güzel bir gençti. Bir taraftan derse devam ederken, diğer taraftan üfürükçülüğe, büyücülüğe başladı. Hırslı ve tamahkârdı. Şöhret kazanmak, zengin olmak istiyordu. Saf ve hafifmeşrep kadınlardan çevre edinmeye başladı.

Yüzünde yeni çıkan sakalı simasına bir hürmet, bir itimat çerçevesi yapmış gibiydi. Sesi çok güzeldi. Tatlı sözler söylemesini pek iyi biliyordu. Kısa zaman içinde kadınlar arasında

büyük bir şöhret kazandı. Herkes onun nefesinin çok güçlü olduğunu anlatıyordu. Şöhreti rical evlerine kadar duyuldu.

Sultan İbrahim sinir hastası bir adamdı. Onu İstanbul'un bütün meşhur şeyhlerine, hocalarına, büyücülerine okutuyorlardı. Bir kadın da Kösem Valide Sultana Cinci Hüseyin Efendinin nefesindeki harikulâde etkileri anlattı, öve öve bitiremedi. Onu saraya davet ettiler.

1052 senesinde idi. Genç Cinci Hoca saraya girdi. Padişaha okudu, üfledi. Deli İbrahim bu nefesten bir ferahlık, bir rahatlık hissettiğini söyledi. Cinci hocanın sohbetinden hoşlanmıştı. Genç cincinin saraya yakınlaşma faslı da böylece başlamış oldu.

Az zaman sonra padişah –hocanın cehaletine ve şeyhülislamın karşı çıkmasına rağmen- cinciye hattı hümâyûn ile müderrislik payesi verdi. Külliyetli miktarda maaş ile bir de dayalı döşeli büyük bir konak hediye etti.

Cinci Hoca, insafsız ve doyumsuzdu. Padişaha gidip geldikçe hırsı arttı. Birdenbire yükselişinin göze batmasına hiç önem vermiyordu. Deli İbrahim'den her gün hediyeler kopartıyor, makamı da ısırgan otu gibi süratle büyüyordu.

Hünkâra cariyeler takdim eder, onu eğlendirmek, güldürmek için bin türlü soytarılıklar yapardı. Kısa bir zamanda o devrin darülfünun müderrisliği sayılan, Süleymaniye Medresesine, daha sonra da Galata Kadılığına tayin edildi. Oradan da Anadolu Kazaskerliğine atladı. En sonunda padişahın özel öğretmeni payesini aldı. Henüz yirmi beş yaşlarında genç bir molla idi. Deli padişahı o derece etkisi altına almayı başardı ki, araba ile gezintiye çıktığı zamanlar onu mutlaka yanına alır, gezintiye birlikte çıkarlardı. Şimdi yalnız hacı hoca takımı değil, bütün İstanbul mollayı kıskanıyor, herkes diş biliyordu. Fakat yine de onun suyundan gidiyorlar ve ona dalkavukluk ediyorlardı. Kara Çelebizâdeler gibi İstanbul'un en seçkin ailesi, ona kız vermeyi şeref saydı.

Bu durum mollayı şımarttıkça şımartıyor, artık hiçbir şeyden korkmuyordu. Delinin ilgisinden dolayı etrafındakileri ayakları altına almak, yükselmek, daha yükselmek istiyordu.

Anadolu Kazaskeri olduğu için bütün Anadolu Kadılıklarını daha fazla verene satıyordu. Buna kanaat etmedi. Saraydaki etkinliğiyle valilikleri de satmaya başladı.

Ahmet Paşanın sadrazam olmasına kadar hocanın itibarı ve serveti arttıkça arttı. Fakat Hezârpâre ondan daha kalleş, daha kurnazdı. Hoca sadrazamın kuvvetinden korktu. Ona karşı Hümaşah Sultana yanaşmaya çalıştı. Macar kızı Nûr-u Ayn öyle cinlere, perilere, efsunlara kulak verenlerden değildi. Sadrazamı daha zeki, menfaatine daha uygun gördü.

Nûr-u Ayn sadrazamla ortak hareket edince Cinci Hocanın yıldızı sönmeye başladı.

Sarayda artık eskisi gibi yüz bulamıyordu. Bu öfkeyle son zamanda Hezârpâre Ahmet Paşa aleyhine tertip olunan ihtilâl cemiyetine, muhalifler arasına girmek gafletini ve cesaretini gösterdi. Yeniçerilerin elinde parça parça olmaktan bin bir zorlukla kurtuldu. İşte bir hafta geçmeden yine hırsı, gururu sebebiyle sadrazamın pençesine düştü.

*
***

Cinciyi huzuruna getirdikleri zaman Sofu Mehmet Paşa kendisine oldukça nazik davrandı;

-Hoş geldin efendi... diyerek oturttu. Nasihat etti, ihtiyaçları anlattı; Efendi, şu tahta çıkış ikramiyesi için iki yüz keseyi esirgeme... dedi.

-Benim paralarımı taht ikramiyesi diye yeniçerilere mi dağıtacaksınız? Öte tarafta Hümaşah Sultan ihtilâl çıkarmaları, kendisini kurtarmaları için yeniçerilere, Bektaşilere bin kese akçe dağıttırmış. Onu niye görmüyorsunuz?

-Hümaşah Sultan mı? Ne zaman?

-Hünkâr hapsedilmeden birkaç gün önce. Bunu İstanbul'da herkes biliyor.

-Ben de İstanbul'da herkesin içinde olduğum halde bak işte bilmiyorum. Hümaşah Sultan şimdi nerede?

-Ben bilir miyim? Onu da siz bilmelisiniz.

-Pekâlâ. Bu ayrı mesele. Onu da araştırırız. Fakat siz aranan iki yüz keseyi vermelisiniz.

-Ben elime geçen paraları saraya ve satın aldığım kitaplara verdim. Bütün param elli keseyi bile bulmaz.

Sadrazam ısrar ettikçe o telaşla yeminler ediyor, yalan söylüyor, pazarlığa girişmek istiyordu. Küstahça söylediği sözlerden sadrazam öfkelendi. Hoca ile kethüdasının hapsedilmeleri emrini verdi. Hocanın konağında araştırma yapmaları için iki memur görevlendirdi.

Hocanın mabeyn odasında meydanda bırakmış olduğu paralardan başka hazinesinde de iki yüz kese para, iki sandık dolusu altın, denkler ve bohçalarla birçok nadir kumaşlar, elli kadar samur kürk, çeşitli eşya bulundu. Deftere kaydedilerek sadrazamın huzuruna getirildi.

Sadrazam cincinin yalanlarını, yeminlerini yüzüne vurmak için onu hapisten getirtti. Kendi eliyle bir kısmını olsun vermediği eşyayı gözünün önüne koydu.

Cinci söyleyecek söz bulamadı. Ezildi. Pişman oldu. Fakat artık iş işten geçmişti. Sadrazam onu yine hapse gönderdi. Ne kadar serveti olabileceğini memurlarına hesap ettirdi. Üç bin keseden fazla nakdi olabileceğini tahmin ettiler. Bu hazinelerin gizli yerlerde saklanmış olması gerekiyordu. Bunları söyletmek için Cinci Hoca ve kethüdası Cellat Kara Ali'nin eline teslim edildiler.

Kara Ali kollarını sıvamış, kılıcını kemerine asmış, işkence takımlarından kerpeten, burgu, buhur fitili, deri yüzen, ten tıraş eden, el ayak kıran, tırnak söken aletlerini iki yanına takmış takıştırmış olduğu halde içeri girdi. Ocağa iki tas koydu. Kızdırılacak işkence aletlerini de ortaya döktü. Hoca ile kethüdası bir kenara sinmiş korku ve dehşetle bakıyor, titriyorlardı.

Sadrazamın kethüdası geldi sordu:

-Efendi hazretleri, kötü muameleye başlanmadan önce servetinizin nerelerde saklı olduğunuzu söyleyecek misiniz?

Hoca yeminler ederek başka nakitinin olmadığını söylüyor, kethüdayı aldatmaya çalışıyordu. Nihayet sabrı tükenen ağanın işareti üzerine Cellat Kara Ali kızdırılmış bir işkence aletini alarak hocaya yaklaştı:

-Söyle efendi, söyle sultanım, söyle. Bu hazırlıkların hepsi sultanım içindir. Bende işkencenin türlü türlü çeşidi var. Hafifinden başlayacağım. Söyleyinceye kadar gittikçe ağırlaşacak. Sen akıllısın. Bu dehşetli işkencelere uğramadan önce hepsini söylersin. Yoksa işkenceler o kadar şiddetli olacak ki; sonunda dayanamayacak, ister istemez itiraf edeceksin...

Cinci işin şakaya gelir tarafının olmadığını anladı. Ağlayarak söylemeye başladı. Kâh kendisi, kâh kethüdası; "falan yerde... filan merdiven altında... falan duvar içinde şu kadar altın gömülüdür..." diye anlatıyorlardı.

Sadrazamın kethüdası ve Kara Ali ısrar ediyor;

-Daha var, daha var. Söyleyiniz... diyerek tehditlerle sıkıştırıyor ve söyletiyorlardı.

Söyledikleri yerler arandı. On iki büyük bakır güğüm dolusu çil akçe ile yüz elli kese dolusu yeni, pırıl pırıl, ayarı yüksek Mısır altını bulundu.

Hocanın meydana çıkarılan üç bin kese nakit parasından başka iki yüz kese kıymetinde altın ve gümüş takımlarına da el konuldu. Konağına, konağının eşyalarına ve emlâkine dokunulmadı.

Şimdi Sadrazam Sofu Mehmet Paşa bu işi bitirince Cinci Hocanın Hümaşah Sultan hakkında vermiş olduğu önemli haberi düşünmeye başlamıştı. Özellikle bu kadının müthiş bir serveti olabileceğini de hesap ediyordu.

Deli İbrahim'e yaltaklanarak büyük servetler toplamayı başarmış beş meşhur yağmacı vardı. Şekerpâre'nin hazinelerine İbrahim kendisi el koymuştu. Hezârpâre Ahmet Paşa ile Cinci Hocanın el konulan servetleri bu curcunalı zamanda çok iş görmüştü. Bu yağmacılardan geriye, Kösem Valide Sultanla Hü-

maşah Sultanın hazineleri kalıyordu. Kösem Valide yine Valide Sultan makamında bulunduğu için ona diş geçirmek mümkün değildi. Fakat Hümaşah Sultan niçin yakalanmamalı, malına niçin el konulmamalıydı?

Kösem Valide ile Hümaşah Sultanın aralarının bozuk olduğunu biliyordu. Hümaşah'ı tutmak, malına el koymak için Valide Sultanı kolayca ikna edebileceğini tahmin ediyordu. Fakat kadının binlerce kese dağıttığı, kuvvetli taraftarlar bulduğu yeniçerilerle Bektaşileri düşündü.

Mehmet Paşa hakikaten sofu bir adamdı. Bektaşilerle yeniçerilerden nefret ederdi. Bu iki zümrenin en seçkin şahsiyeti olan Murat Ağayı da hiç sevmezdi. Onun sadrazamlık makamına göz diktiğini, kendisine rakip olduğunu biliyordu.

Şimdi odanın köşesine yaslanmış, derin derin düşünüyor; Kösem Valide Sultan ile birleşerek Murat Ağayı uzaklara attırmak, Hümaşah Sultanı ele geçirip, Cinci Hoca gibi onun da servetini meydana çıkarmak, el koymak için planlar hazırlıyordu.

Cinci Hoca sözleriyle Sadrazam Mehmet Paşanın sofu kafasına son bir büyü yapmış oldu.

*
***

Mehmet Paşa doğru, âdil, namuslu bir adamdı. Fakat o devirde doğruluk, namus hiç de geçerli değildi. Zamanın siyaseti yalan, dolan, hile ile döndürülüyordu. Bütün saltanat ileri gelenleri kalleş, şaklaban, hilekâr adamlardı. Hepsinin takip ettikleri birinci yol, çalıp çırparak zengin ve kuvvetli olmaktı.

En yüksek mevkilerde bile cehalet hüküm sürüyordu. Hürmetle karşılanan para, can kulağıyla dinlenilen cin, peri efsaneleri ve hurafeler idi.

Doğrulukla ilerlemek, iş yapmak isteyen Sofu Mehmet Paşa bir türlü başaramıyor, etrafını çeviren zorluklar arttıkça artıyordu.

Şimdi Hazinenin curcunasını, Hümaşah Sultanın servetini anlatarak Kösem Valideyi nasıl ikna edeceğini düşünürken çuhadar ağa içeri girdi;

-Şeyhülislam Efendi hazretleri teşrif buyurdular... dedi.

Sadrazam müftüyü saygıyla kapıda karşıladı. Abdürrahim Efendi oturur oturmaz uzun uzun hal hatır sormak yerine, telaşla;

-Zât-ı Devletlerinize çok önemli bir hususu arz etmeye geldim... dedi.

-Hayırdır İnşallah. Buyurun.

-Hezârpâre Ahmet Paşa taraftarları sipahileri kışkırtmışlar. Yer yer gizli cemiyetler kuruyorlar. Bir ihtilâl hazırlıyorlar.

-Sebep?

-Sultan İbrahim kendilerinin haberi olmaksızın haksız yere tahttan indirilmiş. Padişahlık bir çocuğa kalınca hükümeti Valide Sultanla zât-ı devletliniz ve bendeniz duacınız gasp etmiş bulunuyormuşuz. Sultan İbrahim gece gündüz feryat ediyor, hakkını arıyormuş. Hakkın yerini bulması için Sultan İbrahim'i kurtarmak, tahta geçirmek, bizleri cezalandırmak lâzımmış.

-Bütün bu olanlara yeniçeriler ne diyorlar?

-Bütün ağalar ateş püskürüyor. "Sipahileri ezeriz. Mahvederiz..." diyorlar. Özellikle ocaklılarla sipahiler arasındaki düşmanlık malum. Fakat sipahilerin hükümeti gafil avlayarak bir ihtilâl çıkarma ihtimali var. Çünkü gizli gizli hazırlanıyorlar. Onları teşvik edenler de çok.

-Peki, ocak ağaları nasıl bir önlem almayı düşünüyorlar?

-Fitneyi bastırmak için tek bir önlem var.

Sadrazam, müftünün yüzüne baktı. O etrafa bakındı. Odada kimsenin bulunmamasına rağmen sadrazamın kulağına doğru eğilerek yavaşça konuştu:

-Sultan İbrahim'in işini bitirmek lâzımdır. O sağ oldukça fitne fesat eksik olmaz. Sultan Mustafa vakası aynen böyleydi. Bize ibret olmalıdır. Mustafa da bunun gibi deli ve hapis iken zavallı Genç Osman şehit edilerek ikinci defa tahta geçirilmedi mi?

-Doğru, çok doğru. Fakat valideyi nasıl kandırmalı?

-Eğer siz uygun görürseniz onu bana bırakınız. Ben kandırır, rızasını alırım.

-Sultan İbrahim'in vücudunu ortadan kaldırmanın şeriat hükümlerince caiz olduğuna dair fetva verecek misiniz?

-Yüz tane fetva veririm.

-Peki, bunu nasıl yapalım? Gizli kapaklı bir şekilde mi?

-Hayır. Öyle gizli kapaklı yapacak olursak fena bir iş yapmış gibi kabahatli durumuna düşeriz. Memleketin selameti için, resmen ve alenen fetva hükmünü yerine getiririz.

-Nasıl?

-Basbayağı! Hep beraber heyetçe saraya gideriz. Hapishaneyi gözümüz önünde açtırırız. Cellat hazır bulunur...

-Uygundur.

-Öyle ise ben şimdi buradan saraya gider, bu kararımızı Valide Sultana izah ederek onun da onayını alırım. Böyle önemli işlerde dakika kaybetmemek gerekir.

Şeyhülislam Efendi yerinden kalktı. Sadrazam onu karşıladığı gibi saygıyla uğurladı.

Şimdi bu mesele de halledilince, sadrazam Hümaşah Sultanın servetiyle daha fazla ilgilenmeye başladı. Hezârpâre Ahmet Paşadan, Cinci Hocadan aldığı servetin kat kat fazlası şimdiden iştahını kabartmaya başlamıştı. El konulacak tek büyük servet Hümaşah Sultanda kalmış; onu elinden kaçırmak istemiyordu.

-Gel!.. diye bağırdı. İçeri giren Perde Çavuşuna emretti:

-Bana kethüdayı çağır.

Bir dakika sonra kethüda gelmiş, karşısında divan duruyordu. Emretti;

-Sultan İbrahim'in gözdelerinden bir Hümaşah Sultan vardı. Çok zenginmiş. Hattâ kendisini himaye etmeleri, kurtarmaları için Bektaşilerle yeniçerilere bin kese akçe vermiş. Şimdi bu kadının da ne olduğunu, nerede bulunduğunu araştıracak, akşama kadar bana haber getireceksiniz. Araştırmayı mümkün olduğu kadar gizli yapınız... dedi.

- 15 -

SON İHTİLÂL

Kösem Valide Sultanı korkutmak için lüzumundan fazla büyütülen "Sipahiler İhtilâli" girişimi, Murat Paşanın göz yummasısı üzerine alevlenmişti. Şimdi sipahiler yer yer bağırarak şikâyet ediyorlardı:

-Ne demek efendim? Din birliğiyle yapmışlarmış. Bu nasıl din birliği? Biz de bu ümmetten, bu milletten değil miyiz? Sipahiler de bu memleket için, bu hanedan uğruna kanlarını dökmüyorlar mı? Neden bize sorulmadan, üç beş ulema ile yeniçerilerin fikrine, keyfine göre koca bir padişah tahttan indiriliyor da yerine bir çocuk geçiriliyor? Zavallı padişah bir zindana atılmış inim inim inler, yürekler acısı feryat ederken saltanatı bir kadın, hükümeti Sofu Mehmet Paşa ile Abdülhalim Efendi zaptetmiş, istediklerini yapıyorlar.

Bu sözler her tarafta günden güne artarak duyulmaya başlandı. Bundan telaşa ve endişeye düşen şeyhülislam efendi, Kösem Sultanı da kandırdıktan sonra fetvasını verdi:

"Deli padişah hayatta olduğu müddetçe memlekette huzur mümkün değildir. Ümmetin kıyımını önlemek için, bir kişinin kıyılması şarttır..."

Fetvayı hükümet taraftarı olan ulemaya ve Ocak Ağalarına da imzalattılar.

Recebin yirmi yedinci günü Ağustosun sekizine rastlamıştı. Boğucu bir sıcak vardı. Sadrazamla şeyhülislam, beraberlerinde Yeniçeri Ağası Murat Ağa, Dârâ Çavuş ve bazı ulema bulundu-

ğu halde habersizce saraya gittiler. Girişimin halk ve bilhassa sipahiler tarafından duyulmasını istiyorlardı. Cellat Kara Ali de önceden saraya gönderilmişti.

Sarayda büyük bir heyecan meydana geldi. Hükümet üyelerinin ve cellatların gelişinden maksat anlaşılmıştı. Kapıya örülmüş duvarı yıkmak için kazmalar vurulmaya başladığı, delikten sadrazam ve şeyhülislamı gördüğü zaman Deli İbrahim başına gelecek akıbeti sezdi. Acı acı yardım istiyor, feryat ediyor; validesine, sadrazama ve müftüye müthiş küfürler ediyordu.

İbrahim'in feryatlarından bütün saraylılar, bostancılar kaçmış, bir yerlere gizlenmişlerdi. Üzüntüsünden ağlayanlar da vardı. Meydanı bir matem sessizliği kapladı.

Ocak ağaları arasında biraz arkada duran Zeynel Ağa, Domuz Recep heyecanlı, telaşlı tavırlarla konuşuyorlardı. Zeynel Ağa;

-Yalnız İbrahim bağırıyor, Nûr-u Ayn'ın sesi işitilmiyor... dedi.

-Sabihî olacaklardan ona haber vermiş olmalıdır.

-İyi ama valide ve sadrazamın başka hayalleri, girişimleri de var. Sadrazam, Hümaşah'ın mallarına göz koymuş. Kösem Valide de onu ele geçirmek, yok etmek düşüncesinde.

-Hapishanenin etrafını bir sürü harem ağası sarmış. Bu durumda Nûr-u Ayn'ı alıp hareme geçirmek için bekliyorlar.

-Diğer tarafta sadrazam da onu eline geçirmek istiyor. İşte adamları karşıda.

-Evet, vaziyet çok tehlikelidir. Sabihî'yi görmüyorum. O nerede?

-Maiyeti ile yıkılan kapının önünde, duvarcıların arkasında duruyor.

-Nûr-u Ayn'ı nasıl kaçırabilecek aklım ermiyor...

-Ben daha bu sabah Murat Ağayı gördüm. Vaziyeti, bütün zorlukları anlattım. O bir şeyler biliyor fakat açıklamıyor. Sadece; "Telaş etmeyiniz, rahat olunuz. Her şey düşünülmüştür..." diyor.

-İyi ama o düşünülen tedbirleri biz de bilmek isteriz. Dün akşam tekkede idim. Benim hiçbir şeyden haberim olmadığını gören Cemal Baba ateş püskürdü. Hanımlar da merak ediyorlar. Bu önemli günlerde bir toplantı yapılmaması doğru değil.

-Önlemler çok gizli olduğu için söylenti çıkarılmasına imkân vermek istemiyor, gizli tutuyorlar sanırım.

-Bizden de mi, Cemal Babadan da mı gizli? Fakat galiba senin bu gizlilikten haberin var. Çünkü hiç telaş etmiyorsun.

-Vallahi hiçbir şeyden haberim yok. Dört gündür Sabihî'yi de görmedim.

Kapı önündeki duvar yıkılmıştı. Şimdi demir kapı üzerindeki, içine kurşun akıtılmış, büyük asma kilidin kırılması, açılması için uğraşılıyordu. Sonunda kapı açıldı. İçeriden Sultan İbrahim göründü. Saçı sakalı uzamış, yüzü oldukça sararmıştı. Üzerinde gül kurusu renginde bir atlas entari vardı. Önü açık entarinin etekleri arasından kırmızı atlas çakşırı, uçları sırma işlenmiş uçkuru görünüyordu.

Hali çok perişandı. Onlarca vezirin, devleti yönetenlerin kafasını bir sözle uçurmuş olan hünkâr; canlı ölüm gibi karşısında yürüyen, kendisine doğru gelen Cellat Kara Ali'yi gördüğü, sıranın kendisine geldiğini anladığı zaman büsbütün heyecana kapıldı. Ağlıyor, avaz avaz bağırıyor, cellada ve sadrazama sövüyordu.

Tehlikeli bir olay oldu. Vükela işin bir an evvel görülmesini istiyordu. Fakat Cellat Kara Ali İbrahim'i tutmak, boğmak için hapishane kapısına yaklaştığında, eski padişahı karşısında, böyle müthiş bir görüntü içinde gördüğü zaman fena halde korktu;

-Ben kesinlikle bu işi yapamayacağım. Padişahı öldüremeyeceğim... diyerek kaçtı.

Durum nazik ve zordu. İbrahim'in açık kapıdan çıkması, saray bostancıları arasına, oradan sipahi kışlasına kaçması, derhal kanlı bir ihtilâlin patlama ihtimali vardı. Sadrazam telaşlanma-

ya başladı. O anda Sabihî sadrazama yaklaşarak bir şeyler söyledi, sonra yanına beş altı kişiyi alarak hapishaneye girdi. İbrahim'in etrafını sardı. Onu susturmaya, yatıştırmaya çalışıyor, hapishaneye başka birisinin girmesine müsaade etmiyordu.

Sadrazam oradan kaçan Cellat Kara Ali'nin arkasından koştu. Önüne geçti, elindeki asasıyla omzuna, sırtına vuruyor, tehdit ediyor;

-Şimdi sana emredilen görevi yapacaksın. Yoksa seni burada gebertirim... diyordu.

Cellat korktu. Emre itaat etti. Çingenece bir tavırla omuzlarını kaldırdı, ağlayarak sadrazamın önü sıra yürüdü. Hapishaneye girdi. Hâlâ bağırıp çağıran, İbrahim'in arkasına sokuldu. Boğazına ilmek atarak işini bitirdi.

Ortalıkta ani bir kargaşa meydana geldi. Bir takım saray hademesi, harem ağaları cenazeyi almak için içeri koştular.

Diğer taraftan Sabihî ile maiyeti yeniçeri askerleri hapishaneden çıkmış, uzaklaşıyordu. Zeynel Ağa yanında duran Recep'e telaşla sordu:

-Sabihî hapishaneden çıktı gidiyor. Yanında Nûr-u Ayn yok. Nasıl olur? Hasekiyi orada harem ağalarının eline mi bıraktı?

-Ben de anlamıyorum. Bunda bir iş var. Acaba Nûr-u Ayn'ı daha önceden mi kaçırdılar?

-Nasıl kaçırabilirler? Bütün pencereleri ve kapısı sağlam duvarlarla sarılmış hapishane binası işte gözümüzün önünde. Bunun neresinden adam çıkar da kaçar?

Recep verecek cevap bulamıyordu. Hayret ve heyecanından alıklaşmıştı. Zeynel hapishane etrafında dolaşmak, açılmış bir firar deliği varsa görmek ümidiyle ileri doğru yürüdü. Recep de onu takip etti. Bu, müstakil, küçük bir binaydı. Etrafını dolaştılar. Hiçbir tarafta bir ufacık delik bile yoktu.

Kapı önüne geldikleri zaman orada sadrazamı, kethüdasını, maiyet çavuşlarını, saray ağalarını büyük bir telaş içinde gördüler. Harem ağaları içeri girmiş orada yalnız zenci Dilnihad'ı

bulmuş çıkarmışlardı. Nûr-u Ayn sır olmuştu. Her tarafı aradılar. Dilnihad telaş ve heyecan ile;

-Kapı açılıncaya kadar içeride idi. Yanımdan geçti. Odasına gitti. Bir daha göremedim. Belki periler kaçırmıştır. Zaten bu bina tekin değildir. Kaç defa cinler, periler göründü... diyordu.

Herkes büyük bir hayret içinde idi. Birbirlerine soruyorlardı:

-Hümaşah Sultana ne oldu?

-Belki peri idi de uçup gitti... diyenler de vardı.

Zeynel Ağa ile Recep karşıda kaygısızca duran Murat Ağanın yanına sokuldular. Zeynel yavaşça sordu:

-Nûr-u Ayn'dan haberiniz var mı?

-Hayır. Siz gördünüz mü?

-Nereden göreceğiz? Sabihî'nin içerden çıktığını, telaşla uzaklaştığını gördük. Yanında Nûr-u Ayn yoktu.

-Sabihî'yi giderken ben de gördüm.

-Peki, Nûr-u Ayn ne oldu?

-Bilmem. Sonra belki bir haber alırız.

Zeynel, Murat Ağanın dudakları üzerinde alaycı bir gülümseme sezer gibi oldu. Fakat konuşmasını sürdüremedi. Çünkü o anda bir harem ağası geldi. Kösem Sultanın kendisini görmek istediğini söyledi. Murat Ağa da büyük bir istekle Valide Dairesine doğru gitti.

*

***

İstanbul müthiş krizler içinde idi.

Yeniçerilerle sipahiler arasındaki nefret son haddine varmıştı. Hükümetten memnun olmayan bütün muhalifler sipahiler tarafında idi. Onları teşvik ediyorlardı. Fitne için için, derin derin genişliyor, yayılıyordu. Valide Sultanla Sofu Mehmet Paşadan, Şeyhülislam Abdürrahim Efendiden Sultan İbrahim'in kanını istiyorlardı.

Yeniçeriler kendileriyle beraber olduğu için hükümet kuvvetli görünüyor, şiddet gösteriyordu. Fakat herkeste endişe vardı. Fitne kazanları kaynıyordu. Bir ihtilâl kopacağı şüphesizdi. Neticenin ne olacağı bilinemezdi.

İşte bu heyecanlı günler esnasında idi; Hubyar Hatunun Haliç üzerindeki yalısında misafirler vardı. Hepsi Bektaşi kadınlardı. Şekerpâre ve Hamide Hatun da orada idiler.

Memleketi tehdit eden fitne ve ihtilâlden korkacak takımından değillerdi. Bilakis bir çoğunun bu ihtilâl işlerinde parmağı, haberi vardı. Böyle şeylere alışmış insanlara has bir vurdumduymazlıkla içip, sefa sürerken konuşuyorlardı. Bir hanım;

-En taze haber. Tatar Hanı, Kösem Sultan aracılığıyla ricada bulunmuş, Cinci Hoca İstanbul'a gelecekmiş...dedi.

-Neredeydi ki?

-Sofu Sadrazam bütün malını aldıktan sonra onu Mihalıçcık'a sürgün ettirmişti.

-Nûr-u Ayn'ın malına el konulması için sadrazama haber ve akıl verenin Cinci Hoca olduğunu biliyor muydunuz?

-Tabii. Yanıklar başkalarını da yakmaktan zevk alırlar.

-Fakat ne Cinci Hoca ne de Sofu Sadrazam aradıkları zevki alamadılar. Nûr-u Ayn sır oldu gitti. Bir türlü bulamıyorlar.

Şekerpâre söze karıştı:

-Önceki gün Kösem Valide Sultan bana haber göndermiş; "Hümaşah Sultanın ne olduğunu, nerede saklandığını bilse bilse o bilir. Bana mutlaka haber vermelidir..." demiş. Gelen harem ağası benden bilgi almaya çalıştı. Hiçbir şey bilmediğime yemin billah ettiğim halde bir türlü inandıramadım. Şimdi ben de validenin şerrinden korkuyorum. Nûr-u Ayn'ın nerede olduğunu bilmediğime o da inanmayacak, bana düşman olacaktır.

-Buna ben de inanamam ya. Sen İstanbul'un bütün esrarını bildiğin, Nûr-u Ayn'ı o kadar iyi tanıdığın halde ne olduğunu bilmeyesin, mümkün mü?

-Vallahi, billahi bilmiyorum. Üstelik buna kimseye inandıramıyorum. Kimden sorsam, bana alay eder ifadeyle; "Biz senden soralım..." diyor.

-Sabihî'den de bir haber yok mu?

-Hayır.

Fitne Kumkuması güldü:

-Ben senin yeminlerine de pek inanmam. Yalancının yemini çok olur derler. Ne kadar yemin etsen Murat Ağa ile buna dair görüşmediğine, ondan bilgi almadığına beni inandıramazsın. Bu işin sırrını Murat Ağanın bilmemesi mümkün mü?

-Sabihî ile Nûr-u Ayn'ın ne olduklarını vallahi o da bilmiyor.

-Bilmiyorum diyorsa yalan söylüyor. Tekkedeki toplantımızda; "Nûr-u Ayn'ın nasıl kaçırılacağını Sabihî ile bana bırakınız..." dememiş miydi? Mademki Nûr-u Ayn meydanda yoktur, onun Sabihî tarafından kaçırıldığına da şüphe yoktur. Nasıl kaçırıldığını da Murat Ağanın bilmemesi ve sana söylememesi mümkün değildir.

Şekerpâre gülmeye başladı:

-Nûr-u Ayn'ın nasıl kaçırıldığı mı? O mesele başka. Siz benden Nûr-u Ayn ile Sabihî'nin ne olduğunu soruyorsunuz. Ben de bilmediğime yemin ediyorum.

-Allah Allah, hele bir kere nasıl kaçırıldığını anlayalım. Kaçmış, kurtulmuş olduklarından emin olalım. Nerede bulunduklarını sonra düşünürüz.

Şekerpâre duraladı. Bir dakika kadar düşündü:

-Bu bir sırdır. Hem de önemli bir sırdır. Sadrazam ve Valide Sultan haber alacak, Nûr-u Ayn'ın kurtulmuş bir yerlerde gizlenmiş olduğunu anlayacak olurlarsa Nûr-u Ayn'ın hayatı tehlikeye girer. Nûr-u Ayn'ın hapishanede perilerle görüştüğünü oradaki zenci halayık Dilnihad söylemişti. Sonra esrarengiz bir şekilde kaybolması üzerine onun yine periler vasıtasıyla uçmuş olduğuna inanan birçok budalalar var. Hattâ sarayda bile buna inanan o kadar çok insan var ki. Zenci halayık beş on dakika önce Nûr-u Ayn'ı gördüğünü, kapı önünde birçok hadım ağası-

nın beklediği, binanın çıkılabilecek başka hiçbir deliği bulunmadığı halde onun ortadan kayboluvermiş olması herkesi hayret ve dehşete düşürüyor.

-Cinler, periler; inanan saf saraylılara dehşet verirse de biz erenlere, yalnız hayret verebilir. Koskoca kadın ortadan nasıl kaybolmuştur? Bu işin garip bir sırrının olması gerekmez mi?

-Evet, bu bir sırdır. Benim de çok merak ettiğim bu sırrı Murat Ağa kimseye söylemeyeceğime yemin ettirerek söyledi. Beni sıkıştırıyorsunuz. Sizi kırmak, gücendirmek istemem. Fakat yemin etmişken nasıl söyleyeyim?

-Biz de kimseye söylemeyeceğimize yemin eder, seni temin ederiz. Senin yeminin de yerini bulmuş olur. İşte en önce ben yemin ediyorum. Vallahi, billahi kimseye söylemeyeceğim.

Hamide Hatunun yemininden sonra, diğer kadınların hepsi de büyük bir istekle yemin ettiler.

Şekerpâre tereddütlerden, nazlardan ve bin bir türlü edadan sonra gülerek söze başladı:

-Halbuki iş o kadar basittir ki, öğrenince; "Bu da bir şey miymiş?.." diyeceksiniz.

-İstediği kadar basit olsun, hele sen bir anlat bakalım.

-Murat Ağa ile Sabihî uzun görüşmeler yapmış, düşünmüşler. Önce Sabihî, Nûr-u Ayn ile görüşmeye muvaffak olmuş. Hattâ bir defa Sabihî dışarıda, Nûr-u Ayn içeride hapishane deliğinden görüşürlerken üzerlerine Deli İbrahim gelmiş. Nûr-u Ayn perilerle görüştüğünü söyleyerek onu atlatmış. İbrahim buna inanarak Nûr-u Ayn'ın yanına gitmekten korkmaya başlamış. Bu sayede hapishanede kaldıkça onun elinden kurtulmuş. Her gece delik başında Sabihî ile rahat rahat konuşmaya, düşünmeye fırsat bulmuş. Diğer tarafta Murat Ağa ile Sabihî Nûr-u Ayn'ı hapishanenin açılacağı, İbrahim'in idam olunacağı günden başka bir günde kaçıramayacaklarını anlamışlar. Sipahi İhtilali dedikodularından istifade ile İbrahim'in vücudunu kaldırmak kararını ertelemişler ve o gün kargaşa arasında Nûr-u Ayn'ın nasıl kaçırılacağını düşünmüşler, karar verip tatbik etmişler.

-Neye karar vermiş, nasıl tatbik etmişler? Asıl önemli nokta bu.

-Basit. Sabihî Nûr-u Ayn'ın vücuduna göre bir kat yeniçeri asker elbisesi ve burma sarıklı bir kavuk bulmuş. Nûr-u Ayn bunun nasıl giyileceğini de öğrenmiş. Her şey hazırlanmış. İbrahim'in idam edileceği gün hapishane kapısı açıldığı, sadrazamın adamları, Valide Sultanın hadım ağaları etrafı sardığı zaman çevrenin ve İbrahim'in muhafazasında görevli olan Sabihî mahiyetindeki seçme askerlerle hapishaneye girmiş. Bu sırada Nûr-u Ayn da üzerindeki kadın elbiselerini atmış, aceleyle yeniçeri elbiselerini giymiş. Palasını bile takmış. Tava karasıyla dudaklarının üzerine taze bıyık gibi lekeler yapmış. Ellerini, yüzünü biraz kirletmiş. Saçlarını tepesinde toplayıp üzerine geçirdiği uzun burmalı kavuğu kaşlarına kadar çekmiş ve Sabihî'nin emrindeki askerlerin arasına katılmış. İbrahim cellada teslim olup da işi bitirildiği zaman, Sabihî görevini yapmış bir memur edasıyla oradan ayrılmış. İşte o zamandan beri Sabihî'nin ne olduğunu, nerede olduğunu, nereye gittiğini bilen yok.

-Peki Nûr-u Ayn ortadan kaybolduğu zaman hükümet, sadrazam onu Sabihî'den sormak istememiş mi, aramamış mı?

-Sadrazam onu tanımaz. Murat Ağa İbrahim'in hapishanesini muhafazaya memur olan ve artık hizmetlerine ihtiyaç kalmayan askerleri derhal kışlalarına göndermiş. Bu arada Sabihî'nin kayıp olduğuna bizim arkadaşlardan başka kimse dikkat edememiş.

-Murat Ağa şimdi Sabihî'yi arayıp sormuyor mu?

-Hayır. "Şimdilik aramamak daha hayırlıdır..." diyor. Mutlaka Sabihî, Nûr-u Ayn'la birlikte emin bir yerde saklanıyordur. Bu ihtilâl döneminin geçmesini, ortalığın yatışmasını bekliyordur. Endişe edecek bir şey yoktur sanırım. Şimdi bizim yapmamız gereken bu işi kurcalamamak, Sabihî'nin ve Nûr-u Ayn'ın adını bile anmamaktır.

*

***

Korkulan, beklenilen ihtilâl sonunda başladı.

Sipahi kodamanlarından Bıyıklı Mahmut İskender de bayrak açmış, etrafına bir dolu serseri toplamıştı.

İstanbul'daki sipahiler de Sultan Ahmet Camisi'nde toplandılar. Aralarında bazı ulemalar da vardı. Cinci Hoca taraftarları da onların içindeydi.

-Bizim efendimizin kabahati neydi ki bütün malına el konuldu. Kendisi Mihalıççık'a sürgün edildi. Bu zalimlerden efendimizin malını ve intikamını isteriz... diye bağırıyorlardı.

İsyanda Cinci Hocanın da parmağının olduğu anlaşıldı. Son günlerde Tatar Hanının desteğiyle onun affedilmesi, İstanbul'a dönüşüne izin verilmesi kesinleşmişti. Fitnenin bu ucunun bastırılması için Cinci Hocanın vücudunun ortadan kaldırılmasına karar verildi. Derhal Mihalıççık'a adam gönderilerek orada boğduruldu.

Sipahiler görünüşte yeniçerilere karşı düşmanlık göstermiyor, yalnız sadrazamla şeyhülislamdan Sultan İbrahim'in kanının bedelini istiyorlardı.

Fakat bir gece sipahiler zorla Ahırkapı'yı açtırdılar. Muhafızları tutuklayarak sadrazamın ve yeniçerilerin işten haberdar olmasına meydan bırakmadılar. Bıyıklı Mahmut takımını gece yarısı gemilerle Üsküdar'dan getirip içeri aldılar. Toplulukları büyümüş, söz ayağa düşmüştü. Ertesi gün Sultan Ahmet Camisi'nden çıktılar, saraya doğru gidiyorlardı. Valide Sultandan sadrazamın kellesini, şeyhülislamın azlini ve sürgün edilmesinin istiyorlardı.

Kösem Valide Sultan sadrazam ve şeyhülislamın tutumundan ve idaresinden memnun değildi, onları atmak, yerlerine kendi adamlarını getirmek istiyordu. Diğer tarafta hükümeti pençelerine almak arzularını besleyen yeniçeri kodamanları, sadrazamlığa göz dikmiş olan Murat Ağa da sadrazamla şeyhülislama taraftar değildi. Fakat sipahilerin Valide Sultanla, saray bostancılarıyla birleşmelerine meydan bırakmak işlerine gelmi-

yordu. Sipahilerin saraya gideceklerini haber alan yeniçeriler derhal meydana atıldılar. Ayasofya arkasında, saraya doğru giden yolda, Sultan Ahmet Çeşmesi önünde karşılarına çıktılar.

Artık her iki tarafın da gözlerini kan bürümüştü. Silah patladı. Kanlı bir savaş başladı.

Sipahilerin galip gelmesine, saraya giden yolu açmalarına ramak kalmıştı. Bunların saldırısından yeniçeriler korkmuş, geri çekilmeye ve dağılmaya başlamışlardı. Yeniçeri ağası ne yapacağını şaşırdı.

İşte bu anda ocağın en eski kurdu, seksenlik Koca Muslihiddin Ağa atını ileri sürdü. Müthiş naralarla bağırıyor, yeniçerileri teşvik ediyor, en ileride gidiyordu.

Kahraman ihtiyarın gösterdiği bu cesaret yeniçeri tarafını ateşledi. Şiddetli bir hücum ile sipahileri püskürttüler. İhtilal Cemiyeti perişan oldu. Bıyıklı Mahmut takımı Üsküdar'a kaçtı.

Sipahilerin bozguna uğraması üzerine memlekette yeniçeriler hâkim kuvvet haline geldiler. O zamanın tabirince: "Bıyıklarını öyle büktüler ki; balta kesmez bir hale geldi..." Sadrazama her istediklerini yaptırıyorlardı.

Sadrazamla Valide Sultanın araları açılmıştı. Bunlar yeniçerileri birbirleri aleyhine kışkırtıyorlar, onları şımarttıkça şımartıyorlardı.

Murat Ağa birinci arzusuna erişmiş, Yeniçeri Ağalığına tayin edilmişti. İstanbul'da bütün hileli, dalavereli maceralar onun bilgisi ve parmağıyla yapılıyor, göz diktiği sadrazamlığa doğru adım adım ilerliyordu.

*
***

Davutpaşa sahillerinde kurulu bahçeler, bostanlar, bağlar arasında tenha bir köşkte düğün vardı. Kadın, erkek davetliler hepsi, zamanın üst düzey mevkilerinde görevli olan canlardan, Bektaşilerdendi.

Az bir zaman önce devir değişmiş, Sadrazam Sofu Mehmet Paşa azil ve idam edilmiş, yerine Yeniçeri Ağası Murat Ağa tayin edilmişti.

Sadrazam Murat Paşa halkın takdirini kazanan dürüstlük, kuvvet ve cesaret gösteriyor, memleketi adaletle idareye sevk etmeye çalışıyordu. Yeniçeri zorbalarının da kuvvetini kırmış, her işi, herkesi pençesine almıştı. Bu demir gibi kuvvetli pençe; sanki ipekli, yumuşak kadifelerle kaplanmıştı. İşlere istediği şekli, istediği yönü veriyor, kimseyi de incitmiyordu.

Bugün düğüne Sadrazam Murat Paşa da davet edilmiş, o da bu güzel davete katılmıştı. Arkasında Yeniçeri Ağası Kara Çavuş olduğu halde, düğün evine sade, gizli denilebilecek bir halde gelmişti.

Onu konak sahipleri kapı önünde saygıyla karşıladılar.

Sabihî Bey ve Zeynel Ağa en ön sırada oturanlar arasında görülüyordu.

Konak Sultan İbrahim'in idam ettirdiği vezirlerden Sabihî Beyin babasınındı. Hükümetçe el konulmuş ve satılmıştı.

Sabihî Nûr-u Ayn'ı kaçırmayı başardığı zaman güzel kadını pek iyi tanıdığı bu kenar ve tenha mahalleye getirdi. Önceden kiraladığı bir evceğize kapandılar. İnzivaya çekildiler. Nerede bulunduklarını hiç kimseye, hattâ Zeynel Ağaya, Cemal Babaya, Murat Ağaya bile bildirmediler.

Sabihî, sadrazamın Nûr-u Ayn'ı ele geçirmek, malına el koymak için aradığını, Kösem Valide Sultanın da onu kendisine düşman bildiği için, vücudunu ortadan kaldırmak istediğini biliyordu. Bu iki dehşetli düşmanın elinden Nûr-u Ayn'ı kurtarmaya, Cemal Babanın ve Murat Ağanın kuvvetinin bile yetmeyeceğini düşündü. Ortalık yatışıncaya kadar kayıplara karışarak, inziva hayatı yaşamaya karar verdiler.

Ev küçük fakat yeni ve kullanışlıydı. Bahçeleri genişti. Çok güzel döşenmişti. Sabihî mahallede babasının kölelerinden ihtiyar lalasını bulmuştu. Lala evin uşaklık, vekilharçlık vazifesini

yapıyor, lâzım olan her şeyi getiriyordu. Sabihî ve Nûr-u Ayn sokağa çıkmaz, kimse ile görüşmez, yalnız güzel havalarda bahçıvanlık yaparak eğlenirlerdi.

Aylarca devam eden bu inziva hayatında, aşk ve muhabbetin hararetiyle o kadar tatlı ve mesut yaşıyorlardı ki; dışarıda neler olup bittiği akıllarına bile gelmiyordu.

Nûr-u Ayn bütün hayatını Sabihî'nin sevdasına, bu samimi huzur ve saadete harcayacağına yemin ediyordu. Karun kadar zengindi. Bir dolu sarrafları, kethüdaları vardı. Servetini bunların vasıtasıyla gizletmişti.

Para lâzım oldukça Sabihî gece vakti bunlardan birine müracaat eder, Nûr-u Ayn'dan bir parola, bir işaret götürür, istediğini alırdı. Hiçbiri Hümaşah Sultanın nerede saklandığını bilmezdi ve ondan korkarlardı. Çünkü bütün yeniçeri zorbalarıyla Bektaşi babalarının onun taraftarı olduklarını öğrenmişlerdi.

Nûr-u Ayn şimdi Sabihî'yi seviyor, yaşadığı bu hayattan memnun görünüyordu. Fakat kalbinin derinliklerinde şan ve şeref hislerinin zaman zaman galip geldiğini hissediyordu. Bu hislerini de Sabihî'den gizlemiyordu. Bir gün;

-Sahip olduğumuz büyük servet hep böyle saklı kalacak olursa; bir gün yok olacak demektir. Ne yalan söyleyeyim, böyle inziva hayatı yaşamaktansa seninle beraber şan, şeref ve ihtişam içinde hareketli bir ömür sürmeyi tercih ederim... dedi.

-Merak etme gözüm, onun da zamanı gelecek ve o zaman inan ki uzakta değildir. Sofu sadrazamın gurur ve baskısı son haddine vardı. Hiç siyaset bilmiyor. Bazen geceleri kethüdalara gittikçe birinci işim onlardan haber almak, ortalığın halini öğrenmek oluyor. Son aldığım haberlerden çok memnunum. Sadrazam hem yeniçerileri. Hem de Kösem Valideyi gücendirmiştir. Halbuki bizim Murat Ağa şeytan gibi her tarafı kullanıyor. Validenin de, yeniçerilerin de, babaların da, en çok güvendikleri bir şahsiyettir. Yakında Murat Ağa sadrazam olur, bir gün gelir

ki Valide Sultanın da ikbali söner, nüfuzu, zulmü kalmaz. Biz de tehditten kurtulur, istediğin gibi şan ve şerefle yaşarız.

-Unutma ki, bir kere seninle Macaristan'a kadar gitmek, oradaki evimi, akrabalarımı görmek en büyük arzumdur.

-Hele istediğimiz uygun zamana ulaşalım, onun da çaresini buluruz.

İşte bekledikleri selamet ve ikbal günleri geliyordu. Murat Ağa sadrazam, Kara Çavuş yeniçeri ağası olmuştu. Murat Ağa Kösem Valide Sultana –onun Hümaşah diye kendine düşman bildiği- Nûr-u Ayn hakkında izahat ve teminat vermiş, onu kandırmaya çalışıyordu.

Sabihî ve Nûr-u Ayn henüz meydana çıkmıyorlarsa da Bektaşi canlarıyla görüşüyorlardı.

Sabihî'nin babasının el konularak satılmış olan konağını başka bir isimle satın aldılar. İçini bir güzel döşettiler. İşte bu gün de düğün cemiyeti için buraya davetli idiler.

Davetliler arasında ham ervah dedikleri Hariciler Tarikatından hiç kimse yoktu. Nûr-u Ayn da birkaç gün önce aday gösterilmiş, dört kapı esrarını öğrenmiş, merasimle erenler zümresine katılmıştı.

Tanıdıklarımızdan Şekerpâre, Fitne Kumkuması, Hubyar Kadın gibi İstanbul'un saraylarında temayüz etmiş en güzel, en zeki fettanlar da davetliler arasında idi. Bunlar içeride Murat Paşa ile Kara Çavuşu derin saygılarla karşıladılar. Tüm kadınlar göz kamaştıran elmaslara, ziynetlere batıp çıkmış gibiydiler.

Cemal Baba sağına sadrazamı, soluna Kara Çavuşu aldı. Sadrazamın yanına Şekerpâre, Kara Çavuşun yanına da Hamide Hanım oturdu.

Sabihî ile Nûr-u Ayn ev sahibi sıfatıyla misafirleri ağırlamaya uğraşıyor, Zeynel Ağa mesut bir yüz ifadesi ve neşeyle babalık görevini yerine getiriyordu.

Meyler meydana çıktı. Kadehler dönmeye başladı. Neşeli sesler yükseliyor, diller çözülüyor, kalpler açılıyordu.

Murat Paşa ile Nûr-u Ayn bugün ilk kez görüşüyorlardı.

Murat Paşa epeyce zamandan beri Şekerpâre'yi sever, ondan güzel kadın görmediğini söylerdi. Fakat bugün Nûr-u Ayn'ı görünce gözleri kamaştı. Her haliyle Nûr-u Ayn'ın Şekerpâre'den üstün olduğunu itiraf ediyor gibiydi. Bir aralık güzel geline yaranmak için;

-Size lâyık bir düğün hediyesi araştırıyor, fakat bulamıyorum... dedi.

Nûr-u Ayn vezirin kendisini Şekerpâreden daha güzel bulduğunu anlıyor, Şekerpâre'nin kıskandığını hissediyor, bundan zevk duyuyordu. Bülbül gibi şakıyan güzel ve ahenkle sesiyle cevap verdi:

-Bu iltifatınız benim için bir şereftir, sultanım...

Memleketin bu en sevimli, en zeki kadını ile, en mümtaz, en yakışıklı, en kuvvetli şahsiyeti sadrazam arasında, erenler toplantısında bu cümleler karşılıklı söylenirken; Şekerpâre ile Sabihî kıskanç bakışlarla onlara bakıyorlardı.

- 16 -

SEVEN KISKANIR

Murat Paşa sadrazam olunca bir baskı devri başlattı. Padişah çocuktu. Sarayda hüküm ve kuvvet Kösem Sultandaydı. Halbuki Murat Paşa, Kösem Valide ile senelerce senli benli olmuş, dolaplar çevirmiş, onun içini dışını, etrafındakileri tanımıştı. Üzerinde büyük bir saygınlığı vardı.

Son zamanlarda Valide Turhan Sultan ile Kösem Sultan arasında rekabet başlamış olduğunu da biliyordu. Bu rekabeti doğuran nefretlerden, saray entrikalarından istifade ile her iki tarafı da kullanarak istediği gibi hükümet ediyor ve sefahat sürüyordu.

Kösem Valide Sultanın eskimiş, kokmuş sevdasından usanmıştı. Şekerpâre'yi kırmak, gücendirmek istemiyor, şimdi yalnız Nûr-u Ayn'ı seviyordu. Bu üç gizli aşk serüvenini uzun bir müddet kimseye hissettirmeden yürütmeye muvaffak oldu. Fakat sonunda Kösem Valide Sultan kendisine önem verilmediğini anladı. Aşkı, şiddetli bir öfkeye dönüştü.

Sevgilisi genç sadrazama artık düşmanlık besliyordu. Turhan Valideyi ve padişahı, Murat Paşa aleyhine kışkırtmaya başladı.

Kösem Valide sadrazamın Nûr-u Ayn'a takdim ettiği şahane hediyeleri, şerefine verdiği mükellef ziyafetleri, zaman zaman tertip ettirdiği gezileri, içki âlemlerini, eğlenceleri haber alıyor; bunları kıskanıyor, içi sızlıyor, her haberin üzerine kendinden de bir şeyler katarak tecrübesiz padişaha anlatıyordu.

Padişahı teşvik ederek bir uyarı yazısı yazdırdı ve gönderdi.

Küçük padişah bu uyarısında; "Ben seni bağ ve bahçelerde içki âlemleri yapasın diye mi vezir yaptım? Hükümet işlerini ciddiye al. Takip et. Yoksa kafanı keserim..." diyordu.

Murat Paşa, bütün bahadırlığına rağmen korktu. Padişah henüz sağını solunu bilmeyen bir çocuktu. Saraya gittiği bir gün kendisini cellada teslim ettirir ve kafasını kestirirdi. Sonra belki yeniçeriler bir ihtilâl çıkarır, kanını arar, intikam almaya kalkışırdı. Fakat kendi kafası uçtuktan sonra alınacak intikamın ne faydası olurdu?

Murat Paşa zeki adamdı. Tehlikeyi sezdiği zaman günlerce, haftalarca vaziyeti araştırdı. İnceden inceye düşündü. Bu düşüncelerin neticesinde sarayda başlayan rekabetler, entrikalar ve aleyhine çevrilen dolaplar arasında yaşayamayacağını anladı. Henüz ateş saçağı sarmamış, Kösem Sultan ile aralarında düşmanlık ilan edilmemiş; için için yanıyor, gizli gizli kaynıyordu. Görünüşte birbirlerine tebessüm ve hürmet göstermekte idiler.

Bir gün huzurunda yalnız bulunduğu sırada Kösem Valideye;

-Sultanım, görüyorum ki bana biraz öfkeli gibisiniz... dedi.

-Hakkım yok mu?

-Bir kusurum olmuşsa, emir buyurunuz derhal tamire çalışayım.

-Hangi birini söyleyeyim? Bizi artık aramaz sormaz oldunuz.

-Sultanım, sarayı hümayunda, devletin başındasınız. Etrafınız binlerce insan tarafından sarılmış. Bunlar arasında sultanımı çekemeyenler de var. Bu durumda sık sık istediğim gibi size sokulmam mümkün olur mu bilmem? Diğer taraftan da her işi bizzat görüyor, herhangi bir aksaklığa meydan vermemek için çalışıyorum. Ağır bir yükün altındayım. Çok meşgulüm. Gözümü açıp kapamaya vakit bulamıyorum.

-Bu meşguliyetiniz sevgili dostlarla gezintiler, ziyafetler, eğlenceler tertip etmeye mani olmuyor ama!

Murat Paşa validenin hafiyeleri olduğunu, İstanbul'da bütün olan biten önemli şeyleri haber aldığını biliyordu. İnkâr edemedi. İşi şakaya boğmak istedi;

-Bu kadar çalışan, yorulan bir kulunun ayda yılda bir eğlence tertip etmesini sultanım da çok görmez sanırım... dedi.

Kösem Valide şakaya gülmedi. Kaşlarını çattı. Acı acı, alay eder gibi gülümseyerek cevap verdi:

-Evet, sultanınızın size Şekerpâreleri, Telli Hasekileri çok görmemesini istiyorsunuz da; siz sultanınızı haftada bir ziyaret etmeyi bile neden çok görüyorsunuz?

-Estağfurullah sultanım. Haddim mi?

-Bu riyakârlıklar yeter artık! Beni her şeye tahammül eder sanıyorsanız, çok yanılıyorsunuz.

-Aman efendim, merhamet buyurun sultanım.

-Evet, artık yeter. Çok oldunuz. Ocakta dayandığınız zorbalara da o kadar güvenmeyiniz. Onların önüne kellenizi atar, arkasından da beş on avuç altın saçarsak, altın kapışmak için kellenizin üstüne basmaktan çekinmezler.

-Bilmez miyim sultanım, bilmez miyim? Ben hiç onlara güvenir miyim? Benim güvencim, velinimetim sultanımdır. Bugün emrediniz, her şeyi, hattâ sadrazamlığı bile emrinize feda edeyim.

-Ve bir taraftan da, alıştığınız üzere yeni bir ihtilâl hazırlamaya çalışasınız değil mi?

Murat Paşa, Kösem Validenin tahmin ettiğinden daha çok dargın olduğunu anladı. Onu en zayıf noktasından yakalamak için âşığına gözler süzerek yerinden kalktı. Sultanın ayaklarına kapanırken;

-Beni velinimetinin aleyhinde bulunabilecek bir nankör olarak görüyorsanız idamımı emredin, vallahi ölmeyi tercih ederim. Ve er geç ne kadar sadık bir kulunuz olduğumu anlar, belki de benim için ağlarsınız... dedi.

-Yeter, yeter. Artık bu yalanlara inanmak zamanım geçti. Ciddi olalım.

-Sultanımın güvenini kaybetmiş olmaktan son derece üzgünüm. Beni teselli eden bir şey var. Ben sadakatimin, fedakârlığımın derecesini sultanıma mutlaka ispat edeceğim. Fakat buna muvaffak oluncaya kadar artık sadrazamlıkta kalmak ve hattâ İstanbul'da oturmak istemem. Kulunuza son bir bağış olmak üzere uzak, ve çalışılarak sadakat ve başarı elde edilebilecek, idaresi zor bir eyalet valiliği görevi veriniz.

-Pekâlâ, neresini istersin?

-Uygun bulursanız, Budin Valiliğini.

-Uygundur. İstanbul'da dedikodulara meydan bırakmamak için, yeni sadrazam işe başlar başlamaz verilecek emir üzerine yola çıkacaksınız.

Bu söz üzerine Kösem Valide yerinden kalktı. Gururlu bir şekilde kapıya doğru yürüdü. Murat Paşa için saraydan çıkmaktan başka yapacak bir iş kalmamıştı.

*
***

Sabihî, Nûr-u Ayn'ı şiddetli ve kıskanç bir muhabbetle seviyordu. Ona sahip olunca hayatın bütün zevkini, bütün saadetlerini karısının yanında yaşamakta buluyor, onun yanından ayrılmak istemiyordu.

Bu aşırı sevgi sonunda Nûr-u Ayn'ın canını sıkmaya başladı.

Saraylarda ihtişam ve varlık içinde yaşamaya alışan güzel kadın, Sabihî'den hevesini aldıktan, onun aşkının hararetine alıştıktan, kandıktan sonra şimdi basit, orta halli bir hanım gibi harem dairesine kapanarak, yalnızlık ve sessizlik içinde ömür sürmeye tahammül edemiyordu.

Evliliklerinden sonraki günlerde Sadrazam Murat Paşanın sarayına gidip gelmişlerdi. Murat Paşa şiddetli bir aşk ile Nûr-u

Ayn'a tutulmuştu. Aşkını, sırrını saklamayı beceremiyordu. O kadar ki bunu Sabihî de anladı. Nûr-u Ayn'ın Murat Paşanın sarayına gitmesini yasakladı.

Nûr-u Ayn ile Murat Paşa ara sıra Bektaşi tekkelerinde yapılan ayinler esnasında buluştular. Sabihî bundan da şüphelendi. Kıskançlığı arttı. Tekkelerden de ayağını kesti. Şimdi güzel kadın bir tarafa çıkamıyor, devamlı olarak evde kalmaktan, kocasının okuduğu sevda masallarını dinlemekten usanıyordu.

Kocasının aşırı kıskançlığı güzel kadını büsbütün çileden çıkardı. Aralarında zaman zaman kavgalar, acı sözler, çekişmeler oluyordu. Hattâ bir defa Nûr-u Ayn pek hiddetlendiği bir anda;

-Sen beni bu kadar sıkıştıracak, hayattan usandıracak olursan nihayet ben elmaslarımı alır, buradan kaçarım... demişti de,bu tehdit karşısında kalbi titreyen, gözleri dönen Sabihî;

-Kaçarsın ama, şeytan deliğine girsen seni bulur, bir dakika yaşatmam, öldürürüm... cevabını vermişti.

İşte bu sıralarda idi ki; Murat Paşanın talihi döndü. Sadrazamlık makamından alındı. Budin Valiliğine gitti.

Murat Paşanın İstanbul'dan uzaklaşması Sabihî'yi çok sevindirdi. Nûr-u Ayn'ı baştan çıkarabilecek en müthiş rakibinden kurtulmuş oluyordu. Daha sakin, daha rahat yaşayabileceğini ümit ediyor, Nûr-u Ayn'ı o kadar sıkmıyordu.

Fakat Sabihî'yi sevindiren bu olay Nûr-u Ayn'ı tehdit eden başka bir tehlikeyi uyandırdı.

Murat Paşa büyük bir nüfuz ve kuvvetle hükümet ettiği müddetçe onun sevdiği Şekerpâre ile Nûr-u Ayn'a Kösem Valide diş geçiremiyordu. Murat Paşa sadrazamlıktan düştüğü, İstanbul'dan uzaklaştığı zaman hükümet Kösem Validenin eline geçti. Mahpeyker Sultan bütün baskı yöntemlerini deneyerek devleti idare ediyordu. Sevdiği Murat'ı elinden alan rakipleri Şekerpâre ile Nûr-u Ayn'dan artık intikamını alacaktı.

Murat Paşa zamanında İstanbul'da yıldızı parlayan, önemli makamlar satan, her işe karışan Şekerpâre ortadan kayboluverdi.

Kösem Validenin şerrinden, pençesinden kurtulmak için sır olmuş, saklanmış olduğunu sandılar. Şekerpârenin ortadan kaybolması Sabihî'ye ve Nûr-u Ayn'a bir takım endişeler yaşatmaya başladı. Bektaşi Şeyhi Cemal Baba da Nûr-u Ayn'ın güzelliğine âşık olanlardandı. Onu korurdu. Bu işe önem verdi. Araştırma neticesinde ortaya çıkan tehlikeyi Sabihî'ye bildirdi. Sabihî dehşet ve heyecanla eve geldi. Durumu Nûr-u Ayn'a anlattıktan sonra;

-Seninle böyle bir kenarda, kayıplara karışarak yaşamak gördün mü ne kadar isabet olmuş?.. dedi.

-Neden isabet?

-Şundan ki, eğer biz de Şekerpâre gibi paşanın muhitinde, herkesin gözü önünde, tantanalı bir hayat yaşasaydık Kösem Valide seni kolayca buldurur, ele geçirir ve mahvederdi. Nitekim Murat Paşanın nüfuz ve kuvveti kalmayınca valide kinini, düşmanlığını ortaya vurdu. Adamları her yerde Şekerpâre'yi arıyorlarmış.

-Şimdi beni de aramayacak, bulduramayacak mı sanıyorsun?

Bu soru Sabihî'yi düşündürdü. Nûr-u Ayn da endişeliydi. Birkaç dakika evde sessizlik hüküm sürdü. Sonunda Nûr-u Ayn korkularını ortaya döktü:

-İstanbul'dan kaçmak lâzım...

-Evet, fakat kaçmak için nereye gideceğimizi düşünmek, gizlice ve tebdili kıyafet kaçmak lâzım değil mi? Ama biz kaçmaya hazır değiliz. Vaziyet çok tehlikeli. Her şeyden evvel bu evden çıkmalı, hiçbir iz bırakmamalıyız. Validenin casusları burasını haber almış olabilirler.

-Nereye gidebiliriz?

-Düşünelim. Öyle bir yer bulmalı ki orada gizlenebileceğimiz emniyetli bir ev olmalı. Ev sahipleri de bizim kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi bilmemeli.

Sabihî yerinden kalktı;

-Vakit kaybetmeye gelmez. Ben şimdi tekkeye gidiyorum. Cemal Babayı görür, onun sayesinde uygun bir yer buluruz... dedi.

-Fazla geç kalma. Mümkün olduğu kadar çabuk gel.

Sabihî sevgili karısının korktuğunu, korkunç şeyler düşündüğünü anlıyordu. Buseler ve iltifatlar arasında ona teselli ve cesaret vermeye çalıştı.

Sabihî'nin verdiği bütün güvencelere rağmen, Nûr-u Ayn yalnız kalınca kendini endişelere, hayallere kaptırmaktan alamadı.

Sokağı gören, cumbalı, kafesli odaya geçti. Sokaktan geçenleri, kapıya biri gelecek olursa kim olduğunu görmek istiyordu.

Zavallı kadının yüreğini öyle kuşkular sarmıştı ki; Kösem Validenin kendisini buldurmak, yakalatmak için saldırdığını, adamlarının şimdi neredeyse gelmesi ihtimalini düşünüyor, kendisini yakalayınca nasıl bağlayarak, ağzına bezler tıkayarak ve sürükleyerek saraya götüreceklerini, o kadar zamandır kendisine kindar bir düşmanlık besleyen acımasız validenin karşısına çıkarılınca hakaretler, alaylarla intikamını alarak kendisini nasıl boğdurup Saraybumu'ndan akıntıya attıracağını hayal ediyordu.

Bu kuşkular sonucunda içinde celladın soğuk, kaba elleri boğazına temas ediyormuş gibi ürpermeler duydu.

Kafesten baktığı dar ve tenha bir sokaktı. Akşam vakti hep geçenler mendiline nevale doldurmuş, ekmeğini koltuğu altına almış evine giden aile reisi esnaf, yahut akşama kadar cami meydanında oynamış, boğuşmuş, yorulmuş, üstü başı perişan mahalle çocukları idi.

Bunlardan başka acınacak halde bir adam geçti. Sokaktan geçenlerden biri başını kaldırıp etrafa baksa güzel kadının kalbi heyecanla yerinden oynuyor, şiddetle çarpmaya başlıyordu.

İşte güneş batmış, ortalığı yavaş yavaş koyulaşan bir duman rengi sarıyordu. Akşam ezanı okundu. Biraz sonra camiden çıkanlar da evlerine döndü. Artık sokaktan kimseler geçmiyordu. Mahalle hareketsiz, derin bir sessizlik içinde kaldı. Tek tük bazı pencerelerden, açık kalmış ölü gözü gibi soluk bir ışık görünüyordu.

Derin düşüncelere o kadar dalmıştı ki, elinde bir şamdanla odaya giren hizmetçi kadının etrafa saçtığı ışığın, ayak sesinin farkında bile olmadı. Kadın:

-Yemek hazır... diye seslendiği zaman birdenbire ürktü. Korkuyla yüzüne baktı. Sonra kendini toparladı;

-Beyefendi gelecek, bekleyeceğiz... dedi.

-Buraya şamdan getireyim mi?

-Hayır. Odamın mumlarını yak.

-Yanmıştır efendim.

Sokakta artık bir şey görülmüyordu. Burada oturması için bir sebep yoktu. Yerinden kalktı. Odasına geçti. Odanın ortasında iki çiçeklikte de birer balmumu yanıyordu. Bu koca mumların alevinden çıkan dumanlar, odaya hafif bir sis ve is kokusu yaymıştı.

Geçti, minderin köşesinde oturdu. Yastıklara yaslandı. Kendini müthiş hayallerin içine bıraktı.

Ne kadar vakit geçtiğinin farkında bile değildi. Sabihî'yi karşısında gördüğü zaman derin bir uykudan uyanır gibi onun yüzüne baka kaldı. Sabihî:

-Kalk feraceni giy! Bu evden hemen şimdi çıkmalıyız.

-Sen yemek yedin mi?

-Yemeği gideceğimiz yerde yeriz. Tehlike büyüktür. Acele et!

-Nereye gideceğiz?

-Nereye gideceğimizi, ne yapacağımızı yolda anlatırım. Durma, kalk. Buradan çıkalım. Bizi de arıyorlarmış.

Nûr-u Ayn fazla üstelemedi. Heyecanla yerinden kalktı. Alelacele hazırlandı. Pahada en ağır elmaslarından, nakit parasından bir çıkın yaptı. Heyecan ve telaştan elleri titriyordu. Hizmetçi kadına renk vermemek için;

-Biz bu gece misafirliğe gidiyoruz. Sen yemeğini ye ve yat... dediler.

Hizmetçi çıktı. Sabihî yavaşça fısıldadı:

-Biraz daha çabuk ol! Mümkün olduğu kadar süratle çıkalım.

-Bu tarafta oturduğumuzu haber mi almışlar?

-Ben tam zamanında dergâha gitmişim. Cemal Baba bana adam koşturuyormuş. Bu akşam Domuz Recep tekkeye gitmiş. Seni aramak, bulmak için emir verildiğini söylemiş. Bizi aramaya çıkan görevlilere yollarda bile rast gelmemek isterim. Kenar ve tenha sokaklardan gideceğiz.

-Öyleyse ben de kıyafetimi değiştireyim. Saraydaki hapisten kaçtığım yeniçeri kıyafetim burada. Onları giyeyim.

-Çok iyi olur. Haydi, çabuk ol!

Nûr-u Ayn mumlardan birini eline aldı. Çıktı. Üç beş dakika sonra yeniçeri civeleği kıyafetinde odaya girdi. Hazırladığı çıkını koltuğunun altına aldı. Odadan çıktılar.

Şehzadebaşı semtinde oturuyorlardı. Karanlık, dar sokaklarda, bozuk kaldırımlarda ayakları sürçerek süratle yürümeye çalışıyor, Beyazıt Camisi'ne doğru gidiyorlardı. Nûr-u Ayn sordu:

-Nereye gidiyoruz?

-Ahırkapı'ya. Tekkeden oraya adam gönderdik. Bir kayık hazırlanmıştır. Oradan Üsküdar'a geçeceğiz. İhsaniye sahillerinde canlardan birinin evine gidiyoruz.

Sokaklarda kimseye tesadüf etmiyorlardı. Beyazıt'ı geçtiler. Sahile doğru inmeye başladılar. Ahırkapı'ya yaklaşıyorlardı. Sabihî:

-Şimdi ben kapıyı açtıracağım. Orada sen hiçbir şey söylememeye çalış. Sesin o kadar ince ki, kadın sesi olduğu derhal anlaşılır.

-Bana bir şey soracak olurlarsa?

-Cevap vermezsin. Ben, dilsizdir derim.

-Tuhafsın. Dilsiz yeniçeri olur mu? Daha çok dikkatleri üzerimize çekmiş oluruz.

Bir iki dakika sustular. Yürüyor ve düşünüyorlardı. Çareyi Nûr-u Ayn buldu:

-Ben sesim kısılmış gibi boğuk bir şekilde konuşacak olsam kadın olduğumu anlamazlar herhalde.

-Söyle bakalım. Deneyelim.

Nûr-u Ayn sesi kısılmış gibi kalın ve boğuk konuşuyor, kadın olduğu anlaşılmıyordu. Onun bu taklit yeteneğinden memnun, gülüştüler.

Sabihî yeniçeri inzibat ve emniyet işlerinde, salma başçuhadarlığında bulunmuştu. Usulleri bilirdi. Üsküdar'a gitme ihtiyaçlarından bahsederek üç beş altın bahşiş verince kapı açıldı, sahile çıktılar.

Karşıda bir kayığın sallanan feneri göründü. Kapı açılınca kayıktan bir adam çıktı. İskelede durdu. Ona doğru yürüdüler. Bir yeniçeri idi. Fenerin hafif ışığı ile Sabihî'yi tanıdı.

-Kayık hazır. Üç çifte. Biraz lodos varsa da önemsiz. Benim sizinle gelmeme gerek var mı?

-Hayır yok. Gideceğim yeri biliyorum.

Sabihî ve Nûr-u Ayn kayığa atladılar. Kayıkçılar küreklere sarıldı. Reis dümene geçti. Yerlerine oturmadan iskelede kalan arkadaşlarına selam verdiler. Kayık dalgaların üzerinde sekerek Üsküdar'a doğru yol almaya başladı.

Rüzgârın ve dalgaların arkadan gelmesine rağmen kayık yalpalıyordu. Kürek çeken altı kayıkçı iri yarı, posbıyıklı, gözleri kanlı adamlardı. Böyle sallanıp giderken Nûr-u Ayn'ı yine bir korku sardı. Şimdi bu adamlar Sabihî'nin ve kendisinin kafasına birer kürek vurarak her ikisini de öldürmeye, koltuğu altındaki binlerce altın kıymetinde çıkınını aldıktan sonra kendilerini denize atmaya muktedirdiler.

Bu şüphe ile kalbi titredi. Biraz da olumlu düşündü. Bu kayığa bindiklerini bilen vardı. Koltuğunun altındaki çıkının kıymetli bir hazine olduğunu kayıkçılar nereden bileceklerdi? Boş yere neden bu kuşkuya kapılıyordu? İstanbul'dan Mısır'a giderken karşılarına Girit korsanları çıktığı halde korkmamış, büyük bir cesaret göstermişti. Birçok tecrübelerden geçmişken, şimdi neden korkuyordu? Ruhunu, hislerini tahlile bu bilmeceyi de çözmeye çalıştı. Ve buldu:

O zaman geleceği meçhul, hiçbir şeyi olmayan genç bir esirdi. Bugün ise varlığın lezzetini tatmış ve saltanat görmüş, büyük bir servete sahip, gelecekten parlak zevkler, ümitler bekleyen haris bir kadındı. Koltuğunun altında muazzam bir servet vardı.

*
***

Nûr-u Ayn garip, tuhaf bir ruh halinin içinde idi. Üstünde yeniçeri kıyafeti vardı. Fakat başındaki keçe külahı çıkarmış, uzun, sırma saçları omuzlarına dökülmüştü. Haline kıyafetine önem verdiği yoktu.

İşte Üsküdar tarafında, İhsaniye'de, sahile yakın bir evin denize bakan penceresinde oturmuş, gözlerini karşıda görünen Topkapı Sarayı'na dikmiş, derin derin düşünüyordu. Deli İbrahim'i zülfünün teline bağladığı, bütün memleketi mutlak bir hükümdar gibi astığı astık, kestiği kestik idare ettiği zamanlar gözünün önünden geçiyordu. Pişmanlıktan ağlayacak kadar üzgündü. Niçin o kadar düşkünlük göstermiş, niçin o kalleş sadrazam Ahmet Paşaya körü körüne inanmıştı? Eğer daha önceden yeniçerileri elde etmeyi düşünse, muhakkak Kösem Valideye üstünlüğü devam edecek, işte karşısında duran şu saray hâlâ onun idaresi altında olacaktı. Halbuki bugün orada düşmanı Mahpeyker Sultan saltanat sürüyor, kendisi onun kahredici kuvvetinden kaçmaya, bu miskin evde gizlenmeye mecbur oluyordu.

Evet dün akşam, gece vakti kayıkla kaçarak burada gizlenmeye mecbur olduğu yer hakikaten miskin bir evdi. Dar, çarpık sokaklarla gidilen mahallenin en kenarında, birbiri üstüne iki odadan fakirane bir meskendi. Ev sahibi Bektaşi, Şeyh Babadan aldığı emir üzerine ikram için evinin üst kat odasını misafirlerine tahsis etmişti.

Odanın döşemesi pencere önüne konmuş bir sedirden ibaretti. Gece kendileri için serilen yatak henüz kaldırılmamış duruyordu. Sabihî sabah erkenden kalkmış, haber almak, durumu anlamak, mümkünse eve uğrayarak Nûr-u Ayn'a bir kat elbise ve en kıymetli eşyayı bohçalayıp getirmek arzusuyla İstanbul'a gitmişti.

Nûr-u Ayn pencere önünde Topkapı Sarayı'nı hasret ve hüzünle seyrederek Sabihî'nin dönüşünü bekliyordu.

Sabihî ne haberler alacak, ne haberler getirecekti? Hiç... Memlekette kendisini Kösem Validenin pençelerinden kurtarabilecek bir kuvvet var mıydı?

Murat Paşa gittikten sonra bütün yeniçeri zorbaları da Kösem Validenin buyruğu altına girmiş değil miydi?

Nûr-u Ayn bu gerçekleri heyecan ve buhranlar içinde düşünüyor, bunalıyordu.

Kösem Validenin intikamından kurtulabilmek için devamlı burada, bu miskin evde gizlenerek yaşamaya mı mecbur kalacaktı? Saraylarda hükümran olarak yaşamış bir kadın için burada gizlenmenin mezara girmekten ne farkı vardı?

Buna mümkün değil katlanamayacağını biliyordu. İşte daha yirmi dört saat geçmemiş iken bütün sabrının tükendiğini hissediyordu.

Sıkıldı. Yerinden kalktı. Küçük oda içinde aşağı yukarı dolaşmaya başladı. Bu karamsar düşüncelerden kurtulmak için kendini, zihnini meşgul edecek, eğlendirecek bir şeyler arıyordu. Oda bomboştu. Duvara asılmış bir çift "Ya Âli" tabelalarından başka dikkati çekecek hiçbir şey yoktu.

Bir aralık gözü sedirin kenarına yerleştirdiği çıkınına ilişti. Gece evden acele ile kaçarken en kıymetli mal olarak neler alabilmiş olduğunu görmek istedi. Sedire oturdu. Çıkını eline aldı bir düğümünü açtı. Sonra duraladı. Oda kapısına doğru baktı. Kapı sürgülenmiş değildi. Ev sahibi odaya girecek, elindeki bu hazineyi görecek olursa!..

Bunun tehlikelerini düşünerek kalktı. Oda kapısını arkadan sürgüledi. Sonra eğildi. Oturdu. Çıkını açtı. Altınlar, elmaslar minder üstüne saçıldı.

Altınları ayırdı, bir kenara çekti. Onlara önem vermiyordu. Çünkü beride kalan elmasların, incilerin, binlerce ve binlerle altın değerinde olduğunu biliyordu.

Elmaslarını düzenleyip onları seyrederken, her birinin tarihi hatıraları da birer birer aklından geçiyordu.

İşte bu iri, muntazam yüzlerce inciden yapılan gerdanlığı İbrahim, çok mesut bir anında, neşeli olduğu bir gün kendisini hazine odasına götürdüğü ve "Beğendiğini al!" dediği zaman seçmiş almıştı.

İşte bu yumurta kadar zümrütle, fındık gibi pırlantalardan oluşan tacı da kendisinin tarifi üzerine İbrahim, Kuyumcubaşıya yaptırmış, hediye etmişti.

Onun kadar güzel ve kıymetli diğer bir taç da Hezârpâre Ahmet Paşanın hediyesiydi. Tek taşlı iri pırlanta küpeleri, Murat Paşa düğün hediyesi olarak vermişti. Mısır'da Kasım Paşanın hediye ettiği elmasların da kıymeti az değildi. Bunların arasında kuş yumurtası kadar iki inciden yapılmış sakız kutusu, eşi olmayan bir mücevherdi.

Daha birçok küpeler ve yüzükler de vardı. Nûr-u Ayn bütün kadınların esir olduğu ihtişam ve süsün aşkı ile bu kıymetli taşları birer birer ve hayran hayran seyrediyor, bunların güzelliğine bahşettiği renkleri ve letafeti düşünüyor, bunları bir kenara gömerek, bunlardan ayrılarak sade ve basit bir hayat yaşamak düşüncesi bile kalbini sızlatıyordu.

Hayır, bunlardan, bunların renk ve ihtişamı içinde yaşamaktan ayrılamazdı. Güzelliğine, zekâsına lâyık mükellef, muhteşem bir muhit istiyordu. Onu bulmalıydı. Bunun için İstanbul'dan kaçmak, batıya doğru uzaklaşmak gerektiğini düşündü. Aradığı ihtişamı memleketinde, Macaristan şatolarında, belki de Avusturya İmparatorluğu saraylarında bulacaktı. Macarca bi-

liyordu. Çocukluğunda mürebbiyelerinden Almanca öğrenmişti. Türk saraylarında sultanlık derecesine çıkmış olmasının ona memleketinde eşi benzeri olmayan bir şeref ve önem kazandıracağını, o saraylarda bir şark yıldızı gibi parlayacağını tahmin ediyordu.

Bu hayale o kadar dalmıştı ki, ne kadar zaman geçtiğinin farkında değildi. Oda kapısının açılmak için kurcalanması onu bu dalgınlıktan uyandırdı. Bir suç işlerken yakalanmış, bir tehlikeyle karşı karşıya kalmış gibi şaşırdı. Telaşla elmaslarını toplayarak çıkınını bağlamaya çalışırken dışarıdan seslenen Sabihî'nin;

-Aç, benim... Sabihî... dediğini duydu.

Açtığı kapıdan giren Sabihî'ye;

-Ne çabuk geldin... dedi.

-Yalnızca, tekkeye kadar gittim. Orada aldığım haberler benim için İstanbul'da dolaşmanın çok tehlikeli olacağını gösteriyordu. Dün gece biz çıktıktan sonra evi basmışlar. Her tarafta seni arıyorlarmış. Tekkede kıyafetimi değiştirdim. İşte gördüğün gibi bu derviş kıyafeti ile buraya döndüm. Şimdi uzun bir süre burada gizlenmeye, bir tarafa çıkmamaya mecburuz.

-Ne kadar zaman?

-Bilmem. Belki birkaç hafta, belki birkaç ay. Bu tehlikeli zaman geçinceye kadar.

-Ben bu ev içinde değil aylarca, bir hafta bile kalamam. Çıldırırım.

-Dayanacağız başka çare yok.

-Çare var.

-Ne yapalım.

-İstanbul'dan kaçalım.

-Kaçar da nereye gideriz? Bilmediğimiz bir memlekette daha çabuk yakalanırız.

-Macaristan'a gideriz.

-Macaristan'a mı? Sen çıldırdın mı?

-Bunda çıldıracak ne var? Macaristan'da anamı, babamı, kardeşlerimi ziyaret etmek istediğimi sana zaman zaman söylemedim mi? Sultan İbrahim'e yalvarmıştım. Sadrazam annemi, babamı arattırarak İstanbul'a davet edeceğine söz vermişti. Yalanla beni oyaladı. Şimdi bu çok güzel bir fırsattır. Burada hapis hayatı yaşayacağımıza, Macaristan'a kaçarız. Göreceksin. Ne güzel memleket. Orada şatolarda ne güzel yaşayacağız.

-Çocuk musun? Sınırı nasıl geçer, Macaristan'a nasıl gideriz? Ben Macarca bilmem. O yabancı memlekette nasıl yaşarım?

-Sınırı geçmek gayet kolaydır. Para bütün yolları, bütün kapıları açar. Benim büyük bir servetim var. Ak akçe kara gün içindir. İsimlerimizi, kıyafetlerimizi değiştirir, tüccar gibi gideriz. Macaristan'a kadar hep Türk memleketleridir. Oradan öteye ailemin evine gideceğiz. Ben daima senin yanında değil miyim? Lisan bilmemekten hiç sıkılmazsın. Hem daima orada kalacak değiliz ya! Bir ziyaret. İstanbul'da Kösem Validenin baskısı çok süremez. Tehlike geçince İstanbul'a döneriz.

Sabihî'nin Macaristan hakkında hiçbir fikri yoktu. Ömründe yalnız bir kere Mısır'a gitmişti. Coğrafyadan, dünyadan habersizdi. Sordu:

-Macaristan'a gemi ile gidilemez mi?

-Çok daha uzak ve tehlikeli olur. Buradan doğru Budin'e sık sık kervanlar gider. Yirmi otuz günlük bir yoldur. Beni İstanbul'a bir ayda getirmişlerdi. Yine bir ayda ferah ferah Budin'e gideriz.

-Budin'e mi? Murat Paşanın vali olduğu memlekete demek?

-Evet, Budin Macaristan sınırındaki en büyük Osmanlı kalesidir. Tuna nehrinin bir tarafında Budin, karşısında Macaristan'ın başkenti Peşte var. Sınırı Tuna nehri ayırır. Göreceksin ne güzel yerlerdir.

Sabihî, Nûr-u Ayn'ın sözlerini artık dinlemiyordu. Murat Paşanın adını işitir işitmez kaşları çatılmıştı. Yüzünü bir öfke göl-

gesi kapladı. Nûr-u Ayn'ı öteden beri Murat Paşadan kıskanırken, şimdi çıldırasıya sevdiği ve kıskandığı bu güzel kadını o yeniçeri zorbasının hâkim olduğu bir şehre nasıl götürürdü?

Nûr-u Ayn Sabihî'nin yüzündeki ifadeden ruh halini ve düşüncelerini okudu:

-Murat Paşanın adı geçtikçe sen kaşlarını çatıyorsun. Bu adama düşmanlığın nedir?..

Sabihî tereddüt etti. Birkaç dakika kadar sustu. Sonra cevap verdi:

-Açık konuşalım. Murat Paşadan niçin hoşlanmadığımı sen de pekâlâ biliyorsun. Murat herkesle tanışıklığı olan bir zamparadır. Çok açtır. O yüksek makamlara çıkmak, en güzel kadınlara sahip olmak ister. Kuvveti, zekâsı, güzelliği, cazibesi ve cesareti var. Mevki sahibi olunca bir hayli de küstahlaştı. Seni de çok beğeniyor ve sana öyle bakıyordu ki tahammül edemiyordum. O herifin yüzünü görmek istemem.

Kaşlarını çatmak sırası Nûr-u Ayn'a gelmişti. Sabihî konuşurken, gittikçe artan bir öfkeyle onu dinledi. Sonunda büyük bir öfkeyle parladı:

-Demek bana güvenin yok. Murat Paşanın beğendiği, istediği ve kendisine uygun olan diğer kadınlar gibi beni de iğfal edebileceğini zannediyor, kıskanıyor, Budin'e gitmekten korkuyorsun. Fakat bilmiyorsun ki bu bana açıkça yapılan bir hakarettir. Demek benim sana nasıl derin bir aşk ile bağlı olduğumu takdir edemiyor, beni de kolayca aldatılabilecek cahil, görgüsüz, terbiyesiz esir kızlardan biri gibi görüyorsun. Henüz sana söz vermediğim, kocalı bir kadın olmadığım zamanlarda, Mısır'da Maksûd Paşaya karşı gösterdiğim direniş de sana ne tür bir kadın olduğumu anlatamadı mı?

Nûr-u Ayn bu öfke ve heyecanla kızarmış, güzelliği bir kat daha artmıştı. Bu cazibeli öfke karşısında Sabihî yumuşadı. Güzel kadına sokularak onu iltifatlarla yumuşatmaya çalıştı:

-Sana güvenimin olmaması mümkün müdür? Senin ahlâkını, beni cidden sevdiğini bilmez miyim? Fakat ne yapayım? Elimde değil. Seni bütün bakışlardan, yüzünü, kaküllerini okşayan bu tatlı ve hafif rüzgârdan bile kıskanıyorum. Seven kıskanır.

-Fakat kıskançlık böyle sebepsiz olursa hakaret sayılır. Bunu affedemem. Rahat yaşamak için birbirimize güvenimiz olmalıdır. Murat Paşanın sevdasına aldanacak, heveslerine boyun bükecek adi kadınlardan olmadığıma inanmalısın. Bana inandığını ispat için şimdi Macaristan'a gideceğiz ve Budin'den geçeceğiz. Bundan endişe ettiğini bir daha bana katiyen söylemeyeceksin.

Sabihî sustu. Önüne baktı. Onu istediği yola getirmekten duyduğu zevk ve sevinçle güzel ve fettan kadın âşığını büsbütün etkisi altına almak gayesiyle şimdi buseler eşliğinde Sabihî'ye iltifatlar yağdırıyordu.

- 17 -

KAFESTEN UÇAN KUŞ

Bugün Budapeşte denilen Macaristan'ın merkezi, on yedinci yüzyılda "Budin" ve "Peşte" adlarında, Tuna nehriyle ayrılmış iki şehirdi. Epeyce yüksek bir tepe üzerinde, Peşte'ye ve Macaristan ovasına hâkim bir noktada bulunan Budin, Osmanlı İmparatorluğunun batı sınırında muazzam bir kaleydi.

Türk ordusu ve akıncıları Budin'den yalnız Macaristan'ı değil Avusturya'yı, Almanya'yı da tehdit ediyordu.

Osmanlı İmparatorluğu içerideki ihtilâller, İstanbul'da yeniçeri ocağının, ulema güruhunun rezaletleri içinde dünyadan habersiz yaşadığı o zamanlarda Macaristan, Avusturya, Almanya, hattâ bütün Avrupa; mezhep kavgalarıyla uğraşan, devamlı olarak birbirleriyle boğuşan küçük hükümdarlıkların doğduğu, perişan, berbat bir haldeydi.

Budin ve Peşte başka başka hükümetlere ait memleketler olduğu zaman bugün ikisini birbirine bağlayan, büyük bir şehir haline koyan Tuna üzerindeki köprüler yoktu. Ayrı, birbirlerine yabancı bir hayat yaşarlardı.

Bahar mevsiminin sonlarında bir akşamdı. Güneş guruba yaklaşıyordu. Budin Valisi Murat Paşa şehrin yüksek tepesinde, kale içinde, paşa konağı penceresinde oturmuştu. Gözü önünde ovaya yayılmış Peşte şehrini, yılankavi geniş bir mecrada akan Tuna'yı, daha ileride akşam güneşinin yaldızladığı ovayı seyrediyordu. Serin ve hafif bir akşam rüzgârı kırlarda deryalar gibi ekinleri dalgalandırıyor, paşanın çatık çehresini okşuyordu.

Divan efendisi odaya girdi. Elinde bir sürü kağıtlar vardı. Yavaş adımlarla halı üzerinde paşaya doğru yürüdü. Murat Paşa onun geldiğini, yürüdüğünü duymamıştı. Divan efendisi hafifçe öksürdü. O zaman başını çevirdi ve sordu:

-Hayrola?

-Efendim, idamını emrettiğiniz haydutlar için kadı efendi ilamı yazmış, göndermiş.

Takdim olunan ilamı aldı. Şöyle bir göz gezdiriyordu. Yanına, minder üstüne konmuş çekmece üzerindeki divit takımından bir kalem alan divan efendisi onu mürekkebe batırmış hazırlamıştı. Paşa ilamın altına kalın bir yazıyla "Mucibince" yazdı. Kağıdı ve kalemi iade ederken;

-Şimdi cellada haber gönder, kerataların kafasını kesiversin. Sonra başlarını teşhir etsinler... dedi.

Paşa bu meseleyi halletmiş, yine ovayı seyretmeye dalmıştı ki perde çavuşu içeri girdi. Sert ve seri adımlarını işiten paşa başını çevirdi. Çavuş kollarını göğsüne çapraz bağlayıp eğilerek paşayı selamladıktan sonra;

-Misafir gelmiş, devletli... dedi.

Paşaya misafir gelmesi ve böyle haber göndermesi nadir, fakat önemli bir hadise idi. Hayretle sordu:

-Nereden gelmiş, kimmiş? Sormadın mı?

-Yeniçeri Salmabaş Çuhadarı Sabihî Bey. İstanbul'dan geliyormuş.

Bu söz üzerine paşa telaşla doğruldu. Sabihî ile araları iyi değildi. Onun kendisinden karısını kıskandığını biliyordu. Budin'e kadar niçin gelmişti? Bir valinin azli ve idamı için emirle bir cellat gönderilmesi sık sık görülen şeylerdendi. Acaba Sabihî'yi Kösem Valide mi göndermişti? Elinde idam emri, yanında cellatları var mıydı? Heyecanlı bir tavırla:

-Sabihî Bey yalnız mı?

-Evet, devletli.

-Söyle, buyursunlar.

Murat Paşa içeri giren Sabihî'yi vezirlere yakışır bir olgunlukla hafifçe doğrularak karşıladı. Onun ne sebeple Budin'e geldiğini anlayamıyor, nasıl muamele etmesi gerektiğini bilemiyordu. Şüpheli nazarlarla Sabihî'nin yüzüne bakarken;

-Safa geldiniz, Sabihî Bey, buralara kadar seyahatiniz hayırdır inşallah... dedi.

-Refikam Nûr-u Ayn ile beraber geldik.

Paşa Nûr-u Ayn'ın adını işitince doğruldu ve gözlerini açtı. Bu haberden kendisi için bir keder, bir tehlike olmadığını anlamış, rahat bir nefes almıştı. Şimdi güzel kadının buraya, hükmü altına gelmiş olmasından kalbinde birdenbire tatlı heyecanlar, ümitler uyandığını hissediyordu. Neşeli, iltifat eder bir tavırla sordu:

-Yaa! Kendileri neredeler?

-Bir han odasına yerleştik.

-Han odasına mı? Nasıl olur? Neden doğruca bize gelmediniz?

-Düşündük, zaten yarın Tuna'yı geçmek, Macaristan'a gitmek istiyoruz. Fikrinizi almadan geçip gitmeyi uygun bulmadık.

Sabihî ayrıntılı bir şekilde gelişen olayları anlattı. Kösem Validenin intikam hırsıyla Şekerpâre'yi ve Nûr-u Ayn'ı aramaya başlaması üzerine Şekerpâre saklanmış, ortadan kaybolmuştu. Kendileri de İstanbul'dan kaçmışlardı. Sonra ilave etti:

-Buraya gelirken düşündük. Kösem Validenin bu düşmanlığı üzerine size iltica edecek olursak onun size de düşman olması, zararı dokunması ihtimali vardır. Fikrinizi aldıktan sonra, burada nasıl hareket edeceğimizi kararlaştıracağız.

Düşünmek sırası Murat Paşaya geldi. Nûr-u Ayn'ın adını duyduğu zaman yüzünde parlayan gülümseme sönüverdi. Şimdi derin derin düşünüyordu. Uzun düşüncelerden sonra başını kaldırdı:

-Hakkınız var. Düşünülecek mühim meseledir. Kösem Validenin burada da casusları var. Her olanı biteni kendisine bildiriyorlar. Sizin, bilhassa hanımefendinin buraya geldiği kesinlikle duyulmamalıdır. Kervan halkı sizin kim olduğunuzu biliyor mu?

-Hayır, tüccar sıfatıyla geldik. İsimlerimizi bile değiştirdik.

-İsabet olmuş. Fakat beni ziyarete geldiğiniz vakit perde çavuşuna Yeniçeri Salmabaş Sabihî Bey olduğunuzu söylediniz. Acaba böyle bir gafletle başkalarına da söylemiş olamaz mısınız?

-Başka hiç kimseye bir şey söylemedim. Burada huzurunuza kabul olunabilmek için kendimi tanıtmayı gerekli gördüm. Hata ettiğimi anlıyorum.

-Mademki başka kimseye söylemediniz, bu hatayı kolayca tamir ederiz. Perde çavuşu güvenilir adamdır. Ona tembihte bulunurum. Şimdi nasıl hareket edeceğimizi düşünmek lâzım. Budin'de epeyce kalacak mısınız?

-Hayır, buradan Macaristan'a geçecek, Nûr-u Ayn'ın ailesini görmeye gideceğiz.

-Hanımın ailesini görmeye mi? Hangi ailesi?

-Bilmiyor musunuz? Nûr-u Ayn Macar asilzâdelerinden Kont Könisch'in ailesindendir. Küçük bir kız iken bizim akıncılar tarafından şato bahçesinden kaçırılmış, Belkıs Sultana hediye edilmiştir. Deli İbrahim'in kız kardeşi tarafından terbiye edilerek...

-Açıklamana gerek yok. Son zamanların olaylarını biliyorum. Şimdi Macaristan'a beraber mi gideceksiniz?

-Tabii.

-Pek de tabii değil. Macarlar tutucu Hıristiyanlardır. Onun kocasının Müslüman olduklarını görürlerse size iyi davranmazlar sanırım. Hakaretlere, belki de tehlikelere uğrayabilirsiniz. Düşününüz bir kere. Gâvur kocaya varmış bir kadın İstanbul'a kocasıyla beraber gelecek olsa...

Şimdi endişe sırası Sabihî'ye geldi. Düşünüyor, paşanın sözlerini haklı, tehlikeyi muhakkak görüyordu. Düşünceleri ağzından döküldü:

-Ne yapalım? Nûr-u Ayn ailesini aramak için yapayalnız bu yabancı memleketlere nasıl gidebilir?

-Ailesini buraya davet etmek, burada görüşmelerini sağlamak gibi bir çare düşünülebilir. Fakat her şeyden önce sizi burada barındırmanın çaresine bakalım.

-Beraberimizde de yatak takımları var. Zaten aylardan beri yollardadız, böyle han odalarında kalmaya alıştık. Bu geceyi nasıl olsa geçiririz. Yarın uygun bir ev araştırırız.

-Ben burada iken hanımefendiyi ve sizi han odalarında bırakabilir miyim sanıyorsun? Gerçi ikametinize tahsis edebileceğimiz ayrı bir dairemiz yok. Fakat siz burada selamlıkta benim misafirim olursunuz. Hanımefendi de harem dairesinde refikama misafir gider.

Bu teklif Sabihî'nin hoşuna gitmedi. Nûr-u Ayn'ı Murat Paşanın konağına göndermeye, kendisinden ayrı, paşanın harem dairesinde bırakmaya bir türlü gönlü razı olmuyor, kıskanıyordu. Lâkin teklif o kadar nazikâne ve samimi idi ki reddetme imkânı bulamadı. Bir an tereddütle düşündükten sonra kaçamak bir cevap verdi:

-Gideyim, bu çok güzel teklifinizi kendisine anlatayım. Vereceği karara göre hareket ederim.

Sabihî bu sözleri söyleyerek ayağa kalktı. Paşa da onu ayağa kalkarak uğurlarken;

-Artık karar verilecek, düşünülecek bir tarafı yok. Teklif ettiğim misafirliği hanımefendi de reddetmezler. İşte bakınız akşam ezanı okunuyor. Gece olunca yolu bulmakta bile güçlük çekersiniz. Burası sınırdır. Sokaklarda tehlike de var. Yolda zengin bir taciri soyan ve öldüren iki haydudun daha bu akşam kafalarını kestirdim... diyordu.

Oda kapısını açan perde çavuşuna;

-Beyefendinin yanına emniyetli iki adam veriniz. Beraber gidecek, emirleri altında bulunacaklar... dedi. Sonra Sabihî'ye döndü:

-Size veda etmiyorum. Şimdi harem dairesine haber vereceğim. Sizi de burada yemeğe bekleyeceğim.

*

***

Paşa selamlıkta Sabihî ile beraber yemek yemiş, tütün içiyor, sözde sohbet ediyorlardı.

Sabihî durgun ve düşünceli idi. Buraya, Murat Paşaya misafirliğe gelirken Nûr-u Ayn kendisini yatıştırmak için konuşmuş, endişe edecek hiçbir tehlike bulunmadığına inandırmaya çalışmıştı. Fakat kalbi bir türlü rahat etmiyordu. Murat Paşa Bektaşi idi. İçeride haremi varsa bile ne etkisi olabilirdi? Böyle zorba başılar karılarına önem verirler miydi? Karılarının gözü önünde birçok da odalıkları bulunmaz mıydı? Nûr-u Ayn'ın şerefine bir içki âlemi kurulmuş olması ihtimalini düşünüyordu. Şimdi paşa hareme gidince onlara katılacaktı. Bu içki âlemlerinin neticesinin nerelere varacağını biliyordu. Kıskanıyordu.

Paşa da neşesiz, yorgun duruyor, seyrek konuşuyordu. Çünkü onun aklı, fikri Nûr-u Ayn'da idi. Şimdi haremde onu göreceğini düşünüyor, aklından tatlı ümitler, türlü türlü parlak hayaller geçiyor, sevincinden renk vermemek için durgun ve yorgun görünmeye çalışıyordu.

Bu durum fazla uzamadı. Paşa yerinden kalktı;

-Uzun yolculuktan yorgun görünüyorsunuz. Odanız, yatağınız hazırlanmıştır. Benim de erken yatmak âdetimdir... diyerek Sabihî'ye veda etti ve harem dairesine doğru yürüdü.

Şimdi heyecanı artmıştı. Çok sevgili, pek güzel bir kadınla gizlice görüşmeye giden genç bir âşık gibi kalbi şiddetle çarpıyor, dizleri titriyordu.

Mabeyn odasından hareme geçtiği zaman elinde şamdanla bekleyen kalfaya manidar bir tavırla yavaşça sordu:

-Emirlerim yerine getirildi mi?

-Evet devletli. Misafir hanıma köşedeki oda hazırlandı. Yemekten sonra bu odaya çekildiler.

-Kendilerini ziyaret edeceğimi söylediniz mi?

-Evet devletlim.

-Bu gece odama başka kimse gelmeyecek. Sen yardım et de soyunayım.

Paşa odaya giderken kalfa takip etti. Kılıcını, kavuğunu, kürkünü, çakşırını çıkardı. Kalfanın taşıdığı ipekli gecelik entarisiyle hırkasını giydi. Başına takkesini, ayağına tekliklerini geçirdi. Kalfaya bir işaretle izin verdi.

Yalnız kalınca ayna karşısına geçti. Tatlı heyecanlar ve özenle sakalını, bıyığını taradı. Süslendi. Sonra karanlıkta yavaş yavaş Nûr-u Ayn'ın misafir olduğu odaya gitti.

Nûr-u Ayn, Murat Paşanın bu fırsatı kaçırmayacağını, bu gece mutlaka ziyarete geleceğini biliyordu. Özenle hazırlanmış, ince ipekli gece gömleğini giymişti. Tarayarak dağıttığı dalgalı sırma saçları arasında çıplak kolları, yuvarlak omuzları, göğsünde yarı çıplak memelerinin arasından görülen şehvet yolu pırıl pırıl parlıyordu. Paşayı hülyalı, mahmur ve davetkâr bakışlarla karşıladı.

Paşa girdiği odanın kapısını istek ve heyecanla kilitledikten sonra dişisinin üzerine atılan ateşli boğa gibi hayvani bir hırsla genç kadının boynuna sarılırken dudakları titreyerek;

-Ah! Seni ne hasretlerle yad ediyor, ne kadar özlemini çekiyordum! Bana nurlu yeni bir hayat getirdin... diyordu.

Nûr-u Ayn böyle hâkim ve şiddetli kucaklamalardan hoşlanan bir kadındı. Büyük bir imparatorluğa hâkim olmak, hükümdarları pençesinde oynatmak isteyen genç kadın, şehevi hislerin ön plana çıktığı o anda kendisini kolları arasına alan kuvvetli erkeğin arzusuna boyun eğmekten ve ona yenilmekten zevk alıyordu.

Rusya İmparatoriçesi Katherina dairesinin kapısında nöbet bekleyen iri yarı neferin şuursuzca ve arzuyla kendisine sahip olmasından mesut olmuş, eri de zabitliğe terfi ettirmemiş miydi?

Öyle nazik dakikalar vardır ki, güzel ve kuvvetli bir erkeğin saldırısı karşısında en gururlu kadınlar bile, cinsi zayıflıklarıyla titrer, boyun eğer, can bulur.

Bu heyecanlı dakikalar geçince iki eski tanıdık yan yana oturdular. Paşa kolunu beline sardığı güzel kadının kulağına fısıldar gibi;

-Dışarıda Sabihî buradan Macaristan'a, akrabalarınıza gideceğinizi söyledi. Gerçek mi?.. dedi.

-Evet, Kösem Validenin pençelerinden kurtulmak için başka çare yok.

-Sabihî tehlikeleri düşünmeyerek buna razı olmuş olabilir. Fakat ben sizi müthiş tehlikelere atılmaya bırakabilir miyim? Yağmurdan kaçarken doluya tutulmuş olursunuz.

-Macaristan'da bizim için ne tehlike olur, anlayamıyorum?

-Siz Macaristan'dan çocukken çıkmışsınız. Orada ne müthiş bir tutuculuğun hüküm sürdüğünü bilmiyorsunuz.

-Ne tutuculuğu?

-Din tutuculuğu. Hattâ mezhep tutuculuğu. Katoliklerle Protestanlar kindar bir düşmanlıkla birbirlerini boğazlıyorlar. Papazlar bu ateşi devamlı körüklüyor, zavallı cahil halkı hasımları üzerine saldırtıyorlar.

-Bundan bize ne?

-Çocuk gibi konuşuyorsun, güzelim. Mezhebini değiştirenleri affetmeyerek amansız bir husumetle öldüren papazlar; dinini değiştiren, Müslüman bir erkekle evlenen Hıristiyan kadını yaşatırlar mı?

Nûr-u Ayn şimdiye kadar görmediği, düşünmediği bu tehlike karşısında afalladı.

Paşa ateşli dudaklarını onun gerdanında, göğüslerinde gezdirirken;

-Ben seni korurum yavrum, hiç korkma her tehlikeden korur, burada saklarım... diyordu.

-Fakat ben anamı, babamı, akrabalarımı, doğduğum yerleri görmek isterim. Onlar benim Müslüman olduğumu nereden bilecekler? Hem gerçekten Müslüman oldum mu bakalım? Bana bu güne kadar hiç kimse; "Müslüman olacaksın!.." demedi. Hiçbir şeyi telkin etmediler. Hiçbir şey öğretmediler. Şatomuzun bahçesinden kaçırdıkları zaman İstanbul'a, Belkıs Sultanın sarayına gönderdiler. "Adın Nûr-u Ayn'dır..." dediler. Okuttular.

Büyüttüler. Çok şeyler öğrettiler. Fakat Müslümanlığın ne olduğunu anlatan olmadı. Saraya girdiğim zaman da adımı değiştirdiler. Adın "Hümaşah Sultan oldu..." dediler. İtiraz edebilir miydim? Şimdi Macaristan'a gidince; "Ben Müslüman olmamıştım..." dersem yalan söylemiş olur muyum?

Paşa mânidar tebessümlerle cevap verdi:

-Fakat beraber götüreceğin kocan, Sabihî senin sözlerini çürütecek bir delil olmayacak mı? O da Müslüman olduğunu inkâr edebilir mi?

Nûr-u Ayn bir an tereddütle düşündü. Sonra;

-Sabihî burada kalsın. Onu beraber götürmeyiveririm... dedi.

-Sabihî seni sever. Bu ayrılığa razı olur mu? O razı olsa bile ben müsaade eder miyim? Sen çocukça bir arzu ile kendini tehlikelere atmak istiyorsun, güzelim.

-Hayır, ben tehlikeye atılmak değil, tehlikeden kaçmak, Kösem Validenin pençelerinden kurtulmak istiyorum.

-Seni Kösem Validenin pençelerinden ben korurum. Mademki İstanbul'dan kaçarak buraya geldiğinizi kimse bilmiyor, seni burada gizlemek, zevkler içinde mutluluklarla yaşatmak gayet kolaydır. Sabihî'yi de kandırarak başımızdan savmak için bir şeyler düşünür, elbette bir çare buluruz.

Paşanın bu son sözleri Nûr-u Ayn'ı düşündürdü, uyandırdı. Paşa Sabihî'yi kandırmak, başından savmak istiyordu. Bu fena bir fikir değildi. Kendisi artık Sabihî'den, onun can sıkıcı kıskançlığından usanmıştı. Onu aldatmak, ondan kurtulmak hoşuna gidiyordu. Fakat Sabihî'den kurtulunca Murat Paşaya esir olmayı, Budin Kalesi içinde, paşa konağının harem dairesinde kapanarak yaşamayı da hiç istemiyordu.

Nûr-u Ayn İstanbul'dan kaçtıklarından beri yolda hep geleceğini düşünmüştü. Artık İstanbul'a dönmek istemiyordu. Sarayda padişahı cazibesiyle bağlayarak senelerce her dediğini yaptırdıktan, şöhretin en yüksek mertebelerine vardıktan ve düştükten sonra bir daha o muhitte eski şan ve şöhretini tekrar kazanmanın mümkün olmayacağını anlamıştı.

Şimdi kendisi için başka bir âlem, parlak bir gelecek düşünüyordu.

Avusturya İmparatorluğu hadiselerini yakından takip etmiş ve incelemişti. Macaristan Avusturya'nın boyunduruğu altına girmişti. Viyana saraylarında da sefahat âlemlerinin yaşandığını biliyordu. İstanbul'da, sarayda sultan olarak hüküm sürmüş genç, güzel, zeki bir Macar kızının Macaristan'da Viyana'da kolayca büyük bir şöhret kazanacağını düşünmüştü. Özellikle hazineler değerinde olan benzersiz incileri, elmasları, zümrütleri şatoların, sarayların ziyafetlerinde, balolarında gözler kamaştıracaktı.

Macaristan'da ve Avusturya'da şanlı, şöhretli, zevkli bir ömür sürebileceğine hiç şüphesi yoktu. Yalnız bir konuda yanılmıştı. Macaristan'a Sabihî ile beraber gitmeyi, onu orada başından savmayı düşünmüştü. Paşanın sözlerinden bu hesabının yanlışlığını ancak şimdi anlayabiliyordu. Müslüman olmuş, bir Türk ile evlenmiş olarak Macaristan'a dönmenin delilik olacağını anlayınca, kararını derhal değiştirdi.

Osmanlı sarayından kaçmış, dinine, vatanına iltica için bütün şanları, şerefleri, servetleri, her şeyi feda etmiş kahraman bir Macar kızının saflığıyla geri dönmek gerektiğini düşündü.

Nûr-u Ayn bu düşüncelere o kadar dalmıştı ki paşanın iltifatlarına, buselerine karşılık vermiyor, onun döktüğü dillere, verdiği güvencelere kulak asmıyordu. Sonunda endişeli bir tavırla konuştu:

-Paşam, her şeyden önce Sabihî'den kurtulmak lâzımdır. Sabihî, Kösem Valideden daha tehlikeli bir beladır.

-Yok canım, Sabihî'nin ne önemi olabilir?

-Çok önemi var, paşam. Sabihî delicesine kıskanç bir âşıktır. Kaç defa açık açık söyledi; "Bana hıyanetini görecek olursam seni ve âşığını öldürür, sonra da kendime kıyarım" dedi. Böyle yapacağından da hiç şüphem yok.

-Onun böyle bir delilik yapmasına meydan bırakmamak için vücudunu ortadan kaldıralım. Beladan kurtulur, rahat olursun.

Nûr-u Ayn biraz tereddüt etti, düşündü, sonra:

-Hayır! Ben burada iken onun ortadan kaybolması şüpheler ve dedikodular doğurur. Yarın onu görürüm. Macaristan'a beraber gitmemizin tehlikelerini anlatır, kendisini kandırırım. O burada kalır. Ben ailemin şatosuna gidince ona bir mektup yollar, artık dönmeyeceğimi, beni boşu boşuna beklememesini yazarım. Tabii o üzüntüyle İstanbul'a dönecektir. O zamana kadar ben de özlediklerimi görür, sonra buraya gelirim. Biz de mesut bir hayat yaşarız. Bu fikir daha iyi değil mi?

Fettan kadın aldatıcı tebessümler, hülyalı bakışlarla Murat Paşanın gözlerinin içine bakarak onu etkilemeye, kandırmaya çalışıyordu.

Kara Murat iri kara gözleriyle güzel kadının yüzüne dikkatle bakıyor, orada yalanlar hileler okuyordu. Manalı manalı gülerken;

-Beni de aldatmak, atlatmak mı istiyorsun, civanım? Sen bir kere Macaristan'a geçtikten sonra buraya döner misin?.. dedi.

-Niçin gelmeyeyim? İnsan daima sevdiklerini arar ve onların yanında yaşamak ister. Macaristan'da akrabalarımdan kimseyi bulabilecek miyim bakalım? Şüpheli. Bulsam bile çocukluğumdan beri ayrıldığım o muhit, o âdetler içinde yaşamaktan hoşlanmayacağım şüphesiz. Benim yaşımda, benim huyumda bir kadın artık akraba muhitiyle yetinebilir mi? Özellikle gönlü senin ateşli aşkına esir olursa...

Nûr-u Ayn son cümleyi fettan ve efsunkâr bakışlar, süzgün hülyalı gözler, manalı tebessümlerle söylemişti.

Paşa, dünyada sevmekten daha tatlı olan sevilmek ümitleri, hayalleri içinde büyülenmiş ve mutlu;

-Beni gerçekten sevdiğine inanayım mı?.. dedi.

-Hain! Seni gerçek bir aşkla sevdiğimi İstanbul'da ispat etmedim mi? Aşkım samimi olmasaydı İstanbul'dan doğruca bu-

raya gelir, senin kollarının arasına atılır mıydım? İstanbul'dan gemi ile Avrupa'ya kaçmak, Macaristan'a gitmek yüz kat kolay iken o kadar zahmetli bir seyahatle buraya gelişimin sebebini anlamıyor, bana ve aşkıma inanmıyor musun?

Paşa bu sözler karşısında büsbütün bocaladı. Sevdalı buselerle onu kucakladı.

*
***

Nûr-u Ayn ertesi gün paşa konağının mabeyn odasında Sabihî ile görüştüğü zaman ona durumu, Macaristan'a beraber gitmeleri halinde karşılaşabilecekleri tehlikeleri bütün ayrıntılarıyla anlattı. Onu da kandırdı. Karar verildi. O ilk vasıta ile Macaristan'a geçecek, ailesi ve akrabalarıyla görüşerek durumu anlayacak, mümkün olursa Sabihî'yi de oraya davet edecek, olmazsa kendisi Budin'e dönecekti.

-Bu seyahatim iki üç haftadan fazla uzamaz. Burada dönüşümü bekleyeceksin... dedi.

Diğer tarafta Murat Paşayı da idare ediyor, onun vasıtasıyla kolayca Macaristan'a gitmenin ortamını hazırlıyordu.

Avusturya'nın İstanbul'daki sefiri Baron Charnay son günlerde Viyana'ya dönerken Budin'e uğramış Murat Paşa ile görüşmüştü. Paşa Nûr-u Ayn'a anlatıyordu:

-Baron Charnay değerli bir dostumdur. Uzun bir süre İstanbul'da yaşadı. Ben yeniçeri ağası olduğum zamanlar tanışmıştık. Birbirimize birçok iyilikler yaptık. Şimdi Viyana'da çok önemli bir makamı var. Seni kendisine tavsiye edecek olursam, elinden gelen her türlü yardımı yapar.

-Öyleyse ben doğruca Viyana'ya gider, Baron Charnay'ı görürüm. Orada kendisine kim olduğumu söylersem, ihtimal ki beni de tanır.

-Son zamanlarda İstanbul'da yaşayan bir adamın Hümaşah Sultan adını, şöhretini duymamış olması mümkün müdür? Hele

Baron Charnay gibi İstanbul'un bütün entrikaları içinde yuvarlanan, sarf ettiği hazinelerle en büyük ricali, hattâ padişahları kendine ram eden, Sadrazam Ahmet Paşayı senelerce parmağı ucunda oynatan bir adam seni tanımaz mı?

-Daha iyi. İşimi çabucak görür. Sabihî buradan ayrıldığı, İstanbul'a döndüğü zaman ben de derhal buraya gelirim.

İşte bu anlaşma ve karar üzerine Nûr-u Ayn Budin'den hareket eden ilk kervanla Viyana'ya gitti.

Aradan yirmi gün kadar bir zaman geçmişti ki, Viyana'dan gelen bir tatar getirdiği mektubu –pek resmi bir muhaberat evrakı gibi- bizzat paşanın eline takdim etti.

Mektup Nûr-u Ayn'dandı. Güzel kadın şöyle yazıyordu:

"Paşam;

Oradan hareket ettikten sekiz gün sonra Viyana'ya geldik. Bir araba kiraladım. Derhal Baron Charnay'ın evine gittim. Daha yolda iken hayretler içinde kalmıştım. Viyana benim şimdiye kadar gördüğüm şehirlerin hiç birine benzemiyor. Sokakları geniş ve temiz. Binalar büyük, kâgir ve ihtişamlı. Hele Baron Charnay'ın evine geldiğimiz zaman hayretim iyice arttı. Burası alelâde bir ev değil, dört başı mamur bir saray. Bizim Topkapı Sarayı'ndan daha güzel ve muntazam.

Tavsiye mektubunu Almanca yazdırdığınız çok isabet olmuş. Türkçe yazılsaydı burada okutturacak adam bulamayınca Baron işin önemini anlayamayacak ve beni belki de saatlerce bekletecekti. Alelâde bir kira arabasıyla sefir hazretlerini ziyarete gelen kadına uşaklar bile önem vermediler. Fakat mektup ani ve büyük bir etki yaptı. Baron beni karşılamaya koştu. Fevkalâde bir nezaket ve hürmetle beni salona aldı.

Baron hakikaten çok nazik, kibar ve ince bir adam. Saatlerce samimiyetle konuştuk. Sizden, İstanbul'dan, benim özel hayatımdan, ailemden bahsettik. Beni yemeğe alıkoydu. Eşiyle ve aile fertleriyle tanıştırdı. Saraya götürmek, imparator hazretleriyle görüştürmek arzusunda olduğunu anlattı.

Sefirin bana bu derece önem verişinden gizli manalar sezdim ve kuşkulandım. Acaba Avrupalıların iki asır önce Sultan Beyazıt'a karşı siyasi çıkar temin etmek arzusuyla, bir ihtilâl silahı gibi kullanmak için, Şehzade Cem'i hürmetlerle karşıladıktan sonra hapislerde çürüttükleri gibi beni de Avusturya'nın siyasi çıkarları için, Kösem Valideye karşı bir silah yerine kullanmaları ve belki de beni ona satmaları ihtimali yok muydu? Bu tehlikeyi hiç düşünmemiştik.

Ne yalan söyleyeyim, şimdi bir takım korkular içindeyim. Burada Baronu, Avusturyalı diplomatları ustaca kullanmaya çalışacağım. Size dayanarak hareket edeceğim. Azıcık şüphelenecek olursam derhal kaçar, oraya gelirim.

Sabihî'ye yazdığım mektubu da size gönderiyorum. Kendisine verir, başınızdan savarsınız.

Nûr-u Ayn."

Paşa kendisine gelen mektubu okuduktan sonra Sabihî'nin mektubunu açtı. O daha kısa yazılmıştı:

"Sabihî Bey;

Ben vatanıma geldim, ailemle buluştum. Artık oraya ve İstanbul'a dönmek istemiyorum. Duygularımı, düşüncelerimi sormadan bana Müslüman adı vermişlerdi. Saraylarda türlü maceralar yaşadım, sonunda senin eline düştüm. İster istemez karın oldum. Artık bu hayata dönmeyeceğim. Aramızda hiçbir bağ kalmamıştır. Boş yere orada beni bekleme.

Catherina KÖNİSCH"

Paşa kendisine ait olan mektubu yanındaki çekmecenin içine koydu. Sabihî'ye verilecek mektubu da çekmecenin üstüne attı. Sonra yüksek bir sesle: "Gel!.." diye bağırdı. İçeri giren perde çavuşuna;

-Sabihî Beyi çağırın... dedi.

Şimdi Sabihî'ye karşı ne tavır takınacağını düşünüyordu. Sabihî konağında misafir olduğu için huzura gelmesi gecikmedi. Paşa;

-Gel. Şuraya otur. Nûr-u Ayn sana mektup yollamış. Şimdi tatar getirdi. Al, oku... diyerek öfkeli bir tavırla önüne attı.

Sabihî büyük bir hevesle aldığı mektubu okudu. Hayretinden başını kaldıramıyor, paşanın yüzüne bakamıyordu. Bir kere daha okudu. Önüne bakarak çaresiz düşündü. Nihayet gözlerini paşaya çevirdi. Bir şey söyleyemiyor, yalnız: "Buna ne diyorsunuz?.." manasında paşaya bakıyordu.

Murat Paşa kaşlarını çatmış, gururlu ve hiddetli;

-Saraylarda zevk içinde büyütülmüş böyle sarı saçlı, mavi gözlü gâvur dilberlerinden bu memleket ve saltanat daima zarar gördü. Olivia Yıldırım'ı baştan çıkardı. Roksalan Kanuni'yi kötü yollara sevk etti. Venedikli Baffo Üçüncü Murat'ın başına bela oldu. Kösem Sultan dedikleri Rum kızı Anastasia'nın rezaletlerinden sonra da işte bu Macar kızının foyası da meydana çıktı. Bunlardan vefa ummak ahmaklıktır... dedi.

Sabihî üzgün ve kindar sordu:

-Şimdi ben ne yapayım devletli? Bu haini bulmak, ondan intikam almak için Macaristan'a gidemez miyim?

-Onu nerede bulacak ve ne yapacaksın? Lisanın bilmediğin yabancı bir memlekette kendini boş yere felâketlere atmış olursun.

-Onun Macaristan'a giderken bütün elmaslarını, altınlarını yanında götürmesinin sebebini şimdi daha iyi anlıyorum. Aslında ondan daha o zaman şüphe etmeliydim.

-Burada sana hiçbir şey bırakmadı mı?

-Hiçbir şey...

-Seni İstanbul'a kadar göndermenin çaresini buluruz. Orada seni koruyacak dostların var. Hayat girdabında yuvarlanır, bu nankör gâvur kızını unutmaya çalışırsın.

-Evet, burada beklemek boş yere üzülmek ve ıstırap çekmektir.

*

***

Sabihî İstanbul'a gittiği zaman Murat Paşa rahat bir nefes almış, Nûr-u Ayn'ın kendisine kaldığını sanmıştı. Saraylarda büyütülmüş, güzelliği, zekâsı, şeytanlığı ile büyük bir nüfuz kazanmış, hükümdarları pençelerine almış gâvur kızları için Sabihî'ye verdiği fikirlere rağmen, erkeklik gururuyla, Nûr-u Ayn'ın kendisine âşık olduğuna, Sabihî uzaklaşınca onun geleceğine inanıyor ve bekliyordu.

Haftalar ve aylar geçti. Nûr-u Ayn'dan hiçbir haber alamıyordu. Sabrı tükendi. Dostu Baron Charnay'a bir mektup yazdırdı. Nûr-u Ayn'dan haber sordu.

Mektubu özel bir tatarla göndermiş;

-Cevabını alıp öyle geleceksin... demişti.

Bu tatarın dönüşünü beklerken başka bir tatar geldi. İstanbul'dan bir emir getirdi. Murat Paşa Budin Valiliğinden azledilmişti.

Paşa İstanbul'a dönüş gününü erteliyordu. Viyana'dan cevap beklerken kendi kendine;

-Cevap değil kendi gelse ne yaparız? O İstanbul'a gelemez, ben burada kalamam. Ben niye bekliyorum... diyor. Yine de güzel kadının hayalinden kendini alamıyordu.

Nihayet cevap geldi. Baron Nûr-u Ayn'ın Viyana'da zevk ve sefahat âlemlerinde bir yıldız gibi parlamakta olduğunu, artık İstanbul'a dönmeyi aklından bile geçirmediğini yazıyordu.

Murat Paşa bunu anladığı zaman kendi kendine söylendi:

-Sabihî'yi aldatmak, kandırmak için; "Saraylarda sefahat için büyütülmüş gavur kızlarından vefa ummak ahmaklıktır" dediğim zaman ben, Nûr-u Ayn'dan vefa ve muhabbet ümit ediyordum. En büyük ahmak benmişim.

- 18 -

KADINLARDA SALTANAT HIRSI

Deli İbrahim tahttan indirilip yerine on yaşında bir çocuk getirildiği zaman saltanat Kösem Sultanın –bütün olayı hazırlayan- eline geçti. Kösem Valide bir kere zevkini tattığı, iki defa evlatları tarafından uzaklaştırıldığı saltanatı, işte üçüncü defa pençesine almış bulunuyordu. Öyle ki; sarayda hiç kimseye laf söyletmiyor, bütün makamları istediklerine veriyor, taraftarlarını arttırmaya, kuvvetlendirmeye çalışıyordu.

Osmanlı sarayının eski bir sözü vardı: "İki aslan bir posta sığmaz..." derlerdi. Yeni padişah tahta çıktığı zaman, eski sultan annesinin de yerini yeni Valide Sultana bırakması, saraydan çıkması, eski saraya gönderilmesi bir gelenekti. Fakat bu defa geleneğin tatbikine imkân bulunamadı. Çünkü Kösem Valide kendi yetiştirmesi olan torununun annesi Turhan Sultana önem vermedi. Onu bir kenara atmış gibiydi.

Yeniçeri zorbalarının nüfuzu, tehdidi altında haris bir kadının keyfi ve baskısı ile idare edilen memleket müthiş bir karışıklık içinde kaldı.

Zekâsı, cesareti, serveti olan yeni yetme zenginler en yüksek mevkilere geçebilmek için saraydan, ocaktan kendilerine taraftar toplamaya çalışıyorlardı. Ortalıkta türlü çeşitli entrikalar dönüyordu.

Kösem Sultanın aleyhinde olanlar, önce padişahın validesi Turhan Sultanın etrafındakileri kışkırtmaya başladılar;

-Siz niye sessiz duruyorsunuz, yahu? Sarayda hakiki valide, Turhan Sultandır. Mahpeyker Sultanın sarayda bir sıfatı, bir

hakkı kalmamıştır. Saray nizamınca onun eski saraya gönderilmesi gerekir. Padişahın yanında validesi bulunmalı, padişahın emirlerini validesi tebliğ etmelidir... diyorlardı.

Kösem Validenin kibirinden, baskısından, zulmünden dilenir hale gelenler, onu çekemeyenler çoktu. Bunlar birer ikişer Turhan Valide taraftarlarına katılıyor, onların kuvvetini arttırıyorlardı.

Kösem Valide Sultanın bir Rum kızı olması dolayısıyla, yaradılışında bir kurnazlık ve şeytanlık vardı. İşlerini hep gizli entrikalarla, el altından, başka vasıtalarla yapardı. Turhan Sultanı da bir zamanlar emri altındaki bir alet gibi kullandı. Onun vasıtasıyla küçük hükümdar üzerinde istediği gibi bir etki bırakabiliyordu.

Turhan Sultan henüz otuz yaşında, genç, çok güzel, zeki bir kadındı. Kösem Validenin yetiştirerek oğluna hediye etmiş olduğu cariyelerdendi. Bir Rus kızıydı. Kanında Slav inadı ve gururu vardı. Bununla beraber Mahpeyker Sultanı büyük görmüş, büyük tanımış olduğu için ona daima hürmet ve itaat etmişti.

Kösem Validenin muhalifleri büyük uğraşlar vererek sonunda onu devlet işlerinden el çektirmeye muvaffak oldular. Saltanatın en yüksek mertebesine çıkmak, Kösem Validenin haksız olarak kullandığı valide sultanlık görevini onun pençesinden kurtarmak, oğlu namına bağımsız olarak hükümran olmak için yapılan teşvikler etkisini gösterdi. Turhan Valide yavaş yavaş cesaret ve kuvvetini arttırarak Kösem Sultana rakip olmaya hazırlanıyordu.

Topkapı Sarayı'nda binlerce ahaliyi temsil eden memurlar, hasodalılar, zülüflüler, cariyeler, harem ağaları, bostancılar iki taraf oldular. Yeniçerilerle saraylıların bir kısmı Kösem Sultanla beraberdi. hasodalıların, zülüflülerin, bostancıların çoğu yeniçerilere ve Kösem Sultana karşı olup Turhan Sultan taraftarı idiler. Gizli gizli yanan bu anlaşmazlık ateşi şehirde esnaf ve ahalinin ayaklanması üzerine alevlendi. Açığa çıktı.

İstanbul esnafı vergilerden ve sadrazamdan şikâyet etmek için toplanmışlardı. Birçok işsiz güçsüz, hallerinden memnun olmayan ahali de bunlara katıldı. Saraya gittiler.

Sarayda bunların şikâyetlerini dinlemek için karşılarına, hasodalıların düzeniyle, Kösem Sultanın yerine asıl valide Turhan Sultan çıktı.

Bu güzel, cazibeli kadının sahnede görünmesi ve oğluna sadrazamın azlini tavsiye etmesi halkı memnun etti. İyi bir etki gösterdi. İsyan yatıştırıldı. Turhan Sultan bundan cesaret aldı. Kösem Sultanın, taraftarlarından Kara Çavuşu sadrazamlığa getirmek için kurduğu planlara muhalefet gösterdi. Sadrazamlığa Siyavuş Paşayı getirdi.

Siyavuş Paşa zengin, zeki, tedbirli vezirlerden biriydi. Pek azmış olan bir takım yeniçeri kodamanları zorbaların vücudunu ortadan kaldırmak, İstanbul'da kuvvetli, âdil bir hükümet kurmak istiyordu.

Kösem Valide bir taraftan sadrazama nasihatler ederek onu bu tehlikeli işten vazgeçirmeye çalışıyor, diğer taraftan da yeniçerileri gizlice durumlardan haberdar ediyor, onları Turhan Sultan aleyhine kışkırtıyordu.

*

***

İşte İstanbul'un böyle tehlikeli, heyecanlı bir kriz geçirdiği sıralardaydı ki, çok iyi tanıdığımız Bektaşi Tekkesinde, Cemal Babanın odasında gizli, önemli bir toplantı vardı. Zeynel Ağa, Sabihî, Domuz Recep, Fitne Kumkuması Hamide Hatun babanın etrafında baş başa vermiş, yavaş yavaş konuşuyorlardı.

Aralarında tanımadığımız yeni bir yüz görünüyordu. Ona sadece "Küçük Mehmet" diye hitap ediyorlardı. Eşine ender rastlanır, yakışıklı erkek güzellerindendi. Uzun boyu, fevkalâde sportmen vücudu, muhabbetli ve sevimli bir çehresi vardı. Ki-

raz gibi dudaklarını kısmen örterek al yanakları üzerine bükülmüş, yükselmiş siyah bıyıkları, çekme koç burnu üstünde, çatma siyah kaşlar altında parlayan kara gözleri yiğitlik ve cesaretle karışık cazibe nurları saçıyordu.

Som sırma cepkenli, kıymetli taşlarla süslenmiş silahlı bu yeniçeri Şekerpâre'nin âşığı idi. Telaş ve heyecanla anlatıyordu:

-Evet... Şekerpâre dört günden beri ortalıkta yok. Salı gecesi köşkteydim. Sabahı çıkacağı zaman nereye gideceğine ilişkin hiçbir söz söylemedi. Telaşı yoktu. Her şey gayet normaldi. Bana; "Akşam geç kalma..." dedi. Bense akşam köşke geldiğimde o, köşkte değildi. "Belki de bir ziyarete gitmiştir..." dedim. Fakat gün battı, ortalık karardı. Gelmeyince telaşlandım, merak ettim. Uşaklardan, hizmetçilerden sordum. Nereye gittiğini kimseye söylememişti. Aklıma bin bir türlü şüphe ve endişe geliyordu. Köşkteki bütün hizmetçileri ayrı ayrı sorguladım. Sorgulamadan elde ettiğim netice şuydu:

Salı günü öğleden sonra iki katana koşulmuş güzel bir araba ile iki misafir hanım gelmiş. Şekerpâre ile uzun uzun gizlice konuşmuşlar. Sonra Şekerpâre de giyinmiş kuşanmış, beraberce arabaya binmiş ve çıkmışlar.

Uşaklardan sordum. Arabacının yanında oturan, içeri girmeye, uşaklarla görüşmeye, konuşmaya tenezzül etmeyerek kapı önünde bekleyen uşağın, saray bostancılarına çok benzediğini söylediler. Hattâ birisi, arabanın saraya ait olduğundan bahsetti. Bu düşünceler bana sükunet verdi. Çünkü doğrusu ben onun giyinip kuşanarak çıktığını haber alınca, kıskançlıkla başka şeyler düşünmüş, sinirlenmiştim. Fakat biraz sonra aklıselim düşündüğümde durumu daha tehlikeli ve müthiş gördüm.

Bilirsiniz ki, Kösem Valide ile Şekerpâre'nin araları açıktır. Daha İbrahim tahttan indirildiği, baskıyı ele aldığı zaman saray hapishanesinden firar eden Nûr-u Ayn'ı Şekerpâre'den istedi. Araları fena halde açıldı. Nûr-u Ayn ile beraber Şekerpâre'nin de vücudunu ortadan kaldırmak istemişti. Şekerpâre o zaman-

dan beri gizli gizli yaşadı. Saray ve ocak entrikalarından uzak duruyor, benimle asude bir hayat yaşıyordu.

Son zamanlarda Turhan Sultanla Kösem Sultan Validenin aralarının açıldığını, Kösem'in yıldızının sönmek üzere olduğunu haber alınca eski dertleri depreşmişti. Kösem Valideden intikam almak hırsıyla bu işlere karışmış, Turhan Sultana yardım etmek istemişti.

Benim şiddetli itirazlarım üzerine bu işlerden vazgeçmiş gibi görünüyordu. Fakat bir taraftan bana söz verirken, diğer taraftan faaliyetine devam ediyordu. Bugün sarayda oldukça sözü geçen Uzun Süleyman, Şekerpâre'nin yetiştirmelerindendir. Zaman zaman köşke gelir, kendisine minnetlerini arz ederdi. Son zamanlarda ziyaretlerini sıklaştırdı. Galiba onu saraya, Turhan Sultana götürdü, görüştürdü.

Burada Hamide Hatun lafa karıştı:

-Evet, ben de hissediyordum. Hattâ nasihatler ettim. Kendini meydana atma, Turhan Sultanın dairesine gitme, Kösem Validenin her tarafta casusları var. Senin Turhan Valideye ne kadar yardımın olacağını bilir. Yılan uyumuşken uyandırmış olursun. Yine senin vücudunu ortadan kaldırmaya çalışır... dedim. Sözlerime kulak asmadı. Dört gündür ortalarda görünmeyişinden korkuyorum ki, Kösem Validenin gazabına uğramıştır.

-Uzun Süleyman Ağa da bundan şüphelendi. Dört günden beri sarayda derinden derine, gizli gizli araştırmalar yapıyor. O gün saraya, arabayla üç kadının geldiği anlaşılıyor. Fakat büyük validenin dairesine gittiklerine dair bir işaret yok. Üç günden beri bu kadınlardan hiçbirinin saraydan çıktığı görülmedi.

-Sarayda Kösem Validenin her zaman yaptığı işlerdendir. Şekerpâre'yi kendisi çağırtsa gitmeyeceğini bilir. Onu mutlaka önemli bir görüşme için hile ile Turhan Valide tarafından davet ettirdi. Gizlice konuşulabilecek bir daireye attırdı. Orada boğdurdu.

Şeyh Efendi düşünceli düşünceli başını sallayarak;

-Tahmininiz doğru olabilir. Mümkündür... dedi.

Fitne Kumkuması devam etti:

-Yalnız mümkün değil, muhakkaktır. Onun zenci hadım ağalarından cellatları var. Vücudunu ortadan kaldırmaya karar verdiği kadınları bunlar vasıtasıyla sessiz sedasız boğdurur, bir iki taşla çuvala koydurarak gece karanlığında Sarayburnu'ndan akıntıya attırır.

Bu sözler üzerine sevdiğinin akıntıya atıldığına şüphesi kalmayan Mehmet gözlerini açtı. Dişlerini gıcırdatarak ayağa kalktı. Bütün gizlilik düşüncelerini unutarak bağırdı:

-Eğer Kösem, Şekerpâre'yi yok etmişse hem onun, hem kendimin intikamını alacağım. Ben de onu bitirmek, yok etmek için, Allah'a ahtım olsun, o ölünceye kadar uğraşacağım.

Cemal Baba nasihat ederek onu yatıştırmaya çalıştı:

-Bilirsin ki Kösem Validenin her tarafta casusları var. Böyle bağırıp çağırarak intikam alınmaz. Toplandığımızı, aleyhinde çalıştığımızı haber alırsa hepimizi mahveder.

Böyle işlere alışık olan Domuz Recep yerinden fırladı. Yavaş yavaş oda kapısına gitti. Açtı, dışarıyı kolaçan ederek geldi:

-Dışarıda kimseler yok. Fakat böyle şeyleri bağırarak konuşmak hiçbir zaman iyi değildir. Babanın hakkı var. Kösem teşebbüsümüzü haber alırsa bizleri mahveder. Ocağın bütün edepsiz zorbaları onun elinde.

Sabihî cevap verdi:

-Doğru söylüyorsunuz, fakat Mehmet'in de hakkı var. Canı yanan bağırır. İşte ben de sesim olduğu kadar bağıracak, bu uğursuz kadından intikam almak için ateşlere atılacağım.

Cemal Baba hayretle Sabihî'nin yüzüne baktı;

-Ya sana ne oldu?.. dedi.

-Bana neler olduğunu bilmez misiniz? Sevdiğim, karım Nûru Ayn memleketine, Macaristan'a kaçtı. Eski dinine döndü.

-Bunun Kösem Valide ile ne ilgisi var?

-Ne ilgisi mi var? Eğer Kösem Valide onu öldürmeye kalkışmasaydı; ben Macaristan'a gider, karımı kaybeder, bu felâkete uğrar mıydım?

-Doğru, doğru. Haklısın...

-Mademki karımı elimden kaçırmaya sebep oldu; bence onu öldürmüş demektir.

Sabihî çocuk gibi ağlamaya başladı.

Mehmet bağırdı:

-Ayıptır yahu... Erkeksin... Aciz kadınlar gibi ağlayacağına intikam için benimle beraber çalış. Ben ya bu uğurda ölecek, ya da muvaffak olacağım.

Sabihî gözlerini sildi. Azimle yerinden kalktı:

-Senle beraber ne yapmak lâzımsa yapalım. İntikam için ben senden önce gidecek, icap ederse ateşlere atılacağım. Sen benim ağladığıma bakma. Karım aklıma geldi. Öyle bir zaaf geçirdim. Evet, şimdi ateşlere atlamaya hazırım.

-Körü körüne ateşe atılmakta mana yok. Başarabilmek için tedbirli hareket edeceğiz. Uzun Süleyman Ağa ile görüşmek, tedbirlerimizi birleştirmek gerekiyor. Bunun için de tekkenin himayesine, babanın yardımına muhtacız.

Mehmet son sözleri söylerken rica eder bir nazarla babanın yüzüne baktı. O düşünceli bir tavırla cevap verdi:

-Burada zaten bu iş için toplanmadık mı? Şekerpâre de mademki canlardandır, onu aramak, sormak, kurtarmaya çalışmak, gerekirse intikamını almak vazifemizdir. Fakat bu işte ocaktan yardım bekleyemeyiz. Ocaklı arasında da anlaşmazlık var. Çoğu Kösem Valide taraftarı. Ne dersin Zeynel Ağa?

-Çok doğru erenler. Fakat bir kere Murat Paşayla da görüşülse.

Domuz Recep cevap verdi:

-Bence Murat Paşayı bu işe karıştırmak doğru değil. O şimdi tersaneye çekilmiş, entrikalardan uzak duruyor. Kâhyanın takımı ocaklılarla pek kaynaşmıyor. Donanma işleriyle meşgul görünüyorsa da, Turhan Sultandan çok Kösem Validenin taraftarıdır. Biz Turhan Valide taraftarı saraylılarla birleşmeliyiz. Onlar-

la anlaşmak, beraber çalışmak için saraya serbestçe girip çıkabilecek bir vasıta bulmak gerek.

-Saraylılar böyle iki taraf olunca, oraya yabancı bir adamın serbestçe girip çıkıp da, şüpheleri üzerine çekmemesi oldukça zor bir iştir.

-O kadar zor değil. Eğer Hamide Hatun bu iş için girmek isterse çaresini bulur.

Bütün bakışlar Fitne Kumkumasına çevrildi. O tereddütlü bir tavırla duruyor, bir şey söylemiyordu. Sabihî ve Mehmet ona âdeta bakışlarıyla yalvardılar:

-Allah aşkına, bize yardım et!

-Sen sarayın her halini, her deliğini bilirsin. İsteyecek olursan...

-Niçin istemeyeyim? Fakat düşünüyorum. Ne yapabilirim?

Yine Domuz Recep cevap verdi:

-Çok şeyler yapabilirsin. Turhan Sultan tecrübesiz bir kadındır. Kösem Validenin karşısında takla atamaz. Uzun Süleyman şeytan gibi zeki bir Arap'tır. Fakat saraydan dışarısını bilmez. Casusları çok becerikli, çok kuvvetli adamlar değillerdir. Ocağın halinden, faaliyetlerinden haberdar olamazlar. Onlara akıl verecek, düzenler kuracak sağlam adamlar lâzım. Mademki dergâh bu işle alâkadar olmak, Şekerpâre'yi aramak, Sultan Mehmet'i Kösem'in pençesinden kurtarmak istiyor; tedbirleri biz burada düşünmeli, saraydakilere yol göstermeli, yardım etmeliyiz. Bunun için de saraya kolayca girip çıkabilecek bir adama ihtiyacımız var. Bunu da ancak Hamide Hatun yapar.

Cemal Baba ilave etti:

-Evet kızım. Ben de böyle düşünüyorum. Bu günkü görüşmeye sizi de bunun için davet ettik. Turhan Valideyi, Uzun Süleyman'ı kolay kolay, sık sık görebilecek sizden daha uygun kimse yoktur.

-Peki babacığım. Bir iki defa gitmek kolay. Fakat sık sık girip çıkmak şüpheleri de davet eder. Ya beni tanırlarsa?

-Tanınmayacak şekilde kıyafet değiştirmek lâzım. Biz düşündük. Mesela sizi saraya, Mısır'dan yeni gelmiş meşhur bir falcı diye tavsiye eder, davet ettiririz. Turhan Sultan, saraylılar, hattâ padişah sizi sık sık aramaya başlar. Böylece amacımıza ulaşırız.

Fitne Kumkuması önüne bakarak;

-Pekâlâ. Emriniz başım üstüne, babacığım... dedi.

*

***

Turhan Sultanı selamlayarak huzuruna çıkan bir kalfa;

-Mısır'lı falcı kadın gelmiş, sultanım... dedi.

-Çabuk buraya getiriniz ve bizi yalnız bırakınız.

Kalfa bu emri alınca çıktı. Turhan Sultan, ipekli halılar üzerinde büyük ve telaşlı adımlarla dolaşıyor, düşünüyordu.

Oda kapısının açılmasıyla durdu. O tarafa döndü. Fitne Kumkuması gülerek içeri girmişti. Sultanın halinden, yüzündeki ifadeden onun heyecan içinde olduğunu anladı. Dudaklarının üstündeki tebessüm uçtu. Telaşlı ve hızlı adımlarla sultana doğru koştu:

-Yüzünüzde bir fevkalâdelik var sultanım. Hayırdır inşallah!

-Vaziyet çok tehlikeli. Bu kudurmuş, kedinin yavrularını yediği gibi şimdi de torununu boğmak istiyor. Dünden beri kaç oldu size haber gönderiyorum.

-Şimdi emrinizi aldım ve koştum, efendim.

-Uzun konuşmaya zaman yok. Şuraya oturunuz, dikkatle de dinleyiniz.

Hamide Hatun Sultanın gösterdiği yere oturdu;

-Emrinize hazırım... dedi. Merakla sultanın yüzüne bakıyordu.

Güzel valide ayakta duruyor, söze nereden başlayacağını düşünüyordu. Bu sessizlik beş on saniye kadar sürdü. Sultan heyecanlı bir tavırla anlatmaya başladı:

-Gençliğimde, Mahpeyker Sultanın yanında bulunduğum sırada kapı yoldaşlarından bir Melike Kalfa vardı. Güzel değildi. Fakat çok iyi huylu bir kızdı. Onunla kardeş gibi seviştik. Sultan beni oğlu İbrahim'e hediye edip daireden ayrıldığım zaman da, dostluğumuz hep devam etti. Ben ona her zaman bir kardeş muamelesi yaptım.

-Sizin yaratılışınızdaki büyüklük.

-Şimdi lüzumsuz sözlerle vakit kaybetmeyelim. Dikkat ediniz. Size anlatacağım şeyler gayet gizlidir. İsmini ağzınızdan kaçıracak olursanız ya da duyulursa, kudurmuş Kösem zavallıyı derhal boğdurur.

Bu Melike Kalfa evvelki gece gizli gizli bana geldi. Ağlayarak, titreyerek uzun uzun anlattıklarının özeti kısaca şöyleydi: Kösem Valide hükümeti pençesinde tutabilmek için, beni ve oğlumu yok etmeye karar vermiş. Yandaşlarıyla görüşmeler yapılmış, tedbirler, cinayet planları kurulmuş. İşi gizlice, gürültüsüz bitirebilmek için beni ve oğlumu zehirlemeye karar vermişler. Helvacıbaşı Üveyis Ağa iki kavanoz zehirli şurup hazırlamış. Öyle bir şurupmuş ki lezzetinden hiçbir şey fark edilemez, bunun şerbetini içenler bir iki saat içinde mutlaka ölür giderlermiş.

İşte Üveyis Ağa nöbette bulunacağı gün bu şurubu padişaha takdim etmeyi üzerine almış.

-Vay hainler, vay. Bu Melike Kalfanın hizmeti...

-Dedik ya! Lüzumsuz söz söylemeye vakit yok. Yalnız dikkatle dinleyiniz. Ben bunu haber alınca derhal bizim Baş Ağa Uzun Süleyman ile Lala İbrahim'i çağırttım. Vaziyeti anlattım. Telaşla bir hata yaptık. Süleyman ve İbrahim Üveyis Ağayı ve hazırladığı şurubu aramışlar. Şurubu tecrübe için kendisine içireceklerini söylemişler. Kösem Valide taraftarları işin duyulduğunu anlayınca; Üveyis'i kaçırmış, şurup kavanozlarını yok etmişler.

-Hakikaten hata olmuş. Pusuda uyanık durmalı, ses çıkarmamalı, Üveyis nöbete geldiği zaman şuruplarla beraber yakalanmalıydı.

-Benim aklım ermez. Süleyman ile İbrahim de heyecana kapıldılar. İşte sizi bunun için arattım. Bunlar, foyaları meydana çıkınca, artık rahat duramayacak, mutlaka bir halt edeceklerdir. Aldığımız haberlere göre; yeniçeriler aralarında toplanmış, bizim Süleyman ve İbrahim ile Reyhan ve İsmail Ağalar sarayda fitne kazanları kaynattıkları için padişahtan kellelerini istemeye karar verilmiş. Tabii istedikleri kelleler verilmeyecek, bunu vesile ederek saraya hücuma kalkışacaklar. Bizim taraftan da çok acele bir karar vermek, icraata başlamak gerekmektedir.

-Hakkınız var. Ben şimdi gider, gerekli kişileri görürüm.

-Ben korkmaya başladım. Bana cesaretlerinden, kuvvetlerinden, dirayetlerinden, fedakârlıklarından bahsettiğiniz o iki yardımcıyı buraya göndermelisiniz. Kapıda icap edenlere emir verilecektir. Onları derhal Uzun Süleyman'ın yanına getirirler. Vakit kaybetmeyelim. Şimdi buradan çıkınca Süleyman'ı görünüz ve işin arkasından koşunuz. Karşımızda dehşetli bir tehlike vardır. Kösem Valide, Dilaşub Sultan ile gizli gizli, sık sık görüşmeye başlamışlardır.

-Dilaşub Sultan, şu Şehzade Süleyman'ın validesi Sadedil Kadın değil mi? O zavallının elinden ne gelir ki?

-İşte Kösem Valide böyle. Elinden hiçbir iş gelmeyen, kendisinin emri altında yaşayacak zavallı bir Valide Sultan ister. Kösem'in Dilaşub ile sıkı fıkı görüşmeleri şüphelerimi arttırıyor. Bu yaptıkları, onun oğlum Sultan Mehmet'i tahttan indirerek, Şehzade Süleyman'ı tahta çıkarmak için uğraştığı haberlerini doğruluyor. Şimdi durmayınız, bizimkilere bütün tehlikeleri anlatınız. Bugün istediğim adamları gönderiniz. Bu validelik postundan ikimizden biri kalkmadıkça, diğerine ve hattâ memlekete rahat imkânı mümkün değildir.

-Evet, hakkınız var. Süratle, cesaretle hareket etmezsek hepimiz mahvoluruz.

*

***

Ramazan gecesiydi. Teravihten sonra camiden çıkan kalabalık dağılınca, Ayasofya civarından el ayak çekilmişti. Ortalığa bir sessizlik çöktü. Kâinat rahat ve derin bir uykuya dalmış gibi görünüyordu. Halbuki bu derin sessizlik içinde gizlenmiş, hazırlanmış müthiş bir ihtilâl kaynıyordu. Camiden çıkan, Ayasofya, Sultan Ahmet civarına dağılmış gitmiş olan yeniçeriler teker teker geliyor, kandilleri söndürülmüş karanlık camilere giriyor, gizleniyor, toplanıyorlardı. Yavaş yavaş, sessiz sedasız, esrarengiz bir şekilde içeride bir kenarda, tek bir kandil altında, yeniçeri ağasının etrafında büyük zabitler, Kara Çavuş, Bektaş Ağa, Kethüda Bey toplanmış, baş başa vermiş, yapılacak işleri bir kere daha gözden geçiriyorlardı.

Ocağın bütün azgınları kandırılmıştı. Ulema efendilerin de muvafakati alınmıştı. Bu yüzden tehlike yoktu. Fakat saray içinde ekseriyetin ve kuvvetin Turhan Sultan taraftarlarında olduğunu biliyorlardı. Bunun için her işin gayet gizli yapılmasına, süratli bir şekilde neticenin elde edilmesine karar verilmiş, tertibat alınmıştı.

Sarayın deniz tarafındaki giriş kapısında Kösem Validenin adamları bulunacak, yeniçeriler gelince kapıları açacaklardı. Daima karanlıkta ve sessiz hareket edilecekti.

Yağmacı, işgüzar, cesur yeniçeriler içeri girince Turhan Valide Sultanın dairesini saracaklar; oradan bir hareket, bir karşılık verilmemesine çalışacaklardı.

Turhan Valide ile Oğlu Sultan Mehmet ve bütün adamları yakalanıp bağlanacak, Kösem Valide tarafından verilecek emre, karara göre hareket edilmek üzere ayrı ayrı odalara kilitlenerek tutuklanacaklardı.

O dairede yeterli muhafız bırakıldıktan sonra Dilaşub Sultanın dairesine gidilecek, Şehzade Süleyman korunma altına alınarak hürmet ve ikram ile Kösem Valide Sultanın dairesine götürülecek, sabahleyin ulema efendilerin gelişi beklenecekti.

Sabaha kadar saray muhafaza altında tutularak Turhan Valide taraftarları bağlanacak, teslim olmak istemeyenlerin derhal işi bitirilerek gürültü ve çarpışmaya meydan verilmeyecekti.

Saray içinde görülecek her iş için adamlar, takımlar ayrılmış, her müfreze zabitine en küçük ayrıntısına kadar talimat verilmişti. Cami minarelerine, sarayı gözetlemek için sarayın içini tanıyan adamlar çıkarılmıştı. Saraya bu toplantıdan bir haber uçurulmasına meydan bırakmamak için bütün sokaklar tutulmuş, bütün emniyet tedbirleri alınmıştı.

Şimdi tertibatın tatbikatına başlamak için uygun saatin gelmesini bekliyorlardı.

Minarede sarayın gözetlenmesi ile görevli yeniçeri telaşla ağaların yanına gelmişti.

Yeniçerinin telaşını gören ağa sordu:

-Ne oldu? Bir şey mi var?

-Evet, bir çeyrek saat öncesine kadar derin bir sessizlik içinde, uykulara dalmış gibi görünen sarayda birdenbire bir hareket başladı. Özellikle Kösem Valide Sultanın dairesi etrafında şamdanlar, fenerlerle ışıklar bir yandan diğer yana koşuşturmaya başladı.

Kara Çavuş yerinden kalktı:

-Sarayda mutlaka bir şeyler oluyor. Artık beklemenin anlamı yok. Derhal oraya gitmek, yetişmek lâzım.

Diğer ağalar da bu fikri tasdikler anlamında ayağa kalktılar. Camide bir hareket, bir uğultu meydana geldi.

Kethüda Bey;

-Telaşla düzenimizi bozmayalım. İlkin öncü kuvvet yürüsün. Biz arkadan gürültüsüz gidelim... dedi.

Bu fikri onayladılar. Önceden hazırlanan planlar gereğince emirler verildi.

Ağalar en arkada yürüyor, asker Gülhane Bahçesi tarafındaki sokaktan, deniz tarafındaki giriş kapısına doğru ilerliyordu. Ağalar henüz yarı yola gelmemişlerdi ki hareket birdenbire ka-

rıştı. İleriden koşa koşa gelen iki yeniçeri salma neferi, ağaların yanında durdu. Biri anlatmaya başladı:

-Efendim, biz denize bakan kapı etrafında dolaşmak için görevlendirilmiştik. Öncü arkadaşlar gelince beraberce gittik. Kapıya hafifçe vurduk. Ses alamadık. Biraz daha kuvvetlice vurunca içeriden bir ses;

-Kimsiniz? Ne istiyorsunuz?.. diye bağırdı.

Bizimkiler;

-Yabancı değil. Kapıyı açınız, görüşelim, tanışalım... dediler.

İçeriden bağıran ses;

-Kapı açılamaz. Kastınız duyuldu. Tertibiniz bozuldu. Buraya nöbetçi konmuş olan Kösem Validenin adamları değiştirildi. Atı alan Üsküdar'ı geçti. Haydi işinize. Yoksa hisarlardan üzerinize ateş açarız... dedi.

Bizimkiler kapıdan uzaklaşmaya, karanlık içinde, pusuda durmaya mecbur kaldılar. Ne emredersiniz?

Bu sözler üzerine ağalar kararsızlık içinde kaldılar.

Kurdukları tuzağa, hazırladıkları plana o kadar güveniyorlardı ki böyle bir netice katiyen akıllarına gelmemiş, böyle bir başarısızlığa karşı hiçbir önlem düşünmemişlerdi. Sonunda ihtiyar Bektaş Ağa;

-Bence şimdilik yapılacak hiçbir şey yoktur. Askerlerimiz oldukları yerde dursun, sarayı muhafaza altında tutsunlar. Biz de sabaha kadar dağılmadan camide bekler, ulemayı oraya davet ederiz. Ne yapmamız gerektiğini yarın sabah kararlaştırırız... dedi. Diğer ağalar da bu fikrin uygun olduğu kanaatinde birleştiler.

- 19 -

DEHŞETLİ İNTİKAM

Yeniçerilerin Ayasofya'da toplandıkları, hazırlandıkları geceydi. Sarayı'nda da yatsıdan sonra -Tıpkı yeniçerilerin Ayasofya'da, teravih namazından sonra yaptıkları gibi- herkes bir tarafa çekilmiş, ışıklar söndürülmüş, ortalığı sessizlik kaplamıştı. Saraylıların artık derin uykulara dalmış bulundukları düşünülebilirdi. Her iki taraf da hasmını aldatmak, kendilerinin gafletle uyudukları hissini vermek istiyordu.

Yalnız, avlulardaki belirli noktalarda meşaleler, fenerler yanıyor, bostancılar gürültüsüz adımlarla dolaşarak bekçilik görevlerini yapıyorlardı.

Turhan Valide dairesinde, Saltanat Başağası Uzun Süleyman'ın odasında perdeler dikkatlice kapatılmıştı. Minder köşesinde dört kişi baş başa vermiş, konuşuyorlardı.

Bunlardan ikisi zenci idi. Başağa Uzun Süleyman ve İbrahim. Diğer ikisi genç, yakışıklı erkek güzelleriydi: Sabihî ve Küçük Mehmet.

Bunlar da bugün alelacele verilen kararlar üzerine yapılan planların ayrıntılarını görüşüyorlardı.

Sarayda her iki taraf, Kösem Valide taraftarlarıyla Turhan Sultan taraftarları vaziyetin zorluğunu anlıyor, karşı tarafa koz vermemeye çalışıyor ve casusluk faaliyetlerine devam ediyorlardı. Her iki taraf da gafil avlanmamak, baskına uğramamak için daha çabuk davranmanın gerektiğini anlamışlardı. Bu iki grup da bugün için ihtilâl kararı almıştı. Tekkenin, Fitne Kum-

kumasının, Sabihî ile Mehmet'in gayretleri sayesinde Turhan Sultan taraftarları çok önemli bir sırrı ele geçirdi: Kösem Valide Sultan ve yeniçeri kodamanlarının bu gece saraya baskın yapacaklarını, Sultan Mehmet ile validesini hapsederek Şehzade Süleyman'ı tahta çıkaracaklarını öğrendiler.

Deniz tarafındaki giriş kapısına Kösem Valide taraftarlarından nöbetçiler konulacağını, gece yarısı gelecek yeniçerilere, kapıları açarak, içeri alacaklarını biliyorlardı.

Bunlara karşı bütün tedbirler alınmıştı.

Oda kapısı yavaşça açıldı. Kapı önünde nöbet bekleyen harem ağası içeri girdi;

-Reyhan Ağa ile İsmail Ağa geldiler. Yanlarında iki de bostancı zabiti var... dedi.

Uzun Süleyman ve İbrahim Ağanın saray içindeki otoritesi, casusları ve kendilerine yardım edeni, Bektaşi Uzun Süleyman Ağa emretti:

-Gelsinler!

Nöbetçi çıktı. Odaya iri yarı iki harem ağası zenci ile sarığı değirmen taşı gibi, kavuklu iki saray muhafızı girdi. Süleyman Ağa öndeki zenciye sordu:

-Emirler yerine getirildi mi, Reyhan Ağa?

-Evet efendim. Tamamiyle. Kösem Valide taraftarlarının aşağı giriş kapısına koydukları kendi adamlarından muhafızların bir harekette bulunmalarına, gürültü çıkarmalarına meydan vermeyerek yedisini de yakaladık. Önce birisi horozlanarak teslim olmak istemedi. Adamlarımız derhal işini bitirdiler. Diğerleri arkadaşlarına yapılanı görünce ve kendilerine bir zararımızın olmayacağını anlayınca teslim oldular. Onları oradan çıkardık. Koğuşa hapsettik. Kapıya güvendiğimiz, kuvvetli adamlarımızı koyduk.

-Bu işten Kösem Valide taraftarlarının haberi olmadı ya!

-Katiyen, hiçbir haberleri yok. Onlar kapının kendi ellerinde bulunduğunu, bizim hiçbir şeyden habersiz uyuduğumuzu zan-

nediyor, şimdi hepsi de yan yatmış, yeniçerilerin gelmesini bekliyorlar.

-Çok iyi. Aferin. Diğer hazırlıklar tamamlandı mı? Kösem Sultanın padişahın canına kastı, Bektaş Ağa ile evlenerek onu sadrazam yapmak, taç ve tahtı ona teslim etmek arzuları, bostancılara anlatıldı mı?

Bostancı zabitlerinden biri iki adım öne çıkarak cevap verdi:

-Seçtiğimiz çenesi kuvvetli arkadaşlar vasıtasıyla her koğuşta öyle ballandırılarak anlatıldı ki yutmayan, inanmayan kalmadı. Zaten Köseme dargın olan hasodalılar, zülüflüler şimdi hep bizim tarafta. Hepsinde bir heyecan ve öfke var. "Ne diyorsunuz? Cadıyı bağlayalım, hapsedelim. Turhan Valide ile padişahı şerrinden kurtaralım..." diyorlar.

-Bu da iyi. Hem de çok iyi. Demek iş kıvamına gelmiş. Hele yeniçeriler gelsinler de işe başlayalım.

Sabihî söze karıştı:

-Mademki her şey hazırlanmıştır. Yeniçerilerin gelmesini beklemeye ne lüzum var. Kapıda onlarla uğraşırken, gürültü patırtı arasında Kösem Sultan dairesine hücum edeceğimize, şimdi hile ile zahmetsiz, sessiz sedasız gidelim. İşi bitirelim. Yeniçeriler geldiği zaman onlara; "Atı alan Üsküdar'ı geçti. Her şey oldu bitti..." deriz. Ümitleri kalmayınca; uğraşmaya, bizimle çarpışmaya kalkmazlar. Kolayca sulh oluruz.

Uzun Süleyman düşünceli bir tavırla cevap verdi:

-Bu fikir fena değil. Lâkin düşünmek lâzım. Önceki kararımızda yeniçerilerin gelmesini, kapıyı zorlamaya kalkışmalarını beklemeye lüzum görmüştük. Çünkü hasodalılardan, zülüflülerden ve bostancılardan tereddüt eden, Kösem Validenin kastına inanmayanlar var. Yeniçerilerin gece yarısı kapıya hücumlarını görürlerse onların da şüphesi kalmayacağını düşündük.

-Şimdi bu düşünceye yer yok. Akşamdan beri adamlarımız tarafından bütün koğuşlarda yapılan telkinler herkesi kandırdı. Hâlâ kanmayanlar varsa, iş bittikten sonra yeniçerilerin kapıya geldiğini görünce inanır, itiraz etmezler.

Uzun Süleyman diğer hazır olanlara hitap etti:

-Görüş doğru. Ne dersiniz?

Hepsi birden cevap verdiler:

-Çok doğru. Beklemeye gerek yok.

-Hemen işe başlayalım.

-İki iş ile birden uğraşacağımıza, her birini ayrı ayrı halletmek daha uygun olur.

-Mademki iş birliği yapıyoruz, durmayalım. Önceki kararımız ve planımız doğrultusunda sessizce Kösem Sultanın dairesine doğru yürüyelim. Bizimkilere tekrar anlatalım. Yeniçerilerden, Kösem Valide taraftarlarından gürültü yapmak, bize karşı durmak isteyenlerin derhal işlerinin bitirileceğini unutmasınlar.

Uzun Süleyman Ağanın bu son emirleri üzerine hepsi ayağa kalktılar. İki bostancı zabiti, gizlenmiş bekleyen taraftarlara emir vermek için önden yürüdüler.

*

***

Şimdi Turhan Valide taraftarları gizlendikleri yerlerden çıkmışlar, Kösem Valide dairesini kuşatmak için harekâta başlamışlardı.

Gürültü olmasın diye hepsi ayakkabılarını çıkarmış yalın ayak yavaş yavaş yürüyor, görülmemek için meşalelerden, fenerlerden uzak; gölgeler, karanlıklar içinde ilerliyorlardı. Hepsi heyecanlı, karanlıklardan birdenbire üzerlerine bir hücum olacak endişesiyle kılıçlarını çekmiş, ellerine almışlardı. Yalın kılıçlar, sessizlikler içinde uzaklardan akseden meşale ışıklarıyla parlıyor, dehşetli bir manzara meydana getiriyorlardı.

Kösem Valide dairesine yaklaşan öncüler daire etrafını denetime çıkmış olan Mahpeyker Sultanın hasodabaşısına rast geldiler. Elinde uzun değneği ile aheste aheste yürüyerek dolaşıyordu. Öncüler, av üzerine saldıran tazılar gibi çevik bir şekilde üstüne atladılar. Derhal ağzını tıkadılar boğdular, bir kenara attılar.

Yine tedbirli adımlarla ilerlediler ve uzaktan gördüler. Kösem Validenin dairesinin kapısı önünde nöbetçi baş kapıoğlanı ile üç zenci harem ağası duruyor, konuşuyorlardı.

Öncüler duvar gölgelerinden yavaşça ilerleyip yaklaşınca süratle üzerlerine atıldılar. Neye uğradıklarını anlayamayan nöbetçiler hayretten kendilerini toparlamaya, korumaya vakit bulamadılar. Öncüler bunların ağızlarını kapadılar. Ses vermeden bunları da boğdular.

Hiçbir gürültü duyulmamış, Kösem Valide Sultan dairesinde şüphe uyandıracak en küçük bir hadise bile olmamıştı.

Öncüler dairenin dört bir yanını kontrol ettiler. Dışarıda kimseler yoktu. Fakat hiçbir ışık görünmemesine rağmen, içeride herkesin uyanık bulunduğu hafif hareketlerden belli oluyordu.

Vaziyetin emniyetli olduğu Uzun Süleyman Ağa ile arkadaşlarına haber verildi. Hasodalılar, bostancılar dairenin etrafını sardıktan sonra en önde yürüyen Uzun Süleyman Ağayı takip ederek Sabihî ve Mehmet ile İbrahim, Reyhan, İsmail Ağalar diğer silahlı ve harem ağaları, hasodalılar, zülüflü ve bostancı zabitanı kapı önüne geldiler.

Süleyman Ağa hafifçe kapıyı çaldı. İçeriden bir ses yavaşça;

-Kim o?.. diye sordu.

Süleyman boğuk bir sesle anahtar deliğinden içeri doğru fısıldadı:

-Büyük Valide Sultan Hazretlerine haber veriniz. Emir buyurdukları adamlar geldiler. Bekliyorlar. Ne emir buyurulacak?

Anahtar deliğinden gelen ses;

-Biraz bekleyiniz, haber verelim... dedi.

*

***

Kösem Valide Sultanın dairesinde müthiş bir heyecan hüküm sürüyordu. Dışarıdan ışık görülmesin diye kalın ipekli perdeler sımsıkı kapanmıştı.

Yer yer balmumlarıyla ışıklandırılmış arz odasında, Valide Sultan köşeye yaslanmış hareketsiz duruyor, düşünüyordu.

Büyük oda benzersiz, nefis eserlerle donatılmıştı. Validenin bunlara bakacak ve görecek hali yoktu.

Dışarıda, sofada, diğer odalarda birçok genç, güzel cariyeler, pek taze içoğlanları, iri yarı müthiş siyahi harem ağaları, tüysüz buruşuk akağalar, zenci hizmetçiler kalın ipekli halılar üzerinde, ayak sesi çıkarmaksızın boy boy güzel kelebekler, çirkin siyah sinekler gibi dönüp dolaşıyorlardı.

Mahpeyker Sultan yaslandığı köşede, yaşadığı asabi heyecanlardan dolayı, zaman zaman yorgunlukla gözlerini kapıyor, dalgın duruyorsa da uyuyamıyordu. Gittikçe sabırları tüketen bir bekleyiş içinde bin türlü ihtimalleri düşünüyordu.

Büyük bir savaş planı hazırlamış, harekâtın başlamasını bekleyen bir kumandan gibiydi.

Böyle birçok ihtilâller hazırlamış, müthiş heyecanlar içinde yuvarlanmış, tecrübeler kazanmış eski bir kurt olmasına rağmen, bazen hadiselerden önce gelen bir tahmin hissiyle endişe içinde idi. Bu defaki ihtilâlin diğerlerine benzemediğini anlıyor, kendisini işin başında, topun ağzında görüyordu.

O anda karşısından koşa koşa gelen bir kapı oğlanı nefes nefese heyecanla;

-Efendim emir buyurduğunuz adamlar gelmişler. Emirlerinizi bekliyorlarmış... dedi.

Bu söz üzerine Kösem Valide gözlerini açtı. Bir anda yerinden fırladı. Dışarı çıkarken sordu:

-Kapıyı açmış, onları içeri almışlar mı?

-Hayır efendim. Emrinizi bekliyoruz.

Kösem Valide başka söz söylemeyerek süratli adımlarla kapıya doğru yürüdü. Beyazlı karalı, boy boy maiyet halkı da hep birden sultanın ardı sıra yürüdüler. Bu gece büyük bir hadise olacağını hepsi biliyordu. Merak ve endişe içinde, ne olacağını görmek hırsıyla ilerlemek istiyorlardı. Önde Valide Sultan ol-

masa bu heyecanla birbirlerini çiğneyeceklerdi. Kösem Valide kapı arkasına gelince, ağzını anahtar deliğine yaklaştırarak heyecandan titreyen bir sesle sordu:

-Geldiler mi?

Dışarıdan cevap verdiler:

-Evet sultanım, geldiler.

Validenin verdiği emir ve işaret üzerine kapının iki kanadını birden açtılar.

Mahpeyker Sultan karşısında, meşalenin kızıl ışığı altında ellerinde yalın kılıç duran grubun önündeki Turhan Sultanın Baş Ağası Uzun Süleyman'ı görüp tanıyınca, hareketsiz kalakaldı:

Süleyman bir iki adım ilerleyerek alay edercesine;

-Beli Sultanım. Geldiler. Dışarıda sizi bekliyorlar. Buyurun gidelim... dedi. Ve eliyle yol gösterir gibi bir işaret yaptı.

O esnada valide kendini topladı.

Epeyce yaşlı ve vücutlu olmasına rağmen inanılmayacak bir çeviklik ve süratle geri döndü. Arkasındaki maiyetinin kalabalığı arasına daldı. Bütün kuvvetiyle koşmaya, kaçmaya başladı. Diğer kadınlar ve harem ağaları da onu takip etti. Kapı arkasındaki kalabalık bir anda çil yavrusu gibi dağıldı. Meydanda kimse kalmadı.

Sabihî, yeniçeri salma başçuhadarlığında bulunmuş, bu tür işler ve tecrübeler yaşamış olduğu için maiyetindeki dalkılıç askerlere;

-Kapıdan ve pencerelerden hiç kimsenin çıkıp kaçmaması için dairenin bütün etrafı bir kat daha sarılacak... emrini verdi.

Sonra kapı önünde de bir müfreze bıraktılar. En önde Uzun Süleyman, Sabihî, Mehmet olduğu halde yirmi otuz kişilik silahlı bir kuvvetle içeri girdiler.

Arama işlemine başlamışlardı ki, karşılarına yaşlıca bir kadın çıktı. Kaşlarını çatmış, öfkeyle bağırıyordu:

-Valideyi mi arıyorsunuz? İşte benim. Bakalım ne yapacaksınız?

Bu sözler üzerine valideyi tanımayan bazı zülüflüler aldandılar. Kadının üzerine çullanarak boğmaya kalkıştılar. Uzun Süleyman Ağa yetişti. O Valide Mahpeyker Sultanı çok iyi tanırdı. Bu kadının valide olmadığını anlattı.

Bu valideye benzeyen kalfalarından fedakâr bir kadındı. Sultanının uğruna kendini feda ederek onu kurtarmak için meydana atılmıştı. Kösem Validenin yerine kendisini boğarlarsa artık onu arayıp takip etmeyeceklerini tahmin ve ümit etmişti.

Uzun Süleyman'ın emriyle kadını bir kenara çektiler. Validenin aranmasına devam ettiler.

*
***

Kösem Valide Sultan rakibi Turhan Valide için kazdığı kuyuya kendisinin düşmekte olduğunu anlayınca can korkusuyla, dairesinin içinde bir o yana bir bu yana koşuşturmaya başladı.

Kapı halkından kendisi gibi kaçışanlar, koşuşanlar çoktu. Dairenin içinde kaçanlar, kovalayanlarla tam bir curcuna yaşanıyordu. Bütün daire halkını bir korku, bir heyecan bürümüştü. Yer yer feryatlar işitiliyor, ne olduğu, ne olacağı anlaşılamıyordu.

Mahpeyker Sultan misafirlere mahsus, tenha bir kenarda bulunan büyük yatak odasına kadar kaçtı.

Odada bir yüklük vardı. İçine misafirler için yataklar, yorganlar, yastıklar doldurulmuştu.

Mağrur Sultan burasını saklanmak için en uygun yer olarak gördü. Yüklüğün içine girdi. Kapağı içeriden çekti, kapadı. Yatakların arkasına, sırmalı yorganların altına yumularak saklandı.

Şimdi koşmaktan, yorgunluktan, korkudan yüreği küt küt atıyor, yorganların altında güçlükle nefes alıyordu. Fakat bu zorluğu düşünecek durumda değildi. Can kulağıyla dışarıyı dinliyor, kendini kovalayan Turhan Sultan taraftarlarının buraya da gelecek, arayacak olduklarını şüphesiz biliyordu. Yalnız bir ümidi vardı:

-Buraya gelseler bile beni bulamayacak, yüklükte de göremeyecek, bir sultanın yorganlar altında saklanmış bulunmasına ihtimal vermeyecek, çekilip gideceklerdir... diyor, bu düşünceyle teselli buluyordu.

Sonunda odaya giren ayak sesleri, erkek sesleri ve gürültüler işitti;

-İşte geldiler... diye mırıldandı. Kalbi daha şiddetli atmaya başladı.

Yüklük kapısının açıldığını da duydu. Bir erkek sesi;

-Burası yüklük. Kimse yok... dedi.

Kösem Sultan rahat bir nefes aldı. Şimdi çekilip gideceklerini ümit ediyor, fakat heyecandan sıtmaya tutulmuş gibi zangır zangır titriyordu. Yüklüğün önüne gelen bir erkeğin emredercesine sesi duyuldu;

-Bu telli yorganlarda bir perişanlık, bir hareket var. Bütün bu yorganları, şilteleri dışarı atın... diye bağırdı. Silâhlı zülüflüler yatakları, yorganları perişan bir şekilde odanın ortasına atmaya başladıkları zaman yorganlar altında birdenbire Kösem Valide Sultanın sıçradığını gördüler.

Hayretle bağırdılar:

-Odur, Kösem Validedir!

-Tutun, kaçırmayın!

-Sonunda yakaladık.

Bağrışmalar arasında Kösem Valide kalabalığı yararak odadan çıkmaya, kaçmaya savaşırken Sabihî ve Mehmet, iki kindar intikamcı karşısına çıktılar. Yakasından, saçlarından tuttular.

Yüzlerce aziz canlara, hattâ kendi evladına, torununa kıymış, kimseye acımamış olan bu kadın şimdi ölümün pençesinin yakasına sarıldığını görünce sonbahar yaprağı gibi titriyor, ağzını açıp bir tek söz bile söyleyemiyordu.

Sabihî ve Küçük Mehmet onun suratına tokatlar, yumruklarla vuruyor, intikam hırsıyla gözleri yerinden fırlamış, dişlerini gıcırdatıyordu:

-Nûr-u Ayn'ı öldürmek istiyordun. İstanbul'dan kaçırdın ha!

-Şekerpâre'ye nasıl kıydın? Melun!..

Öteden Uzun Süleyman:

-Torunu masum Sultan Mehmet'i, validesi Turhan Sultanı, onların bizim gibi bütün sadık kullarını yok etmeye hazırlanıyordu. Vurun soysuzun başına!

Diğer sesler;

-Bu yılanı artık bir dakika yaşatmak caiz değildir!

-Evet, buracıkta kafasını ezmeli!

-Beklemeyelim, söyletmeyelim, işini bitirelim!.

-Vurun, vurun kafasına!.. diye bağrışıyorlardı.

Küçük Mehmet sonunda onu yere devirdi. Dizini göğsü üstüne dayadı. Bir eliyle bağrından tuttu. Bağırdı:

-Şu melunu boğacak ip yok mu?

Zülüflülerden biri keskin kılıcıyla pencere perdelerinden birinin ipini kesti. Getirdi. Sabihî ilmek yaptı. Kösem Validenin boğazına geçirdiler. Her biri bir ucundan tutarak öyle sıktılar ki, ince ip semiz kadının nazik cildini yardı. Kanlar boşandı. Fışkıran kanlar Küçük Mehmet'in ellerini, üstünü boyadı.

*

***

Kösem Validenin vücudunun ortadan kaldırılmasıyla Turhan Sultan taraftarları ondan hiçbir iz bırakmamak istiyorlarmış gibi yağmaya koyuldular.

Kırk seneden beri topladığı, dairesini süslediği eşyalar kapanın elinde kaldı. Koca daireyi çırılçıplak, bomboş bıraktılar.

Ertesi gün Valide Hanı'nda eşyasını gizlediği odalarda bulunan dehşetli servetin, nadir, kıymetli eşyaların derecesini anlatmak için yirmi sandık dolusu çil altın, iki bin yedi yüz adet ince ve kıymetli şal elde edildiğini söylemek yeter.

SON

SÖZLÜK

-A-

AKAĞA: Sarayın kapısını (Bâb-üs-saâde) bekleyen ağalar. Akağalar, saray kapısının sol tarafındaki odalarda yatıp kalkardı. Âmirleri Bâb-üs-saâde Ağası veya Kapı Ağası idi.

ARZ ODASI: Sarayı'nda, arz günlerinde padişahların Sadrazam ve Divan-ı Hümayun üyelerini kabul ettiği yer.

ASES: Gece devriyesi, gece bekçisi.

ASESBAŞI: Aseslerin amiri.

AŞAR: Onda bir.

AYAKAPI: İstanbul'da, Haliç'te, Fener ile Cibali arasında bir semt.

-B-

BÂB-I ÂLÎ: Osmanlı İmparatorluğu zamanında, İstanbul'da: Sadaret, Dahiliye ve Hariciye Bakanlıklarının bulunduğu bina. Osmanlı hükümeti.

BÂB-ÜS-SAÂDE: Sarayı'nın üçüncü kapısı. Enderun ya da Harem Kapısı da denir.

BAŞÇUHADAR: Osmanlı padişahları atla gezmeye giderken atın sağ tarafında yürüyen saray görevlisi.

BAŞKAPIOĞLANI: Zenci Hadım Ağaları arasından seçilen, saraydaki kadınlar dairesinin baş kapıcısına verilen ad.

BOSTANCI: Birlik halinde teşkilatlanmış, sultan sarayları bahçıvanlarına verilen ad.

-C,Ç-

CÂM-I CEM: Eski İran'da şarabı bulduğuna inanılan Cemşid'in kadehi. Şarap.

CÂM-I CEM ÂLEMİ: İçki meclisi.

CARİYE: Para karşılığı satın alınan odalık, halayık.

CEM AYİNİ: Bir tarikat mensupları arasında yapılan toplantı, tören.

CEZAYİR DAYISI: Osmanlı İmparatorluğu zamanında Cezayir, Tunus ve Trablusgarb eyaletlerinde mahalli teşkilata hâkim sınıflar tarafından seçimle iş başına getirilen şahıs.

ÇAVUŞBAŞI: Divan-ı Hümayun çavuşlarının amirlerine verilen ad.

ÇEKTİRİ: Yelkenli olduğu halde kürekle de yol alabilen, savaş ve ticarette kullanılan eski gemi çeşitlerinden biri.

ÇIRAK ÇIKARMAK: Yaşlı köle ve cariyelerin geçimini sağlayarak veya evlendirerek bağımsız hayat sürmesine izin vermek.

ÇORBACI: Osmanlı askeri teşkilatında bu günkü Bölük Komutanlığına eş rütbe.

ÇUHADAR: Osmanlı İmparatorluğunda padişah hizmetinde bulunan yüksek dereceli bir memurluk.

ÇUHADAR AĞA: Padişahın hizmetinde bulunan dört önemli ağadan biridir. Protokolde Hasodabaşı ve Silahtar Ağadan sonra gelir.

-D-

DARÜLFÜNUN: Bu günkü Üniversite düzeyinde eğitim kurumu

DAR-ÜS-SAÂDE: Saray. Mutluluk yeri.

DEFTERDAR: Osmanlı İmparatorluğunda maliye ve hazine işlerini yürüten kişi.

DEM: İçki. Şarap.

DİVAN EFENDİSİ: Sadrazamların, Beylerbeylerinin ve Vezirlerin yazı işlerine bakan memurların amiri.

DİVAN-I HÜMAYUN: Padişahın huzurunda davaların görüldüğü meclis.

DÖRT KAPI: Bektaşilikte şeriat, tarikat, marifet ve hakikat kapıları.

-E-

EMİR-ÜL-ÜMERA: Beylerbeyi rütbesinde olanların lakabı.

EMNİYET-İ UMUMİYE: Genel güvenlik.

ENDERUN: Sarayda Harem ve Hazine dairelerinin bulunduğu kısım.

EYYÂM-I BÂHUR: Ağustos ayının ilk haftası olan yazın en sıcak günleri.

-H-

HADIM AĞASI: Osmanlı saraylarının Harem Bölüklerinde hizmet eden kısırlaştırılmış erkek köleye verilen ad.

HALASKÂR: Kurtarıcı.

HALAYIK: Kadın köle.

HAREM: Saray, konak vb. büyük evlerin yalnız kadınlara, cariyelere, odalıklara ayrılan bölümüne verilen ad.

HASEKİ: Osmanlı sarayında cariyeler arasından seçilen padişah gözdelerine verilen ad.

HAS ODA: Osmanlı sarayında Enderunun en önemli bölümlerinden birinin adı.

HAZİNEDAR: Hazineyi korumak ve yönetmekle görevli kimse.

HEMŞİRE: Kız kardeş.

HUMBARACI: Topçu sınıfı asker.

HÜMAYUN: Kutlu, uğurlu.

-İ-

İÇAĞA: Osmanlı padişahlarının hizmetinde görevli olanlara verilen ad. Enderun Ağası da denilir.

İÇOĞLANI: Osmanlılar devrinde, saray hizmetine alınarak, devletin çeşitli makamları için yetiştirilen gençlere verilen ad.

İLMİYYE: Osmanlı devletinde fıkıh ve şeriatla uğraşan hocalar sınıfı.

-K-

KADI: Osmanlı devletinde boşanma, nafaka, miras davalarına bakan mahkemenin başkanına verilen ad.

KALFA: Saray ve konaklarda halayıkların başında bulunan yaşlı cariyelere verilen ad.

KAPIKULU: Osmanlı devletinde padişahın komutası altında bulunan piyade ve süvari askerleri.

KASR-KASIR: Saray. Köşk.

KAZASKER: Osmanlılarda ordu mensuplarının hukuki ve şer'î dava ve işlerine bakan, seferi zamanda padişaha eşlik ederek aynı işi gören kadı.

KEŞİŞ DAĞI: Bursa'daki Uludağ.

KETHÜDA: Zenginlerin ve devlet adamlarının işlerini gören kimse.

KIZLAR AĞASI: Osmanlı devletinde, sarayın Harem-i Hümayun denilen kadınlar kısmının ve bütün Enderun Ağalarının en büyüğü.

KUBBE-Î HÜMAYUN: Uğurlu kubbe.

KULOĞLU: Yeniçerilerin asker olarak yetiştirilen çocuklarına veriler ad.

KULOĞLU BAŞÇUHADARI: Kuloğlu teşkilatının başındaki görevli.

KUL KETHÜDASI: Yeniçeri ocağının üst rütbeli subaylarından birinin unvanı. Ocak Kethüdası olarak da bilinir.

-L-

LALA: Şehzade eğitmeni. Padişahların sadrazamlara hitap ederken kullandıkları söz.

-M-

MABEYN: Saraylardaki selamlık dairesine verilen ad.

MAİYET ÇAVUŞU: Yüksek bir görevlinin emrinde bulunan Çavuş rütbeli asker.

MÜDERRİS: Yüksek öğrenim hocası. Bu günkü profesör.

-N-

NAHL: Hurma ağacı. Gelin odasına konulan yapma çiçek. Elle yapılmış süs ağacı.

-O,Ö-

ODABAŞI: Rütbe bakımından Yayabaşı ve Bölükbaşıdan sonra gelen, görevi alaylarda selam törenleri düzenlemek olan asker.

ORTA CAMİ: İstanbul'da Sofular semtinde Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılan cami. Etmeydanı Camiî ve Ahmediye Camiî diye de bilinir.

ÖZETLEME KATİBİ: Resmi yazışmaları özetleyen yazıcı.

-P-

PERDE ÇAVUŞU: Bazı devlet dairelerinin kapısında duran görevli. (Eskiden devlet dairelerinin kapısına perde asılırdı. Buradaki görevli de çavuş rütbesinde olurdu.)

PUPA: Geminin arka tarafı.

-S,Ş-

SADARET: Sadrazamlık makamı.

SADRAZAM: Osmanlı devletinde vekil ve vezirlerin en büyüğü. Padişahın mutlak vekili. Bu günkü başbakan.

SALMA: Sefere veya devriyeye gönderilen birlik veya zabıta kuvveti.

SALMA BAŞÇUHADARI: Salma birliğinin sevk ve idaresinden sorumlu kişi.

SALMA NEFERİ: Salma birliğinde görev yapan rütbesiz asker.

SELAMLIK: Saray, köşk ve konaklarda erkeklere ayrılan bölüm.

SERDAR: Osmanlılarda Ordu Komutanı karşılığında kullanılan terim.

SİLAHTAR: Osmanlı devletinde padişah, vezir gibi devlet büyüklerinin silahlarını koruyan kimse.

SİPAHİ: Osmanlı ordusunda süvari sınıfı asker.

SUBAŞI: Askeri ve sivil yönetici hizmeti yapan görevliye verilen ad.

ŞALOPA: Küçük boyda, ambarsız, on iki topu olan ve yelkenle hareket eden savaş gemisi.

ŞEYHÜLİSLAM: İslam ülkelerinde bütün din kurumlarının başında bulunan en yüksek görevli.

-T-

TEKVİN DEVRANI: Evrenin oluşumu.

TEZKERE KATİBİ: Osmanlı devletinde sadrazam vd. vezirlerin özel kalem yazıcıları.

TULUMBACI: İtfaiye eri.

-U-

ULEMA: Bilgili kimseler. Bilginler.

-V-

VALİDE SULTAN: Osmanlı padişahlarının annelerine verilen unvan.

VEKİLHARÇ: Konak vb. büyük evlerde masrafı görmekle görevli kimse, kahya.

VEZİR: Osmanlı İmparatorluğunda askeri ve idari yetkiye sahip en yüksek rütbedeki devlet memurlarına verilen unvan.

VÜKELA: Bakanlar.

-Y-

YENİÇERİ: Osmanlı devletinin 1826 yılına kadar, daimi ücretli ordusunun (Kapıkulu Ocağı) piyade sınıfına verilen ad.

YENİÇERİ AĞASI: Yeniçeri Ocağının en yüksek rütbeli subayı.

YENİÇERİ ORTALARI: Yeniçeri ocağının en eski teşkilatı. Bu günkü bölük seviyesinde.

-Z-

ZABİT: Subay.

ZÜLÜFLÜ: Osmanlı sarayında hizmet gören askeri bir sınıf.

FAZLI NECİB

Saraylarda Mecnunlar

ROMAN

18. Osmanlı padişahı (Deli) İbrahim'in tahta çıkışından, Valide Mahpeyker Kösem Sultan'ın ölümüne kadar geçen zaman içindeki saray entrikalarının; Yeniçeriler, Valide Sultanlar, Hasekiler, Saray Mensupları, Devlet Yöneticileri, Bektaşiler ve İstanbul'un ileri gelen kişileri arasındaki ilişkilerin akıcı bir dille anlatıldığı bu roman, 1928 yılındaki baskısından sonra ilk defa okurla buluşmaktadır. Fazlı Necib bu romanında, sevdanın mecnunlaştırdığı ama çıkar hesaplarının sevdaları savurup yok ettiği duygu ve davranışları kendi gerçek ortamından soyutlamadan ve insanların farklı kimliklerini çok yalın dialoglarla aktararak sunmaktadır bizlere. Sevdayı yaşayan insanla, boğdurulmaya götürülen insanın ne kadar birbirinden uzak ve ne kadar birbirine yakın olduğunu ve dönen entrikaların, o yüce duyguyu, sevdayı, nasıl fırtınaların ortasına atıp yok ettiğini okurken, mecnunluğunuzu tüm boyutlarıyla yaşayacaksınız.

BERFİN

ISBN 975-6680-22-9

9 789756 680223